

Dirshu

דרשו ד' ועוזו

קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

אוגדן עלזני שבת

פרשת מקץ ♦ חנוכה תשפ"ה

מיטב עלוני השבת:

לקראת שבת מלכתא

סיפורי צדיקים

באר הפרשה

וכל מאמינים

אז נדברו

פניני עין חמד

דברי שיח

Dirshu

דרשו ד' ועזו

קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

לקראת שבועת מלכתא

פנינים לפרשת מקץ פ"ה | גליון מס' 462 | סיפורים ופנינים מרתקים | לקבלת הגליון למייל: dirshu@dirshu.co.il

לא אוכל לשכוח את המחזה שחזר על עצמו בכל ליל יום טוב, כשהיה אבא מברך בקידוש ברכת "שהחיינו" היה פורץ בבכי של התרגשות והודיה להשם יתברך שהשאירו בחיים, הוא היה מציין תמיד שההתרגשות שלו הוא על החסד הגדול שהשם יתברך עשה איתו והצילו ממוות לחיים

הגה"צ רבי יצחק קולדצקי שליט"א על ההודאה להקב"ה בכל עת

בולטת, גדלה ההכרה בנס. כך יוסף, כשהעמיד מול עיניו את זמני הקושי מול זמני הטובה, הוא מעריך את הטובה ומכיר בבעל-הטובה בכל לבו. רבי איסר זלמן מלצר זצ"ל, בהקדמה ל'אבן האזל' מביא את קושיית המפרשים שהפרק שאמור דוד המלך על חנוכת בית המקדש "מזמור שיר חנוכת הבית לדוד" - מדבר על שהיה חולה ונתרפא ועל כך ש"חיים ברצונו". יש כאן הרבה "השם אלקי לעולם אודך", אך אין מילה על חנוכת בית השם. והוא מבאר, שכשם שצרות אחרונות משכיחות את הראשונות, גם ישועות ושמחות אחרונות משכיחות

לאחר כל התמורות והמהפכות שעברו על יוסף הצדיק; השלכתו לבור, מכירתו לישמעאלים, ירידתו למצרים, הנסיונות בבית פוטיפר, ישיבתו בבית הסוהר במשך שתיים-עשרה שנה; הרצתו מהבור עד לכס המלכות במצרים והתמנותו למשנה-למלך - הוא זוכה למנוחה-יחסית. מתחתן ונולדים לו שני בנים. לבן הגדול הוא קרא מנשה, על שם הצער והמצוקה: "כִּי נִשְׁנִי אֱלֹקִים אֶת כָּל עַמְלִי וְאֶת כָּל בֵּית אָבִי". לשני קרא אפרים "כִּי הִפְרַנִּי אֱלֹקִים בְּאֶרֶץ עֲנִי". לזכור את החסדים הגדולים שנעשו לו אחר-כך. ויש לתת לב לכך שיוסף מקדים את זכרון הצרות והניתוק ממשפחתו לזכרון הישועות והנחמות שזכה להם. והסיבה לכך פשוטה: רגש הכרת-התודה על שהקדוש ברוך הוא הפרה אותו בארץ מצרים, מותנה בכך שיזכור תחילה את ימי העוני והצרות. רצה יוסף להזכיר לעצמו שהשם משפיל - ואף מרומם. מוריד לשאול - ומעלה. התקופה הטובה בחייו מאירה יותר על רקע התקופה האפלה שלפניה. המשגיח רבי אליהו אליעזר דסלר זצ"ל ב'מכתב מאלהו' כותב, שכאשר אדם מבליט את הניגוד בין מה שהיה או מה שיכול היה להיות, לבין מה שיש לו כעת, הרגשתו מתעוררת ונפשו מתפעלת ממה שיש לו. הוא מביא מה'סבא' מקלם רבי שמחה זיסל זיו זצ"ל שלאחר הלימוד יבהיר הלומד לעצמו "מה חשבתי קודם שלמדתי ומה נתחדש לי עתה", כי אדם לומד בעיקר על ידי הבלטת הניגודים והבלטת נקודת החידוש של כעת. הרב דסלר כותב שכך דרכו של הקדוש ברוך הוא שעושה ניסים וישועות בפתאומיות. וכשהניגודיות

יום אחד ראה אותו הרב גלאי מגיע לבית הכנסת עם צמיד של בית-חולים ומכניס אותו בתיק של הטלית. הוא שאל אותו רבי גרשון: "מה איתך? אתה לא רוצה לשכוח שהיית בבית החולים?" והוא השיב: בשבוע שעבר שהיית בבית-החולים ולא יכולתי לבוא לבית הכנסת. אני לא רוצה לשכוח את טובתו של הקב"ה וחסדיו שעושה עימי, לפיכך ביקשתי מהאחות שתתן לי את התווית והצמדתי אותה לשקית הטלית והתפילין שלי. כעת אוכל בכל בוקר כאשר אני קם מהמיטה ומתכוונן לתפילת שחרית לזכור את חסדי השם ולהודות לו. שום דבר לא מובן מאליו. אני יכול ללכת לבית הכנסת, אני צריך להודות על כך".

[רבי שמעון, שכידוע עבר תאונת דרכים קשה לפני עשרות שנים, אמר שהשיחה הזו התנהלה לפני אותה תאונה. "לאחר התאונה כבר הבנתי טוב את תשובתו. לא אשכח אחרי כמה חודשים ששכבתי בבית לוינשטיין והיתה לי הזדמנות לראשונה לענות 'אמן יהא שמיה רבא', איזה תענוג זה היה. אני משתדל לזכור את זה"].

שקית הניילון של רבי חיים

בעקבות האירוע המוחי שעבר מורי-חמי שר-התורה רבי חיים קנייבסקי זצ"ל בשנת תשס"ב, הוא היה משותק למשך תקופה. מה שכאב לו יותר מכל, שלא יכול היה לכתוב בידו חידושי תורה. למרות שרופאים אמרו שלא יוכל לכתוב יותר, אירע נס שחזר לכתוב. מתוך עקשנות הוא זכה לחזור לתפקוד כעבור תקופה. בתחילה הוא כתב שמות המסכתות ולאחר מכן כתוב את כל נוסח 'יקום פורקן', ובסוף הוסיף משפט כדי לשמח את הרופא שמסר נפשו לשמשו ששמו היה יצחק בויס "יצחק בויס גדול הרופאים" ... אחר-כך זכינו במשך כעשרים שנה שהמשיך להשיב לרבבות שואליו ומשחרי מוצא פיו דבר בכתב, וגם הוציא חלק אחד מספר 'דרך חכמה' על קדשים אחרי האירוע הזה.

אחותו הרבנית ברזם שתחי' סיפרה, כי כאשר תיקנה עבורו מכנסיים היא מצאה שקית בכיס שלו. אך כיון שידעה שלכל דבר יש טעם, השאירה אותה מבלי שנגעה. כששאלו אותו לשם מה הוא צריך את השקית בכיס הבגד, רבי חיים השיב: "לפני תקופה לא היתה לי תחושה ביד ולא הרגשתי כלום... אני רוצה שבכל פעם שאכניס את היד לכיס וארגיש את השקית אזכור שזה חסד משמים".

בסופו של דבר התברר כי זה היה נס הצלתו

חייו של אבי מורי רבי שכנא קולדצקי זצ"ל ניצלו באותו בוקר השבת של מאורעות תרפ"ט. וכך היה מעשה הנס: באמצע חזרת הש"ץ של שחרית בשבת קודש פרשת עקב, הם שמעו שהעברים ימ"ש מגיעים בקול זמר מיוחד שהיה להם כאשר הם עושים פוגרום, והבינו שבעוד חצי שעה לכל היותר הם יגיעו אליהם. הם סיימו במהירות את חזרת הש"ץ עם ברכת כהנים וקדיש תתקבל, וירדו להתחבא בחורים וסדקים בתוך הבנין. אבא, ביחד עם עוד כשלושים בחורים, נדחף לחדר בית הכסא, וביתניים אמרו 'וידו' ו'שמע ישראל'. ולאחר שסיימו ועדיין הערבים

את הראשונות. מי שמוזמן התרפא ממחלה וכעת זכה לישועה כלכלית, זוכר ומוודה על הישועה של כעת. אבל באמת, כאשר יש כסף והוא בונה לעצמו בית גדול חובה להודות על הרפואה, מפני שאם היה חולה לא היה נהנה מהממון. והוא מתחייב כעת בתוספת הודאה על הבריאות. ודוד המלך, כשמשורר על חנוכת הבית, אומר לעצמו: אה, אם לא הייתי מתרפא ואם השם יתברך היה מסתיר את פני ממני, לא הייתי מגיע למאורע הזה. ואז היה מתחזק בהודאתו על הדברים הקודמים.

רבי איסר זלמן לוקח את הדברים אל עצמו ומסיים בכותבו שעתה כאשר הקדוש ברוך הוא הטיב עמו שזכה להעלות על הכתב חידושי תורה נוספים, הרי הוא מודה ומשבח למפרע על כל החסדים הנפלאים שעשה עמו מאז ועד הנה.

סיפר לי יהודי שלפני כל תפילה

בירושלמי (ברכות פ"ד הלכה א) למדנו: "בשחר צריך לאדם לומר מודה אני לפניך השם אלקי ואלקי אבותי, שהוצאתני מאפילה לאורה. במנחה צריך אדם לומר מודה אני לפניך השם אלקי ואלקי אבותי, כשם שזכיתני לראות החמה במזרח כך זכיתני לראות במערב. בערב צריך לומר יהי רצון מלפניך ה' אלקי ואלקי אבותי, כשם שהייתי באפילה והוצאתני לאורה - כך תוציאני מאפילה לאורה". סיפר לי יהודי שלפני כל תפילה הוא מהרהר על מה עוד להודות בברכת "מודים". איזה דבר מיוחד היה לו היום? הלימוד "הלך" כמו שצריך. הילדה הרגישה טוב. הילד לומד טוב. אה, תודה להשם יתברך!

ידוע שבכל לילה הקדיש רבינו ה'חפץ חיים' זצ"ל מזמנו להודות להשם על כל פרט. המשגיח ממיר רבי ירוחם הלוי ליוואויץ זצ"ל עמד פעם מאחורי הדלת ושמע את ה'חפץ חיים' מתפרץ בבכי מרוב התרגשות ואומר: "תודה לריבונו של עולם שהייתי ילד יתום והצלת אותי מהמשכילים. עזרת לי ללמוד תורה. להתחתן ולהקים משפחה. יש לי חתנים שעוזרים לי. ויש לי ישיבה וראשי ישיבה טובים. ויש לי ספרים שנפוצו בכלל ישראל. ושליחים להפיץ את הספרים".

שמעתי מפי תלמיד-חכם חשוב שאמר שמקובל בשם מרן ה'חזון איש' זצ"ל שה'חפץ חיים' נהיה 'חפץ חיים' בזכות התמדתו הגדולה בתורה, אבל ליראת שמים המיוחדת שלו הוא זכה מן-הסתם על-ידי הדיבורים הפשוטים האלו.

רבי שמעון גלאי שליט"א סיפר

רבי שמעון גלאי שליט"א סיפר, כי בשנים עברו זכה להתפלל בבית הכנסת עם יהודי יקר בשם רבי גרשון קליבנסקי זצ"ל. הוא היה יהודי של מסירות נפש שעבר את סיביר, תלמיד חכם גדול, ירא שמים וצדיק שאף חיבר כמה ספרים לאחר עלותו לארץ. בתחילה התגורר בהרצליה ומסר שיעורים ברמת השרון ולעת זקנתו עבר לבני-ברק לאחר שהרגיש שחילולי השבת שם הפסיקו להכאיב לו. זה היה האות עבורו שעליו לעבור לבני-ברק. הוא התגורר ברחוב כהנמן ורבים נהנו ממנו.

והיה מוסיף, שכך גם באיברי הגוף. כשהכל מתפקד, לא מרגישים שיש רמ"ח איברים ושס"ה גידים! רק כאשר משהו, חלילה, משתבש, מבינים שצריך לתת תודה על כל פיסה מגופנו. רבי אליהו ראטה זצ"ל, יהודי צדיק חסיד ופרוש, איש אמונו של מופת בדורו האדמו"ר הקדוש רבי שלמה מזוועהיל זצ"ל, היה אומר תמיד במתק לשונו: "כאשר יהודי מברך ברכת אשר יצר יידע אל- נכון שבמעמד הזה הוא נותן שבח למלך מלכי המלכים על ששה פלאים שנעשו עמו: הוא ניצל מנייתוח מסובך לסילוק פסולת מגופו. באופן קל ביותר. ללא הרדמה. ללא כאבים. אצל גדול הפרופסורים. וללא כל תשלום. אחרי שיהרהר בכל זה יאמר את הברכה מתוך הודיה והכרת טובה עצומה, ומובטח לו שיאירו לו המילים בברכת "רופא כל בשר ומפליא לעשות".

הודאה מפורטת מזכה בנתינה נוספת

לבד מחובה מוסרית אנושית, בריבוי הודאה יש גם סגולה נפלאה למשוך שפע אלוקי. כמו שבין בני אדם הודאה מדרבנת את הנותן, את המיטיב, להוסיף לתת ולהעניק, כך הקדוש ברוך הוא מאיר פנים למי שמודה לו. ולהיפך, חס ושלום, מי שאיננו מודה - אין חשק להוסיף ולתת לו.

המשגיח רבי דוב יפה זצ"ל היה ממחיש זאת מהחיים: אדם מתארך בשבת אצל ידיד או בני משפחה. מגישים לו מנה מכובדת, הוא אוכל לתיאבון. אם הוא אדם אנושי ובעל דרך-ארץ כשהוא מסיים את המנה הוא אומר לעקרת הבית: "אה, איזה טשולנט טעים! מעדן מלכים! הרבה זמן לא טעמתי אוכל משובח כל-כך, מתובל היטב!". מה תהיה התגובה הטבעית של בעלת-הבית? היא תציע לו מנה נוספת. אותו הדבר הקדוש ברוך הוא, כשמודים לו על הטובה הוא מציע מנה נוספת של חסד. זה המפתח גדול כדי לזכות לטובות השם יתברך.

(מתוך הספר 'לעשות רצונך')

לא הגיעו, אבא, שנכנס אחרון, הרגיש מחנק גדול באין לו אויר לנשום ולכן יצא וחיפש לעצמו מחבוא אחר.

בסופו של דבר התברר כי זה היה נס הצלתו. שאר הבחורים שהצטופפו באותו מקום נהרגו על קידוש השם, הי"ד. הוא פירש לחיים ובסייעתא-דשמיא זכה להקים עם אמי הרבנית ע"ה משפחה ענפה ומפוארת.

לא אוכל לשכוח את המחזה שחזר על עצמו בכל ליל יום טוב. כשהיה אבא מברך בקידוש ברכת "שהחיינו" היה פורץ בבכי של התרגשות והודיה להשם יתברך שהשאירו בחיים, ולקח לו זמן עד שחזר לעשתונותיו. הוא היה מציין תמיד שההתרגשות שלו נובעת מכך שהברכה מציפה את החסד הגדול שהשם יתברך עשה אתו באותם ימים והצילו ממוות בטוח לחיים, ואינו יודע מה הזכות שעמדה לו.

אם רק נפקח את העיניים נראה שיש בלי-סוף על מה להודות. רבי שמשון דוד פינקוס זצ"ל היה אומר בהתפעלות: צרכיו של האדם מרובים מאד, ולכן חז"ל תיקנו לברך בכל בוקר "שעשה לי כל צרכי". ואף שבמפרשים מבואר שברכה זו מכוונת על נעילת הנעליים, אך הוא סבור שכוונתם לומר שמברכים על כל הצרכים, כולל על הנעליים.

הוא היה מספר שלא הרגיש את משמעות הברכה וכמה היא כוללת עד שעבר דירה מבני-ברק לאופקים, כדי לשמש שם ברבנות. באותה תקופה היתה לו משפחה קטנה והוא ביקש מחבר שיזמין לו 'טנדר' קטן להעברת הדירה... אותו אדם, שהיה חכם ומנוסה, הזמין עבורו משאית גדולה ואמר לו "עוד תראה שיהיה בה צורך!". הרב פינקוס אמר: "מעולם לא העליתי בדעתי כמה חפצים - 'צרכים' - מכיל הבית הקטן שלי. רהיטים, בגדים, צעצועי ילדים, ואפילו זוגות רבות של נעליים [של חול ושל שבת, של תשעה באב, מגפיים וכו']". כשהכל מסודר בארונות לא שמים לב לכמות העצומה, אך כאשר רוצים להעביר את תכולת הדירה מתגלה ריבוי הצרכים שיש לנו.

שיעורים ממיטב מגידי השיעורים שבחרנו עבורכם

עכשיו בקו התוכן של 'דרשו' שיעורי הקדמה למסכת עירובין ושיעורים יומיים שיהפכו לך את עירובין למתיקות אמיתית!

077-2222-666 שמעו ותחי נפשכם

אבא שליט"א התרגש מאוד לשמוע את הדבר, והורה לי לספר על כך למרן ראש הישיבה זצ"ל. שאלתי אותו, אבל אבא, מה אספר לו? הרי אין כאן שום שאלה שאני צריך להציג בפני מרן כדי לקבל את תשובתו, השיב אבי מורי, "תספר לו את זה! את מה שסיפרת לי עכשיו.."

ראש ישיבת 'אמרי משה' הגאון רבי יהושע מיישקובסקי שליט"א והמשגיח הגאון רבי איסר זלמן שוב שליט"א, בשיחה על דמותו הפלאית של מרן הגראי"ל שטיינמן זצוק"ל

יעקב א. לוסטיגמן

בגיליון הקודם הבאנו את חלקה הראשון של השיחה שערכנו עם שניים מהקרובים ביותר לרבן של כל בני הגולה מרן בעל 'אילת השחר' רבינו הגראי"ל שטיינמן זצ"ל, ראש ישיבת 'אמרי משה' הגאון רבי יהושע מיישקובסקי שליט"א, ומשגיח הישיבה הגאון רבי איסר זלמן שוב שליט"א.

כעת אנו מביאים את חלקה השני של השיחה, העוסק בעיקר בנושא של 'מתנות בחינם', וגישתו של מרן זצ"ל לעניין, מתוך אמונה תמימה שאין מתנות בחינם, ואם יהודי זוכה להצלחה מיוחדת בכל תחום שהוא, אות היא שהוא זכה בה ביושר ומשמים בירכו אותו בהצלחה, בזכות מעשיו הטובים, ועל כך בהרחבה בהמשך.

וכך מספר הגר"י מיישקובסקי: "מן המפורסמות היתה האהבה הגדולה ששררה בין מרן ראש הישיבה רבינו הגראי"ל זצ"ל, ובין שותפו לראשות הישיבה, מרן ראש הישיבה רבינו הגאון רבי מיכל יהודה ליפקוביץ זצ"ל. במשך שנים רבות נשאו שניהם יחד בתואר 'ראש ישיבת פוניבז' לצעירים', ומרן הגראי"ל העיד במכתב שכתב: "תמיד היינו באהבה ואחוה, מעולם לא היו בינינו חילוקי דעות".

הגראי"ז שוב מוסיף בעניין זה ומחדד: "האמת שמטבע הדברים כשיש שני ראשי ישיבה עלולה להתפתח מעין תחרות בין תלמידיו של ראש ישיבה זה לתלמידיו של ראש הישיבה השני, אבל מרן הגראי"ל עצר מראש בתקיפות רבה כל ניסיון קל שבקלים להמעטי בכבודו של מרן הגרמ"י ליפקוביץ. באחת השנים, תלמידיו של הרב שטיינמן החלו להיערך לפורים, ולמרבה הצער ישנה תופעה שבישיבות בחורים מרשים לעצמם לזלזל בכבוד אנשי הצוות בפורים. הרב שטיינמן אמר לתלמידיו בתחילת השיעור, כמה ימים לפני פורים: "כל המבזה תלמיד חכם אין רפואה למכתו", הוא אמר את זה בכזאת רצינות ובכבוד ראש מאיים כל כך, שהתלמידים הבינו היטב את המסר, ואף אחד לא העז יותר להעלות על קצה מחשבתו רעיון של פגיעה בכבוד התורה חלילה וחס".

הגר"י מיישקובסקי: "אכן, אפשר לספר רבות בנושא זה של ההקפדה היתירה של מרן על כבוד התורה של רבי מיכל יהודה, באופן על טבעי. בכל אופן, בהיותי בישיבה, בשנת תשמ"ח, נשא מרן הגרמ"י ליפקוביץ זצ"ל שיחה מאוד נוקבת בפני הבחורים, על

הנושא של בזבוז זמן על ידי תלמידי הישיבה. הוא התמקד בעיקר בעובדה שבחורים נשארים בישיבה אחרי תפילת ערבית וסיום יום הלימודים, במקום ללכת לביתם לישון, חלקם מפטפטים זה עם זה, ואפילו אלו שכן לומדים, לא נוהגים כראוי.

"מי שרוצה לנצל את הזמן, אמר רבי מיכל יהודה, שילך לישון מיד אחרי תפילת ערבית, ויקום 'פאר טאגס' - לפנות בוקר, ללמוד לפני שחרית. כך ילמד בראש וצלול, עם 'ותר ברען' והתלהבות, וגם יבוא מוכן היטב לתפילה. רבי מיכל יהודה הביא גם דוגמאות מגדולי ישראל שנהגו כך והצליחו מאוד בלימודם, בין היתר נקב בשמותיהם של מרן ראש הישיבה רבינו הגר"ד פוברסקי ושל מרן פוסק הדור רבינו הגר"י ש אלישיב זצ"ל, והוסיף ואמר שחצי שעת לימוד לפני שחרית שווה יותר משעה שלימה של לימוד בלילה.

"שנים רבות לאחר מכן כשהייתי אז ר"מ בישיבת 'דרך התורה' בקריית ספר, ביקשתי ממרן הגרמ"י זצ"ל, שיבוא לומר דברי חיזוק בפני תלמידי הישיבה, וביקשתי שידבר על הנושא הזה עצמו, בגלל החשיבות הרבה שיש בו, והתועלת הגדולה שהניבה אותה שיחה שאמר אז בעת שאני עצמי הייתי תלמיד בישיבה קטנה. מרן נענה לבקשתי, הגיע לישיבת 'דרך התורה' ונשא דברים נרגשים בעניין, וראה זה פלא... הוא אמר את אותה השיחה, ממש ברוב המקרים אפילו באותה הלשון, למרות הפער רב השנים. התברר שהוא אמר

את הדברים החרוטים על לוח לבו, ולא חל בהם שום שינוי למרות השנים הרבות שחלפו בינתיים.

וכל עולם הישיבות התמלא חיל ורעדה

"כאשר נפל רבי מיכל יהודה למשכב, היה זה במוצאי שבת. הבהילו אותו לבית החולים, וכל עולם הישיבות התמלא חיל ורעדה בדאגה למצבו של זקן ראשי הישיבות, ומי שאפשר להגדיר אותו כאחד מאבות עולם הישיבות שאנחנו רואים היום, ובמיוחד הישיבות לצעירים שהוקמו כולן בדמותה ובצלמה של ישיבת פוניבז' לצעירים, שאפשר להגדיר אותה 'אם הישיבות לצעירים'. בבוקרו של יום שני אף התפרסם מכתב מיוחד של כל גדולי ישראל, ובראשם רבינו הגראי"ל שטיינמן זצ"ל, שקראו לחיזוק כללי בישיבות לרפואתו של רבי מיכל יהודה בן חיה.

"עוד לפני שהתפרסם המכתב ברבים, רצינו לעשות חיזוק גדול בישיבת 'דרך התורה', ומאחר ורבי מיכל יהודה השקיע רבות בנושא זה של השכמת הבוקר, וגם דיבר בפני בחורי ישיבת 'דרך התורה' בעניין זה עצמו, אמרנו איזו קבלה יכולה להיות טובה יותר, מאשר אם נקיים סדר 'פאר טאגס' ברוב עם, כשכל בחורי הישיבה יתייצבו שעה לפני תפילת שחרית, וילמדו לרפואתו של רבי מיכל יהודה.

"ואכן, כך עשינו, היה דרבון גדול מאוד של הבחורים והתגייסות כללית מצידם, באותו לילה של יום ראשון הלכו הבחורים לישון בשעה מוקדמת, ולמחרת השכימו קום ומיהרו לבוא לישיבה כדי ללמוד שעה לפני התפילה.

"אבל הגזרה כבר נגזרה, אראלים ניצחו את המצוקים, ארון הקודש נשבה עוד במהלך הלילה, כך שהלימוד ביום שני לפני התפילה, כבר לא היה לרפואתו של ראש הישיבה אלא לעילוי נשמתו. אחרי התפילה אכלו הבחורים ארוחת בוקר ויצאו מיד בהוראת מרן הגראי"ל לבני ברק כדי להשתתף 'באשכבתיה דרבי', אבל בסדר שלפני התפילה השתתפו 120 בחורים, מתוך 120 תלמידי הישיבה. אף אחד לא נעדר, כולם השתתפו ולמדו בריתחא דאורייתא שעה שלמה.

"מרן הגראי"ל שטיינמן היה מדבר רבות על כך שהזמן החשוב ביותר לפעול לעילוי נשמתו של מי שנסתלק, הוא בין ההסתלקות לקבורה, כי זה זמן הדין היותר קשה, ועל כן ביקש שגם אצלו לא יהיה בין הזמן הזה יותר משש שעות, וכפי שהיה באמת.

"אח"כ ניגשתי למרן הגראי"ל וסיפרתי לו שרבי מיכל יהודה זצ"ל קיבל כזאת מתנה נפלאה, 120 שעות של לימוד תורה לעילוי נשמתו, בזמן כ"כ חשוב!

"אמר לי ראש הישיבה: 'אנחנו הרי שנוערס, קבצנים, לא עושים כלום כל החיים, ואנחנו רוצים שאחרי 120 יעשו מעשים טובים וילמדו שיהיה לנו עילוי נשמה. אבל רבי מיכל יהודה שכל חייו עסק בזיכוי הרבים, הוא לא היה שנוערר. כל חייו העמיד תלמידים והרביץ תורה ברבים, הקב"ה שילם לו שכרו ודאג לו שבזמן חשוב זה ילמדו 120 בחורים במשך שעה תמימה לעילוי נשמתו.

"אף אחד לא מקבל מתנות בחינם!", הוסיף מרן, "אם אתה רואה

שמישהו קיבל מתנה גדולה, דע לך שזה מגיע לו ביושר".

ה'שוחט' הגיע

עוד מוסיף הגר"י מיישקובסקי: "ביום מן הימים, בעת שנסעתי לקריית ספר כדי למסור שיעור בישיבה, פגש אותי יהודי ירושלמי שהכיר אותי, ואמר לי: 'אתה הרי נכנס לרב שטיינמן בתדירות, אני רוצה לעשות אותך שליח לספר לו סיפור בשמי".

"פתח אותו יהודי וסיפר לי מעשה שהמם אותי: 'אחד מקרובי משפחתי, חשב לשלוח ידו במסחר, ולרוע המזל הוא נפל בידיהם של אנשים שאינם צדיקים מופלגים, בלשון המעטה. הם החתימו אותו על מסמכים שונים של הלוואות וערבויות, כשהם מבטיחים לו שמדובר בעניינים טכניים בלבד, ושאינן בזה שום סיכון, לאחר מכן שלחו אותו גם ללוות כספים מהשוק האפור, ואז נעלמו עם כל הכסף, כשהוא נשאר שקוע בחובות של מיליונים, בלי שום אפשרות לשלם את כל החוב העצום הזה.

"הנושים החלו לחזר אחריו ובהמשך לרדוף אותו, הוא נאלץ לוותר על הבית, איבד את מקום העבודה שלו, והפך נרדף על צווארו. כל הבית עמד להתפרק, ולאיש מבני המשפחה לא היה אפילו שמץ של רעיון איך אפשר לעזור לו ולחלץ אותו מהפח העמוק אליו נפל. 'אחד מידידיו של אותו קרוב משפחה שלי, קרוב מאד לראש ישיבה מסוים, שידידו רב לו בגיוס כספים והקמת מוסדות תורה. בהזדמנות כלשהי סיפר אותו קרוב לראש הישיבה ההוא, כמשיח לפי תומו, על כך שידידו הטוב נקלע לכזאת צרה נוראה.

"ראש הישיבה שמע, וביקש את פרטיו של האיש. פתאום, בלילה אחד הוא מופיע בביתו, בלי שום הודעה מוקדמת, ומודיע ליהודי האומלל הזה הודעה חשובה: 'מכאן ואילך, כל מי שבא לגבות ממך חוב, תגיד לו שיפנה אלי. הנה הפרטים, שלח את כל בעלי החוב לכתובת הזאת, ואני אטפל בהם! אתה תסיר מלבך כל דאגה לגבי תשלום החובות! אני אבצע פריסת תשלומים ואדאג לתשלום החוב!

"במקביל, כדי שיהיה לך אפשרות לפרנס את משפחתך, אתה מתחיל ממחר בבוקר לעבוד אצלי. עליך להתייצב בשעה כך וכך במשרד פלוני, ושם כבר יגידו לך מה תפקידך. המשכורת תינתן לך מדי חודש בחודשו, בלי שום קשר לחובות שלך, שכאמור אני אטפל בהם!".

"הוא פשוט הציל את קרוב משפחתי"

"הוא פשוט הציל את קרוב משפחתי", סיפר אותו יהודי. "הציל אותנו ואת המשפחה שלו, חילץ אותנו מחובות של מיליונים, והחזיר את הבית כולו ליציבות בריאה ותקינה.

"אני מרגיש הכרת הטוב עצומה כלפיו", הוסיף היהודי לספר, "וכבר כמה שנים שאני חושב לעצמי, איך אני יכול לשלם לו לפחות במשהו על הטובה שגמל עם קרוב משפחתי? הרי כסף אין לי לתת לו והוא גם לא זקוק לכסף שלי, הקב"ה נתן לו כל המצטרך, איך אני יכול לגמול עמו טובה? רק דבר אחד אני דואג, מדי שנה אני

בחורים שיכתבו את השיעורים שמסרתי בישיבה, ולא הסתפק בכך, אלא שגם מימן מכספו הדפסת קונטרס עם השיעורים שלי, אפילו שלעצמו לא הדפיס קונטרס כזה. עד כדי כך היה טורח ומאמץ לסייע לי בתחילת דרכי.

אבא שליט"א התרגש מאוד לשמוע את הדבר, והורה לי לספר על כך למרן ראש הישיבה זצ"ל. שאלתי אותו, אבל אבא, מה אספר לו? הרי אין כאן שום שאלה שאני צריך להציג בפני מרן כדי לקבל את תשובתו, השיב אבי מורי, "תספר לו את זה! את מה שסיפרת לי עכשיו, תספר לראש הישיבה!".

לאחר מכן הסביר אבי מורי מדוע הוא רוצה שאספר זאת לראש הישיבה: "אתה יודע כמה אנשים מגיעים אליו מבוקר ועד ערב ומתלוננים על סכסוכים, על מתיחויות בין אנשים? מותר לו לשמוע פעם אחת שיש גם אנשים שמתנהגים בצורה יוצאת מן הכלל, ויש להם עין טובה. למה שלא יהיה לו קצת נחת?".

"עשייתי כמצוות אבי מורי, והגעתי לראש הישיבה. היה זה במוצאי שבת, מעט לפני חצות הלילה. נכדו הגר"ש אדלשטיין שליט"א אמר לי שמרן אוכל כעת 'מלווה מלכה' ולכן אמתין מעט עד שיסיים. כשהורשיתי להיכנס סיפרתי לו את הסיפור, על טובת העין שנוהג בי ראש ישיבת 'דרך התורה', וראיתי מיד שאבי מורי ידע על מה הוא מדבר... נהרה עילאית נשפכה על פניו של מרן, הוא זרח מאושר, ולאחר מכן אמר: "הרב גרוס הצליח להקים ישיבה מהטובות ביותר שיש כיום בעם ישראל. הקב"ה נתן לו מתנה, ולכל מתנה יש סיבה!". בהזדמנות אחרת נכנסתי למרן זצ"ל עם בחור שהיו לו ספקות לאיזו ישיבה כדאי לו ללכת, ואחת האופציות היתה ישיבת 'בית מתתיהו', בראשות הגאון רבי ברוך וייסבקר זצ"ל. מרן דיבר בשבחו של הגר"ב וייסבקר באופן מיוחד, ואמרתי שהוא מאוד מצליח כי הוא למדן עצום. מרן זצ"ל תיקן אותי ואמר: "זה נכון שהוא מצליח, וזה נכון שהוא למדן עצום, אבל לא בגלל שהוא למדן עצום הוא מצליח, אלא בגלל שהוא 'בעל מידות' לא רגיל. יש לו מידות טובות באופן מיוחד, וכבר כשהיה אברך צעיר הפליגו בכלל פוניבז' בשבח המידות המיוחדות שלו, וגם אח"כ סיפרו על הנהגה מיוחדת מאוד עם חמותו ע"ה לעת זקנתה".

"הוסיף מרן ואמר: 'התפארת ישראל' כותב בפירושו על מסכת 'אבות', כי משה רבינו ע"ה לא זכה להיות סרסור בין ישראל לאביהם שבשמים אלא בזכות מידותיו היקרים".

מבקש מנוות ביתי שתאפה עוגה גדולה ויפה במיוחד לפני פורים, ואני שולח אותה ביום הפורים לראש הישיבה שהוא כמשלוח מנות, לאות הוקרה כדי לבטא את רחשי הלב על החסד העצום שגמל עם קרוב משפחתי.

"עכשיו כשפגשתי אותך", השלים את דבריו, "חשבתי לעצמי שיש לי עוד דרך לגמול לו טובה. אם אני אדאג שמרן הגרא"ל שטיינמן ישמע על כך, יהיה זה מעין תשלום קטן על הטובה הגדולה שגמל עמנו".

"כמובן שנצרת את הדברים בלבי", מספר הגר"י מישקובסקי, "ובהזדמנות הראשונה שביקרתי אצל מרן זצ"ל, סיפרתי לו את הסיפור כולו בלי להשמיט אף פרט.

"מרן זצ"ל שמע את הדברים ברוב קשב, ולאחר מכן אמר: "אנשים רואים שהוא (אותו ראש ישיבה) מצליח, ולא מבינים. הרי אף אחד לא הצליח כמוהו להקים כל כך הרבה מקומות של תורה, לגייס כל כך הרבה כסף מגבירים. חושבים שזה סתם, יש לו הצלחה. אבל האמת היא שאין הצלחות בחינם. אם הוא הצליח, זה מגיע לו, ובפרט שזו מצוה שנעשתה בלי שום פרסום!".

דברי מרן היו ממש על דרך הדברים הידועים שבשעת 'חנוכת הבית' של 'ישיבת חכמי לובלין', שנעשתה בקהל גדול ורב, פנה הרה"ק רבי ישראל מטשורקוב זיע"א לנדיב שזכה לתרום את הבנין הענק והמפורסם בו שכנה ישיבתו של רבי מאיר שפירא זצ"ל, ואמר לו: במצוה הזו שזכית לתרום בית זה אני לא מקנא בכך כי יש לך מזה הרבה כבוד, במה אני כן מקנא בכך, במצוה שעשית בסתר שגררה אחריה את המצוה הגדולה הזו.

אגב אורחא אציין שמרן היה מכנה את אותו ראש ישיבה בחיבה בכינוי 'השוחט', וזאת, משום שהוא יודע להוציא מיהודים עשירים סכומי עתק להחזקת תורה, והרי המזמון חביב עליהם כנפשם, ובכל זאת הוא מוציא אותם מהם, ממש כמו שוחט...

אבא שליט"א התרגש מאוד לשמוע את הדבר

שוב היה מעשה, בו שמעתי ממרן התבטאות דומה. היה זה בתחילת דרכי כמגייד שיעור צעיר בישיבת 'דרך התורה'.

באותה עת, סיפרתי לאבי מורי שליט"א, שראש ישיבת 'דרך התורה' הגאון רבי מיכאל גרוס שליט"א, מאוד רוצה שאצליח בתפקיד, ועושה כל מאמץ אפשרי כדי לסייע לי. כך למשל מינה הגר"מ גרוס

גליון 'לקראת שבת' יו"ל בחסות
'אמונה וחסד' דפוס וכריכ"ה בע"מ 02-6715501

זיכוי הרבים בהפצת גליון זה
לע"נ הרה"ח בנימין ב"ר דוד צבי רוזנטל זצ"ל
נלב"ע ר"ח אב תשע"ו

המשגיח זצ"ל היה אומר: ישנה מצוה אחת שאפילו קלי הדעת שאין להם אף פעם נערווען בקיום המצוות, כאן יש להם נערווען, אולי לא קיימוה כראוי... איזו מצוה?

הגה"צ רבי ראובן קרלנשטיין זצ"ל על בטחון וחובת השתדלות

יְהִי מִקֶּץ שְׁנַתִּים יָמִים (מא, א)

במדרש (בראשית רבה פט, ג) מובא: "אשרי הגבר אשר שם ה' מבטחו' - זה יוסף, 'ולא פנה אל רהב' - על ידי שאמר לשר המשקים זכרתי והזכרתי נתווספו לו שתי שנים".

והשאלה שכולם שואלים: הרי היתה כאן טענה על יוסף, שעשה השתדלות שלא היה צריך לעשות, ומאיך אומרים חז"ל שהפסוק: "אשרי הגבר אשר שם בה' מבטחו" נאמר על יוסף, הרי שהוא כן בטח בה'. איך שני הדברים מסתדרים יחד?

הרמב"ן כתב, שההלכה הזו של בטחון והשתדלות משתנה מאדם לאדם. כל אחד יש לו את ה'שולחן ערוך' שלו, על פי דרגתו, כמה עליו להשתדל וכמה לבטוח בה' שיתן לו את הנצרך לו.

ישנם צדיקים גדולים, שהם שלמים במדת הבטחון. הבטחון שלהם כל כך חזק, שעל פי ה'שולחן ערוך' שלהם לא נצרכת מצדם שום השתדלות, וכלשון הרמב"ן: "מה לרופא בבית יראי ה'", מה הוא עושה שם?!

ורבי עזרא ברזל זצ"ל היה אומר: יהודי לא חש בטוב. מה הוא עושה? הולך לקופת חולים, לרופא, שירפאהו מחוליו. כלום הרופא הוא זה שעשה אותך חולה? הלא הקב"ה עשה אותך חולה, לך אליו, תתפלל!

אבל כל זה אמור רק בבעלי דרגה גבוהה, שהבטחון שלהם בשלמות גדולה, אך אלו הנמצאים בדרגות נמוכות יותר, ודאי צריכים לעשות גם השתדלות מצדם, השאלה רק: כמה?

המשגיח זצ"ל היה אומר: ישנה מצוה אחת שאפילו קלי הדעת שאין להם אף פעם נערווען בקיום המצוות, כאן יש להם נערווען, אולי לא קיימוה כראוי... איזו מצוה?

"וַיִּבְרַךְ ה' אֱלֹקָיו בְּכָל אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה" (דברים טו, יח). אולי לא היה מספיק 'תעשה', אולי צריך לעשות עוד משהו...

על כל פנים, לכל אחד יש את ה'שולחן ערוך' שלו, ומי שהוא בדרגה פחותה יותר במדת הביטחון, חייב לעשות השתדלות. אם לא ישתדל - לא יתנו לו.

אבל כל ההבדל בין בעל בטחון גדול לבעל בטחון יותר קטן, הוא רק בעשייה בפועל, כמה עליו להשתדל, אבל בידיעה - אדם צריך לדעת שהכל מהקב"ה וההשתדלות שלו איננה פועלת מאומה, לא מעלה ולא מורידה, הוא רק מקיים את חובת ההשתדלות הנובעת מקללת "בזעת אפך תאכל לחם", אבל בתוצאות - אין הבדל בין זה לזה.

כלומר, אפילו בעל המדרגה הפחותה ביותר במדת הביטחון, שצריך לעשות את מירב ההשתדלות, בידיעה עליו לדעת שלא מכח ההשתדלות מגיעה הישועה. הוא צריך לעבוד לפרנסתו, אך לא העבודה מביאה את הפרנסה אלא הקב"ה, רק מה לעשות, נגזר עליו לעבוד. אך בין העבודה לפרנסה אין שום קשר.

הנפקא מינה בזה היא, כשאין חובת השתדלות. לדוגמא: יש לאדם עסק טוב, שיכול באמצעותו להרוויח הרבה כסף. כאן יש לו חובת השתדלות, להפעיל את העסק ולעשות כל מה שיכול כדי להרוויח. אבל אם בעסק הזה קיים חשש ריבית - אסור לו לעשות זאת, ועליו להאמין באמונה שלמה שהתוצאות תהיינה בדיוק אותו דבר, בין אם יעשה ובין אם לא יעשה, ואם יעשה מעשה הנוגד את ההלכה - לא ירויח כלום. כי אם נגזר עליו משמים שירוויח - הרווח יגיע אליו גם בלי שיעבור על האיסור, ואם לא נגזר עליו שירוויח - לא יעזור לו שום דבר.

על האדם מוטלת חובת השתדלות, התוצאות - רק מהקב"ה!

א'חוצפה, דופק בחלון ובורח... מי זה?

כדי להבין את הענין, שחובת השתדלות והתוצאות הנם שני דברים נפרדים, נזכיר מעשה קטן:

החסידים מספרים, שהבעל שם טוב הקדוש זצ"ל, לפני שהתפרסם היה עני ואביון. אז מילא בכל ימות השבוע - עוד הסתדר איכשהו, הסתפק במועט, המינימום הנדרש לקיומו, אבל בשבת לא היתה לו ברירה. היה הולך לנדיבים שיתנו לו מעט כסף לקנות צרכי שבת,

מי יכול היה לתאר את הדלקת הנרות אצל כ"ק מרן האדמו"ר ה'בית ישראל' זי"ע, כל ההיכל היה הומה אדם, אך לא ניתן לתאר את הדממה בעת היכנסו. שנה אחת הגעתי ל'לעכטיל' יחד עם בחור אחד, והיתה צפיפות נוראה ו...

פנינים מלהיבים ומעוררים על סגולת ומעלת ימי חנוכה
מאוצרותיו של הגה"צ רבי נטע פריינד זצ"ל שהשמיע לתלמידיו

מאת: הרב טוביה פריינד

בחנוכה מדליקים את הנרות למטה מעשרה. והנה בספה"ק מאור עינים (דרוש לחנוכה) מובא, כי כאז בזמן החשמונאים כן עתה בכל דור, בבוא עת וזמן מצוה זו של הדלקת נר חנוכה כביכול הקב"ה מוריד את עצמו למטה מעשרה אל האדם לקרבו. וזה נעשה בכל שנה בבוא הזמן של מצות חנוכה. שבכל שנה ושנה בימי החנוכה חוזרת ההארה שהיתה לאבותינו בזמן הזה, ולפי גודל עבודתו לבוא, כך יזכה לקחת שפע וברכה

מו"ר מרן הגאון רבי איסר זלמן מלצר זצ"ל התבטא

כידוע שצדיקים וחסידיהם היו עושים הכנה דרבה בחמש קדושות שבספר הקדוש 'קדושת לוי' לחנוכה, הגו ושיננו את הדברים הקדושים בחנוכה.

מורי ורבי מרן הגאון רבי איסר זלמן מלצר זצ"ל התבטא שעל ידי לימוד בספה"ק 'קדושת לוי' לחנוכה הוא מרגיש את האור של החג. וכך סיפר כ"ק מרן אדמו"ר הרה"צ רבי מרדכי מרחמיסטריווקא זצוק"ל, (סיפרם גם בנו כ"ק מרן אדמו"ר מרחמיסטריווקא שליט"א, הובא בספר מילין קדישין), כי הגאון רבי איסר זלמן מלצר זצ"ל נוהג היה להתפלל בבית המדרש בבתי ראנד, ולאחר התפילה היה נהנה לשמע 'סיפורי חסידים' מפי המתפללים, ביניהם הרה"ח רבי ברוך יצחק פריינד זצ"ל מחשובי חסידי צאנז, והרה"ח רבי מרדכי הערש אייזנבאך זצ"ל מחשובי אנשי ירושלים, והיתה לו הנאה מרובה וקורת רוח משמיעתם.

וסיפר כ"ק מרן אדמו"ר מרחמיסטריווקא זצוק"ל, ששמע מהרה"ח רבי איטשע דוד רוזנשטיין זצ"ל - שהיה שכינו של הגרא"ז - שפעם בחנוכה הראה לו את החמש קדושות של בעל הקדושת לוי זיע"א והגרא"ז לקח את הספר להגות בו וללמוד את החמש קדושות, משסיים התלהב הגאון רבי איסר זלמן ויצא מגדרו בהתפעלות באמרו: 'אה, דער בארדיטשיבער האט אונז אטנפלעקט וואס חנוכה איז, מיר האבין נישט געוואסט וואס חנוכה איז...' 'הרב מבארדיטשוב גילה לנו מאי חנוכה'...

בזמן הבית, הכהן הגדול הוא שהיה מדליק את המנורה. ובספרי פירושי התורה מבואר, כי הדלקת הנרות לא היתה מעשה של הבערת אש בלבד, אלא היה כאן העלאה רוחנית של נשמות בני ישראל, שהרי נאמר 'נר ה' נשמת אדם'. ומשום כן נהגו חסידים ואנשי מעשה להסתופף בצל רבותיהם, בשעה נעלית זו של הדלקת האור, להשפיע עליהם מזוהרם ומזריחתם ולהעלותם למדרגות רמות ונעלות ושגיבות. שכידוע בשעה זו נפשע אור מיוחד, וכפי שהרחבנו.

זכורני כי הייתי מסתופף בצילם של קדושי עליון, כמו הרה"ק רבי ישראל מהוסיאטין זי"ע, היה ממש מעמד הוד בשעת הדלקת הנרות. לרגע יכולנו לדמיין כי כאן עמד הכהן הגדול. פחד העצום ששרר שם בשעת מעשה, ולאחר מכן באמירת המזמורים והשירים לכבוד חנוכה שהמיסו את הלבבות. זה היה ממש גן עדן. הוה היה לפיד אש.

מי יכול היה לתאר את הדלקת הנרות אצל כ"ק מרן האדמו"ר ה'בית ישראל' זי"ע, כל ההיכל היה הומה אדם, אך לא ניתן לתאר את הדממה בעת היכנסו. שנה אחת הגעתי ל'לעכטיל' יחד עם בחור אחד, והיתה צפיפות נוראה ולא זכינו לראות את מעמד ההדלקה

ומעלליו, ונענה החוזה ואמר: 'שבעת אשר הגישו לפניו קויטל' הראשון באותה שעה הדליק אותו ה'מוסר' נרות חנוכה, ולכך היה זורח ומאיר מאד. ולא נראה עליו כלל כי רשע הוא... וההסבר הוא כפי המובא בספרים, שבשעת הדלקת נרות החנוכה הוא שעת רצון ומבטל את מידת הדין ומעורר למידת רחמים (כ"כ הגאון רבי חיים פאלאג' בספרו 'רפואה וחיים' פרק ה' אות ע"א על פי הזוה"ק פרשת במדבר, שסגולת המנורה בבית המקדש היתה דוגמת השופר בראש השנה, לבטל את מדת הדין ולעורר את מדת הרחמים).

שכשאדם מברך על נרות חנוכה, מתעוררים שלשה עשר מדות של רחמים עליו ועל כלל ישראל, כן הובא קב הישר פרק צ"ו, והוסיף שם שהמלאכים באים לשמוע את ברכתו של האדם בשעה שהוא מברך על הדלקת נר חנוכה, ומברכים אותו (ראה גם בכף החיים סי' תרעו אות ח'). ולא סתם היה אותו איש המוסר והמלשין זורח בשעת ההדלקה, כי המלאכים בירכו אותו ונתעוררו עליו י"ג מדות של רחמים.

כדאי לעיין שם בקו הישר (פרק צ"ו) שכותב דברים נוראים ונשגבים ומדרגות נעלות ורמות בשעה שאדם מדליק את נרות החנוכה. בעל הקו הישר כותב: "הדלקת נרות חנוכה היא הדלקה של קודש, ויש בנרות קדושה נפלאה שאי אפשר לשער, ואילו היינו בעלי מדרגה של רוח הקודש, היינו זוכים לדעת עתידות על ידי הנר של חנוכה".

של הרבי ז"ע. משיצאנו השיח לי אותו בחור את אשר על לבו, כי הצטופף בין כל ההמון ולא זכה לראות את הדלקתו של הרבי, ומדוע הבאתי אותו. אמרתי לו: 'האם הנך יודע הזכות הגדולה לעמוד תחת קורת גג עם הרבי מגור ביום רגיל? על אחת כמה וכמה בשעה נעלית זו, עת שמדליק את הנרות הזכיה הגדולה לעמוד עמו במחיצתו, שנשפע האור על כל אחד ואחד מהנאספים. והבחור ממש התחזק לאחר דיבורים אלו. בס"ד.

רשע שהיה 'מוסר' ו'מלשין', וסבלו הימנו

ידוע עובדא שהיה במקום ישוב שגרו שם כמה מתלמידי הרה"ק החוזה מלובלין ז"ע, והיה מתגורר אצלם יהודי רשע שהיה 'מוסר' ו'מלשין', וסבלו הימנו צרות רבות. בבוא ימי החנוכה נסעו התלמידים להסתופף בלובלין בצל רבם הרה"ק החוזה ז"ע, ביקשום אנשי המקום כי יזכירו בקודש פנימה את שם האיש ה'מוסר' לרעה ויציגו לפניו את סבלותם. וכך עשו, התייצבו ובאו אל הרה"ק מלובלין, וכאשר הביאו לפניו את ה'קויטל' ובו כתוב שם ה'מוסר' ואת אשר מיצר להם, נענה ואמר בתמיהה: 'ער לייכט דאך'... - הלא הוא מאיר זורח... ויצאו החסידים מחדרו הק' בשברון לב.

לאחר חנוכה כאשר נכנסו להיפרד מרבים ולקבל 'ברכת פרידה' התיישבו בדעתם להזכיר שוב את שמו של ה'מוסר'. וכשהגישו את ה'קויטל' אמר החוזה ז"ע: 'עתה הנני רואה אל נכון את דרכי האיש

המשך מעמוד 7 | הגה"צ רבי ראובן קרלנשטיין זצ"ל

אפילו בפעולה קטנה כזו של בקשה משר המשקים שיזכירו לפניו פרעה.

וזהו שאומר המדרש: "אשרי הגבר אשר שם בה' מבטחו - זה יוסף", זה היה המצב שלו, זו היתה דרגתו: הוא היה בעל בטחון עצום. ממילא, אם הוא פונה אל שר המשקים - כבר ישנה תביעה עליו. אצל אדם רגיל יתכן שזו חובת ההשתדלות המוטלת עליו, אבל יוסף הצדיק "אשר שם בה' מבטחו" - אם הוא עשה כזה דבר, דנים אותו גם על דקות שבדקות כזו ונוספו לו שנתיים בבית הסוהר.

יש במטבח סיר חדש

"חזון איש" זצ"ל ישנה דרך אחרת בענין הביטחון וההשתדלות. אפילו שצריך השתדלות, אבל איזו השתדלות? רק בדרך שתביא את הישועה, אבל התולה את עצמו בקש, בדבר שאין סיכוי שיביא לו את הישועה - זו איננה השתדלות, אלא מעשה הנובע מיאוש.

"ולא פנה אל רהבים ושטי כזב" - משר המשקים, ממנו אתה מבקש ישועה?! הרי הגויים שקרנים הם, "אשר פיהם דיבר שווא וימינם ימין שקר!" גוי יעשה טובה ליהודי? גוי יעשה חסד?!

אמנם צריך לעשות השתדלות, אבל זו לא הכתובת! אם אתה עושה השתדלות אצל שר המשקים המצרי - זה מראה על יאוש!

(מתוך הספר 'יחי ראובן' בהוצאת יפה נוף)

שיהיה לו במה לכבד את השבת.

פעם, ביום ששי אחד, הגיע לביתו של יהודי עשיר. היהודי ישב לו על כורסא גדולה, אולי גם עישן נרגילה... הבעל שם הקדוש ניגש לחלון, דפק עליו דפיקה קלה - והלך.

העשיר שמע את הדפיקה בחלון, קם לו מהכורסא בכבדות והלך לחלון. פתח אותו - ו... אף אחד אינו נמצא שם.

א'חוצפה, דופק בחלון ובורח... מי זה?

הוציא את ראשו החוצה והנה הוא רואה יהודי מהלך לא רחוק מביתו. היה נראה לו כמו הבעל שם הקדוש.

נעל במהירות נעלים והתחיל לרוץ אחריו, עד שהשיגו. "רבה", שאל אותו, "אתה דפקת קודם על החלון שלי?" "כן", ענה הבעל שם.

- מה רציתם?

- ערב שבת היום וצריך אני לקנות משהו לשבת, לכן דפקתי על החלון, אולי תסכימו לעזור לי.

- ומדוע לא חיכית רגע, שאגש לחלון ואשמע את בקשתך?

"פשוט מאוד", ענה הבעל שם הקדוש, "אני עשיתי את חובת ההשתדלות, דפקתי על החלון שלך, מספיק. אין צורך גם לחכות. כעת שהקב"ה יעזור לי"

ובאמת העשיר רץ אחריו ונתן לו את הסכום הדרוש לצרכי השבת.... יוסף הצדיק, במדרגתו הגבוהה במדת הבטחון, לא היה צריך לנקוט

הם בודקים מפות והנהג מסכם ואומר: "יש לנו שתי ברירות או שאנחנו נוסעים הישר לאולם מגיעים לחופה אבל עלינו להתפלל מנחה ביחידות, או שאנחנו נוסעים לבית כנסת במרחק חצי שעה מכאן, שם יש מנחה לפני השקיעה ומפספסים את החופה, ומה עושים?"

הגאון רבי יחיאל צוקר שליט"א מרבני ישיבת 'תורה בתפארתה' ומחבר ספרי 'להאיר' על מהות ה'אידישקייט', ולעבוד את הבורא ולהקריב לפניו קרבנות, אף שבית המקדש חרב

ויצן יוסף את פרעה לאמר (מא טז)

פרשתנו היוצאת תמיד בימי החנוכה טומנת בחיקה הרבה מהמשותף. פרשתנו מתארת את פגישתו הראשונה של יוסף הצדיק עם פרעה, פרעה שולח להוציא אותו מאותו כלא שהוא מרצה בו שנים עשרה שנות מאסר על לא עוול בכפו, לבא אליו לפתור לו חלום, הוא מבהיר בפניו שיש לו חלום שמטריד אותו עד טירוף, ואין פוטר אותו "ואני שמעתי עליך תשמע חלום לפתור אותו" כלומר כל מצרים מצפה לפה שלך! ענה לו יוסף "בלעד, אלוקים יענה את שלום פרעה" הגה"צ רבי אלי' לופיאן זי"ע היה אומר שתמיד בפסוק זה היה עומד ומשתומם הסבא מקלם זי"ע, שרואים עד כמה חינוך ליראת שמים הינו דבר חזק ואיתן.

נחשוב: הנה יוסף ילד הזקונים של יעקב ויעקב מחבבו יותר מכל אחיו, מקנה לו רוב תורתו עד שאחיו מתקנאים בו ומוכרים אותו למצרים, מכאן עובר יוסף מסלול גורא של ייסורים, תחילתו כעבד בבית פוטיפר, לאחר מכן עומד מול הניסיון האדיר עם המעשה של אשת פוטיפר והוא עומד בגבורה ועל אף כל זה מעלילים עליו עלילה שפילה, כתם גורא שהוא היפך המציאות ובעלילה זו הוא נזרק לבית הסוהר, יושב שם על לא עול בכפו במשך שנים תמימות, אין לו שום כוח לפנות למישהו לעזרה, אין פגישה עם עורך דין... ומצד המלוכה המקומית יכול הוא לבלות את כל חייו במקום האפל הזה.

והנה מגיע הרגע המיוחל ופרעה חולם חלום, וחלום זה מטריד ביותר את מנוחתו. הוא וכל שריו מצפים למוצא פיו של אותו נער שכבר העידו עליו שידוע לפתור חלומות. ויוסף כבר שומע את החלום ויש לו פתרון באמתחתו, במקום ליישר את צווארו ולזקוף את גבו ולומר - אכן כן אדוני, פגשת את האיש הנכון במקום הנכון ובזמן הנכון... אני הוא הכתובת לפתרון חלומך... לא! יוסף אומר: אדוני פרעה 'בלעד' - עזוב אותי, אני כלום, אין לי שום כח לפתור חלומות כלל וכלל, רק אלוקים יענה את שלום פרעה! זהו כוחו האדיר של החינוך ליראת שמים שלמד בבית יעקב אביו, כאשר חי באמונה פשוטה ותמימה שהכל מאיתו יתב' ואם יש לו כח פתרון החלומות, מתנה היא מעם הבורא אין זה שייך אליו כלל, והוא יכריז זאת בריש גלי כי את האלוקים הוא ירא !!!

בתפילת ה'בני יששכר' לפני ההדלקה אנו אומרים: "וְאַתָּה בְּרַחֲמֶיךָ הַרְבִּים עֲזָרְתָּ עֲלֵיהֶם לְנַצַּח אֶת אוֹיְבֵיהֶם וּלְנַצַּח עַל מְלֹאכֶת בֵּית ד'".

הניצחון במלחמת חשמונאים היה כולו ע"י הקב"ה וכנוסח שאומרים בעל הניסים "רבת את ריבם, נקמת את נקמתם" הוא רב והוא נקם, אמנם היה נראה כביכול לעין שזה נעשה ע"י החשמונאים, הנוסח כאן אומר שהקב"ה עורר את הניצחון שהם ינצחו את אויביהם, ולנצח על מלאכת בית ד'. המנצח הוא כביכול הקובע על כל המלאכה, מה פירוש שהחשמונאים נצחו במלחמה והם קובעים על מלאכת בית ד'? הדברים יבוארו מדברי חז"ל:

הוא ה"ה אומר, עֲשֵׂה רְצוֹנוֹ כְּרְצוֹנְךָ, כְּדִי שְׂעֵשֶׂה רְצוֹנְךָ כְּרְצוֹנוֹ. בְּטֵל רְצוֹנְךָ מִפְּנֵי רְצוֹנוֹ, כְּדִי שְׂבִיטֵל רְצוֹן אֲחֵרִים מִפְּנֵי רְצוֹנְךָ (אבות ב ד') כתוב כאן הנהגה של הקב"ה כלפינו שאם אנו מבטלים רצוננו מפני רצונו שולטת רצוננו כביכול על רצונו יתב'. זה חלק מה"ותגזר אומר ויקם לך" צדיק גוזר והקב"ה מקיים. ברגע שהחשמונאים הערו למוות נפשם בשביל כבודו יתב' הם זכו לכח מיוחד, הם מעתה המנצחים על בית ד'.

בעת שהמצביא הנאצי רומל ימ"ש עמד ב'אל עלמין' שבמצרים והאיום על ארץ ישראל היה נורא ואיום, יושבי הארץ חששו מהשוואה העומדת עליהם, שלח המקובל רבי אפרים זלמן מרגליות

ודת, פעם הוזקק לענות על שאלה קנטרנית: על מי אתה חושב שהנך עובד בעבודתך, הרי אין לכם בית מקדש ואינכם מקריבים קרבנות מהי אפוא העבודה שלכם?

ענה הרמב"ן: "כשאני עובד בגלות מתוך הרדיפות והלעג שלכם, אני מקריב את הקרבן הגדול ביותר "אני עושה עולה לאלוקים מגופי!". כמה מתאים להזכיר את מילותיו של ה"חרדים": בלבבי משכן אבנה, ולקרבן אקריב לו את נפשי היחידה".

ככל שהגלות מעמידה בפנינו ניסיונות קשים יותר בשמירת הדת, הרחוב זועק פיתויים נגד רצון ה', הרוחות משדרות ויתור על מנת להתפרנס, ויתורים מפליגים כדי להתקדם, כשאנו סוגרים עיניים, כשאנו מדלגים על הניסיונות האלו, אנו שרים את השיר הפנימי "אוי סי גוט צו זיין א'איד" ואין לך קרבן גדול יותר להקב"ה.

מאז הבר המצוה לא פספסתי תפילה במניין

יוסף הצדיק כמו החשמונאים מלמדים אותנו מה תפקידנו בעת הזאת, לדעת לעמוד חזקים מול כל הרגשות ואפילו הרוחניות ולשקול מה ה' רוצה מאיתנו, כשאנו מכניעים את עצמינו או מכניעים את אחרים. ודוגמה נפלאה כדלהלן:

סיפר הרב פישל שכטר שליט"א: קבוצת בחורים נוסעת לחתונת חבריהם, אין להם 'ווייז' גם לא 'ג'י פי אס', הם צריכים להפעיל את המח, הם היו שקועים, יתכן שדברו בלימוד ואולי בדברים אחרים, לא שמו לב שהנהג סיבב את ההגה לכביש הלא נכון, כשתפסו את הטעות הם היו די רחוקים מהמקום, הם בודקים מפות והנהג מסכם ואומר: "יש לנו שתי ברירות או שאנחנו נוסעים הישר לאולם מגיעים לחופה אבל עלינו להתפלל מנחה ביחידות, או שאנחנו נוסעים לבית כנסת במרחק חצי שעה מכאן שם יש מנחה לפני השקיעה ומפספסים את החופה, ומה עושים?"

הם מחליטים להתקשר לראש הישיבה שלהם הג"ר רבי חיים אפשטיין זצ"ל, ומה שיפסוק יעשו, ראש הישיבה פוסק להם "סעו לחופה" אם החתן יראה שלא הגעתם לחופה זה יטריד אותו, יעלו לו חששות שלא יהיה מי שירקוד לו בחתונה, אי אפשר לתת לחתן יקר להיכנס כך לחופה! אחד הבחורים פנה לרה"י: איני רוצה להקשות על רה"י אך אני שואל אישית, אני היום בן 22 ומאז בר המצוה שלי אף פעם לא פספסתי תפילה במניין האם יש הצדקה שאפספס פעם ראשונה כדי שהחתן לא יהיה מאוכזב??

ענה לו רבי חיים: "אידישקייט זה לא כניסה ל'ספר השיאים של גינס', אידישקייט זה הרגע, מה ה' רוצה ממני הרגע!!!"

כן, אם נסגל לעצמינו לא לחשוב על הצרכים והרצונות שלנו, פשוט לחשוב מה ה' שואל מאיתנו, כשהיוונים באים להחריב אידישקייט החשמונאים לא שואלים האם נשרוד את המלחמה או לא, הם יוצאים להילחם כי אסור לנו להסכים עם פריצת חומת הדת, וכשמראים כניעה עצמית אין פלא שהקב"ה כבר רב את ריבם ומנצח את ניצחונם.

אל מרן החזון אי"ש זי"ע שהרי רשב"י שלט על השדים כמבואר בגמ' (מעילה יז) מדוע שלא ישפיע שהשדים הנאציים לא יצליחו להשפיע על יושבי הארץ?

מרן החזון"א עונה לו שרשב"י נקרא מרא דארעא דישראל ולכן היה לו כוח שליטה עליהם. בפשטות נראה היה שמרן החזון"א ביקש להסתיר את דרכיו, רבי אפרים זלמן בעוצם קדושתו הבין בפשטות שהחזון איש יכול היה לשלוט על אותם רשעים, וידוע שהתבטא החזון"א בפני תלמידיו שהקב"ה הסתיר ממנו את מה שקורה באירופה כי אילו היה יודע לא היה נותן שזה יקרה!.

איננו מבינים בכוחו של החזון איש, אך מה שקבלנו מתלמידיו שעיקר כוחו של החזון"א היה לימוד תורה מתוך מסירת כל עצמותו לתורה, מפורסם מה שסיפר מרן הגר"ש וואזנר זצוק"ל, וזכיתי לשמוע זאת מפיו בכנס כבוד התורה בעיר רחובות בשנת תשמ"ט בו נבחנו אצלו עשרות אברכים חסידי ויז'ניץ על הלכות שבת, שם סיפר שביום מן הימים שנכנס לחזון"א לא ראהו על מקומו ואף במטה שמאחורי כסאו לא שכב, לפתע זיהה שהחזון"א שוכב על הרצפה, הוא ניגש בבהלה וחשב להזמין רופא, החזון"א רימו לו באפיסת כוחותיו שיביא לו כרית ותו לא, לאחר שהתחזק והקימו שאל אותו מדוע הוא שוכב על הרצפה?

החזון"א גילה לו טפח מעמל התורה שלו, וכה אמר לו: אני תמיד שוקל בלימודי עד כמה אוכל ללמוד ויהיה לי את הכוח לקום מהמקום ולהגיע עד למטה, הפעם טעיתי בשלש שניות של שיקול הדעת והתמוטטתי על הרצפה!

הגאון רבי שלום פוברסקי סיפר שעמד בסביבתו של מרן הגרי"ז מבריסק בעת הלוויתו של מרן החזון"א, ומרן הגרי"ז אמר: פעמים שהחזון"א כותב בתוך דברי תורתו כשמוזכר את הרשב"א, 'ואין תחת ידי את חידושי הרשב"א' וכי חושבים אתם שלא היה לו רשב"א, הוא כתב את חידושי תורתו בביתו והיה לו רשב"א בארון הסמוך לשולחנו, אבל הפירוש שלא היה לו כוחות פיזיים להרים את ידו לארון הספרים ולהוציא משם חידושי הרשב"א, ועדיין ישב לכתוב חידושי תורה!!!

את זה הבין רבי אפרים זלמן מרגליות פשוט שמי שמגלה מסירות נפש לתורה, יש לו כביכול כח מיוחד רבותי, לא באנו הפעם רק לספר סיפורי צדיקים על אף שעצם עניין זה יש בו חשיבות עצומה, הפעם באנו לדבר לעצמינו, שמעו היטב:

חז"ל מספרים שכשהאויבים הציתו אש במקדש עלו פרחי כהנים לגג ההיכל זרקו את מפתחות המקדש יצאה יד ולקחה אותם והם קפצו לתוך האש, הם הבינו שלא שייך יותר לחיות בלי בית המקדש. אמר על כך מרן המשגיח רבי יחזקאל לוינשטיין זי"ע: אני לא מתפעל מהכהנים שקפצו לאש אני מתפעל מהכהנים שנשארו לחיות, איך הם הבינו שיש מקום כן לחיות בלי בית המקדש.

אם יורשה לי, אמר רבי זאב סמית שליט"א, מה היתה גדולת אלו שכן נשאר, הם הבינו שתפקידם בעת הגלות הינו תפקיד הרבה יותר קשה והרבה יותר גדול למען שמו יתברך.

הרמב"ן ניהל ויכוחים רבים עם פילוסופים מהאומות בענייני אמונה

לע"נ אבי מורי ר' נתן ב"ר יחיאל מאיר זצ"ל
וזוגתי מרת רבקה ב"ר יהודה ע"ה

"נשיא ארצות הברית של אמריקה קצב את עונשך והעניק לך חנינה, אתה אדם חופשי כעת, אתה יכול ללכת הביתה", "הודו לה' כי טוב, כי לעולם חסדו!" קראתי, וליבי עולה על גדותיו בהודיה והלל לקב"ה על ניסו היקר והפלאי, חשתי את עצמי כל כך קטן וחסר משמעות, לא זכאי לחסד הגדול והאינסופי שהוא מראה לי

אמונה, בטחון, גאולה - שלוש המילים שליוו את הרב שלום מרכי רובשקין עד לנס הגדול ושחרורו מהכלא ב'זאת חנוכה'

להודות ולהלל לשמך הגדול

עד אחרי השעה 9:30, אך בהשגחה פרטית החלטתי הפעם לשלוח את המכתב קודם לכן. אחרי שהעברתי את המכתב לחדר הדואר, חזרתי לתא 307.

הנחתי את המכתבים שעסקתי בהם על ערימת המכתבים האחרים שהיו על השולחן, ופתחתי את ספר התהילים שלי, מתפלל לה', "אנא ה'! עשה לי נס היום, בזאת חנוכה, ב' בטבת. ב' היא הביטחון,

ויש לי אמונה שלמה שהיום תשחרר אותי!"

אחרי שאמרתי מספר מזמורים, בדקתי את השעון. רציתי ליטול ידיים לפני השקיעה, ובכך להמשיך את ניסי החנוכה לכל השנה כולה. הנחתי מצה וקופסת טונה על השולחן, והתיישבתי לסעודת זאת חנוכה.

בקושי הספקתי לאכול כזית לברכה אחרונה, והדלת נפתחה בפתאומיות. נבהלתי.

אחרי הנעילה היו הסוהרים פותחים את הדלתות לפי הסדר, ותא 307 נמצא בקומה השלישית ודי באמצע הפרוזדור. היות שכל רעש נשמע בבלוק, הייתי תמיד שומע את הרעש המוכר של המפתחות המשקקים, ככל שהוא התקדם לכיוון התא בו שהייתי. הפעם לא שמעתי את הרעש, וכנראה הוא הגיע במיוחד אליי.

ב' בטבת - התעוררתי מוקדם ב'זאת חנוכה", עדיין בהשראת הביטחון וצלילות הדעת שהשגתי בערב הקודם. הודיתי לה' על הבשורה שהגיעה במכתב ביום הקודם. וציפיתי בביטחון מלא לישועת ה'. ידעתי שכעת היא תתגלה במלוא הדרה.

באותה תקופה היה לנו מניין בימי רביעי. יכולנו, ברוך ה', להתאסף בחדר הדת, לקרוא בתורה את הקריאה של חנוכה, ולומר הלל בציבור. כמו בפעמים רבות אחרות, הלכתי מיד אחרי התפילה לחדר המחשבים כדי לקרוא את המכתבים שהגיעו במהלך הלילה. מייל אחד באותו בוקר הגיע מידיד קרוב שאף פעם לא פגשתי - אחד מאותם אלפים שכתבו אליי במהלך השנים. היהודי הזה מתגורר באנגליה, ובמשך השנים שמרנו על חילופי מכתבים חמים ותדירים. הוא שלח לי מכתבים מלאי עידוד, דברי תורה וסיפורים, בנוסף לברכות אישיות ותפילות שהקב"ה ישחרר אותי בקרוב מאוד.

כשבוע לפני חנוכה הוא שלח לי מכתב עם דבר תורה מתוק מדבש של הגאון מווילנא, וברכה ש"בימים ההם בזמן הזה" יעשה לי ה' נס וישחרר אותי, כפי שעשה ניסים לחשמונאים. מכתביו הספוגים באהבה, באמונה יהודית, בדברי תורה ובעידוד, רעננו אותי וחיזקו אותי מאוד...

עזבתי את המחשב ופניתי לענות למכתבים שנשלחו אליי בדואר רגיל. החלטתי להשיב לכיתה מת"ת ויז'ניץ ולרבים, הרב ניצליך. הילדים כתבו לי מכתבים חמים, מלאי חיזוק ועידוד להתחזק באמונה וביטחון בה', מכתב אחד באידיש היה זה:

ר' שלום מרדכי, אני כל כך מרגיש אותך. תתחזק באמונה! ה' יכול לעזור ברגע האחרון. אל תתייאש! אתה עוד יכול להשתחרר!

תודה רבה

מעכי

רציתי להתחבר לזוך ולתום של הילדים היקרים הללו, ועל כן התיישבתי לכתוב מספר עמודים שמוענו לכל הילדים בכיתה. סיימתי לכתוב קרוב לשעה 2:30. אף פעם לא הזדרזתי לשלוח מכתבים מוקדם, כי ממילא לא אוספים את הדואר מאוטיסווייל

לא ידעתי מה לחשוב.

הרמתי את הראש כדי לראות מה רוצה ממני הסוהר. הסוהר במשמרת היה זה שכיניתי "גוט שאבעס", היות שהיה תמיד מקבל את פניי בברכת "גוט שאבעס!" לבבית, בלי קשר ליום בשבוע. הוא היה מסוג הסוהרים שעשו את עבודתם בצורה עניינית, ולא מהסוג של אלו שנהגו להציק ולצער את האסירים. הוא לא שאב הנאה חייתית מעבודתו.

"רובשקין צא!"

"רובשקין!" קרא בלי להתבדח על היום בשבוע. הרמתי את הראש להתבונן בו. ארשת פניו הייתה רצינית להחריד.

"צא!" בראשו החווה כלפי הדלת, מדגיש את ציוויו. הוצאה פתאומית מהתא בלי כל הסבר, יכולה להיות בגלל אינספור סיבות, אשר רובן לא טובות. שאלתי אם הוא עורך חיפוש בתא. "פשוט נטלתי ידיים לארוחה הרגע, ועדיף שלא אצא מהחדר. אשב כאן בשקט ולא אפריע", ניסיתי לשכנע. "לא", הוא השיב. "אתה צריך לרדת למטה, משם ילוו אותך".

שחרור תמיד היה בראש מעייני, לכן שאלתי, "לאן אני הולך, הביתה?" הוא לא הגיב.

אחרי רגע, אמר, מתחמק: "אתה מחליף מקום".

יצאתי מהתא והתחלתי לרדת במדרגות לעבר האזור המשותף במרכז. הבלוק, המלווה הבא היה אמור לפגוש בי שם. תוך כדי ירידה במדרגות, קלטתי פתאום את המילים שאמר לי, ונעצרת באמצע המדרגה. 'אתה מחליף מקום...!'

היכן שלא אהיה, אני חייב את הטלית והתפילין. פניתי בפתאומיות לאחור, ורצתי למעלה בחזרה לתא 307. חטפתי את שקית הטלית והתפילין. מה שלא יהיה, אני חייב אותן איתי.

רצתי במהירות למטה, שם עמד סוהר והמתין לי.

הסוהר שליווה אותי סירב גם הוא לספק לי מידע נוסף. עברנו ליד חדר האוכל, חלפנו על פני חדר המספרה, ונעצרנו ליד משרדו של הסגן, שם המתין לנו סגן רב הסוהרים. הוא הצטרף אלינו וצעד לצידנו בדממה. המשכנו ללכת עד שהגענו למבנה שהכיל את משרדי הנהלת הכלא.

הסגן היה אדם שהשקט הזה לא היה אופייני לו כלל, רק אתמול ביקר אותנו בחדר הדת ושוחח עם אסירים יהודים במשך שעה ארוכה, אך כעת הוא היה שקט מאוד. בכל פעם שחשב שאני לא שם לב, הרגשתי במבטיו הננעצים בי. היה ברור שמהו מחוץ לגדר הרגיל עומד להתרחש, אך הוא לא נידב מידע. "גידו לך כשנגיע", אמר.

כולם מתבוננים בי במבט מבולבל

המקום אליו הלכנו, התברר, היה אחד ממשרדי הנהלה. הכניסו אותי למשרד, ואחר כך נכנסה הסוהרת הראשית, מנהלת הכלא, לא הפרתי את הדממה, וגם היא שתקה משך רגעים ארוכים. עמדנו כך - הסוהרת הראשית, סגן רב הסוהרים, הסוהר ואנכי - תוך שכולם מתבוננים בי במבט מבולבל ותמה מאוד. ברור היה לי שמה שהם

עומדים לומר לי או לעשות לי, הוא לא דבר שגרתי. היה נראה שהם לא בדיוק יודעים כיצד להתקדם. נותרתי שקט ורגוע, ואמרתי לעצמי שהם יאמרו את מה שיש להם לומר, כשיהיו מוכנים לכך. לבסוף שברה מנהלת הכלא את השקט.

"מזל טוב, מיסטר רובשקין".

'מיסטר רובשקין'... זוהי צורת פנייה של כבוד אלמנטרי, שלא זכיתי לשמוע מפי דמות בעלת סמכות, מאז עזבתי את אולם בית המשפט אחרי הפסיקה בסידר ראפידס, שבע וחצי שנים קודם לכן. "נשיא ארצות הברית של אמריקה קצב את עונשך והעניק לך חנינה. אתה אדם חופשי כעת. אתה יכול ללכת הביתה".

על אף שעדיין לא היה בידם צו החנינה המקורי, הנשיא דרש שאשתחרר "בכל המהירות האפשרית", והם החלו בתהליך מיד. בשלב הראשון הוציאו אותי מן התא והודיעו לי מה התרחש.

"הודו לה' כי טוב, כי לעולם חסדו!" קראתי, וליבי עולה על גדותיו בהודיה והלל לקב"ה על ניסו היקר והפלאי. חשתי את עצמי כל כך קטן וחסר משמעות, לא זכאי לחסד הגדול והאינסופי שהוא מראה לי.

כל המתנגדים שלי חגגו

אחרי שקלטתי את משמעות הרגע, חזרו אליי אירועי היומיים הקודמים. התרגשתי כשנזכרתי בסדר המאורעות, ונדהמת מחתימתו הברורה והבולטת של הקב"ה המוטבעת בהם.

רק מעט יותר מעשרים וארבע שעות קודם לכן, קיבלתי את ההודעה שבית המשפט לערעורים, הערכאה הגבוהה ביותר אליה יכולתי להגיע, המייצגת את האומה החזקה בתבל, גזר שאיוותר כבול בשלשלות למשך שמונה עשרה השנים הבאות. ללא ספק, כל המתנגדים שלי חגגו את הבשורה על הניצחון המלא והמוחלט שלהם. לא היה לי ספק בכך. היה זה באמת ניצחון מלא ומוחלט על פי כללי המשחק שהם שיחקו. שח. ואז - מט.

קיבלתי את הידיעה כפי שיהודי אמור לקבלה - דחיתי לחלוטין את טענתם לשלטון עלי ועל עתיד. השלכתי את יהבי רק על הקב"ה. בביטחון ודאי ידעתי שה' בעצמו יציל אותי. וכך בדיוק עשה ה', כעשרים וארבע שעות לאחר מכן.

ניסי ניסים, פלאי פלאות! מיד כאשר נסתם הגולל על כל מאמצינו, וכל ההשתדלויות מוצו, בדיוק אז הביא ה' את הצלתי, באופן הכי פלאי, באמצעות חתימתו של נשיא ארה"ב על מסמך לשחרורי. הייתה זו התגשמות חיה ומוחשית של כל מה שלמדנו. יהודי אינו נתון לשליטת הטבע, אם רק יתרום מעליו, באמונה וביטחון בו יתברך.

הרמתי את מבטי וראיתי את המנהלת וסגנה בוחנים אותי בעיניהם. היה חשוב לי שידעו שזהו נס משמיים, ולא מהלך פוליטי מבריק.

"היום חג החנוכה", אמרתי להם. "לפני אלפיים ומאתיים שנה היה העם היהודי נשלט בידי האימפריה היוונית הגדולה. האלוקים אוהב את העם היהודי, והוא הציל אותם בחג החנוכה מהיוונים. אני יהודי. אלוקים אוהב אותי, והוא הציל אותי בנס".

הסוהרת הראשית יצאה מהחדר וחזרה כעבור דקות אחדות ובידה העתק של הצו הנשיאותי, אותו קראה באוזניי. כשראיתי את

השנים הארוכות הללו, ואפשרה לי להתרומם מעל הכאב וההגבלה של המקום הנקרא כלא. כעת, כאשר ה' מראה לי בגלוי את אהבתו ומשחרר אותי באופן ניסי, לא כל שכן שעלי להמשיך ולשמור על מצוותיו עד לפרט ההלכתי האחרון, ככל שידי משגת. גם אם פירושו של דבר יהיה להיכנס לתא הכלא פעם נוספת.

הסוהרת הראשית סירבה בעקשנות לאפשר לי לחזור. הנהלת הכלא נקטה צעדים מרחיקי לכת במטרה להוציא אותי מהתא בשעה שכל האסירים האחרים נעולים בפנים, כדי שאלו לא יראו אותי יוצא. כאשר אסיר משתחרר בפתאומיות, התגובה של שאר האסירים עשויה להיות חריפה מאוד, ואף עלולה להפוך בקלות לאלומה. כשרואים מישהו אחר משתחרר, הכאב והמרירות של שאר האסירים על מצבם מתעצמים מאוד, והם עלולים להוציא את רגשותיהם הקשים על צוות בית הכלא ועל כל המערכת. הם עלולים אפילו לפגוע באסיר המשוחרר מתוך קנאה עצומה ונוראית. בשום אופן לא התירו לי לחזור לתא.

ביקשתי מים לנטילת מים אחרונים

היות שלא הייתה לי ברירה, נאלצתי לברך במקום בו הייתי. ביקשתי מים לנטילת מים אחרונים. הובילו אותי לחדר גדול בו היה מתקן שתייה, ומילאתי כוס במים. הרטבתי את אצבעותי ואת שפתיי, ובירכתי ברכת המזון, מודה לה' על האוכל שהחיה אותי.

נטלתי את ידי לפני סוף החנוכה, כדי להמשיך את הניסים הלאה לתוך ימות החול. כך יכולתי כעת לומר "על הניסים" בברכת המזון. קשה לתאר את רגשות האושר וההודיה שמילאו את ליבי, כשאמרתי את המילים המודות לקב"ה על הניסים שעשה לאבותינו, בה בשעה שאני עצמי חווה

נס עצום.

בשעה שבירכתי, ישבו הסוהרים בקרבת מקום. הם מילאו את הטפסים המשחררים אותי ואת כל מה שקשור אליי, וארגנו את חפצי לקראת שובי הביתה. הסגן הלך לבדוק את התקדמות האריזה, וחזר להודיע כי הדבר יארך מספר שעות, גם כיוון שהיו לי נירות משפטיים רבים שאוחסנו במשרדו של ה"מדריך", שכבר עזב באותו יום.

"תרצה להמתין מספר שעות לאריזת החפצים שלך, או לצאת מיד?" שאל ברצינות תהומית. אני, כמובן, לא התכוונתי להישאר באוטיסיוויל אפילו רגע מיותר, ובוודאי לא עבור מעט החפצים שהיו שם, וכך אמרתי לו. הוא היה מרוצה, מכיוון שכך הם לא נאלצו להישאר במקום שעות נוספות יחד איתי. הגישו לי מספר טפסים לחתימה. הוציאו לי מהמחסן מכנסיים שחורים, חולצה ומעיל חורף. אחרי שהחלפתי בגדים, הובילו אותי אל מחוץ למשרד, דרך פרודור המוביל אל מחוץ לכלא. כל צעד קירב אותי אל החופש, ובכל צעד הודיתי לה' יתברך מחדש על הנס שעשה לי.

הביאו אותי למשרד במתחם ההמתנה שבקדמת הכלא, האזור בו המתונו אשתי וילדיי פעמים רבות להיקרא לבקר אותי. אמרו לי לשבת שם ולהמתין לאשתי שתבוא לאסוף אותי.

הלוגו הרשמי של הבית הלבן מתנוסס על הדף, ואת חתימת ידו של הנשיא בתחתיתו, עשה עליי הדבר רושם כביר. 'כמה נפלאות דרכי ההשגחה, וכמה גדולים השליחים דרכם הוא פועל! התרגשתי. רק שנה לאחר שנבחר, נשיא ארצות הברית של אמריקה, הנשיא דונלד ג'יי. טראמפ, המנהיג הפוליטי של העולם החופשי, מצא את הזמן לחשוב על יהודי הנמק במקום הנקרא כלא, ונקט בפעולה כדי לשחרר אותו ולהשיב אותו למשפחתו ולקהילתו. בוודאי מגיעים לו מלוא ההכרה והקרדיט שאדם יכול לקבל על פועלו. הוא בחר לעשות מעשה טוב, והקב"ה בחר לעשות את המעשה באמצעותו, כאות לאדם הראוי להיות שליח לטוב ולחסד של ה' בעצמו.

הסוהרת הראשית קטעה את הרהורי. "מי יבוא לקחת אותך?" שאלה.

"אשתי", עניתי בפשטות. אשתי התגוררה במרחק של כשעת נסיעה, במונסי. היא עברה לשם כדי שתוכל להיות קרובה אליי ככל האפשר, ותוכל לבוא לבקר. כעת, היא יכלה להגיע ולאסוף אותי לפני כל בן משפחה אחר.

חשבתי על כך ש"גוט שאבעס" הגיע וגירש אותי בפתאומיות ובמהירות. מהתא, בדיוק כפי שאבותינו גורשו ממצרים. אולם אז נזכרתי ששכחתי לברך ברכת המזון על סעודת "זאת חנוכה" שלי. רק כמחצית השעה עברה מאז שאכלתי, לכן עדיין יכולתי לברך, אך ההלכה היא ברורה. הייתי צריך לחזור למקום שבו אכלתי כדי לברך. לחזור לתא 307.

ללא היסוס הודעתי לסוהרת הראשית, שלפני שאצא מהכלא עליי לשוב לתא, "מדוע?" קראה בתדהמה, "על מה ולמה?" הייתה זו בקשה משונה

"הייתי באמצע לאכול ארוחה שכללה לחם", הסברתי לה, "וההלכה היהודית מורה לברך אחרי האוכל במקום שבו אכלו, ואפילו לחזור לשם אם יצאו". ללא ספק, הייתה זו בקשה משונה מאוד, בפרט כאשר סוף סוף שוחררתי מהמקום אחרי קרוב לעשור בו הייתי כלוא, אך הרי רק בזכות הגישה שלי - לתורה ולמצוותיה הצלחתי לשרוד כל כך הרבה זמן. מהיום הראשון בו. הושלכתי לכלא, הבנתי שהתנאים יגרמו לי לנטות אחרי ההקלות במצוות ה', ושזהו ניסיון שעליו יהיה עליי להתגבר.

אם להסביר במילים פשוטות, כאשר התנאים מונעים מיהודי לקיים את המצוות כראוי, יש שתי אפשרויות - או שהיהודי ישתנה, או שהתנאים ישתנו. כשהתעקשתי שאני, כיהודי, לא משתנה, וממשיך לשמור מצוות. בצורה הראויה והמובחרת ביותר, נותרה רק אופציה אחת - שהתנאים ישתנו. וכך אכן קרה, והצלחתי לשמור על כל המצוות באופן המושלם ביותר, ולבסוף זכיתי גם לשוב לביתי ולמשפחתי.

הביטחון בנוכחותו, באהבתו ובהשגחתו המתמדת של הקב"ה. אלה שמהוות את לב ליבם של כל האמונה והביטחון, מוליד מחויבות לשמירת התורה והמצוות של ה' שבאמצעותן מתחברים אליו, מתוך קיום מדוקדק ואוהב.

העקשנות שלי להישאר קרוב ומחובר לה' ולשמור על כל מצוותיך בשלמות, היא שעמדה לי להישאר שפוי ומוגן במשך שמונה וחצי

כששב הרב מפוניבו' אל חותנו, מצאו מתאונן על שלא הצליח לאסוף את הסכום המבוקש, ולהפתעתו הוציא הרב מפוניבו' את מלוא סך החובות וסיפר לו כיצד סייעו בידו משמיא לקבל את כל הכסף...

כאשר יתאמץ האדם לקיים מצוה בכל נפשו, ירעיף עליו הקב"ה רוח טהרה מן השמים, וימציא לו 'סייעתא דשמיא' מיוחדת

הרב ישראל ליוש

וְקָבְעוּ שְׁמוֹנֵת יָמֵי חֲנֻכָּה אֵלּוּ לְהוֹדוֹת וְלְהִלָּל לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל...

לרגל שמחת נישואי הגאון ר' יצחק בנו של הגאון רבי חיים מוולאז'ין זצ"ל, נסעו בני המשפחה לעיירה בה נערכה החתונה. הם התכנסו לתפילת שחרית, אך לא היה במקום ספר תורה. רבי חיים ביקש וחיזר אחר מקום שיש בו ספר תורה, כדי לקיים את תקנת 'קריאת התורה', אך הדבר היה כרוך בקשיים גדולים.

במקום נכח גם אחד הרבנים והוא צידד להקל שלא לקרוא בתורה, וטען שאין חובה לטרוח כל כך בליבם של ימי החתונה. רבי חיים מוולאז'ין ביטל דעתו מפי דעת הרב שהיה זקן ממנו, ובאותו יום לא קראו בתורה. כאשר חזר רבי חיים לבייתו, פתח את ארון הקודש, ולתדהמתו גילה כי הספר תורה אינו בארון, והבין שכנראה נגנב בזמן שנעדרו מהבית. תיכף ערך הרב חשבון נפש בשל מה קרתה הרעה הזאת, ואמר שבכל עניני החתונה לא היו כלל ייסורים ועיכובים, כי אם ענין זה של אובדן ספר התורה, ומיד נכנס לחדרו המיוחד והתוודה על שביטלו קריאת התורה, כי לפי הבנתו בגין זאת נגרמה צרת הספר תורה.

עודנו מתבודד בחדרו ומתוודה, והנה הגיעה הבשורה כי הספר תורה נמצא בידי אחד מאנשי החייל שניסה למוכרו. כאשר פתחו את הספר תורה לבדוק אם הוא חזר בשלמותו, ראו כי חסרה יריעה אחת... בדיוק אותה יריעה שבה הקריאה שלא קראו בזמן החתונה. אמר על כך רבי חיים שבדוק הדבר שהעונש מכוון מדה כנגד מדה, וכיון שהקילו ולא קראו בתורה, נענשו באותו ענין.

סיפור זה מובא ב'כתר ראש', ומרן ראש הישיבה הגאון הגדול רבי אהרן יהודה ליב שטיינמן זצ"ל סיפר אותו בשיחת חיזוק לבני ישיבה בימי החנוכה, והטעים בזאת את דברי הב"ח (סי' תע"ר) בביאור החילוק בין פורים לחנוכה. בפורים עיקר הגזירה היתה לפי שנהנו מסעודתו של אותו רשע, ועל כן נגזר עליהם להרוג ולאבד את הגופים שנהנו מאכילה, שתיה ושמחה של איסור. וגם סדר התשובה היה באותו ענין, כמו שאמרה אסתר: 'לך כנוס את כל היהודים... ואל תאכלו ואל תשתו שלושת ימים...', ועל כן תיקנו חז"ל שהגופים ירבו בסעודה בפורים, לזכור את עיקר הנס שהיה על הגופים.

אבל בחנוכה, עיקר הגזירה היתה על שהתרשלו בעבודה, וע"כ נגזר לבטל מהם עבודת התמיד והדלקת המנורה. וכחזרו בתשובה ומסרו נפשם על העבודה, הושיעם הי"ת על ידי כהנים עובדי העבודה בבית ה', ונעשה להם נס בנרות, תחת אשר הערו נפשם למות על קיום העבודה. ולפיכך לא קבעו בהם משתה, אלא להלל

ולהודות שהיא עבודה שבלב, שהיא כנגד עבודת בית המקדש שעליה היתה הגזירה.

סיכם הרב שטיינמן: "כל מצוה שאדם מתרשל בה, ואינו עושה מאמץ כדי לקיימה בהידור, יש לו בה ניסיונות יותר גדולים, כי לא ימצא בה 'סייעתא דשמיא', וממילא יצוצו עיכובים וקשיים שונים, כפי שנוכחנו לראות בסיפור ספר התורה של רבי חיים וואלוז'ינר זצ"ל. מנגד, כאשר יתאמץ האדם לקיים מצוה בכל נפשו ובכל מאודו, ירעיף עליו הקב"ה רוח טהרה מן השמים, וימציא לו 'סייעתא דשמיא' מיוחדת, כדי שיצליח לקיים את המצוה שכה התאמץ עליה".

זה מול זה עשה אלוקים, כשם שהוא מייסר את מי שאינו מתאמץ עבור מצוה, כך הוא מסייע בידי מי שמוסר נפשו ומתאמץ עבור מצוה... כאברך צעיר, עוד טרום מלחמת העולם השנייה, פתח מרן הרב מפוניבו' זי"ע ישיבה, אלא שהוא נכנס בכך לחובות גדולים מאוד, וחותנו רבי לייב מוולקומיר זי"ע טען לו שבעיסוקו הרב סביב עניני הישיבה הוא מפקיר את אשתו וילדיו. טען לו הרב מפוניבו' שהוא עסוק מאוד בשל החובות העצומים שיש על כתפיו מהחזקת הישיבה. חותנו הציע לו שמעתה לא יקח על עצמו חובות עבור הישיבה, וכדי להתמודד עם החובות הקיימים, יפעלו יחד לאסוף כסף, אני אכנס לגבירים להתרים אותם, ואתה הידוע כנאם בחסד עליון, תנאם באסיפות ובקהילות, וכך יכוסו החובות... הם יצאו שניהם לפעולותיהם, אך ההצלחה לא האירה להם פנים. בצר לו נכנס הרב מפוניבו' למרן הגאון רבי חיים עוזר גרודז'ינסקי זצ"ל ותינה בפניו את מר ליבו על חובותיו. רבי חיים עוזר בירר מה סך החובות? והרב נקב בסכום המדויק.

בדיוק באותה עת באו למרן רבי חיים עוזר שני גבירים לדון ביניהם בדן תורה על סכום כסף, בדיוק אותו סכום שהיה חסר לפוניבו' ער רב, אך לא הכסף היה בראש מעיניהם אלא על כבודם הם באו לדן. מיד העלה רבי חיים עוזר בפניהם הצעה, הוא סיפר להם על מצוקתו של הרב מפוניבו' ועל פרשת הכסף שחסר לו לכיסוי חובותיו, והציע להם שיתרמו את סכום המרובה לצדקה זו. שני הגבירים הסכימו להצעה, וכל הצדדים נהנו, השלום חזר לשכון ביניהם והרב מפוניבו' כיסה את חובותיו...

כששב הרב מפוניבו' אל חותנו, מצאו מתאונן על שלא הצליח לאסוף את הסכום המבוקש, ולהפתעתו הוציא הרב מפוניבו' את מלוא סך החובות וסיפר לו כיצד סייעו בידו משמיא לקבל את כל הכסף... והסביר: "אתם אספתם כסף כדי לשלם את חובות העבר, ואילו אני אספתי כסף כי חשבתי על הישיבה בעתיד, לכך זכיתי לסייעתא דשמיא..."

"אמרתי לו, סליחה? אני עשיתי לך כאב ראש? אני נפצעתי בנסיעה אצלך ולאחר מכן מחלתי לך בלב שלם. לא תבעתי אותך ולא הגשתי נגדך תלונה, על מה אתה מדבר???" אבל הוא ממשיך לצעוק עלי, "כן כן, במשך חודש וחצי לא ישנתי בלילה בגללך"

פעיל 'אחינו' הרב ישראל דחבש,

עם סיפור אישי מרגש ועוצמתי, על כוחו של ויתור והתועלת שבצדו

אליעזר (לייזר) רוט

בְּלִעְדֵי אֱלֹקִים יֵעָנֶה אֶת שְׁלוֹם פְּרִיעָה (מא טז)

סיפור מדהים על כוחו של ויתור, ועל כוחה של התגברות על ניסיון, שמענו מפיו של אחד מוותיקי ובכירי הפעילים בארגון 'אחינו', הרב ישראל דחבש, אשר זכה לקרב מאות רבות מנערי ישראל ללימוד התורה ולשמירת המצוות, וכעת בא עם מסר עוצמתי ומרגש מאוד, לכל אדם באשר הוא:

"הכל התחיל בטיול ג'פים חווייתי ונחמד", מספר הרב דחבש. "יצאתי עם קבוצה של צעירים מתחזקים, אחרי שבמשך תקופה ארוכה הם שקדו על תלמודם בשעות הערב, אחרי בית הספר, והתקדמו בצורה יוצאת דופן, עד שכבר ממש הרגשתי שמתחילים לצמוח פה תלמידי חכמים עתידיים, לקחתי אותם ליום חווייתי כדי לחלץ עצמות ולאגור כוחות לקראת ההמשך".

"האמת שמי שלא חי את התחום הזה של קירוב רחוקים, לא מבין את גודל ההקרבה הזאת של החוזרים בתשובה", הוא מסביר, "תבינו, מדובר בחבר'ה שבדרך כלל חיים בהפקרות, מי יאמר להם מה תעשה ומה תפעל. הם עושים ככל העולה על רוחם! ברוב המקרים יש להם גם כסף שהם מקבלים דמי כיס מההורים, מאות שקלים לשבוע, וברמת העיקרון הם יכולים לנסוע לכל מקום, ולממן לעצמם כל פעילות חווייתית שרק ירצו.

"ובמקום כל החוויות והבילויים שאליהם הולכים כל החברים שלהם מבית הספר, הם קורעים מעצמם ומותרים על עולם הזה, כדי ללמוד על היהדות, להתקרב לתורה, ללמוד עוד שורה של גמרא.

"זה קשה להם, הוויתור הוא ענק, למרבה הצער חלקם באמת נופלים ולא מצליחים להחזיק מעמד. אבל הם מתאמצים וממשיכים עוד ועוד. יש להם סיפוק גדול מאוד, אבל הניסיונות קטנים לא פחות.

שאלתי את החבר'ה מה אתם רוצים?

"לכן, אנחנו דואגים להוציא אותם מדי פעם לפעילות חווייתית, שלא ירגישו שמי שנהיה דתי חייב לוותר על העולם הזה. אפשר ליהנות מהעולם הזה בברכה! עם תורה, עם קדושה, עם שמירת עיניים ואוכל כשר למהדרין".

אחרי ההסבר החיוני, חוסר הרב דחבש לסיפור: "שאלתי את החבר'ה מה אתם רוצים? והם אמרו טיול ג'פים. שום בעיה, אני משתדל לתת להם את החוויה שהם רוצים, ואחרי כמה טלפונים, הצלחתי למצוא איזה אחד שיש לו כמה ג'פים, ותמורת סכום נכבד, מוכן לקחת אותנו לטיול ג'פים חווייתו בהרי הצפון.

"הטיול היה מהמם! הג'פים טיפסו על צלעו של הר רם ונישא, יעלו הרים ירדו תהומות, פה הג'פ נוטה לצד ימין ופה לצד שמאל, נוף מדהים משתרע למרגלות ההר, מרחוק אפשר לראות את החרמון, מדהים מדהים!

"אני כל הזמן מכניס דברי חיזוק. תראו איזה יופי הקב"ה ברא לנו כזה עולם, תראו כמה חכמה טמונה בבריאה הנפלאה של בורא עולם. "בעודי מסביר להם על אילן ששורשיו מרובין מעליו לעומת זה שעליו מרובין משורשיו, כשאל מול עינינו מתנשא אילן עתיר עלווה, הג'פ שבו ישבת, ירד פתאום מדרגה, אני עפתי למעלה ולאחר מכן נפלתי בחבטה כזאת, על מסגרת הברזל שמקיפה את הריפוד של הכסא עליו ישבת. המכה האדירה גרמה לפגיעה בעמוד השדרה שלי.

"ברגע הראשון ראיתי כוכבים. כמעט התחלתי להסביר לחבר'ה על הפלא העצום שיש בכוכבי השמים, אבל אז נזכרתי שבעצם רק אני

רואה את אותם כוכבים, בגלל הכאב העז. חשבתי שאני מתעלף במקום, אבל נשכתי שפתיים, התאפקתי לא לצעוק כדי שלא להרוס להם את הטיול.

"הם ראו שאני פתאום לא מדבר, שאלו אותי "מה קרה הרב ישראל, למה השתקתך?", אמרתי להם "זה כלום, קיבלתי מכה קטנה, תנו לי להסדיר נשימה ואני חוזר אליכם..."

"אחרי כמה דקות הצלחתי להתגבר על הכאב והמשכתי להתנהל כמעט כרגיל, ביקשתי מהנהג שיסע יותר רגוע כדי שלא אקבל מכות נוספות, ואחרי חצי שעה נוספת ב"ה נגמר הסייט והגענו לכביש רגיל, בלי קפיצות וחבטות..."

הצעירים אמרו שאני נראה רע

"היתי חיוור מרוב מאמץ להתגבר על הכאב. הצעירים אמרו שאני נראה רע, ואמרו שאני חייב לתבוע את הביטוח. הם ניגשו למפעיל של הג'יפים, שפתאום נהיה חיוור בעצמו... "בטח בטח", הוא אמר, "תביאו לי פרטים, אני כבר אחזור אליכם עם הפרטים של הביטוח".

השתדלתי מאוד להמשיך את הטיול כרגיל, אמרתי לצעירים שהיו איתי, שמבחינתי הכאב שווה, אם בסופו של דבר הם יוכלו אחר כך ללמוד תורה בהתלהבות בזכותה טיול הזה, אני מוכן לשלם את המחיר. לא הייתי מוותר על הטיול גם אם הייתי יודע מראש שאני צפוי לקבל כזאת מכה חזקה.

"אחרי הטיול הגעתי הביתה, ונפלתי למיטה, נחתתי ונחתתי, והכאב לא עבר. במשך חודש ימים סבלתי מכאבים, שלאט לאט הלכו ופחתו עד שהייתי מסוגל לחזור לפעילות שגרתית מלאה.

"התקשרתי לאותו בחור שמפעיל את הג'יפים כדי לקבל את פרטי הביטוח, אבל הוא אמר לי שהוא עוד לא סידר את זה, ושהוא ידבר איתי בהמשך ובדיקו אין לו קליטה כל כך בטלפון... כשחזרתי אליו אחרי שבועיים וקבילתי תשובה דומה, נפל לי האסימון.

"הבנתי שכנראה אין לו ביטוח, והוא חושש מתביעה. אמרתי לו, שמע ידידי, אני לא רוצה לצער אותך חלילה, אם אין לך ביטוח אני מוחל וסולח, אני לא אתבע אותך, ולא אטרד אותך יותר בעניין, תשכח שפעם היתה תקרית, אני מוותר לך מכל הלב!".

"הכאבים נרגעו, ואחרי תקופה שוב תקפו אותי, ושוב נרגעו חזרו אחרי כמה שבועות. כך זה נמשך במשך מספר שנים, אבל אני למדתי לחיות עם זה. זה מה שהקב"ה גזר עלי, ייסורים מכפרים, אין סיבה לשקוע באבל על הכאבים הללו".

"כעבור מספר שנים התחדשו הכאבים, ולא עזבו אותי. שבוע, שבועיים, חודש, חודשיים, כך זה נמשך זמן רב מאוד ולא עבר. השתדלתי לשכוח מהכאב, אבל זה הציק לי לא מעט, הרגשתי שזה ממש מתחיל להשפיע על כל איכות החיים שלי. זה נורא קשה לחיות עם כאב תמידי, בשבוע הראשון זה כואב, בשבוע השני זה מציק, ובשבוע השלישי זה כבר מתסכל, ואני לא יכול לתאר במילים איך זה מרגיש אחרי חודשיים ושלושה חודשים.

"חשבתי לעצמי, תראה את אותם צעירים שעבור התורה שלהם נפצעת. אחד כבר התחתן והקים בית לתפארת, שניים נוספים

לומדים בישיבה, הפכו לתלמידי חכמים של ממש, אחד נוסף עובד חצי יום וקובע עיתים לתורה יום יום, הם עדיין בקשר איתי. לפחות היתה תועלת גדולה לטיול הנוראי ההוא.

"ובכל זאת... כאב זה כאב. אי אפשר להתעלם ממנו לחלוטין, וכבר ביקרתי אצל הרופאים שאמרו שאני צריך לעבור התערבות כירורגית, והתחלנו לדבר על מועד לביצוע הניתוח.

"והנה אני יוצא ליום טיול עם קבוצה נוספת של צעירים, זה חלק מהעבודה שלנו ב'אחינו', כן כואב או לא כואב, זה לא משנה, יש לנו שליחות לבצע!

"אני איתם בצפון, שואל אותם, נו... מה אתם רוצים? והם אומרים לי 'טיול ג'יפים'..."

החלטתי להתקשר דווקא לאותו אחד

"נשכתי שפתיים בכאב, אבל אמרתי, נו טוב, רוצים ג'יפים תקבלו ג'יפים, אבל סתם אני מייעץ לכם, לא משנה מה יקרה, תיזהרו לא ליפול על מסגרת הברזל שמסביב למושב עליו אתם יושבים..."

"החלטתי להתקשר דווקא לאותו אחד. כדי להוכיח לו וגם לעצמי שאני באמת מוחל לו מכל הלב ואין לי שום טרונאי כלפיו. הרי אין אדם נוקף אצבעו מלמטה אלא אם כן מכריזים עליו מלמעלה, הוא לא אשם במה שקרה לי, ואני בא אליו עכשיו עם קבוצה נוספת לטיול ג'יפים, למרות מה שקרה!

"אני מתקשר אליו, הוא עונה בקרירות, שאלתי אם הוא זמין לטיול ג'יפים בעוד שעה.

"התשובה שלו הפתיעה אותי: "אתה חושב שאני לא מזהה? יש לי את המספר שלך בזיכרון, אני לא בטוח שאני רוצה לקחת אותך עוד פעם לטיול ג'יפים. מספיק עשית לי כאב ראש גדול בפעם הקודמת!".

"אמרתי לו, סליחה? אני עשיתי לך כאב ראש? מה פתאום! אני נפצעתי בנסיעה אצלך ולאחר מכן מחלתי לך בלב שלם. לא תבעתי אותך ולא הגשתי נגדך תלונה, על מה אתה מדבר???"

"אבל הוא ממשיך לצעוק עלי, "כן כן, אתה עשית לי בלגאן. נכון שבסוף לא תבעת אותי, אבל במשך חודש וחצי לא ישנתי בלילה רגוע כי פחדתי שאתה עומד לתבוע אותי, עכשיו אתה רוצה שאני אקח אותך שוב לטיול ג'יפים, אני לא רוצה. תחפש לך מישהו אחר". "הייתי בהלם טוטאלי! אני ויתרתי, אני סובל כבר שנים מכאבים ולא פוצה פה ומצפצף, לא גרמתי לאיש שום נזק, והוא במקום לנשק לי את הרגליים בתודה על כך שויתרתי לו, עוד מעז לצעוק עלי ולהטיח בי כאלו עלבונות???"

"עשיתי חשבון מהיר ונזכרתי שעוד לא עברו שבע שנים, אני עדיין יכול לפי החוק להגיש נגדו תביעה כספית רצינית מאוד. במיוחד שיש לי עדים, כל הצעירים שהיו איתי אז בג'יפ יכולים להעיד לטובתי, ועובדה שאני סובל כאלו כאבים נוראים.

"אבל מיד תפסתי את עצמי... "ישראל!", אמרתי לעצמי, "אתה לא מתבייש! מה עם 'לא תיקום ולא תיטור'? אה?? מה עם התגברות על המידות? מה עם קבלת ייסורים באהבה? אז מישהו העליב אותך,

יש כאן עניין של זיכוי הרבים, ולכן לבשתי 'עזות דקדושה', ופניתי אליו: "מוישה, סליחה שאני מחטט, אבל זה ענין של זיכוי הרבים, אתה חייב לענות לי". הוא הושיט את ידו לכיסו והוציא שטר של 200 שקלים... הסתכלתי עליו בחוסר הבנה, והוא קלט את הטעות שלו

לפעמים האדם שקוע בהרגלי חשיבה ישנים, והמודעות העצמית שלו גורמת לו לדרך במקום | "עד שתכלה רגל מן השוק"

מאת: הרב עמרם בינעט

אחת המשימות הכי פחות אהובות עלי, היא ללכת לבנק, והמתין בתור לפגישה עם הפקיד. היום ברוך ה' יש סניפים חרדיים למהדרין בערים החרדיות, אפשר לבקר בלי להרגיש שנפלת לביקור בעולם חיצוני, אבל עדיין, ההמתנה, הנירת, החתימות האינסופיות ובעיקר המינוס בחשבון, זה לא נחמד, באופן כללי. אבל הפעם יצאתי נשכר. המתנתי למעלה מ-20 דקות, לא כל כך הרבה במונחים של ביקור בבנק, ויצאתי עם סיפור מדהים ל'לקראת שבת'. כמובן שזה שווה את המאמץ. בטח אתם חושבים שמביקר בבנק הצלחתי להוציא סיפור על כסף, אבל לא, זה דווקא סיפור על יהודי שאני מכיר כבר שנים רבות, שישב ליד עם מחברת וכתב טקסט בכתב צפוף. היהודי הזה, עד כמה שאני זוכר מנהל עסק משפחתי. זה היה לי מאוד מוזר שהוא כותב במחברת, ועוד בכזה ריכוז, הוא כותב וכותב וכותב וכותב, מה הוא עושה שם? תוכנית עבודה לשנה הקרובה בעסק שהוא מנהל? רציתי להציץ למחברת שלו, אבל חזקה על יהודי שלא יעבור על חרם דרבנו גרשום.

ואז הוא עוצר את הכתיבה, מכניס את היד לשקית ומוציא גמרא קטנה, פותח, מציץ רגע, ומיד סוגר, מחזיר את הגמרא למקומה וממשיך לכתוב. האמת? חשבתי שיש לי חום גבוה מדי ואני מתחיל להזות.

הוא מסכם סוגיא בגמרא! זה מפתיע, ואפילו מאוד מפתיע. קודם כל כי הוא 'בעל הבית', הוא לא אברך, וממתי 'בעלבתים' כותבים סיכומי סוגיות? זה לא דבר מצוי. בנוסף, מאחר ואני מכיר אותו אני יודע שהוא לא סתם 'בעלבת' כי נאלץ לצאת לעבוד. הוא היה 'בעלבת' גם כשלמד בישיבה. הוא היה לומד, אבל אף פעם לא היה שקוע בתוך הסוגיא. בישיבה הוא לא סיכם סוגיות! אין סיכוי!

הרגשתי שיש לי פה סיפור מעניין, בדיוק מסוג הסיפורים שאני אוהב להביא ב'לקראת שבת', כי הם מספרים את השינוי שהתחולל בגישה של אדם לחיים, ומהסיפור שלי אני וגם אתם יכולים ללמוד רבות.

לא נעים, אבל ההכרח לא יגונה... יש כאן עניין של זיכוי הרבים, ולכן לבשתי 'עזות דקדושה', ופניתי אליו: "מוישה, סליחה שאני מחטט,

אבל זה ענין של זיכוי הרבים, אתה חייב לענות לי".

הוא הוציא שטר של 200 שקלים...

הוא הושיט את ידו לכיסו והוציא שטר של 200 שקלים...

הסתכלתי עליו בחוסר הבנה, והוא קלט את הטעות שלו: "אה, סליחה, חשבתי שאתה רוצה תרומה ל'חברת תהילים' שלך, 'ענני'..."

הוא התחיל להחזיר את השטר לכיסו ואני עצרתי אותו: "התחלת טוב", אמרתי לו בחיך, "תרומה לילדי ישראל שאומרים תהילים זה תמיד טוב, ואני אשמח לקחת את הכסף הזה מידך כדי לקנות להם ממתקים, אבל חוץ מהתרומה הזאת, רציתי ממך משהו אחר..."

הוצאתי פנקס, רשמתי את התרומה ואת השמות שלו ושל זוגתו כדי שהילדים יתפללו עליהם אחרי אמירת התהילים, ולאחר מכן שאלתי אותו: "מה קורה פה? ממת' אתה מסכם סוגיות??? אני מכיר אותך, וזה ממש לא אופייני לך".

"אתה צודק", אמר מוישה. "זה באמת לא אופייני למוישה שהכרת במשך שנים. אבל היום אני בן אדם חדש. זה לא אותו אדם שהכרת. "זה התחיל בזה שהילדים שלי קצת גדלו, והתפנה לי זמן בערבים. אני תמיד הייתי עוזר בבית, מספר לילדים סיפור לפני השינה, עוזר לרחוץ את הקטנים יותר, שוטף כלים אחרי ארוחת ערב ועוד.

"אבל הילדים גדלו, ופתאום נהיה לי משעמם. התחלתי לחשוב שכל השנים עבדתי קשה בבית, לא כי אני כזה אבא מושלם, אלא פשוט כי זה נתן לי תעסוקה. "אשתי אמרה לי, למה שלא תיכנס לאיזה שיעור קבוע בערב?", ואני אמרתי לה שזה לא מתאים לי. אני נרדם בשיעורים. אין לי ריכוז!

"אולי תלמד עם חברותא?", היא הציעה, ואני אמרתי שקשה לי להאמין שאמצא מישהו שמתאים לי בדיוק... אני כבר שנים לא לומד גמרא כמעט, וגם בישיבה לא הייתי 'שפיץ'. "אבל היא לא ויתרה, עשתה קצת בירור וגילתה שבבית כנסת סמוך לביתנו יש מסגרת של קביעת עתים לתורה מדי ערב, מתאספים כמה עשרות אנשים שעובדים במשך היום לפרנסתם, ולומדים בצורה של 'כולל'. "הערב אתה הולך לשם ומנסה לראות אם זה מתאים לך!", היא פקדה עלי, ואני הסכמתי. לא היה לי רעיון יותר טוב.

הגעתי לשם, שאלתי מי אחראי על הפרויקט והצביעו לי על אברך נמרץ שהוא 'ראש הכולל' של כל הבעלבים. ניגשתי אליו ושאלתי אותו ישר ולעניין: "מה יצא לי מזה שאני לומד בכלל שלך? אני אצא עם משהו ביד אחרי חצי שנה או שנה???" כן, מה ששמעת. אתה לא יודע ללמוד דף גמרא

הוא ענה לי תשובה שהפתיעה אותי: "אצלנו אתה תלמד ללמוד"

"מה???" "כן, מה ששמעת. אתה לא יודע ללמוד דף גמרא, ואצלנו ילמדו אותך ללמוד דף גמרא!".

"מי אמר לך שאני לא יודע ללמוד דף גמרא?", שאלתי, והוא השיב לי: "כי אם היית יודע ללמוד דף גמרא, לא היית שואל אותי 'מה יצא לי מזה', אלא פשוט היית צולל לתוך הגמרא ומתענג על כל מילה!". "לרגע נעלבתי מהתשובה שלו, אבל לאחר מכן הבנתי שהוא צודק. אני באמת לא יודע ללמוד דף גמרא. כלומר, ברור שאני יודע להבין את השאלה ואת התשובה, אבל זה לא מתחבר לי, ואני לא מבין למה הגמרא שואלת כאלה שאלות בכלל, ואיך התירוץ הזה שנראה לי כמו התחמקות מניח את דעתה..."

"החלטתי שאני קופץ למים, הוא הצמיד לי אברך שהכניס אותי לגמרא, וכשאני חשבתי שהשאלה קצת משונה, האברך הזה ירד איתי לעומק של השאלה עד שאני עצמי כבר התפלאתי על עצמי למה לא שאלתי את השאלה הזאת בעצמי, הרי היא באמת מאוד מאוד קשה. וכשהגיע תירוץ שהיה נראה לי לא ברור לגמרי, הוא הכניס אותי לעומק, והרגשתי שהתירוץ באמת מיישב לי את השאלה.

"פתאום התחלתי לשים לב שיש הבדל בין התירוצים השונים, ושם הגמרא אומרת 'ואיבעית אימא' יש לזה סיבה, וזה לא סתם עוד איזה תירוץ שיהיה רשימה ארוכה של תירוצים. ככל שלמדתי יותר איך ללמוד דף גמרא, היא נהיתה מתוקה יותר עבורי, והתחלתי להימשך אליה יותר ויותר.

"היום אני פשוט מתענג על כל מילה, מתמוגג מכל שורה בגמרא.

תאמין או לא, אבל אני כבר רציתי לסגור את העסק שלי ולהיכנס לכולל. התייעצתי עם אדם גדול שהמליץ לי שלא לעשות צעדים קיצוניים. הוא אמר לי שאם אנסה אני בוודאי אגלה שיש לי כמה שעות ביום שאני יכול ללמוד בהן, למרות שזה נראה לי שאני איש מאוד עסוק, ואכן, גיליתי שיש לי הרבה זמן פנוי, למשל כשאני ממתין בתור לבנק, יש לי רבע שעה לסכם את מה שלמדתי הבוקר מיד אחרי התפילה, וכשאני נוסע לעבודה, יש לי זמן לשמוע שיעור גמרא שמסכם את הדף שלמדתי אתמול ב'דף היומי', וכן על זה הדרך מצאתי הרבה מאוד 'חורים' בלוח הזמנים שלי, שאותם אני מנצל ללימוד, ושבהם אני נהנה כל כך!".

הדברים הללו שאמר לי האברך הזה - עכשיו אני כבר יכול לקרוא לו 'אברך' למרות שהוא עדיין מנהל עסק - תפסו אותי חזק והמשיכו לנקר בראשי כל אותו יום. בערב, יצאתי מבית הכנסת אחרי השיעור, ובמבואה לבית הכנסת, מה שנקרא 'פוליש' בבתי הכנסת החסידיים, צדו אוזני שיחה בין שני אנשים.

אחד מהם פונה לחברו בשאלה ישירה, בלי רחמים: "תגידי, למה אתה לא לומד כלום כל היום? תראה אותי אני יושב פה כל ערב במשך שעה וחצי ולומד, אתה לא יכול גם ללמוד משהו?".

קצת נחרדתי, מי מדבר ככה לאנשים? אנחנו דור שבו מדברים זה לזה בעדינות, מכילים את השני ומדברים אליו עם אמפתיה, לא מתקיפים כך את הזולת, בטח לא בגלל שהוא לא קובע עיתים לתורה...

אבל המותקף דווקא לא נעלב: "הלוואי שהייתי יכול", הוא אומר, "אתה כיף לך, אתה אוהב ללמוד ונהנה מהלימוד. אני פותח גמרא ומרגיש שמתחיל לגרד לי בגב. אני לא יכול ללמוד, לצערי הרב. אולי בגלל משקעים שיש לי עוד מהחידור, אני לא יודע למה, אבל אני לא נהנה מהלימוד. מה לעשות???"

חשבתי לעצמי שהיה מתאים להפגיש אותו עם האברך שמנהל עסק ולמד בגיל מבוגר יחסית ליהנות מהגמרא.

החלטתי שאני מתערב בשיחה: "אתה לא אוהב ללמוד גמרא???" בסדר. ניסית פעם ללמוד רמב"ם?", הוא השיב בשלילה, אף פעם לא ניסה. "ניסית ללמוד טור ובית יוסף?", שוב תשובה שלילית. "ניסיתי פעם ללמוד נ"ך עם חברותא, ספר יהושע למשל?", עוד תשובה שלילית הצטרפה לרשימה, "מה לגבי ספרי מוסר וחסידות? אולי חברותא בספר השל"ה הקדוש? מה היית אומר על לימוד בספר 'סדר היום', או בספר 'ראשית חכמה' או 'חובת הלבבות'???"

כמובן שעל כל השאלות הוא השיב בשלילה. "אם לא ניסית, איך אתה יודע שאתה לא אוהב ללמוד? אולי באמת פחות מתאים לך ללמוד גמרא בשלב זה של החיים, תתחיל מדברים אחרים. וגם בגמרא, זה שלא התחברת למסכתות של סדר נזיקין בכלל לא אומר שלא תתחבר לסדר קדשים או לסדר מועד, זה סגנונות שונים, נושאים אחרים, אם לא תנסה, לא תדע!!!"

"אתה יכול לחיות 80 שנה, עם אותה הרגשה 'חמוצה' שהיתה לך בישיבה, כי באותה תקופה של החיים היו לך חברים רעים או מפריעים אחרים. במקום זה אתה יכול פשוט להתבגר, ולמצוא

השמחה התקיימה ביום ראשון בשבוע, ביום שישי, זמן קצר לפני שבת, קיבלנו טלפון מבעלי הגמ"ח של השכרת הבגדים. במילים מגומגמות ובחצאי משפטים הם דיווחו על תקלה לא צפויה שגרמה לכך שאין שום אפשרות בעולם שהבגדים שהזמנו יהיו מוכנים ליום ראשון.. את האכזבה ותחושת העצב של הילדים היה ניתן ממש למשש בכל רחבי הבית

מה למדתי מהילדים על ביטויי השמחה וחג החנוכה

מאת: הרב ישראל היימן

לפני מספר שנים התקיימה שמחת חתונה במשפחתי הקרובה. בתקופה שלפני השמחה התקיימו כמובן הכנות רבות, קניות וסידורים שונים שהתבצעו בתחושה של התרגשות וציפייה לקראת השמחה הגדולה.

הילדים שהיו שותפים לכל ההתארגנויות לא הפסיקו לדבר על תוכניותיהם ליום הגדול. חלקם דמיינו את האוכל וחלקם את הריקודים, חלק דיברו על מה ואיך הם ישחקו עם כל המשפחה המורחבת וחלק על התזמורת המורחבת שעתידה לנגן שם.

כמובן שמקומם של הבגדים המיוחדים לא נפקד... סיכמנו עם גמ"ח להשכרת בגדים לאירועים על שכירות של סט יפה ומיוחד לכל הילדים, מה שכמובן הצית את דמיונם של האחרונים על המראה הנסיכי איתו הם יסתובבו בשמחה הגדולה...

בשלב מסוים היה צורך למדוד את הבגדים ולראות איזה מידה מדויקת לכל ילד והאם צריך לבצע תיקונים וכו'. כמובן שזה העלה את מפלס ההתרגשות והדמיון אל מעבר לממוצע, ומי מדבר על שלב הקניות של אביזרי העזר...

עד כאן הכל התנהל ממש כמו בכל בית ממוצע, עד שלשה ימים לפני השמחה הגדולה.

השמחה התקיימה ביום ראשון בשבוע, ביום שישי אחרי הצהריים, זמן קצר לפני כניסת שבת, קיבלנו טלפון מבעלי הגמ"ח של השכרת הבגדים. במילים מגומגמות ובחצאי משפטים הם דיווחו על תקלה לא צפויה שגרמה לכך שאין שום אפשרות בעולם שהבגדים שהזמנו יהיו מוכנים ליום ראשון. הם כמובן מוכנים לפצות אותנו ולתת לנו כל מה שהם יכולים במקום אבל בשום אופן זה כבר לא יהיה מה שרצינו.

לא הייתה ברירה ונאלצנו להסכים. את האכזבה ותחושת העצב של הילדים היה ניתן ממש למשש בכל רחבי הבית.

הייתה לנו שבת שלימה לנסות לעבד את הסיטואציה ואת הרגשות שבאו בעקבותיה.

בדרך הביתה מתפילת ליל שבת הוגעתי את מוחי מה ואיך כדאי לדבר עם הילדים. בשבילם זו אכזבה קשה מאד ואצל הקטנים שבהם זה היה ממש כמעט בלי יכולת הכלה של המצב. עד שהם

חלמו ודמיינו, עד שהם תיארו לכל החברים וסיכמו עם בני הדודים על תמונות משותפות... כעת הכל נגוז במחי טלפון אחד.

באוירה הנוחה של סעודת השבת, אחרי הזמירות ודברי התורה, הצפתי שוב את הנושא. נתתי לילדים לשחרר קצת קיטור, שמעתי בקשב רב את האכזבה, ורק אז התחלתי את הדיון האמיתי.

שאלתי אותם למה לדעתם בכלל שמחים בחתונה? מה כל כך מרגש באירוע כזה? כל ילד ענה את התשובה שלו וממילא הדיון כבר הוסט לנושא מהותי יותר. זה עדיין לא סיפק אותי, חיפשתי כאן עומק נוסף.

אחרי שהילדים הגיעו למסקנה שחתונה זה דבר שמח, שהשמחה היא בגלל שבית יהודי נבנה ויש לקב"ה נחת רוח מזה, (כמובן זו מסקנה ברמת הבנה שהם יכולים להגיע אליה ולא מתמצנת את העניין בכלל), שאנחנו שמחים בשמחה של הזולת ולהבדיל של הקב"ה בעצמו ששמח עם זה, רק אז הגעתי לעיקר.

שאלתי אותם בכמה צורות אפשר לבטא שמחה - כל שמחה שהיא, מחתונה עד מסיבת יום הולדת בגן.

היו הרבה תשובות... מריקודים וחיוך ועד ממתקים ואפילו השתוללות... אלו היו תשובות - כל ילד ברמה שלו, של ביטויים לשמחה. הסבתי את תשומת הלב לכך שאנחנו לא מדברים כעת על השמחה עצמה אלא על הדרכים לבטא אותה. הסיבה שאנחנו

מחפשים בכל שמחה לבטא אותה בצורות שונות היא משום שזה הדרך להוציא החוצה מן הכח אל הפועל את התחושות הפנימיות ולבטא אותם, אבל כל הביטויים באים לעזור לנו לשמוח את העיקר שהוא השמחה במהות.

אז הגעתי לעיקר! זה נכון שחלק מביטוי השמחה בחתונה המיוחדת בא בצורה של בגדים מיוחדים, גם בצורה של תזמורת אוכל אולם צלם פרחים וכו', אבל זו לא השמחה! אלו רק האמצעים והביטויים לשמחה. אסור לעשות מהטפל עיקר. גם אם זה לא כל כך נעים, גם אם יש אכזבה שהיא נכונה, אסור לאבד מחמתה את תחושת השמחה שאמורה להיות ממוקדת במהות ולא באמצעים להגיע אליה.

כנראה שהקטנים איבדו את הרצף וההקשר אי שם כשגמרנו לדבר על הממתקים ועל המסיבות בגן, אבל הם בהחלט הצליחו להתחבר לאווירה הרגועה יותר שהתנחלה על השולחן השבתי. בסעודות הבאות כבר יכולנו לדבר על איך לבטא את השמחה גם בצורות אחרות בלי להתמקד במה הפסדנו אלא בחתונה עצמה ובמהותה ובאיך מבטאים אותה נכון במצב שנוצר.

המשך מעמוד 19 | הרב עמרם בינעט

לעצמך דברים אחרים שאתה כן אוהב ללמוד. אני מבטיח לך שאם תנסה, בסוף תמצא את שאהבה נפשך, ותוכל להתחבר לתורה מכיוון אחר!"

סיפרתי לו על בחור שהכרתי שהתחולל אצלו שינוי גדול לאחר שהתחיל ללמוד רמב"ם, ועל האברך שפגשתי ממש היום, ושהתחיל לאהוב מאד את לימוד הגמרא אחרי שלימוד אותו ללמוד דף גמרא. בקיצור, המסר שלי אליו, וגם לעצמי ואלים - במקום להישאר מקובעים עם התובנות הישנות שיש לנו על עצמנו, כל אחד מאתנו צריך מדי פעם לנער מעל עצמו את ההרגלים הישנים, ופשוט לנסות דברים חדשים. בעבודת ה' צריכים התחדשות, אסור לדרוך

המשך מעמוד 17 | הרב ישראל דחבש

אתה מיד חורש תוכניות מלאות בתאוות נקם?"

"שוב נשכתי שפתיים, שוב הייתי חיוור ממאמץ, והפעם מאמץ שלא להתפרץ בכעס נורא לנוכח ההתנהגות הכל כך לא ראויה שלו. החלטתי שאני מתגבר, אני סלחתי ומחלתי וגם עכשיו אני שב וסולח ומוחל. נכון שאני סובל מכאב נורא, נכון שזה פוגע בכל איכות החיים שלי, אבל אני מאמין שהכל מאת ה', שום דבר לא קרה ממנו וגם את הצעקות האלו שספגתי ממנו עכשיו קניתי ביושר, זה הקב"ה שלח לי, הוא רק המקל, אני לא כועס עלי!!!"

"הבחורים שהיו איתי באוטו ושמעו את כל השיחה היו עצבניים לא פחות ממני: "הרב ישראל, אל תוותר, תתבע אותו", הם אמרו לי, אבל אני אמרתי להם "לא, עכשיו אני בולע את הכאב והעלבון, אני נושא עיניים לשמים, ואומר לקב"ה תודה על עוד ניסיון שנתן לי, ושהיה לי כח לעמוד בו".

על פי ההבנה הזו ניתן גם להסביר את מהותו של חג החנוכה... ישנה את הקושיה הידועה שאת הנרות אנו מדליקים על נס פח השמן וזכר לחנוכה המזבח ובעל הניסים כל זה לא מוזכר אלא רק הניצחון במלחמה. על מה בעצם אנחנו חוגגים?

התשובה מונחת בשם של החג... 'חנוכה'... המהות של החג זה מה שחננו בסוף המלחמה.

כלומר, הייתה מלחמה והיו בה הרבה מאד ניסים, רבים ביד מעטים וגיבורים ביד חלשים, אבל בניגוד לאלו שנלחמים בשביל להרגיש את תחושת הניצחון או להשיג עליונות של כח וכבוד, לנו יש מטרה אחרת. אנחנו רוצים לעבוד את הקב"ה בבית המקדש. בשביל זה צריך לנצח ולהדוף את אלו שמציקים לנו.

אנחנו מודים על הניצחון כי המלחמה היא הביטוי לרצון שלנו לעבוד את ה' בשלווה ובשלימות, אבל המהות היא החנייה בכ"ה, דהיינו העבודת ה' שהושגה על ידי כך. זה פרסום הנס, בהדלקת הנרות אנו מודים גם על המלחמה כי היא משרתת את העיקר שהוא הדלקת הנרות ועבודת בית המקדש.

חנוכה הוא החג של להפריד בין עיקר לטפל!!

במקום, במיוחד אם המקום הזה הוא מחוץ לבית המדרש! בספרי החסידות אמרו בדרך רמז, שחז"ל אמרו שזמן הדלקת נרות חנוכה הוא 'עד שתכלה רגל מן השוק', והסבירו ש'רגל' זה מלשון של 'הרגל'. בחנוכה התפקיד של כל אחד ואחד מאיתנו הוא להתנתק מההרגלים, לכלות אותם, מדליקים נרות כדי להתרומם, להתעלות. הדלקת הנר היא ההיפך הגמור מהדריכה במקום, והשלהבת של נר החנוכה, שואפת כל הזמן לעלות מעלה מעלה, כך בדיוק צריכה גם נשמתו של כל יהודי ויהודי לכלות את ההרגלים הישנים שלה, ולשאוף מעלה מעלה. הלוואי ונזכה לזה!

"המשכנו בטויל, מצאנו דברים אחרים לעשות, ופתאום שמתי לב לדבר פלא..."

"לא כואב לי!" אמרתי להם, חבר'ה, זה לא כואב לי, לראשונה מזה חודשים ארוכים אני לא סובל מכאב. התחלתי לרקוד ולשמוח, אבל כל הזמן פחדתי שאולי הכאב עוד יחזור, כי כבר קרה בעבר שהכאב נעלם לכמה שבועות ושוב חזר, אבל מאז עבר עוד חודש עוד חודש, כבר חצי שנה, ואין שום כאב! אני ממש כמו בן אדם חדש.

"עכשיו אני עושה חשבון ביני ובין עצמי, נניח שהייתי תובע אותנו. הייתי מקבל כמה עשרות אלפי שקלים, אולי אפילו כמה מאות אלפים, אבל הייתי סובל מכאבים מטרידים מאוד למשך כל ימי חיי. במקום זאת נשכתי שפתיים, התגברתי, קיבלתי באהבה את דין שמים, ובתמורה מה נתן לי הקב"ה? הוא נתן לי חנינה ולקח ממני את הכאב. תגידו לי אתם, זה לא היה שווה לוותר?"

"עתה מבין אני", אמר הגר"י אברמסקי. "את שתמה אני שנים רבות על היוונים הרשעים, כשציוו: "כתבו לכם על קרן השור.. וכי למה דווקא על קרן השור, ולא על חזית הבית או באמצעות בגד שכתוב עליו ציטוט זה?"

כתבו 'על קרן השור', על 'סטיקר' ומחשבות היוונים

שערה, לאמור: "אל תגעו במשיחי! את עיקרי תורתנו ויהדותינו לא תהרסו בשום אופן!" ובכח זה הלכו והצליחו מעטים נגד רבים וחלשים נגד חזקים!"

וימים אלו, ימי חנוכה, הם זמנים המיוחדים לחינוך, שכן חנוכה הוא מלשון חינוך! ללמדנו שאם ברצוננו לרוות נחת יהודי ולגדל דור ישרים, חובה עלינו לחנך את הילדים מיד, בעודם יונקים לחיי תורה ומצוות. ואדרבה, מידה טובה מרובה, אם היוונים הבינו שבגיל כזה היכולת בידם להחדיר מסרים הרסניים בקלות, אם כן כל שכן וכל שכן שלצד הקדושה היכולת הרבה יותר להחדיר רוח קדושה וטהרה בעוד נפש הילד צעירה. כשבידינו לנצל ימים אלו בהם מוכנסים בני הבית יחד לאור הנרות הקדושים למטרה נשגבה זו, להחדיר בהם מנועם זיו ה' ומתורתו!

מי אני ומה אני שאהיה מקושר אליו

עודינו אוחזים אנו בקרן השור, הבה ניזיל לאשר תמה הרה"ק החידושי הרי"ם מגור זצ"ל: הרי יונים אלו רצו לעקור אמונת אומן מכלל ישראל עד שציוו "כתבו לכם על קרן השור אין לנו חלק באלוקי ישראל", במטרה לעקור את האמונה הנצחית מישראל. אלא שמעשיהם סותרים את הצהרותיהם, שכן אם אכן רצו בעקירת האמונה מישראל, למה קראו את ד' 'אלוקי ישראל', שמצהיר בזה שהקב"ה הוא אביהם ואלוקיהם של ישראל, הרי בדבריהם יש תרתי דסתרי! שכן אם רצו להחדיר ש"אין לנו חלק", איך סיימו ב"אלוקי ישראל" שמרמז שיש אלוקי ישראל, ויש לנו בו חלק. אתמהה... ולשיטתם היה להם להורות לכתוב כך: 'אין לנו חלק במי

מאת: הרב אליהו שור

היה זה כשהגה"צ רבי יחזקאל אברמסקי זצ"ל ביקר במוזיאון באנגליה, לבקשת הממשלה. ותוך כדי שהוא מסתובב ומתרשם מן המוצגים השונים, צדה עיניו קרן של שור מוזרה.

רבי יחזקאל תהה למראה הקרן, מה פשרו?

סדרן שחלף במקום הסביר לו פשרם של דברים, בהראותו לו את הקרן, והנה היא מנוקבת משני צידיה, בצד אחד נקב קטן וצר שהולך ומתרחב עד לסוף הקרן, שם הנקב גדול באופן משמעותי. בהסבירו שבימים עברו כשרצו להאכיל את התינוקות או להשקותם, היו ממלאים קרן כזו במים או שאר משקאות, ותוחבים אותו לתוך פי התינוק, והמשקה היה זב אט אט, ובכך היה התינוק שותה לצימאון נפשו...

"עתה מבין אני", אמר הגר"י אברמסקי. "את שתמה אני שנים רבות על היוונים הרשעים, כשציוו: "כתבו לכם על קרן השור אין לנו חלק באלוקי ישראל" (עפ"ל), וכי למה דווקא על קרן השור, ולא על חזית הבית או באמצעות בגד שכתוב עליו ציטוט זה?"

ובפשטות מבינים שהסיבה שהיונים הורו לחקוק דברים אוויליים אלו על קרן השור דוקא, הוא משום שבימים ההם היה השור משמש ככלי התחבורה העיקרי, בו היו נוסעים ובו היו חונים. ובשכך כפו היונים על היהודים לחקוק דברים אלו על השור שבו היו נוסעים תדיר, כדי שהיהודי יראה לנגד עיניו תמיד את המסר המבחיל שהיוונים רצו להשריש.

וכעין מה שנהוג בזמנינו, שיש כאלו הרוצים להצהיר על עצמם דבר מה בקשר למפלגה/קהילה וכדומה הרי הם מדביקים 'סטיקר' לרכבם, ולכל אתר שהם נוסעים, הסטיקר נוסע עמם, ומצהיר קבל עם ועדה את שהם מאמינים בו.

מבין אני ביותר את כוונת היוונים

"אולם עתה". המשיך הגר"י אברמסקי. "מבין אני ביותר את כוונת היוונים ומזווית אחרת, בכך שהיוונים שהורו לכתוב את הציטוט הכפרני דווקא על קרן השור, כוונתם היתה על קרן השור שבו היו משקים את התינוקות, כשמטרתם ההרסנית היתה להחדיר בילדי היהודים כבר עם תחילת דרכם כשהם עדיין שותים את משקאותיהם דרך קרני השור את המסר הכפרני שאין להם חלק באלוקי ישראל ח"ו. ובכך רצו לחנך דור חדש, דור שביעט ח"ו במסורת הדורות, ולא ישמר את גחלת היהדות והאמונה בקרבנו. וכנגד זה התחזקו החשמונאים ביותר כשהם משיבים מלחמת

דרשו' ד' ועוזו
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

לא תסלח לעצמך.

האם יש סיכוי שיום אחד תהיה בקיא
במסכת עירובין מתחילתה ועד סופה?

סיכוי רחוק...

- לימוד יומי מתוק: כלל ישראל מתחיל בלימוד מסכת עירובין במסגרת ה'עמוד היומי'. עמוד אחד ליום, בבהירות ובמתנינות. קנין נצחי לדורות!
- שיעורים בהירים: מוזמנים להאזין לשיעורים בכל השפות בקו התוכן 077-2222-666.
- חוברת לימוד: קונטרס עיון העמוד, מוקדי חלוקה בכל הארץ, פרטים ב'נדריים פלוס'.
- מלגה לנבחנים: מבחן מיוחד עם כניסה למסלול המלגות, הזדמנות פז!
- לוח לימוד יומי: למעקב יומי, נשלח חינם לכל המצטרפים.
- מבחן מקוצר: המבחן הראשון יערך על 6 דפים בלבד!
- מוקדי בחינה: קרוב לאלף מוקדי בחינה בכל הארץ, פרטים ב'נדריים פלוס'.

**בכ"ה כסלו מתחילים
רבבות אלפי ישראל
בלימוד מסכת עירובין
במסגרת העמוד היומי**

אלפי לומדים יקבלו מושגים חדשים בהבנה
יסודית ובהירה ברשויות השבת ודיני
הטילטול הנוגעים לכל יהודי באשר הוא!

זו ההזדמנות שלך שאסור לך להפסיד.

הצטרף כבר היום, ונשמח יחד בסיום הגדול...

רישום והצטרפות ב'נדריים פלוס' או במוקד 'דרשו' 02-560-9000

אמר להם הרב שך: אספר לכם, מעשה נפלא. אחד מגדולי האדמורי"ם ישב עם כמה מתלמידיו ושאל 'הגידו לי, אם יתגלה לכם, כי בורא כל העולמים, עתיד לחדש את העולם מחר, מה הייתם מבקשים שישתנה

ידועה השאלה, מדוע בכדי לאסוף ולשמור תבואה יש צורך באיש נבון וחכם, הלא לכאן
אין צריך אלא איש תבואות, מנהל גדול, שינהל את מערך אוצרות החיטה הגדול בעולם

מאת: הרב צבי גטקר

יעֲתָה יִרָא פְרֵעָה אִישׁ נְבוֹן וְחָכֵם (מא לג)

ידועה השאלה, מדוע בכדי לאסוף ולשמור תבואה יש צורך באיש
נבון וחכם, הלא לכאן אין צריך אלא איש תבואות, מנהל גדול,
שינהל את מערך אוצרות החיטה הגדול בעולם.

והתשובה היא, כי היכולת בזמן שובע, כשטונות של אוכל נזרקים
מידי ערב מאולמות השמחה, להרגיש אז את הנואשות שבזמן
הרעב, את הכספם וזהבם בחוצות ישליכו, לחוש את ההרגשה שכל
גרגיר שווה חיים, שהרי רק מתוך הרגשה כזו יתכן באמת להצליח
להתאמץ ולאגור את הכמויות הנדרשות להחיות את כל העולם
כולו, לצורך כך יש לחפש איש נבון וחכם, כי זו חכמה, ורק זו חכמה.
הרבה בני אדם, חוסכים מכספם, רואים את העתיד, ונערכים לקראתו
בצמצום בזבזים וראוונות עכשוויים, אבל כמעט אין אחד שיסכים
לחצות את פת לחמו הדלה רק משום שבעוד שבע שנים יהיה רעב,
זה לא מעשי. הוא יאמר למי שמציע לו לעשות כך, אני כעת הרי רעב,
מה אתה מספר לי שבעוד שבע שנים יהיה גרוע יותר?

אך החכם, שרואה את הנולד, והנבון, שמבין דבר מתוך דבר, הוא
בכוח החכמה, ובכוח הציור, כבר כעת חש ע"י חכמתו את העתיד
לבוא, הוא מבין וחש בליבו את המצוקה העצומה שעתידיה להתרגש,
והוא מתכונן אליה באותם מאמצים שאז הוא יסכים להתאמץ אלי'.
אנחנו, היה אומר רבי אליהו לאפיאן זיע"א, נמצאים כאן בעולם
הזה בשנות השובע, העולם מספק לנו אין ספור הזדמנויות לאגור
זכויות, עוד ברכה, עוד אמן, עוד מילה תורה, עוד חיוך לזולת, עוד
מילה טובה, ועוד אחת.

ומי שיכול לתאר לעצמו את ההשתוקקות שיש לכל מצווה בעולם
הבא, כמה שם בעולם העתיד אדם שמח ומשתוקק לכל מעשה הכי
קטן שהוא, הוא ה'חכם' שזוכה ומצליח להתאמץ ולעשות יותר ויותר.
מסופר כי מרן הגרא"ל שטיינמן זצ"ל היה נוהג לתת צדקה כל
בוקר לפני התפילה, כפי הנהוג משום 'ואני בצדק אחזה פניך',
קודם נותנים צדקה ואח"כ מתפללים ואז התפילה מתקבלת יותר,
כך כל יום לאחר ברכות השחר והנחת הטלית והתפילין היה ניגש
הרב שטיינמן לשולחן בו היו מוצבות קופת צדקה ומשלשל אליהם
מטבעות קטנות, מטבע אחד לע"נ הוריו, עוד פרוטה לע"נ איזה
יהודי שציער אותו מאוד, וחשב שאע"פ כן כדאי לו לעשות לע"נ...

ועוד פרוטה לע"נ כל אותם נשמות שאין מי שיעשה לע"נ, כמו
מלינוי הנספים בשנות השואה האיומה.

שאל אותו פעם אחד הנכדים, סבא, הרי יש מלינוי נשמות כאלו,
וכי האלפית אגורה שמגיעה לעילוי נשמתם, שווה משהו בשבילם?
הרב שטיינמן ענה לו במבט של צדיק הדור, מבט של מי שפשוט
חיי את העתיד לבוא, וכך אמר לו: נכדי, בעולמנו ההסתכלות שלך
צודקת, אכן אין למלינוי האגורה כל ערך שהוא, אבל בעולם
האמת, שם הרי בזכויות הללו, בחלקיק הזה תלוי חיים, ולא סתם
חיים אלא חיי הנצח, וממילא כל נשמה משתוקקת לכל זכות שהיא
תהי' קטנה ככל שתהי', משום שאמנם זה חלקיק שבחלקיק, אבל
בחלקיק הזה הוא מספק לנשמה משהו נצחי, ואין ערוך בכלל
למשהו שבמשהו של נצח.

כשזה המבט, מבינים אנחנו מהיכן הכוחות של צדיקי הדור להתאמץ
בעל אנושיות למען העולם הבא, כשלכל משהו קטנטן יש ערך גבוה,
האמביציה, והרצון לא נגמרות.

רבי שלו' מרדכי שבדרון כשהיה מצטט את דברי רבו רבי אליהו
לאפיאן הנזכרים, היה מפטיר באנחה וחיוך ואומר, אמנם ר' אלי'
דיבר על העוה"ז מול העוה"ב, אבל אי"צ להיות דווקא בדרגה זו, גם
לנו עצמנו בעולם הזה, יש שנות שובע ושנות רעב, כי בצעירותינו
יש בידינו את הכוחות, אבל איננו מספיק יודעים ומבינים את עומקם
וערכם של חיים ומעשים, ואילו כשבמהלך החיים מחלחלת התבונה
אל הלב, וכבר יש את הדעת לדעת את מה יש להעדיף, ואת מה לא,
אזי הכוחות אינם כבר כשהיו.

ראש. 'הגידו לי, אם יתגלה לכם, כי בורא כל העולמים, עתיד לחדש את העולם שוב ביום המחרת, מה הייתם מבקשים שישתנה מהקיים כיום בעולמנו'.

התלמידים שקעו במחשבות עמוקות, וכ"א הציע את דעתו, אחד ביקש להקטין את יצר הגאווה, השני ביקש להחליש את כח הגויים הנורא, והשלישי ביקש להקטין את הקושי שיש בהחזקת תורה, וכולי. לאחר שכולם הציעו את דעתם, חיך הרבי ואמר: 'ואני יאמר, באם יקרה כך: רבונו של עולם, איני מבקש ממך כלום, אין לך לברוא אלא עולם זהה, בדיוק כמו שבראת בתחילה, כי מה שבראת רבונו של עולם, וודאי שהוא המדויק המושלם והטוב ביותר'.

אמר הרב שך, אכן, וודאי כי הרבי צודק, אין יותר מושלם מבנינו של האלוקים, הלקח שלימד אותו הרבי את תלמידיו, הוא עמוק ונכון, אבל בכ"ז אני רוצה לומר לכם, כי אם היה קורה כדבר הזה, והייתה לי ההזדמנות, לא הייתי מתאפק, ואף שידוע אני כי מדויקים הם מעשי של הקב"ה, הייתי מתחנן: 'רבונו של עולם, אנא ממך, תרחם על הצעירים, תתן להם קצת דעת של בגרות'.. אמר ולא יסף.

הרב שך זיע"א, סיפר רבי שלו, 'יש ערב אחד עם תלמידיו משיבת פוניבו', והכביר בכדאיות ההקשבה למבוגרים, אני, אמר להם הרב שך, הקשבתי למה שאמרו רבותי, ופשוט האמנתי להם, כך גדלתי. צעירים הרי הם בשנות השבע, כוחם במותנם, אך אינם מבינים את מה שהמבוגרים מהם מבינים, אינם מנצלים את כוחותיהם הרעננים כפי שהיו מנצלים את אותם כוחות המבוגרים. כי לנצל את ימי השבע את שנות הטוב, צריך להיות חכם ונבון. תהיו חכמים, תהיו נבונים, תבינו אמר להם הרב שך, כי מה שהמבוגרים אומרים לכם, אינה דעת מיושנת, אלא בינה וחכמה שרכשו בשנותיהם, כשתגיעו לגיל זה תגלו כי אלו כבר שנות רעב, אמנם תבינו את ה'טוב' אך כנראה כבר לא יהיה בכוחכם מספיק כדי להשיג אותו, כוחות צעירותכם כבר יחלפו, הדרך היחידה היא להקשב למוריכם והורייכם, כך תוכלו לנצל את כוחותיכם, לאגור בשנות השבע. לקראת סיום דברי החיזוק אמר להם הרב שך: אספר לכם, מעשה נפלא. אחד מגדולי האדמו"רים ישב עם כמה מתלמידיו הדבקים בו, והרהר בשערפי קודש, מי יעמוד בסוד קדושים. לפתע ננער הרבי מהרהוריו השמימיים, ושאל ברצינות ובכובד

המשך מעמוד 22 | הרב אליהו שור

של אהבה. ולבל נחשוב שרק האנשים הרמים מקושרים אל ד', לא ולא! אלא כל יהודי, ויהא הפשוט ביותר, כמוני וכמוך, מקושר להקב"ה בקשר עז בל ינתק! ולא רק זאת, אלא כל עובדה או פעולה שהוא עושה חשובה היא אצל הקב"ה עד למאד מאד! אם כן, לאור דבריו, ימי החנוכה זמנם גרמא להחדיר לעצמינו יסוד מוסד זה ביתר שאת וביתר עוז, לאמר: מקושרים אנו לקל חי בקשר אמיץ וחזק, שבשל כך וכיון שכך פעולותינו ומעשינו חשובים אצלו עד מאד, ובשכך עלינו להשתדל לעובדו ביתר התאמצות הן בעשה טוב והן בסוד מרע בכל הענינים!

אם כן שומה עלינו להתחזק בימי החנוכה אלו לפחות בב' יסודות אלו, לשים אל לב להשקיע בחינוך ילדינו כדבעי למיהוי, ולחזק ולהתחזק באמונת אומן בה' יתברך ובקשר של כל יהודי אליו עד לאחת!

שקוראים אותו אלוקי ישראל' וכדומה (עפ"ל).
אלא - מבאר החידושי הר"ם יסוד עמוק - ליוונים לא היה אכפת שהיהודים יאמינו שד' הוא אלוקי ישראל. 'אכן', אמרו. 'כך הוא באמת! אולם אתם יהודים פשוטים - אין לנו חלק! היינו שרצו שהיהודי הפשוט יחשוב: 'אכן, יש אלוקים בשמים, והוא אלוקי ישראל, אולם מי אני ומה אני שאהיה מקושר אליו. ובשלמא הצדיקים הגדולים מבין אני שהן מקושרים אליו ביותר, בשל דרגותיהם הגבוהות והטמירות, אולם אני הפשוט, הדל והנבזה, ודאי אין לי שום קשר אתו כלל ח"ו!" ומסר נבזי זה רצו היוונים להחדיר בשכבות העממיות שבכלל ישראל, כדי לרפות ידיהם מעבודת ד' ומאמונתו.
כנגד זה יצאו החשמונאים בחרב ובחנית, להורות: 'יש אלוקים בשמים ובארץ! וכל יהודי באשר הוא יהודי מקושר אליו בעבותות

המשך מעמוד 14 | הרב שלום מרכי רובשקין

פעמים רבות במשך השנים הייתה סכנה שהספר ילקח ממני, ובכל פעם, ידו הרחומה של הקב"ה הגנה עליו וגילתה לי את ההשגחה המופלאה שלו עלי.
לא הייתה לי צלילות דעת מספקת כדי לקיים את הצהרתי במכוון, אך ה' דאג לכך. באותו בוקר סידרתי את הארונית בתא, ומבלי משים הוצאתי את הספר והכנסתי אותו לנרתיק הטלית והתפילין. כך, כאשר תפסתי את הנרתיק בדרכי החוצה, התקיימה הצהרתי. משערי הכלא יצאתי באותו לילה, ובידיי אחוז היטב הספר היקר "חובות הלבבות".

(מתוך הספר 'רובשקין')

לא ישתבי שם בחוסר מעש. בתוך תיק הטלית והתפילין היה העותק של "חובות הלבבות" שנלווה אליי לכל מקום, וכעת הוצאתי אותו כדי ללמוד ולשנן שוב את שער הביטחון.
את הספר הקטן הזה קיבלתי כשנכלאתי בפעם הראשונה, ומנעו ממני לצאת בערבות בגלל היותי יהודי. שאבתי כוח ועידוד רבים מהלימוד בו. שנים קודם לכן, כששוחררתי בערבות בג' בשבט, הבנתי שהיה בכך סימן מה': כשאני מחזק את הא' - אמונה, והב' - ביטחון, התוצאה תהיה ג' - גאולה. גאולה שתבוא מה'.
כדי להמחיש למשפחתי את ודאותי שישועתנו תבוא בזכות האמונה והביטחון שלנו, הייתי חוזר ומשנן להם באופן קבוע: "מהמקום הנקרא כלא אצא בגאון כשבידי 'שער הביטחון'".

נושאי הלימוד ב'דף יומי' בהלכה'

מדוע אין צורך להסיר את המשקפיים לפני ברכת 'מאורי האש'? האם ניתן לברך 'מאורי האש' על 'נר נשמה'? האם צריך לכבות את אור החשמל לפני הבדלה?

חכמינו ז"ל הנהיגו לברך בסדר ההבדלה "בורא מאורי האש" על הנר, משום שהאש נבראה במוצאי שבת, כשהיה אדם הראשון ממשש בחושך והולך, ונתן בו הקב"ה דעה לחכך שתי אבנים זו בזו ויצאה מהן אש והאירה את דרכו. ולדעת השולחן ערוך והרמ"א ופוסקים נוספים, כשם שאש זו שהיתה אצל אדם הראשון היתה גלויה, כך אין מברכים 'מאורי האש' אלא על אש גלויה. ולכן, אין לברך על נר המונח בתוך 'עשית', אף אם עשויה מזכוכית שקופה לגמרי והאש נראית בעדה בבידור. ורבים חולקים על כך, אך לכתחילה אין להקל. והקצות השולחן והגרש"ז אויערבך זצ"ל העירו, כי על פי הלכה זו, היה מן הראוי שאדם המרכיב משקפיים, יסירם לפני ברכת מאורי האש. אך לא נהגו כן, והגר"נ קרליץ זצ"ל ביאר את טעם הדבר, משום שהמשקפיים בטלים לגוף האדם, ולכן אינם נחשבים לחסרון ב'גלויה' האש; מה שאין כן בכלי זכוכית שהנר מונח בו, אשר משמש ככיסוי לנר. ובנוסף - כשם שאש זו שהיתה אצל אדם הראשון נועדה רק להאיר, כך אין מברכים 'מאורי האש' בהבדלה אלא על אש שמטרתה להאיר, ולא על אש שנועדה לכבוד, לחימום, או לכל מטרה אחרת. ואם בירך על אש כזו, יתכן שצריך לשוב ולברך על נר אחר. ועל פי האמור - אין לברך 'מאורי האש' על 'נרות נשמה' שהודלקו לעילוי נשמות הנפטרים, ולא על נרות שמדליקים על 'שולחן הכבוד' בסעודת שבע ברכות, פדיון הבן, וכדומה, ולא על נרות שהודלקו לנוי, כגון נרות ריחניים; משום שכל הנרות הללו אין מטרתם להאיר. וכמו כן כאשר מבדילים בבית הכנסת - אין לברך 'מאורי האש' על הנרות שב'עמוד' של החזן, משום שאינם עשויים להאיר, אלא לכבוד בית הכנסת. ועם זאת, אין צורך להנות בפועל מהנר בשעת ברכת מאורי האש, ולכן, אף אם המקום מואר באור חזק של חשמל ניתן לברך על הנר, משום ש'די בכך שניתן להנות לאורו לולי התאורה האחרת. וכן נהגו החזן איש והקהילות יעקב, שלא לכבות את אור החשמל לצורך ברכת מאורי האש. והוסיף הגרש"ז אויערבך זצ"ל, שאף הנהגים לכבות את אור החשמל לפני ברכת מאורי האש - במוצאי שבת שחל בו ליל יום טוב רשאים לברך לכתחילה ברכת מאורי האש, למרות שלא ניתן לכבות אז את אור החשמל.

האם מותר לשתות תה לפני הבדלה? מי שאמר באמצע סעודה שלישית 'ברוך המבדיל' - האם רשאי להמשיך בסעודתו?

לאחר שקיעת החמה בשבת, אסור להתחיל סעודת פת, או לאכול ולשתות שלא בתוך סעודה - למעט שתיית מים - עד לאחר הבדלה. ו'תה' ללא סוכר, דעת הגרש"ז אויערבך זצ"ל שדינו כמים; ולדעת הגרי"ח זוננפלד זצ"ל, אף השותה מים ממותקים לפני הבדלה, אין למחות בידו. מאידך, לדעת האור לציון אין להתיר שתיית תה וקפה ללא סוכר לפני הבדלה, כי אם לזקן ולחולה. ולדעת המשנה ברורה, אם לא אכל סעודה שלישית לפני השקיעה, יאכל לאחר השקיעה; אך יעשה זאת באופן שלא יעבור על האיסור דרבנן של התחלת סעודה בסמוך לזמן קריאת שמע ותפילת ערבית, וכגון שיעמיד 'שומר', המועיל לענין איסור זה. ולדעת החזן איש, אסור להתחיל סעודה שלישית לאחר השקיעה. ברם, המתחיל סעודת פת בשבת לפני שקיעת החמה, רשאי להמשיך בסעודתו אף לאחר צאת הכוכבים, וכנהוג בכל תפוצות ישראל. ואף אם אמר באמצע סעודתו 'ברוך המבדיל בין קודש לחול' ועשה מלאכה, רשאי להמשיך בסעודה; אך במקרה זה, ספק אם יאמר 'רצה' בברכת המזון. ונוהגים להתחיל

סעודה שלישית אף בדקות הסמוכות לשקיעה, למרות שהן בתוך מחצית השעה לתחילת זמן קריאת שמע ותפילת ערבית. והאוכל ושותה בשבת לפני שקיעת החמה שלא בתוך סעודת פת, עליו להפסיק מיד עם שקיעת החמה, עד שיבדיל במוצאי שבת. אך אם אוכל אז מיני מזונות, כגון עוגה, נחלקו הפוסקים: לדעת הערוך השולחן, דינו כאוכל פירות וכל מאכל אחר, וחובתו להפסיק מיד עם השקיעה. לדעת האור לציון, הואיל ואם היה 'קובע את סעודתו' עליהם היה צריך לברך 'המוציא' וברכת המזון, דינו כאילו התחיל סעודת פת, ורשאי להמשיך באכילתו לאחר השקיעה, כאמור לעיל; ולדעת השבט הלוי, רק אם מקיים באכילה זו את מצנת סעודה שלישית נחשבת אכילתו כסעודת פת, כיון שהיא משמשת כאחת מסעודות השבת והשבת 'נמשכת' יחד עמה עד לסיומה.

האם מותר לשתות מכוס ברכת המזון של סעודה שלישית? באיזה מקרה רצוי להבדיל דווקא במקום שבו אכלו סעודה שלישית? מי שותה מהכוס של סעודה שלישית בשבת 'שבע ברכות'?

הנוהג לברך ברכת המזון 'על הכוס', רשאי לשתות את היין לאחר ברכת המזון של סעודה שלישית אף כשמברך לאחר צאת הכוכבים. ולמרות ששותה לפני הבדלה, אין בכך איסור, כיון שישן זה שייך לסעודה שלישית, אשר מותר להמשיך בה אף לאחר צאת הכוכבים. ובלחם הפנים כתב, שאין להזכיר את יום השבת בברכת 'על הגפן' שלאחר השתייה. אולם, מי שאינו מקפיד לברך [ב'זימון'] תמיד 'על הכוס', משום שסומך על הדעה הסוברת שאין זו אלא מצוה מן המובחר ולא חובה - אינו רשאי לשתות את היין של ברכת המזון לאחר צאת הכוכבים, משום שלדעה זו שאין חובה לברך על היין אסור לשתותו לפני הבדלה. ולדעת הבן איש חי, הרגיל לברך ברכת המזון של סעודה שלישית על הכוס, רשאי לשתותה, גם אם אינו רגיל לברך על הכוס בסעודות אחרות. ואף מי שאינו רשאי לשתות מהכוס - לדעת הגרי"ש אלישיב זצ"ל, רצוי שיבדיל על כוס זו במקום שאכל, משום שבכך יחשב כאילו שותה מכוס של ברכת המזון. וכוס היין בסעודה שלישית בשבת 'שבע ברכות' - כתב האשל אברהם מבוטשאטש, שאף מי שאינו נוהג לזמן תמיד על הכוס רשאי לשתות ממנה לפני הבדלה, משום שברכת הגפן היא אחת משבע הברכות. אך נחלקו הפוסקים מי ישתה את היין: לדעת הנצי"ב, המזמן, שהוא מברך הגפן, ישתה תחילה, ואחריו החתן והכלה, כנהוג בכל כוס של שבע ברכות. לדעת האור לציון, המברך את ברכת המזון ישתה מהכוס שלו, והמברך את הברכה השביעית ישתה מהכוס שלו, והחתן והכלה לא ישתו. לדעת האגרות משה, החתן והכלה ישתו יחד כמות של 'מלוא לוגמיו', אך אם המזמן חפץ לשתות תחילה - רשאי לעשות כן. ולדעת הגרי"ש אלישיב זצ"ל, הן המזמן והן החתן והכלה רשאים לשתות, אך רצוי שהחתן יהיה המזמן וישתה. ברם, לדעת המהרי"ל דיסקין זצ"ל והגר"ח מבריסק זצ"ל, אסור לשתות מכוס זו לפני הבדלה, אלא אם כן המזמן רגיל לזמן תמיד על הכוס, שאז הוא רשאי לשתות, כאמור לעיל.

מתכוננים לשבת יחד עם:
ר' חיים גולדברג
ור' יעקב אשר גרין
כל שבוע בקו השבת של 'דרשו'
077-2222-666

אחסידישער שבת

טועמיה

טעִימוֹת וְהִגִּים מִתּוֹךְ הַפֶּרֶשָׁה

ביקש לקבלם בסבר פנים יפות ובא המלאך שמצאו תועה והזכירו

פְּנֵי אִישׁ אֶחָד נִחְנָנוּ. וְלֹא אָמְרוּ אֲנַחְנוּ רִמּוֹ שׁא' מִמֶּנּוּ חֶסֶד.
כִּי אִם בְּבֹא. בְּבֹא עוֹלָה לִמְנִין י"א שְׁלֹא תִצְאוּ מִזֶּה עַד שִׁיבֹאוּ
י"א אַחִים.

כִּי עָתָה שְׂכַנְנוּ זֶה. ס"ת שֵׁם בֶּן ד' לֹמַר שֶׁהֵשֵׁם מְלוּוֹה לְצַדִּיקִים.
וְיִתְאַפֵּק. ב' בַּמִּסּוּרָה. הַכֹּא. וְאִידֵךְ וְיִתְאַפֵּק הַמֶּן וְיִבֵּא אֶל בֵּיתוֹ. מֵה
הַכֹּא תַחֲלָה צֶעַר וְסוּפוֹ שִׁמְחָה כִּשְׁהוֹדִיעֵם שֶׁהוּא יוֹסֵף, אִף הַתֵּם
תַּחֲלָה צֶעַר וְסוּפוֹ שִׁמְחָה וְשִׁשּׁוֹן לִיהוּדִים.

(פנינים מתוך פירוש 'בעל הטורים' על הפרשה)

וְיֵהִי מִקֵּץ. נֹאמַר כֹּאן מִקֵּץ וְנֹאמַר בְּאִבְרָהָם מִקֵּץ עֶשֶׂר שָׁנִים מֵה
לְהֵלֵךְ עֶשֶׂר אָף כֹּאן לְסוּף עֶשֶׂר שָׁנִים וְפִי וְיֵהִי מִקֵּץ דֵּהִינּוּ לְסוּף
עֶשֶׂר וְעוֹד שְׁנַתִּים.

פְּאֶשֶׁר פֶּתַר. בְּגִי' שֶׁהַחֲלוּמוֹת הוֹלְכִים אַחֵר הַפֶּה.
וְיִשְׁתַּחֲוּוּ לוֹ. בְּגִימ' בְּכֹאן נִתְקִים הַחֲלוּם.

וְיִפְרָם. בִּיקֵשׁ לְקַבְּלָם בְּסִבְר פָּנִים יָפוֹת וְבֵא הַמַּלְאָךְ שֶׁמִּצְאוּ
תוֹעָה וְהִזְכִּירוּ מִיָּד וְיִתְנַכֵּר אֵלֵיהֶם וְלִכְךָ כֹּתִיב אַח"כ וְיִכָּר לְשׁוֹן
יְחִיד. וְיִתְנַכֵּר בְּגִי' עַל יְדֵי הָאִישׁ גְּבִרְיָאֵל.

בעל הטורים

חנוכה | לְקַחָה וּמְעוֹת חֲנֻכָּה

וכשהביאו את הקערה עם המטבעות לא ידע מהו כל מטבע

הַאֲדַמּוּ"ר מִטְּאַלְנָא בִּיאַר ע"פ דְּבֵרֵי הַר"ן
בְּשַׁבַּת שֶׁהִקְשָׁה כִּיצַד יִדְעוּ שְׁלֹא נִטְמָא הַשְּׁמֵן
שֶׁבִּפְךָ מִזֶּה שֶׁהִפֵּךְ הִיָּה חֲתוּם בְּחֻתְמוֹ שֶׁל כֹּהֵן
גָּדוֹל, הִרִי יִתְכֵן וְנִטְמָא בְּטוּמַאת הַיִּסּוֹט, וְתִירֵךְ
שֶׁאִם הַסִּיטוּהוּ הִיוּ שׁוֹבְרִים אוֹתוֹ כִּדִּי לְרֹאוֹת אִם
יֵשׁ בּוֹ זֶהָב אוֹ מִרְגְּלִיּוֹת, כִּיּוֹן שֶׁרֹאוּ שֶׁהוּא חֲתוּם
בְּחֻתוּם הַכֹּהֵ"ג, אֲלֵא וְדֹאִי שְׁלֹא מִצְאוּהוּ כֹּלֵל וְלֹא
רֹאוּ אוֹתוֹ. וְלִפִּי זֶה יִתְבַּר, כִּי אִם לֹא הִיָּה בְּעוֹלָם
עֲנִיין כֹּזֵב שֶׁל כֶּסֶף וְזֶהָב הִרִי לֹא הִיָּה בְּמֵה לְתַלּוֹת
שֶׁהִשְׁמֵן לֹא נִטְמָא, וְלִכֵּן נִהְגוּ לְחַלֵּק מְעוֹת חֲנֻכָּה,
שֶׁאֲלַמְּלֵא מוֹשֵׁג הַכֶּסֶף לֹא הִיָּה נֶס.

הַקְּהִילוֹת יַעֲקֹב נִהְגוּ לְחַלֵּק לְנַכְדֵי וְלְנַכְדוֹתֵי
מְעוֹת חֲנֻכָּה בְּיוֹם ה' דְּחֲנֻכָּה, וְכֵן נִהְגוּ הַגְּרָ"י
קִמְיַנְצְקִי, וּבִטְעַם הַדְּבַר בִּיאַר הַגְּרַח"ק שִׁיּוֹם זֶה
לְעוֹלָם אֵינּוּ יוֹצֵא בְּשַׁבַּת.

הַקְּהִי"י חֵילֵק רַק לְבַחּוּרִים וְלֹא לְנִשְׁוֹאִים, אִכֵּן
הָאֲמַרִי בְּרוּךְ נִהְגוּ לְחַלֵּק רַק לְצִאֲצֵאֵי הַנִּשְׁוֹאִים, וְיֵשׁ
שְׁחִילְקוֹ לְכֹל הַצִּאֲצֵאִים. הַגְּרַא"ל שְׁטִינְמָן אָמַר
בְּעַת שְׁחִילְקֵי דְּמֵי חֲנֻכָּה כִּי הִילְדִים מַחֲכִים לְכֵךְ.

אַחַד מִבְּנֵי בֵּיתוֹ שֶׁל הַגְּרַח"ק קִנְיַבְּסְקִי הָעֵיד
עַל חֲלוֹקַת הַדְּמִי חֲנֻכָּה בְּשַׁנַּת תַּשְׁע"ב, שֶׁהַגְּרַח"ק
חֵילֵק לְצִאֲצֵאֵי לְפִי הַגִּיל, עַל כֹּל שָׁנָה עֶשֶׂר
אֲגוּרוֹת, כִּגוֹן מִי שֶׁהוּא בֶּן חֲמֵשׁ קִיבֵל חֲמִישִׁים
אֲגוּרוֹת, וְכִשְׁהִבִּיאוּ אֶת הַקְּעָרָה עִם הַמְּטַבְּעוֹת
לֹא יָדַע מֵהוּ כֹּל מְטַבֵּעַ, וְהִיוּ צִרְיָכִים לְהַסְבִּיר לוֹ
כִּמֵּה פְּעַמִּים שׁוֹזָה מְטַבֵּעַ שֶׁל עֶשֶׂר אֲגוּרוֹת וְזֶה חֲצִי
שֶׁקֶל שׁוֹזָה חֲמֵשׁ מְטַבְּעוֹת שֶׁל עֶשֶׂר אֲגוּרוֹת, אֲשֶׁרִי
עֵין רֹאֲתָה אָדָם שֶׁאֵינּוּ יוֹדֵעַ צוֹרְתָא דּוֹזָא לְרוּב
שְׁקִיעוֹתוֹ בְּתוֹרָה. (מוֹסָף שֶׁב"ק).

הַחַי"ר הִרִי"מ אָמַר שֶׁלְּכֵךְ קוֹרִין 'חֲנֻכָּה גַעֲלָד'
מִפְּנֵי שֶׁכְּתוּב "בְּשִׁמְאַלָּה עוֹשֵׂר וְכַבּוּד", וּמִצוּהַ זֶה
הַנְּעִשִׂית בְּשִׁמְאַל מִבִּיאָה עֲשִׂירוֹת. (שְׁפֵתֵי צַדִּיק,
וְרֹאֵה שֵׁם מֵה שְׁבִיאָר בּוֹזָה).

ורצו להחזיר את הילדים ללימוד נתנו להם קצת כסף כדי שילמדו

יֵשׁ שֶׁכְּתַבוּ שֶׁהַמְּנַהֵג לְתַת מְעוֹת חֲנֻכָּה
לִילְדִים ('חֲנֻכָּה גַעֲלָט') נִשְׁתַּרְבֵּב מִהַמְּנַהֵג לְתַת
מְעוֹת חֲנֻכָּה לְמַלְמָדִים, שֶׁשְׁלַחוּ אֶת הַמְּעוֹת עִ"י
הַתְּלַמִּידִים וּבִדְרֵךְ אֲגַב כִּבֵּר נִתְּנוּ גַם לִילְדִים.
(רֹאֵה בְּאֵמֶת לֵיעֲקֹב וּבְקוֹבֵץ מִבְּקִישֵׁי תוֹרָה).

הַגְּרִי"ש כְּהֵנְמָן בִּיאַר אֶת טַעַם הַמְּנַהֵג לְתַת
לִילְדִים, שֶׁהִיוּנִים אֲסֻרוֹ לְלַמּוֹד תוֹרָה, וְכֹאשֶׁר
נִיבְּחָו אוֹתָם וְרָצוּ לְהַחְזִיר אֶת הִילְדִים לְלִימּוֹד נִתְּנוּ
לָהֶם קִצֵּת כֶּסֶף כִּדִּי שִׁילְמָדוּ, כִּי זֶה הַדְּרֵךְ לְחַבֵּב עַל
הִילְדִים אֶת הַלִּימּוֹד, כִּמוֹ שֶׁכְּתַב הַגְּרַ"א בְּאֲגוּרָתוֹ,
וּמִתּוֹךְ שֶׁלֹּא לְשַׁמְהָ בֹּא לְשַׁמְהָ, וְלִזְכֹּר זֶה אֲנּוּ נוֹתֵנִים
דְּמֵי חֲנֻכָּה כִּדִּי לְהַמְרִיץ אֶת הִילְדִים לְלַמּוֹד.

הַמַּהֲרִי"ד מִבְּעַלְזָא בִּיאַר אֶת טַעַם מְנַהֵג נִתְּיֵנַת
הַמְּעוֹת, שֶׁבִּשְׁוִ"ע נִפְסַק שֶׁאֲפִילוֹ עֲנֵי הַמִּתְפַּרְנֵס מִן
הַצְּדָקָה צִרִיךְ לְמַכּוֹר כְּסוּתוֹ בְּשִׁבִּיל לְקַחַת שְׁמֵן
לְהַדְּלִיק, וְכִדִּי שֶׁלֹּא לְבִישׁ אֶת מִי שֶׁאֵין לוֹ פֶּשֶׁט
הַמְּנַהֵג לְחַלֵּק מְעוֹת חֲנֻכָּה לְכֹל.

הַגְּרַח"ק קִנְיַבְּסְקִי בִּיאַר שְׁמוּבָא בְּפּוֹסְקִים לְתַת
בְּחֲנֻכָּה צְדָקָה לְעֲנִיִּים, וְהַעֲנִיִּים הִיוּ מִתְבַּיִשִּׁים,
וְשִׁלְּחוּ אֶת יְלִדֵיהֶם, וְכִדִּי שֶׁלֹּא לְבִישֵׁם חֵילְקוֹ
לְכֹל הִילְדִים. (מִנְחַת תּוֹדָה)

יֵשׁ שֶׁכְּתַבוּ שֶׁהַטַּעַם הוּא כִּדִּי לְפַרְסֵם אֶת הַנֶּס
אֲצֵל הִילְדִים.

כאשר העני נכנס ויוצא בין המזוזה והנרות אנו ממשיכים את נעם ה' עלינו

כֹּתֵב הַמֶּגֶן אֲבֵרָהם 'נוֹהֲגִין הַנְּעָרִים הָעֲנִיִּים
לְסַבֵּב בְּחֲנֻכָּה עַל הַפְּתָחִים, וְכֵן הַמְּשַׁנֵּה בְּרוּרָה
כֹּתֵב שֶׁנוֹהֲגִין הָעֲנִיִּים לְסַבֵּב בְּחֲנֻכָּה עַל הַפְּתָחִים.
(תַּר"ע א')

וּבִטְעַם הַדְּבַר כֹּתֵב הַפְּרִי מַגְדִּים שֶׁהִיוּנִים
בִּיטְלוּ אֶת יִשְׂרָאֵל מִשְׁלוּשֵׁת עֲמוּדֵי הָעוֹלָם, תוֹרָה
וְעִבּוּדָה וּגְמִילוֹת חֲסִדִּים, וּמִפְּנֵי זֶה אֲנּוּ מַחְוִיבִים
בְּחֲנֻכָּה לְלַמּוֹד תוֹרָה, וְעִבּוּדָה בְּלִבּ זֶה תְּפִילָּה
וְהוֹדָא, וּגְמִילוֹת חֲסִדִּים בְּמִמּוֹן וּבְגוּף.

הַקִּיצוֹר שׁוִׁ"ע כֹּתֵב שֶׁמִּרְבִּים בְּצַדָּקָה בִּימֵי
חֲנֻכָּה כִּי הֵם מְסוּגִלִּים לְתַקֵּן בְּהֵם פְּגָמֵי נַפְשׁוֹ עִ"י
הַצְּדָקָה, וּבִיחּוּד לְלוּמְדֵי תוֹרָה הָעֲנִיִּים לְהַחְזִיקֵם.
הַחֲתָם סוּפֵר אָמַר שֶׁכֹּאשֶׁר הָעֲנִי נִכְנָס וְיוֹצֵא
בֵּין הַמְּזוּזָה וְהַנְּרוֹת אֲנּוּ מְמַשִּׁיכִים אֶת נַעַם ה'
עֲלֵינוּ, כִּי 'נַעַם' רֹאשִׁי תִּיבּוֹת נִר' עֲנִי מְזוּזָה.
(דְּרֹשׁוֹת הַחֲת"ס).

הַגְּרַח"ק פֶּאֲלָגִי כֹּתֵב לְעֲנִיִּין יְמֵי הַחֲנֻכָּה
שֶׁאֲשֶׁרִי אָדָם שְׁנוֹתָן לְמַלְמֵד שֶׁל בְּנֵי כְּמוֹ פּוֹרִים
וְכֵן לְת"ח הַנְּצַרְכִים יוֹתֵר, וְלִפְחוֹת לְרַגְלִים אֲצֵלוֹ
שֶׁנִּכְנָסִים בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ, וְיִזְכֵּה בּוֹזָה שֶׁהוּן עוֹשֵׂר
בְּבֵיתוֹ וְצַדִּיקוֹ עוֹמֵד לְעַד, דְּכַכָּה יַעֲשֶׂה מְדִי
שָׁנָה בְּשָׁנָה לֹא פָחוֹת וְלִ"י יוֹתֵר, אֲכִי"ר.

הַשְּׁפַע חַיִּים נִתֵּן טַעַם לְמַנְהֵג לִיתֵן מְעוֹת
חֲנֻכָּה לְרַבִּנִּים, שֶׁכֵּל זְמַן שֶׁהִיוּנִים מִנְעוּ מִבְּנֵי
יִשְׂרָאֵל לְעַסּוֹק בְּתוֹרָה לֹא הִשִּׁיגוּ הָעַם אֶת
חֲשִׁיבוֹתָם שֶׁל לוּמְדֵי תוֹרָה, אוֹלָם אַחֵר נֶס
חֲנֻכָּה כִּשְׁשִׁבוּ לְעַסּוֹק בְּדְבַרֵי תוֹרָה וְנוֹכַחוּ אִיךְ
נִיתְּנוּ זֹדִים בִּיד עוֹסְקֵי תוֹרָתָךְ, וְשִׁכַּל הַשְּׁפַע בֹּא
לְעוֹלָם בְּשִׁבְלֵם, נַעֲשׂוּ מוֹקִירֵי רַבֵּן, וְכֹל אֶחָד
הֵלֵךְ לְפוֹר מִמוֹנוֹ לְלוּמְדֵי תוֹרָה. (רַעוּא דְּרַעוּיִן
עַמ' רַצ"ג)

פגשתי אחד שאמר לי שיש לו קצת משקעים מהמשגיה שלו

הגה"צ רבי בנימין פינקל שליט"א: פגשתי אחד שאמר לי שיש לו קצת משקעים מהמשגיה שלו שתמיד צעק עליו "היית היום בתפילה?" ואף פעם לא שאל אותו "האם אכלת היום?". הוא הזכיר לי את המשגיה שלנו רבי אהרן חדש זצ"ל, איך שהוא דאג לתפילות ולשטייגען בלימוד וגם דאג לגשמיים. אני גם קבלתי תוכחה למה אני לא אוכל מספיק "תאכל".

הוא דאג לכל החלקים של כל אחד ואחד.

הנושא בעול עם חברו של רבי אהרן חדש זצ"ל, היה כבר מקדמת דנא. הסבא הראש הישיבה מרן רבי אליעזר יהודה, רבן של כל בני הגולה, היה מתייעץ עם רבי אהרן, וכן מרן שר התורה רבי חיים שמואלביץ ומרן רבי נחום ומרן ראש הישיבה רבי ביינוש ומרן ראש הישיבה רבי נתן צבי זכר צדיקים לברכה, כולם היו יושבים עמו שעות ומתייעצים על כל יחיד ויחיד. כולם היו מתייעצים עמו וקבלו את החכמה שלו והנושא בעול שלו עם כל אחד ואחד.

מכל רבבות הסיפורים אני אספר לכם סיפור אחד. לפני יותר מארבעים שנה היה פה בישיבה בחור אמריקאי שסבל מאיזה מחלה ומחמת כך הוא היה צריך להתקלח הרבה פעמים, והוא לא יכל להתקלח בפנימיה כי היה צריך מקום יותר נקי. המשגיה והרבנית ע"ה הזמינו אותו להתקלח כל יום בביתם וכל יום הייתה מחכה לו על השולחן צלחת עם עוגיות. זה סיפור אחד מיני רבים.

(גליון מיר 428)

וסיפר שהוא עוד קיבל דמי חנוכה מסבתא שלו, אמו של החזו"א

מרן שר התורה הגאון רבי חיים קנייבסקי זצוק"ל, היה מקדיש מזמנו כל שנה לחלק לילדים דמי חנוכה. ותמיד בנר חמישי. והסביר שמקור הדבר מפני שמובא בפוסקים לתת צדקה בחנוכה לעניים, והעניים היו מתביישים, לכך שלחו ילדיהם וכדי שלא לביישם, חילקו לכל הילדים, וגם אבא חילק לילדים, והטעם שבנר חמישי, מפני שיום זה אף פעם לא יוצא בשבת.

אמר רבינו [חנוכה תשע"א] לנכדיו, תביא היום את הילדים לדמי חנוכה. וסיפר שהוא עוד קיבל מסבתא שלו אמו של החזו"א. חילק לכולם בסבר פנים יפות והתייחס לכל אחד. (בנו העיר שעשר אגורות כבר פחות מפרוטה, אמר, לדמי חנוכה זה טוב)

נשאל פעם מדוע מקדיש זמן רב כל כך לדמי חנוכה אמר: כדי לקרב את המשפחה, והוסיף שגם אבא היה מבקר את הילדים מידי פעם מטעם זה. אחר שגמר לחלק דמי חנוכה אמר בצחות להרבנית-התרושנו מחלוקת המטבעות לנכדים.

אמר רבינו (כמדומה מהחזו"א זצ"ל) על אותם אלה שעושים פלפולין משונים משל למה הדבר דומה, לאחד ששאל, למה כתוב בפרשת בהעלותך את המילה בהעלותך עם ח' ולא עם כ' עונה לו חברו הרי כתוב עם כ' ולא עם ח' אמר לו ההוא זה תירוץ אחד לי ש עוד תירוץ כנגד ח' ימי חנוכה.

(מנחת תודה - דברי שיח 409)

וידים ביד עוסקי תורתך (על הניסים) אחד מבני הישיבה מבני חו"ל, בחור מוכשר וחרף, היה לומד כראוי אלא שבהיותו בן למשפחה עשירה, היה מביע מפעם לפעם בפני רבינו את שאיפתו להיות עשיר גדול ככל משפחתו. בהכירו אותו הבין רבינו (מרן רבי שלמה זלמן אויערבאך זצ"ל) שאין טעם להתווכח איתו ולהוכיח לו את יקרות התורה ואושרו ועושרו של מי שזוכה להיות ספון כולו באהלה של תורה. אדרבה, יש לדאוג שילמד היטב ויהיה שקוע בלימוד שזה יתן את התקווה שישאר בלימוד ועכ"פ יקבל טעם בלימוד.

כשלמדו בישיבה מסכת בבא מציעא, אמר לו רבינו יום אחד, יש לי רעיון מיוחד עבורך, הרי ברצונך להיות עשיר. מי שיש לו כסף חייב לדעת מה שנוגע אליו, והנה עכשיו מתחילים בישיבה את הפרקים 'הזהב'

מדי פעם הוא היה מביע בפני רבינו את שאיפתו להיות עשיר גדול ככל משפחתו

להענות לבקשתו או לא. בצר לי הסתכלתי לכיוונו של רבינו שנכח במנין, בתקווה שיעזור לי בענין זה, אך רבינו עשה עצמו כאילו לא ראה ואני ממתין ואיני יודע, אנה אני בא. לפני "ישתבח" התקרב רבינו וסימן לנו שהוא רוצה לגשת לעמוד, כמובן לבחור ההוא לא היתה שום ברירה. וכך בפקחותו הציל רבינו את כבוד הצבור וגם לא פגע ח"ו באף אחד.

(מתוך הספר 'גאון ישראל')

ה'סבא מסלבודקה', דיבר בשלוש מאות שפות

התורה מפי המלמד. על הרב המלמד לדעת שהוא שונה להם "תורת חיים". הוא סיפר, כי היה נוכח פעם באסיפת מחנכים בפתח-תקוה, שבראשה עמד המשגיח הגה"צ רבי אליהו אליעזר דסלר זצ"ל, ואת דבריו הוא פתח ברטט במילים הבאות: "יראתי בפצותי שיח... אני עומד כאן וחושש לדבר"... וביאר:

"סבורים אתם שאני עומד לדבר רק לפני כמה עשרות מחנכים... לא ולא! אני עומד כאן, ורואה למול עיני אלפי ילדים! כל תלמידכם בהווה, וכל התלמידים שיבואו במהלך השנים, כולם תלויים בגישה שלכם למלאכת החינוך. מי יודע אצל מי מכם יופקד גדול הדור הבא. אולי בכיתתו של אחד מכם יצמח רבי עקיבא איגר, חתם סופר, חפץ חיים... את גודל השפעת המחנך על תלמידו אין לשער. בדיבור אחד שלי בכינוס הנוכחי ביכולתי להשפיע על גורלו של גדול הדור הבא, ואולי של כל הדור ההוא. אם כן זהו פחד עצום לדבר! לפיכך - יראתי!"

(מתוך הספר 'לדמותו של מחנך')

בא גבריאל ולימדו שבעים לשון (סוטה לו)

עשרות שנותיו של רבי משה טורק זצ"ל בעבודת-הקודש של חינוך ילדי ישראל הוציאו לו שם ומוניטין של מחנך בה"א הידיעה, ושל בר-סמכא מובהק בתחום החינוך, והציבו אותו בכותל המזרח של המחנכים הדגולים בדור האחרון שיצא שמים בהעמדת תלמידים לשם ולתפארת. שעות רבות הקדיש מזמנו כדי לשבת על המדוכה בבעיות חינוכיות רגישות בצוותא עם גדולי-תורה ואישי-חינוך נודעים, שסמכו על טוהר-ליבו, זפוף-שכלו ונסיגונו רב השנים, ונתנו בו את אימונם המלא

רבי משה היה מצטט הגדרה מרשימה ששמע ממורו ורבו הגה"צ רבי חיים זאב פינקל זצ"ל. לדבריו, סבו, ה'סבא מסלבודקה', דיבר בישיבתו עם שלוש מאות בחורים - בשלוש מאות שפות. עם כל תלמיד דיבר בשפתו.

זו אומנות המחנך! עליו לגשת לכל ילד ולכל נער בשביל המוליך אליו. להתאים את החינוך לאופיו ולפתח את תכונותיו שלו.

רבי משה עורר תמיד כי כל מי שמקבל על עצמו לאלף ולהורות תינוקות של בית רבן, חייב להיות מודע לחשיבות והאחריות שבמלאכת הקודש. ללמד תורה לתשב"ר זה 'מעמד הר סיני' שלהם. הם כמקבלי

אני שולט בתשע שפות, ויש כאן משהו מאד מוזר! תגיד לי מיד מי כתב את האיגרת הזאת?

אין נבון וְחָכָם פְּמוֹךְ (מא, לט)

הגאון רבי בן ציון מוצפי שליט"א: חז"ל אומרים שהמלאך גבריאל בא ליוסף בליל ראש השנה, הוסיף לו את האות ה' לשמו, כמו שנאמר: "עדות ביהוסף שמו פצאתו על ארץ מצרים" (תהלים פא, ו), ולמדו את כל שבעים הלשונות.

הרבי מסאסוב זצ"ל למד בצעירותו אצל רבו, בפולניה. יום אחד הודיעו לו שאביו, שהתגורר ברוסיה, נפטר. מאחר והיתה זו עת מלחמה בין הרוסים לבין הפולנים, לא התאפשר לו לנסוע.

אמר לו הרבי מסאסוב: "אני מפחד מהמחסומים שבין הגבולות, ומהשומרים הניצבים שם". וזמה עושים הדיפלומטים שצריכים לעבור את הגבולות? שאל רבו. הם מצטיידים ב"רישיון מעבר" מאישיות רמת דרג, וכך יכולים הם לעבור בלי חשש, השיב.

- "אם כך, אכתוב לך רישיון". הרבי נטל דף נייר וכתב עליו: "אישור מעבר, בין הגבולות, לאיש פלוני בן פלוני",

וחתם עליו את החותמת שלו. "קח את האישור הזה, וכל אימת שתגיע למחסום, הצג אותו בפני השומרים, והם ייתנו לך לעבור בלי בעיות". הוא נטל את האיגרת בידו, ויצא לדרך. אחרי עשרה קילומטר הגיע למחסום הראשון. החייל שעמד שם הביט באיגרת, ובלא אומר ודברים פתח את המחסום ונתן לו לעבור. כעבור הליכה נוספת הגיע למחסום שעל הגבול ההונגרי. החייל הזעיק את המפקד, וזה עיין באיגרת, והורה לחייל לפתוח את המחסום ולתת לו לעבור. בדיוק כך קרה גם כשהגיע למחסום שעל הגבול הצ'כי, וכן בגבול הרוסי. כשהגיע למחסום הגרמני אמרו לו החיילים שעליהם לקרוא למפקד הראשי, שכן הוא נתן להם הוראה ברורה וחד משמעית שאף אחד לא עובר כאן בלי אישור ממנו באופן אישי. המפקד הגדול הגיע, קרא את המכתב, וסימני פליאה הופיעו על פניו:

- "באיזו שפה כתוב המכתב הזה?" שאל המפקד. הרבי פחד מן השאלה המוזרה, ולא ידע מה לענות. "מי כתב את המכתב?" חזר המפקד ושאל. - "המפקד שלי".

"ראה", אמר לו המפקד הגרמני, "אני שולט בתשע שפות: גרמנית, הונגרית, פולנית, רומנית ועוד. ויש כאן משהו מאד מוזר! תגיד לי מיד מי כתב את האיגרת הזאת?"

- "הרבי שלי. איש אלוקים קדוש".

- "דע לך! בכל שפה, מתשע השפות שאני מכיר, אני יכול לקרוא את האיגרת! אני יכול לקרוא אותה בגרמנית, ויכול לקרוא אותה בהונגרית וכן ביתר השפות". ולאחר שהמפקד הגרמני שמע את מטרת המעבר, שיחרר אותו להמשך דרכו. כמו אצל יוסף הצדיק, גם כאן, הרבי הכניס "קוד" בתוך האיגרת שניתן יהיה לקרוא אותה בכל שפה!

(דורש ציון)

וְהַדְלִיקוּ נֵרוֹת
בְּחִצְרוֹת קְדֻשָּׁה

המליונר אכול השנאה היה בטוח כי כעת היהודי יעזוב את המסעדה רווי השפלה, אולם לתדהמתו הרבה, היהודי רק צחקק לו באושר, ושמחתו הרקיעה שחקים! המליונר החליט שהוא חייב לברר מה קורה פה

הגה"צ רבי חזקיהו מישקובסקי שליט"א - כל העולם וחמדותיו נבראו בשביל ישראל

כי היהודי רק נעשה עליו מרגע לרגע. הדם עלה לראשו, הוא ניגש למלצר הראשי ושאל בזעם: "מהי המנה המפוארת ביותר המוגשת במסעדה? כמה היא עולה? שש מאות דולר? אין בעיה! עכשיו אתה עובר בין כל הסועדים, ומגיש לכולם את מנת הדגל על חשבונך. רק אל תשכח, כשתעבור ליד היהודי, אל תתן לו מאומה!". המליונר אכול השנאה היה בטוח כי כעת היהודי יעזוב את המסעדה רווי השפלה, אולם לתדהמתו הרבה, היהודי רק צחקק לו באושר, ושמחתו הרקיעה שחקים! המליונר החליט שהוא חייב לברר מה קורה פה. ניגש אל היהודי, ושאל בפליאה: "אני לא מצליח להבין אותך, אתה רואה שמביישים אותך, ורק צוחק יותר ויותר ועולו עוד ועוד?!"

"מה אתה לא מבין?!" השתפך היהודי בגיל, "אני בעל המסעדה, על כל מנה שמזמינים, אני מרויח טבין ותקילין. אדרבה, תמשיך לחלק לכולם על חשבונך עוד מנות משובחות ויקרות, שתמלאנה את כיסי במזומנים!"

ה"חפץ חיים" זצ"ל היה אומר: אחי יוסף עשו את כל הטצדקי שבעולם כדי שחלומותיו לא יתקיימו, אך בסופו של דבר הם, כמו ידיהם, גרמו לכך שהחלומות יתגשמו על ידי שמכרוהו למצרים, שם הוא התמנה למשנה למלך! עלינו להשריש לעצמנו כי הקש, המוץ והתבן אינם שוים מאומה. הם נועדו רק לצורך התבואה. אמנם היא הקטנה מכולם, אך היא הנותנת, דוקא מכיון שגרעיני התבואה קטנים, יש צורך בקש, כמוץ ובתבן כדי להגן עליהם. אבל ברגע שהתבואה נשלמת - זורים את המוץ לרוח, שורפים את הקש, ומותירים רק את החיטה הראויה למאכל. האומות נמשלו לקש, מוץ ותבן שנבראו לצורך החיטה, ואילו עם ישראל נמשל לחיטה שכל השדה נזרעה עבורה. העולם לא נועד עבור האומות, אלא למען כלל ישראל. לא רחוק לומר, שכל פיתוי העולם הזה נועדו עבור אדם אחד שיתגבר על יצרו ויתגדל במידות. כל העולם וחמדותיו נבראו בשביל ישראל שיעסקו בתורה!

(מתוך 'דורש טוב' - חנוכה)

שמעתי מאחד המגידים מעשה יפה, שאינני יודע אם היה או לא היה, אבל בתור משל הוא בוודאי טוב ונאה. בארצות הברית הייתה מסעדה מפורסמת ויוקרתית, שרק מיליונרים בעל הון היו יכולים להרשות לעצמם לסעוד בין כתליה המפוארים. אדם מן השורה, שאינו מיליונר אמיתי, לא היה מסוגל לעמוד במחירים המופקעים שדרשו שם על כל מנה. כל דבר קטן על חמישים דולר, מאה דולר ואף מאתיים דולר... ביום מן הימים פקד את המסעדה מיליונר אנטישמי כבד בשר. האישי נכנס למסעדה, וראה את כולם יושבים על סיר הבשר נהנים ומאושרים, ובאמצע יושב יהודי זחוח דעת, שחיוך רחב נסוך על פניו. מראה היהודי היושב בנחת, הוציא למיליונר את התיאבון ברגע אחד. הוא החליט שאינו מסוגל לאכול כנגד היהודי המאושר, אבל מה יעשה? הרי במקום אחר זו בושה למיליונר כזה למלא את כריסו...

האישי גדוש השנאה החליט לגרום ליהודי לעזוב את המקום בלי אומר ודברים. הוא ניגש בשמחה למלצר הראשי ובירר: "מה מחירה של כוסית היין הכי משובחת בתפריט? שישים דולר?! אין בעיה! לך וחלק לכל המסובים כוסיות יין על חשבונך, אבל כשתעבור ליד היהודי שיושב לו באמצע המסעדה שבע נחת, דלג עליו במופגן, והגש כוסיות יין רק ליושבים לידו..." המליונר היה בטוח שברגע שהיהודי יחווה כזו פגיעה מול העשירון העליון, הוא ימלט מהמקום בבושת פנים והנה הוא רואה שבמקום להיעלב, היהודי רק יושב ומחייך מאוזן לאוזן. אפוף משטמה ניגש המליונר בשנית למלצר הראשי, וחקר: "יש לכם בתפריט איזו עוגה מיוחדת? היא עולה מאשה עשרים דולר? אין בעיה! חלק לכולם עוגות על חשבונך, אך כשתחלוף ליד היהודי שיושב לו באמצע המסעדה מדושן עונג, תדאג שיראה כי אתה פוסח עליו במפגיע, ומחלק רק לכל היושבים בסביבתו!"

המליונר חיכך ידיים בסיפוק, ממתין לראות את היהודי שנוא נפשו עוזב את המסעדה בוש ונכלם, אך לחרון אפו נוכח לראות

גליון 661
שנה י"ד תשפ"ה

סיפורי צדיקים

יו"ל לע"נ הרה"ק ר' הלל ז"ל בן ר' פינחס נחום המבורגר ז"ל

סיפורי חז"ל

הן עם לבדד ישכון ובגויים
לא יתחשב

מעשה באפיקורוס אחד ששאל את רבי אבינא, נאמר בתורתכם ומי כעמך ישראל גוי אחד בארץ, משמע שאתם קרויים גויים, ומצינו שנאמר כל הגויים כאין נגדך, משמע שגם אתם אין נחשבים כלום בעיני הקדוש ברוך הוא, שגם אתם בכלל הגויים. אמר לו ר' אבינא, האם לא למדת את דבריו של נביאכם בלעם, שאמר מפורש ובגויים לא יתחשב, שנתן עדות בפיו שאין אנו נחשבים בכלל הגויים, וזהו שרצה בלעם לומר, כאשר מונים את האומות בעולם, אין אומרים שבעים ואחת אומות, אלא שבעים אומות וישראל, נמצא שאין ישראל מתערבים במספר העמים, וכן, כשיש המון אנשים במקום אחד, ושואלים כמה אנשים נמצאים שם? אומרים כך וכך גויים, כך וכך יהודים, ואף על פי שיש הרבה אומות ביניהם, לא מזכירים אותם לחוד, אלא כוללים אותם יחד, ומזכירים את ישראל לחוד,

(ילקוט מעם לועז)

פרשת השבוע

שהחיינו על מסירות נפש

מספרים על הרה"ק רבי ישראל מבלוזוב זיע"א, שכשהדליק נר חנוכה בצריפו שבמחנה ההשמדה ברגן - בלזן, לאחר שבירך את הברכות, פנה אליו יהודי שפרק על תורה ומצוות ושאלו, רבי, ידוע אתה כאיש חכם ופיקח, מבין אני את רצונך להדליק נר חנוכה, וכן את החיוב לברך את שתי הברכות הראשונות, להדליק נר, ושעשה נסים, אך כיצד יכול הרבי לברך בשעה קשה זו, את ברכת שהחיינו, בעת שאלפי יהודים מתייסרים מסבל, ואחרים מובלים למוות בכל מיני מיתות שונות ומשונות, האם אפשר לברך על כך, שהחיינו וקיימנו והגיענו לזמן הזה? הצדק עמך יהודי יקר, השיב הרבי מבלוזוב, אכן, גם לי עלתה אותה מחשבה בעת שבירכתי שהחיינו, ושאלתי את עצמי מה טעם לברכה זו בשעה נוראה וקשה שכזו? יגעתי במוחי לחפש הסבר, שיצדיק את ברכת שהחיינו בשעה נוראה זו, ואכן, בשעת שבירכתי, הבחנתי

שמאחוריי עומד קהל גדול של אסירים יהודיים, שעל פניהם נראה שהם מוכנים להיאבק על יהדותם. ועל זה ברכתי שהחיינו, על כך שיהודים גם בתנאים קשים שכאלה, מוכנים למסור נפשם על יהדותם.

ויהי מקץ שנתיים ימים (ל"א - א') פעם סיפר הרה"ק רבי מאיר מפרעמישלאן זיע"א, בשם אביו הרה"ק רבי אהרן אריה לייב (ר' ארון לייב), שפעם אחת היתה לו עליית נשמה, וראה כי הביאו לעולם העליון איש אחד צעיר לימים, ואחריו איש זקן ושבע ימים. והנה, לאיש הצעיר קראו שם זקן וישיש, ולאיש הזקן קראו בשם קטן וילד. ושאל, הלא פה הוא עולם האמת, ולמה תתלוצצו, והשיבו לו, כי האמת כן הוא, כי האיש הצעיר פעל בשנותיו המועטות הרבה מאד, ויום לשנה נחשב לו, אבל הזקן לא פעל כלום בכל שמונים שנות חייו, על כן הוא כילד מסכן, ואמר הצדיק שוהו שאמר הכתוב 'ויהי מקץ שנתיים ימים', בהגיע האדם לקץ חייו, הוא רואה שנתיים ימים, שבכל השנים שלו, אינו אצלו אלא ימים אחרים.

זמני השבת

זמני יציאת השבת

ירושלים: 5:24 ת"א: 5:25 ר"ת: 5:57

פרשת מקץ

זמני כניסת השבת

ירושלים: 4:08 ת"א: 4:22

המפגש הבלתי צפוי עם נרות החנוכה

פעמיים בשנה נוהג היה ר' גד לעלות לרבו הרה"ק רבי ישראל מרוזין זיע"א, בחג השבועות ובחנוכה, שני מועדים אלו היו היחידים, שבהם הצליח להתפנות מעסקיו, ולהקדיש את כל כולו לשהייה במחיצת רבו. ביקורים אלו היו ממלאים אותו בחמימות של קדושה, שבאמצעותה חי כל השנה. שנה אחת עם התקרב חג החנוכה, פקדה את האזור סערת שלגים גדולה, שעלולה למנוע ממנו את הנסיעה הקבועה, והיתה זו סכנת נפשות לצאת לדרך בימים כאלה. בני משפחתו ביקשו להניאו מן הנסיעה, וגם הוא עצמו החל להסס, אבל כשהתקרב המועד הרגיש שאין הוא מסוגל לוותר על כך, הוא היה מוכרח לנסוע ויהי מה.

ערב חנוכה הגיע, ר' גד התעטף בבגדים חמים, והצטייד במשקה חריף לחימום הגוף, ויצא לדרך המסוכנת, מסלול קבוע היה לו שאותו עשה בכל שנה ושנה, בערך באמצע הדרך, שכן פונדק דרכים בבעלותו של יהודי, במקום זה נוהג היה לעצור ללינת לילה, ועם אור ראשון היה ממשיך בדרכו, את הנר הראשון של חנוכה נהג להדליק תמיד באותו פונדק, ולמחרת בליל שני של החג, כבר היה ברוזין, שם במחיצת הרבי, ובחברת החסידים, היה מדליק את הנרות בכל שאר ימות החנוכה.

אבל הפעם עקב הסערה הגדולה והשלג הרב, התנהלה העגלה בכבדות, הערב כבר ירד וגם הלילה בא, והם עדיין בדרך, רק כשעה לאחר חצות הגיע אל הפונדק המיוחל. למרות השעה המאוחרת, קיבל אותו בעל הפונדק בשמחה ובמאור פנים, הוא כיבדו במשקה חם ובדברי מאפה, אבל ר' גד לא נגע בכל אלו, עד שהתפלל תפילת ערבית, הדליק נר חנוכה והודה לה' על שהנסיעה עברה בשלום.

עייפותו של ר' גד הכריע אותו, ובעוד הנרות דולקים, נרדם ושקע בשינה עמוקה. לא חלפה שעה קלה, והנה נשמעו שנית דפיקות על דלת הפונדק, הדפיקות נעשו חזקות וגסות יותר, ובטרם היתה שהות לבעל הפונדק לקלוט מה קורה, נפרצה הדלת בכח, חבורת שודדים שואגים בצעקות הסטריות פרצה פנימה, ובתוך רגעים החלו לעשות שמות בפונדק השקט.

ר' גד שהתעורר משנתו, שמע היטב את קולו של מפקד הכנופיה, המצווה על אנשיו לקשור את ידיהם ורגליהם של כל הנמצאים במקום, ולאסוף שלל מכל הבא ליד. ר' גד התיישב חרישית על מיטתו בחדר הצדדי, שמשום מה לא נתגלה מיד, הוא ידע שבעוד זמן מה יתגלה גם הוא, ושהענין יכול להסתיים בפגיעה בנפש

חלילה, עיניו הביטו בשלהבת הקטנה של נר החנוכה שעדיין ריצדה בחנוכיה, ובלבו התפלל תפילה חרישית למי שעשה ניסים, לפתע קפא דמו בעורקיו, אל החדר התפרץ לא אחר מאשר מנהיג השודדים, שאגה פראית פרצה מפיו למראה היהודי הנפחד שלפניו, אך זו גוועה לפתע, כאשר עיניו נתקלו בנר החנוכה. השודד קרב אל החנוכיה המאירה, שערו הפרוע הטיל צללית מפחידה על שתי עיניו, הוא התקרב עוד אל המיטה שעליה ישב ר' גד רועד כולו, ונעץ בו מבט משונה. לפתע נפלטה מפי השודד קריאה חנוקה, גד! גד! זה אתה? לא חלף זמן רב, וכל הכנופיה נצטוותה לפנות את הבית, ולהותיר במקום את כל השלל שנאסף. חיזורו הביתה, ואני כבר אבוא אחריכם, פקד המנהיג.

ר' גד הביט בשודד בתימהון רב, הוא ניסה להיזכר מנין הוא מכירו, השודד הביט בו אף הוא, מהנהן קלות בראשו כמסייע לו להיזכר, פתאום נשמעה זעקה מפיו של ר' גד! איציה פפר! והשניים נפלו זה על צוארו של זה, ר' גד ואיציק פפר היו חברים בנפש מילדות, רק נישואיהם הפרידו ביניהם, ומאו נפרדו דרכיהם. עתה ישב איציק וגולל באזני חברו את קורות חייו.

אחרי נישואיו ישב סמוך על שולחן חותנו והגה בתורה, יום אחד נודמנה לאכסניה שבבעלות חותנו, חבורת גויים שהתווכחו על חלוקת רכוש שהיה ברשותם, החותן שרצה להתגאות לפנייהם בחכמת חתנו, הציע כי יביאו את הענין לפניו והוא יהיה הבורר ביניהם, פסק דינו של איציק מצא חן בעיני החבורה, ולא חלף זמן רב והם הופיעו לפניו פעם נוספת.

כך באו שוב ושוב, ובתוך כך נודע לו אט אט על עיסוקם של בני החבורה, היו אלו שודדי דרכים שהטילו את חיתתם על כל האזור, אולם הוא לא הצליח להינתק מהם, מעורבותו בעסקיהם גדלה והלכה, ועמה גם השכר הנדיב שהיה זוכה לאחר כל פסק דין, הוא עצמו לא הרגיש כיצד נסחף אחר הפשע, וכאשר התעשת, כבר היה זה מאוחר מדי, חברי הכנופיה העמידו לפניו ברירה להיות מנהיגם, או שילשינו עליו לשלטונות.

המפגש הבלתי צפוי עם נרות החנוכה, ועם ר' גד ידיד נעוריו, הלם במוחו ובראשו. עתה ישבו שני החברים לשעבר, וטיכסו עצה כיצד יוכל איציק להימלט מידי חבריו, העניין לא היה פשוט כלל וכלל, לבסוף הציע ר' גד רעיון, בא סע עמי אל הצדיק מרוזין, הוא כבר ימצא מוצא עבורך. מבלי להמתין לאור יום, יצאה עגלתו של ר' גד לרוזין כשבתוכה יושבים השנים שקועים במחשבות, איציק פפר השודד שחזר להיות כשר, הרהר בתשובה ור' גד חשב על נפלאות ההשגחה העליונה.

משל ונמשל

וכי ימוך אחיך ומטה ידו עמך

משל למלך אחד שהיה לו בן יחיד ורצה המלך שבנו ילמד ויהיה בקי בכל החכמות כדי שיוכל לרשת את מקומו, ולכן מסר את בנו ביד חכם אחד שילמדו את כל החכמות, ובפרט דברים שנוגעים לתכסיסי המלוכה. החכם לימד את הבן במשך מספר שנים, ולאחר סיום הלימודים שלח אותו אצל אביו המלך כדי שיבחן אותו. בחן אותו המלך ומצא אותו שלם בכל החכמות ושמח שמחה גדולה, וציוה המלך לתת לאותו חכם מאה אלף זהובים מקופת האוצר וגם נתן לו אות כבוד והצטיינות. אמר החכם למלך נשאר עוד דבר אחד שצריך אני ללמדו, ודי לזה זמן של שעה אחת בלבד, ולכן תשלח את בנך אלי כדי שאלמדו, המלך שלח את בנו לבית החכם והחכם סגר את הדלת תפס את בן המלך והכה אותו חמישים מכות על רגליו עד כי התחיל הדם להיות שותת, והבן צועק ואין מושיע לו, לאחר מכן הניח החכם את בן המלך בעגלה אחת ושלח אותו אל אביו. כשהגיע הבן אצל אביו המלך וראה את בנו צועק וגונח והדם שותת מרגליו, שאל אותו מה קרה, והבן סיפר לאביו את כל מה שקרה, מיד נתמלא המלך חזימה וגור לתלות את החכם על העץ, אך צוה שלפני התלייה יביאו את החכם אצלו שיסביר לו את פשר הענין, כשהביאו את החכם לפני המלך אמר לו המלך כבר גורתי לתלות אותך, רק תאמר לי מה השטות הזאת שעשית להרע לבני ואיבדת בידים את השכר והכבוד שהיית מקבל. השיב לו החכם אני נאמן במלאכתי ולא אעשה רמיה, לכן השלמתי את מלאכתי, כי הרי אתה מסרת לי את בנך שאלמדו תכסיסי מלכות, ומכיון שמלך במשפט יעמיד ארץ וכל אדם שעושה דבר רע יביאו משפטו לפניו, אך העונש צריך להיות כפי מדרגת החטא, ולפעמים יודמן שיביאו לפניו אדם שגנב מאה דינרים והוא יחרוץ עליו משפט להכותו אלף מכות, ומכיון שהמלך מימיו לא עקץ אותו אפילו פרעוש מחמת השמירה ששומרים עליו, לכן אינו יודע כמה הוא שיעור צער המכות, ויתכן שאם יכוחו שלש מאות מכות ימות, ואם חמש מאות יהיה גופו חתיכות חתיכות, אך כיון שגור המלך אלף מכות דבר המלך אין להשיב, ויכו אותו וימות מיתה משונה על גניבת מאה דינרים, ויש כאן עוול במשפט, ולכן הכיתי אותו מכות שיעור שיוכל לסבול, כדי שיוכל לשער צער המכות עד כמה מגיע בעשר, ועד כמה מגיע בחמישים, ועוד, ועוד, ואז ידע לגזור העונש הראוי לפי העוון. כששמע המלך את דברי החכם שמח מאד על דבריו והוסיף לו מתנה יותר על מתנתו.

והנמשל הנה העשיר מימיו לא ראה רעבון, ולכן אם יבוא עני רעב ויצעק לחם לא ידע העשיר עד היכן מגיע צער הרעבון כדי שיחוס עליו, לכן ציוה השם יתברך לעשירים ולעניים שיצומו יום אחד בשנה ביום הכפורים, כדי שהעשיר יבין עד היכן מגיע צער הרעבון וממילא ירחם על העני, וכן קורה פעמים רבות שהעשיר זוקק לכסף בעניני מקח וממכר ומרגיש הוא דוחק וצער, וכל זה עשה השם יתברך כדי שיבין עד כמה דחוק העני, ובזה יובן הפסוק "וכי ימוך אחיך ומטה ידו עמך" כאשר אחיך הגיע לדחוק וצמצום, הנה הדחוק הזה היה "עמך" דהיינו שאתה בעצמך היית פעם רעב ביום צום והיית דחוק למעות כשרצית לרכוש סחורה, ולכן עליך לרחם על העני.

(בן איש חי דרשות)

הסתלקותו של הרה"ק רבי אליעזר וואלף מבוטשעטש

מעשה פלא יסופר מענין הסתלקותו של הרה"ק רבי אליעזר וואלף מבוטשעטש זיע"א, (יומא דהילולא ג' טבת). ונקדים ונאמר, שלרבי אליעזר וואלף היתה בת שהיתה גרה בארץ ישראל בצפת, בעלה היה הרה"ק רבי שלום בן הרבנית הצדקת אחות הרה"ק רבי ישראל מרוזין זיע"א. פעם אחת הגיעה שמועה לאזנם, שחונתו ואביה רבי אליעזר וואלף ישבות בשבת קודש זה בצפת, אך כאשר עברו יום יומיים ולא הגיע, נשתכח הדבר לגמרי.

והנה כעבור ימים רבים, בשעת פטירתו של ראש החברה קדישא דעיה"ק צפת, ציווה לאסוף את כל ידידיו אל מיטתו כי דבר לו אליהם, והוא הוציא להם מטבע חשוב אחד ויאמר להם, הנה המטבע הזה קבלתי מהרה"ק רבי אליעזר וואלף מבוטשעטש זיע"א, והנני מבקש שתתנו המטבע בידי אחר מאה ועשרים. ומעשה שהיה כך היה, כליל ששי אחד הקיצו אותי משנתי, וקראו לי שאלך לבית החיים לחצוב קבר, ולהטמין את ארונו של הרה"ק מבוטשעטש שנסתלק, ומאחר שלא שמעתי מעודי עליו, החלטתי שבוודאי חלומות שווא ידברון, אך כאשר נשנה הדבר כמה פעמים, יצאתי לבית החיים וחיפשתי מקום ראוי לכבודו, ובתוך הליכתי ממקום למקום, ראיתי אור גדול מתנוצץ בסמוך לקברו של האר"י הקדוש זיע"א, הבנתי שבוודאי הוא המקום שראוי להטמין את הצדיק הזה, והתחלתי לחצוב קבר, בתוך כך ראיתי מרחוק, עם כבוד רב הולכים בהלוויית המת, ונושאים את ארונו הקדוש, וקברוהו במקום שהוא שחצבתי מקודם, וישבו לדרכם, ושבתי גם אני לביתי, ושמתי את הכלים במקומן, וראיתי שחסר לי כלי אחד. חזרתי לבית החיים לחפש אחר הכלי ששכחתי, כשהגעתי לשם מצאתי מטבע חשוב ולקחתיו והלכתי לביתי לנוח. בחלומי נגלה אלי הרה"ק רבי אליעזר וואלף זיע"א, ואמר לי, אני הנחתי המטבע ליד קברי, וזה שכרך על עמלך, אך אסור לך לגלות הדבר הזה כל ימי חיך.

אח"כ נודע שביום זה נסתלק הרה"ק רבי אליעזר וואלף מבוטשעטש לעולמו. וסיים ראש החברה קדישא, כעת שהנני מרגיש בפטירתי מהעולם, הנני מגלה לכם דבר פלאי זה, וזהו המטבע שאני מבקש שתתנו לי, ושאקח אותו לשמירה. ואז הובן השמועה שהגיע ליו"ח של רבי אליעזר וואלף שישבות בשב"ק בצפת עיה"ק.

צ'ין אדם לחברו

שלום בית זה חייב אותי להמתין לה עד שתשוב לעתים קרובות נוהג היה הרה"ק בעל החפץ חיים זיע"א, לנסוע אל הרה"ק רבי נחומק"ה מהורדנא זיע"א אותו החשיב החפץ חיים כמורו ורבו, כדי ללמוד מהליכותיו והנהגותיו בקודש. פעם אחת ישב החפץ חיים בבית רבו באחד מימי החנוכה, השמש שקעה ואף הלילה כבר ירד, ואילו רבי נחומק"ה מתמהמה מלהדליק את נרות החנוכה, ממתין הוא לאשתו שיצאה מן הבית ועדיין לא שבה. עברו כמה שעות וכבר כלתה רגל מן השוק, ורבי נחומק"ה עדיין יושב וממתין. בשעה מאוחרת מאד שבה האשה אל הבית, או אז מיהר רבי נחומק"ה והדליק את נרות החנוכה. מורי ורבי, שאל החפץ חיים את רבי נחומק"ה, מדוע המתין לרבנית זמן כה רב? והרי על פי הדין היתה יוצאת ידי חובתה בהדלקת בעלה, גם אם לא הייתה נוכחת בעת ההדלקה עצמה, ומדוע ראה לנכון להמתין לשובה. הלכה מפורשת היא, השיב רבי נחומק"ה, שאם אין לאדם כסף אלא רק לנר אחד, והוא מסתפק מה עדיף, נר שבת או נר חנוכה, נר שבת קודם, משום שבנר שבת יש גם משום שלום בית, רעיתי, סיים רבי נחומק"ה, מוסרת את נפשה שאני אוכל להקדיש את כל עיתותי ללימוד התורה, והיא נהנית בכל שנה להיות נוכחת

בשעת ההדלקה, שלום בית זה חייב אותי להמתין לה עד שתשוב.

בשמים מכריזים כמה צריך לתת מסופר על הרה"ק רבי זושא מאניפולי זיע"א, שבא פעם לעיר אחת לקבץ ממון לצדקה, והלכו שני אברכים לקבץ עבורו, היה שם עשיר אחד נדיב שהיה רגיל לתת בכל פעם סכום גדול, וחשבו האברכים שכדי שלא להפסיד את אנשי העיר, רצוי ללכת אליהם תחילה ולבסוף ילכו אל העשיר, כי בין כה וכה נתינתו ברורה ובטוחה, על כן החליטו כי קודם ילכו לאנשי העיר ואחר כך לזה העשיר. הלכו וקיבצו מבני העיר חמישים זהובים פחות כמה פרוטות, ואחר כך באו אל העשיר ונתן להם סכום הפרוטות שחסר להשלים לחמישים זהובים ולא יותר, וכמה שהפצירו בו שיתן סכום גדול כדרכו, לא הסכים. הם הלכו וסיפרו זאת לרבי זושא על אודות הנדיב ואיך חרה אפם עליו. אמר להם הצדיק אל תתרגזו עליו, כי כל עני ואורח כשמגיע לאיזה עיר מכריזים בשמים כמה צריך לקבץ בעבורו וכמה כסף יוציא מכאן, ואני, סיים הצדיק את דבריו כשנכנסתי לעיר שמעתי כרוז שיהיה לי כאן חמישים זהובים, ומכיון שהלכו לזה הנדיב לבסוף, לא היה לו כח ורשות מן השמים לתת יותר על הסכום.

תלולא דצדקיא

שבת קודש ב"ז כסלו הרה"ק רבי חיים ב"ר שלמה (באר מים חיים - תקע"ג)
הרה"ק רבי אברהם יצחק הכהן מתולדות אהרן ב"ר אהרן דוד (תשנ"ז)
יום ראשון כ"ח כסלו רבי חזקיהו ב"ר דוד די סילוה (פרי חדש - תנ"ח)
הרה"ק רבי עזריאל מייזליש ב"ר צבי (עץ הדעת טוב - תקמ"ו)
יום שני ב"ט כסלו הרה"ק רבי גדליה מליניץ ב"ר יצחק (תשואות חן - תקס"ד)
הרה"ק רבי ישראל מאוסיאטין ב"ר מרדכי שרגא (פייבוש) (תש"ט)
יום רביעי א' טבת הגה"ק רבי יאיר חיים בכרך ב"ר משה שמשון (חוות יאיר - תע"ד)
הרה"ק רבי שאול אוקער מטבריה ב"ר צבי הירש (תרי"ג)
יום חמישי ב' טבת הרה"ק רבי אברהם משה ב"ר שמחה בונים מפרשיסחא (תקפ"ט)
הרה"ק רבי יעקב כולי ב"ר משה שלמה זלמן (חתן האדמו"ר האמצעי מליובאוויטש - תרי"ז)
הרה"ק רבי יעקב צבי ב"ר יהושע אשר מפאריסוב (תרמ"ט)
יום שישי ג' טבת הרה"ק רבי אליעזר זאב מבאטשעטש ב"ר חיים (תרי"ב)
הרה"ק רבי אברהם ב"ר יהודה צבי מסטרעטין (תרכ"ה)
זכותם תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

עצונה הלכות

נארת הרה"ג נטילאל הכהן רביטביץ שליט"א מוד"ס "ב"א אור"ח" רפרס"ס יוסף הדרש" על המערים. הלכות מוזוה (י"ח)

א) חדר כספות שבבנק, שיש בו שיעור, יש לקבוע בו מזווה בלא ברכה (פתחי מזוזות עמוד ר"ו, ובספר שערי המזווה עמוד צ"ג). אך המקילים שלא לקבוע בו מזווה, יש להם על מה לסמוך, כיון שאינו מיועד למקום דירה, אכילה ושתייה ושינה, וכעין מה שנתבאר בפוסקים לגבי חיוב חדר קירור במזווה. (ספר שערי יוסף, להגאון רבי יוסף אביטבול שליט"א, על הלכות מוזוה)

ב) שערים של שדות תעופה, או נמלי ים, אפשר שאין חיוב מזווה, כיון שאין בעלות לשערים הנ"ל, ואינו נחשב "ובשעריך". (עיין חוט שני מזווה עמוד מט)

גליון
באר
הכרשה

נערך ונלקט מתוך תוכן דברי שיחותיו של
מורינו הגה"צ רבי אברהם אלימלך בידרמן שליט"א

מקץ - חנוכה

מכון
באר
האמונה

גליון באר הפרשה

להערות והארות,
וכן לכל עניין אחר
ניתן לפנות:
לטלפון 718.484.8136

או לאימיל:
Mail@BeerHaparsha.com

מדי שבוע בשבוע בדוא"ל בחינם

הירשמו היום!

לשון הקודש

באר הפרשה
mail@beerhaparsha.com

אידיש

דער פרשה קוואל
mail@derparshakval.com

אנגלית

Torah Wellsprings
mail@torahwellsprings.com

ספרדית

Manantiales de la Torá
info@manantialesdelatorah.com

צרפתית

Au Puits de La Paracha
info@aupuitsdelaparacha.com

איטלקית

Le Sorgenti della Torah
info@lesorgentidellatorah.com

רוסית

Колодец Торы
info@kolodetztory.com

מכון **ארה"ב:**
Mechon Beer Emunah
1630 50th St, Brooklyn NY 11204
718.484.8136

בארה"ק:
מכון באר האמונה
רח' דובב מישרים 4/2
עיה"ק ירושלים תובב"א
025 688 040

יו"ל ע"י מכון באר אמונה
כל הזכויות שמורות להמכון © 2024

העתקה או הדפסה של הגליון בכל פרמוט שהוא כדי להרויח או לפרסם עסק וכדו' ללא אישור בכתב ממכון באר האמונה הינו נגד החלכה והחוק הבינלאומי

תוכן הענינים

פרשת מקץ - חנוכה

אמונה

- ג ..... בטח בה' - חזקו ויאמץ לבבכם .....
ד ..... אשר האלוקים עושה - הכל נעשה בגזירת עליון .....

מלחמת היצר

- ו ..... על המלחמות - העיקר הוא המלחמה .....

שמונת ימי חנוכה

- ז ..... ואותי יום יום ידרושון - הדלקת שמונה ימים בהתעוררות והתחדשות .....

זאת חנוכה

- ח ..... 'זאת' היתה לי - תוקף מעלת האי יומא רבא ד'זאת חנוכה' .....
ט ..... 'זאת' עשו וחיו - לנצל יום קדוש זה כדבעי .....

ויהי מקץ שנתיים ימים ופרעה חלם וגו' (מא א). הקשה האור החיים, שהיה צריך להתחיל סיפור המעשה ויחלום וכו'. ונ"ל על דרך זה, דהנה זה לעומת זה עשה אלוקים (קהלת ז יד), וכשאדם משפיל ומכניע הסטרא אחרא עד גמירא, ומשבר כל המדות רעות ותאוות רעות, ומאמין שהכל הוא ביד ה' ולמעלה מן הטבע, אזי נתרומם ונתעלה סטרא דקדושה.

ובחינה זו נקראת בחינת חיים, שהוא עיקר החיים להדבק בחיי החיים, ולהאמין שהכל הוא בהשגחה פרטית ולמעלה מן הטבע. אבל כשאדם חושב ח"ו בדעתו שהכל מתנהג על פי הטבע, אזי נותן כח בסטרא אחרא וח"ו משפיל כח וכו', ונקרא בחינת שינה.

והנה יוסף מחמת שהיה תולה בטחונו באדם, והיה חושב שהעולם מתנהג על פי הטבע, ותלה הישועה בפרעה, והיה אז בבחינת שינה, ונתן כח בסטרא אחרא ח"ו, ומחמת זה נמנעה הישועה ממנו ולא היתה יכולה לבא. לפיכך 'ויהי מקץ שנתיים' כשקץ משנתו, ובא לבחינת חיים, והבין בדעתו שהכל הוא בהשגחה פרטית ולמעלה מן הטבע, נתרומם ונתעלה הסטרא דקדושה, ונשפל ונכנע הסטרא אחרא. וזהו ופרעה' הוא הסטרא אחרא, 'חלם' הוא בחינת שינה, היה בדעתו של יוסף אז בבחינת שינה, כשתלה הישועה בהשם יתברך שהכל בהשגחה, אז תיכף התחילה הישועה לבא, כמאמר הכתוב 'והנה עומד על היאר'.

(בת עין, פרשת מקץ דרוש לחנוכה ד"ה ויהי מקץ)

פרשת מקץ - הנוכה

בטח בה' - חזקו ויאמץ לבבכם

בפרשתן (מא יד), 'וישלח פרעה ויקרא את יוסף ויריצוהו מן הבור ויגלה ויחלף שמלותיו ויבא אל פרעה', הקשה הרה"ק ה'בני יששכר' ז"ע (אגרא דכלה) לאיזה צורך נכתב בתורה שיוסף הצדיק גילה שערו והחליף שמלותיו, מה יש בענין זה ללמדנו לדורות.

ומבאר הבני יששכר, כי הנה ידוע ש'קריאה' היא לשון חיבה (עי' רש"י ויקרא א א), ואכן פרעה שלח לקרוא ליוסף בדרך חיבה, כי רצה שיפתור את חלומותיו, לא כן המשרתים הרשעים, שהם הריצו את יוסף מן הבור בדרך כפייה, כלומר, שלא הוליכו אותו בדרך כבוד כפי הראוי לאיש אשר המלך חפץ בו, אלא לקחו אותו והריצוהו אל פרעה, והיה מקום ליוסף לחשוש שמא המלך רוצה לדון אותו על חטאו [כפי מה שהעלילה עליו אותו מרשעת], ואשר על כן לוקחים אותו בדרך בזיון כפי שנוהגים בפושעים הנידונים למלכות,

אמנם יוסף לא שת ליבו לכל זאת, אלא היה בטוח בה' שבוודאי רוצה להושיעו, ועל כן דחק עצמו להתגלה ולהחליף שמלותיו כי היה בטוח בנפלאותיו ית'. ומשום כך נכתב זאת לדורות עולם, להראות גודל מידת הבטחון שהיה לו ליוסף הצדיק, שאף שהיה נדמה כי כלתה אליו הרעה וכבר הגיע עת המשפט, עב"ז היה שלם בבטחונו בהשי"ת, וללמדנו ארחות חיים במעשה אבות סימן לבנים, כי גם בזמנים החשובים ביותר, שכבר נראה ש'חרב חדה מונחת על צווארו של אדם' ואפסה התקווה - עדיין יתחזק בבטחונו בהשי"ת שיעזרהו ויושיעו בקרוב*.

ובמו שכתב המהר"ל מפראג ז"ע (נתיב הבטחון פ"א) וז"ל, וכמו שאמר (ישעיה כו ד) 'בטחו בה' עדי עד', כלומר שאף שרואים וחושבים כי כבר אבדה תקותם אל יתייאש רק יהיו בוטחים בו עדי עד, כי השי"ת יכול להושיע אותם. וכאשר שם בטחונו בו אז על השי"ת להציל אותי. עב"ל.

א. זה עתה קבלנו מכתב מאיש יהודי נכבד מתושבי חו"ל, שאנשי 'מס הכנסה' נטפלו אליו באופן קשה עד מאד, וכבר הושיבוהו ב'מאסר' ל"ע. משם שכר את ה'עורך הדין' הטוב ביותר, וגם השקיע כוחות ועסקנות גדולה עד מאד, ומאומה לא הועיל, ממש כל העולם היה כנגדו כ'כותל' (א וואנט), ולבינתיים נעלו בפניו את כל חשבונות הבנק שלו, והוכרחו אנשי ביתו ללוות ממון בכדי להאכיל את פיות העוללים בלחם ומים. באחד הימים כשהכיר בעצמו כי מאומה לא יועיל, נשא עיניו השמימה וכה אמר, אבי שבשמים, אין כח שבעולם שיכול לעזור לי, רק 'אין עוד מלבדך', אנא הצל אותי והוציאני מבית השביה וממצבי הקשה. לא עברו יום יומיים ובאורח פלא שחררוהו לחפשי - יצא מבית המאסר לביתו, כשהכל משחורר וכל התיק נסגר כליל. אכן אין עוד מלבדו אפס זולתו.

ב. איתא ב'אור החיים' הק' בפסוק 'ויהי מקץ שנתים ימים ופרעה חולם', שבמשך כל השנתיים היה חולם את אלו החלומות בכל לילה, אלא שהיה שוכחם, ורק 'מקץ שנתים' לחלומותיו זכר את דבר החלום וקרא ליוסף שיפתור את חלומו. וקשה, אם אכן שכח את החלום, לשם מה חלם אותו.

ומבאר הרה"ק מקאריץ ז"ע (מקץ אות ע"א) עפ"י מעשה שהיה שפעם נסע מרן הבעש"ט הק' ז"ע עם תלמידו רבי מענדיל ה'מגיד מבאר', ויצמא הרב ר' מענדיל למים, אמר לו הבעש"ט - אם יהיה לך 'בטחון' אמיתי בהשי"ת יזמן לך ה' מים, ואכן התחזק ר' מענדיל בבטחון בה', ונזדמן לפניהם ערל אחד, וישאלם הערל האם ראו באותו יער 'סוסים', שכן זה כג' ימים אשר תר ומחפש אחר הסוסים שנאבדו ממנו כאן ביער, שאלוהו האם יש לו מים, מיד נתן להם הערל מים לשתות... לאחר ששתה רבי מענדיל שאל מרבו הבעש"ט - הנה נוכחתי לראות שלא נסע ערל זה הנה אלא בעבורי, אם כן על מה עשה ה' שיסובב כאן זה ג' ימים, ויען הבעש"ט ויאמר, הקב"ה הכין לך מבעוד מועד את הישועה, שאם תבטח בו מיד תושע, דגדול כח הבטחון שהשי"ת מזמין למלא משאלות האדם לפני שהוא 'בוטח', כדי שמיד בבטחו בו תבוא הישועה לידו.

והזמן גרמא, בימי החנוכה שכל עניינם ומהותם הוא חיווק מדת הבטחון, וכלשונו של הרה"ק הזרע קודש' מראפשיץ זי"ע (ליל ה) ע"י נם חנוכה יכול אדם לחזק בטחונו בו יתברך שמו, כשמתבונן גודל הנם שעשה יתברך שמו שמסר גבורים ביד חלשים ורבים ביד מעטים ע"י בטחונו בהשי"ת, רואים ששקר הסוס

כיו"ב היה אצל יוסף, שתחילה בטח בשר המשקים ונענש על כך, אמנם הבורא הזמין מיד את ישועתו, ולכן חלם פרעה שנתיים ימים את 'חלומו' מידי לילה בלילה, כדי שאם יתחזק יוסף בבטחון מיד תהיה ישועתו נכונה לבוא אליו, לגאלו מבית האסורים, ולמנותו משנה למלך מצרים.

בהקדמת הספר 'ויגד יעקב' מביא בנו הרה"ק ה'ויחי יוסף' מעשה שהיה עם אביו המחבר הרה"ק ה'ויגד יעקב' זי"ע, וז"ל, פעם אחת בהיותו במרחץ טאצמאסדארף והלך בליל שב"ק אחר הסעודה לחוץ לשאוב אויר צח עם משמשיו, ובאו להמעיין של מי הרפואה, ותחת אחד השיחים ענה א' (או הוא ז"ל) כי טוב היה כעת לשתות ממי המעיין מחמת שהיה צמא למים, אבל שבת הוא ואי אפשר להביא כוס, ולא יכלו לשתות, וע"ז סיפר כ"ק אאמו"ר העובדא הידועה מהבעש"ט הק' זי"ע וכו' (עיי"ש באריכות והוא מעין העובדא הנזכרת לעיל בשינוי קצת) ככלותו לספר זה המעשה בא פתאום גוי וכוסו בידו לשתות ממי המעיין, וע"י זה שתו גם הם. ושאלו אותו מה לו כי בא עכשיו בחצות הלילה להמעיין לשתות מים, והשיב כי כבר שכב לישון, ופתאום נצמא מאד למים עד שהוכרח לקום ולבוא לשתות, ויהי לפלא. כי גדול כח הבטחון שהשי"ת מזמין למלא משאלות האדם קודם שיהיה לו הבטחון כדי שמיד בבטחו בו תבוא הישועה לידו.

מין הבאר

כתיב בפרשתן (מב לד) 'ואת הארץ תסחרו', ופירש רש"י ז"ל, תסובבו, וכל לשון סוחרים וסחורה על שם שמחזרים וסובבים אחר פרקמטיא. עכ"ל. ומבואר ברש"י שנקבע השם 'סחורה' על שם שמסתובבים סחור סחור אחר פרקמטיא. ולכאורה יש להקשות שהליכה זו אינה אלא 'אמצעי' ודרך להשיג הפרנסה, ועיקר הסחורה והפרנסה היא המקח וממכר, ומדוע נקראו 'סוחרים' על שם דבר שאינו מעיקר מהותם, ומה עוד שעצם ה'הסתובבות' אחר פרקמטיא אינה מביאה בהכרח תועלת, וכפי שרואים אנו אנשים הרבה ה'מסתובבים' בכל ארבע קצוות תבל ומעלים חרס בידם... אלא יסוד גדול למדנו מכאן, כי אכן עצם הפרנסה אינה תלויה כלל בידם ובמעשיהם אלא כפי מה שנפסק בראש השנה, וכל 'עבודת' הסוחרים היא רק לחזר ולהסתובב מהכא להתם ותו לא...

ג. הגר"א מווילנא זי"ע היה מספר בשבח מעלת הבטחון במעשה שנכח לראות בימי 'גלותו', פ"א נקלע לביתו של 'חוכר' אחד. והימים ימי סוף השנה, לכן שלח הפריץ לתבוע ממנו את דמי החכירה לשנה הבאה, אך מאחר שכלתה הפרוטה מכיסו של היהודי השיב ריקם את פני השליח. שב הפריץ להודיעו ע"י שליחו, שאם עד יום פלוני לא יסולק החוב הרי הוא ובניו ובניו בניו מושלכים הבורה - בור ריק שאין בו כי אם נחשים ועקרבים. אבל היהודי לא אמר נואש, אלא התחזק באמונת ה' ושינן לעצמו ולכל סובביו שהקב"ה מנהיג את העולם ומשגיח על כל איש ובריה מברואיו, ומובטח שלא יטוש ה' את יצירי כפיו, ותמיד יעמוד לימינם לבל תמוט רגלם, ולא ראו עליו כל סימני דאגה וחשש, אדרבה, כל הרואה אותו מהלך ברחובה של עיר היה בטוח שהוא עשיר השוכב על חבילי זהב וכסף... והיה נראה כאילו 'צרור הכסף' מוכן ומזומן לו בביתו, ואינו אלא ממתין עד שיעלה רצון לפניו להשיב לידי הפריץ את החוב ולכן אינו מפחד כלל מהפריץ הרשע ומרוע מעלליו. בהגיע היום המיועד לפורענות עדיין לא היה בידי היהודי את המעות, ואף לא טרח ללוות אותם מרוב בטחונו האמיץ בהקב"ה, אלא פנה והלך בשלוות הנפש לבית הפריץ.

וכך סיפר הגר"א, בראותי את היהודי הולך בטוב לבב הלכתי אחריו לראות איך יפול דבר. והנה, משהגיע היהודי אל בית הפריץ המתין מחוץ לחדרו של הפריץ עד שיוכל להיכנס אליו, לבינתיים יצא מהחדר איש נכרי שניגש ליהודי וסיפר לו, הנה באתי הנה להציע לפריץ איזה מסחר טוב, אלא שאחר דין ודברים דרש הפריץ ממני סכום גבוה מידי על כן עזבתיו לנפשו מבלי לעשות את ה'עסק', אמנם, אף בסכום זה עדיין העסק כדאי לי במאוד, אלא

באר הפרשה - פרשת מקץ - הנוכה

תבא הישועה, ואין לו שום מעש"ט במה לתלות שעל ידם יזכה לישועה, מ"מ ישים בה' מבטחו, כי עמו הוא ית' בצרתו, והוא יאיר לו אפלתו.

אשר האלוקים עושה - הכל נעשה בגזירת עליון

בפרשתן (מא יד), 'וישלח פרעה ויקרא אל יוסף ויריצוהו מן הבור', נוראות למד מכאן הרה"ק מאוסטרובה זי"ע (תולדות אדם נר ז' הנוכה), כי הגע בעצמך, וישב לו אדם בבית האסורים מזה ימים ימימה, את אור השמש לא ראה (במלפון לא דיבר עם איש...) וחופש לא ניתן לו כלל... ויהי מקץ י"ב שנה ניתן לו איזה צד שחרור, ולא עוד אלא שנתנו לו רשות לבוא אל המלך בכבודו ובעצמו לדבר עמו, וכי יצטרכו להריצו,

לתשועה, ואין המלך נושע ברוב חיל גבור לא ינצל ברוב כח, רק עין ה' אל יריאיו, ומושיע לכל החוסים בו, ועי"ז יבוא האדם לבטוח בה', ויהיה תמיד בלבו ה' לי לא אירא מה יעשה לי אדם. וכן ע"י הנס שעשה השי"ת בהשמן שלא היה בו רק מעט ונעשה מהמעט הרבה, רואה האדם כי אין מעצור להשי"ת להושיע ברב או במעט, ועי"ז לא יפנה אל רהבים ושטי כזב, הבלי עולם הזה, רק יחשוב ברכת ה' היא תעשיר, והמרבה לא יעדיף והממעט לא יחסיר. עכ"ל.

בעין זה אמר גם הרה"ק ה'בית אברהם' זי"ע (נר א) 'והנוכה הוא לשון חנוך, שיחנך את עצמו על כל העתים החשבים שעוברים עליו, הן בעניני גוף, והן בעניני נפש, בשעה שאינו רואה שום נצוץ אור מאין

שמפאת 'עסקי כבוד' לא אוכל לחזור אליו ולחתום על העסק, על כן אבקשך שתואיל לשמש כסרסור עבורי ולשוב להציע את העסק בפני הפריץ, ואת שכרך לא אקפח, בתוך כך נתן אותו סוחר ליהודי סכום הגון, ונכנס לפריץ ופרע את כל הקפותיו. והיה הגר"א מפליא ומשבח את מעלתם של הפשוטים בעם באמונה ובטחון בתמימות...

ד. כי אף אם נראה בדרך הטבע שאין שום מוצא, אך הקב"ה יכול להושיעו גם באופן שלא עלה על דעתו כלל. וכך אמר הרבי ר' בונם זי"ע (שש"ק ח"ב כט), שהנה מרגלא בפומיהו דאינשי 'געלט פאלט נישט פון הימעל' (אין משליכים לאדם ממון מן השמים), אך בפרשתן מבואר להיפך, שמנשה אמר לאחי אביו - שבטי י-ה 'אלוקים ואלוקי אביכם נתן לכם מטמון באמתחותיכם, כספכם בא אלי' (מג כג), וכי שוטים היו השבטים לחשוב שהשי"ת השליך להם מטמון מן השמים, אלא וודאי שגם משליכין מן השמים ממון - שהשי"ת הוא כל יכול.

שמעתי מבעל המעשה, לפני כמה שנים, בחודש מנחם אב, עלו ההוצאות בביתו למעלה ראש לרגל ימי 'בין הזמנים' הנערכים אז לקטנים עם הגדולים, אשר כידוע בזה הזמן מתרבים הוצאות הבית והוצאות הנסיעות וכו', ובהגיעו לקראת ראש חודש אלול כשהוצרך לקנות ספרי לימוד והלבשה לבניו לא הייתה הפרוטה מצויה בכיסו, מה גם שאחד ממשפחתו אירס באותם הימים את בנו ולרגל האירוסין ביקש ממנו שיפרע את חובו אשר הוא חייב לו מכבר בסך חמשת אלפי ש"ח, ולא ידע את נפשו אנה יפנה, ביום ראש חודש אלול התפלל מיודענו שחרית כראוי לשמה - בבכי ובתחנונים 'ברך עלינו את השנה הזאת'...

באמצע שנת הצהריים העירה אותו בתו ב'דחיפות' כי מצאה את מקום המסתור והמחבוא בו אביה ואמה מסתירים ומצניעים את ממונם... מיודענו שעיף היה בנפשו וגופו גער בה, וכי מי התיר לך להעיר את אביך... אך היא דחקה בו שיבוא לחזות בפלא הגדול המתרחש ברגעים אלו ב'סלון' שבביתם, ויקם האב ממיטתו מיהר לסלון והנה הוא רואה כי עשרות שטרות של 'מאתיים' שקלים מעופפים להם מבעד לחרכי המזגן התולה במרומי הסלון... כל בני הבית נרתמו למלאכת האסיפה ו'ליקוט השטרות', מנו את כל שללם ומצאו בו סך המונה עשרת אלפים ש"ח, משבירר מהו ה'מטר' שניתך ארצה הבין שמן הנראה הטמינו אותם בנות הסמינר שדרו לפניו באותה דירה שהוא שוכר היום, מיד פנה לרב ומו"צ שהורה לו שמותר לו להשתמש במעות (רק שיכתוב בצדו שאם ייטבע על כך מבעל האבדה ישלם), האברך מגלה את לבו, שהוא עצמו כבר דר בדירה זו כמה שנים ונמצא שאלו השטרות כבר שוכנים במזגן אחר כבוד כמה שנים ומדוע לא מצאו להם דרכם חוצה רק היום כששעתו דחוקה כל כך, מה גם שפועליו (טכנאים) כבר טיפלו במזגן הלזה כמה פעמים ומעולם לא נמצאו בו מעות... ויותר נוטה לבו לומר, שמן השמים שלחוהו אליו עתה אחר שהתפלל מקירות לבו ו'מי גוי גדול אשר לו אלוקים קרובים אליו כה' אלוקינו בכל קראנו אליו'.

אין צריך לומר שהכוונה שישועת ה' תבוא דייקא באופן של 'ירידת גשמים' של שטרות... ויפול כסף מהרקיע... אלא ללמדנו כי גם כשנראה שכלו כל הקיצין הרי הקב"ה יכול להושיעו באופן שאינו עולה על דעתו, כי היד ה' תקצר...

(בר"ר מד יז) על הפסוק (לעיל טו יב) 'והנה אימה חשיכה גדולה, חשיכה - זו מלכות יון, ומהותה של חשיכה זו, כמאמר צדיקים (הרה"ק השפת אמת זי"ע, וי"א בשם הרה"ק רבי העניך מאלכסנדר זי"ע) בפסוק (תהילים סט ג) 'טבעתי ביון מצולה', שהיוונים באו להשקיע את בני ישראל בתוך הטבע, שיהיו 'שקועים' כל כולם בטבע, ולא בהשגחת ה', ובכל אשר יקרה להם יאמרו - 'במקרי הטבע' נעשה כך וכך, ולא יזכרו שהכל בידי שמים (כע"ז איתא בדברי חיים ריש הנוכה בד"ה ונ"ל). ותכלית הימים הללו - ימי החנוכה, למען דעת כי הקב"ה אדון הכל - אדון הנפלאות, וגם אדון על הטבע, כי טבע ולמעלה ממנו שווים אצליו.

איתא במהר"ל (חידושי אגרות, שבת דף כא, נר מצוה על הנוכה) דלכן עשה הקב"ה נס בנרות - מה שאין לו הסבר עפ"י הטבע כיצד ידלק שמן מועט פי שמונה מטבעו, מלבד נס המלחמה. כי ב'מלחמה' עדיין יש לבעל דין לחלוק ולומר כי החשמונאים נצחו בכוחם וגבורתם, אבל נס דשמן אין בריה בעולם שתסביר זאת עפ"י טבע העולם, ובע"כ הכל יודו שהוא נס גמור משמים, ומוזה יבינו שגם נצחון המלחמה היה בנס

הרי מעצמו ירוץ בכל כוחו לבוא אל המלך להתנפל לפניו ולהתחנן על נפשו... ומה כתיב כאן - ויריצוהו - שלא הלך מעצמו אלא הוצרכו להריצו אל המלך, והיינו טעמא, משום שיוסף הצדיק האמין והכיר שהכל בידי שמים, ו'שחרורו' מבית האסורים יהיה באותו רגע שנכתב בשמים - לא לפניו ולא לאחריו, אם כן, מה לו למהר ולרוץ בחינם, לכן הוצרכו עבדי פרעה להריצו.

והדברים אמורים בכל ענייני העולם, כי זה הכלל, אין אדם עושה כלום מעצמו, אלא כל הנעשה בעולם הוא כגזירת עליון בעת שנקבע, לא לפניו ולא לאחריו. וכפי שנקצב, לא פחות ולא יותר. וההשתדלות לא תעלה ולא תוריד. והגם שמחובת האדם לעסוק ב'השתדלות', מ"מ, אין זה אלא כגזירת מלך, אך חלילה מלחשוב שיש בכוחה להוסיף אפילו פרוטה אחת יותר ממה שנקצב עליו, ואין שום מקום להשתדלות יתירה ומבוהלת.

וכבר מילתנו אמורה, כי מעיקרי מהות ימי החנוכה הוא 'להדליק נר האמונה', שהנה אמרו חז"ל

ה. ובוזה יתבאר מה שמצינו בפרשתן ששלח יעקב אבינו עם השבטים לתת ל'משנה למלך מצרים' מעט צרי ומעט דבש נכאת ולוט בטנים ושקדים' (מג יא), ולכאורה אם רצה למצוא חן בעיניו למה שלח לו רק מעט, אך היינו טעמא, שלא רצה יעקב אבינו כי אם לצאת ידי חובת ההשתדלות, לפיכך הסתפק במתנה מועטת של מעט צרי ומעט דבש' (נתיבות שלום בראשית עמ' רסא). ואת עיקר כוחותיו השקיע בתפילה לה', כמו שכתוב בסיפא דקרא (פסוק יד) 'וא-ל-ש-ד-י יתן לכם רחמים לפני האיש'.

ו. וכך רמזו בהא דאיתא בגמ' (שבת כא:): 'מצוותה משתקע החמה', שמרמזו לכל חד וחד בדיליה בעת אשר 'שקעה עליו חמה' רח"ל, כשבאים עליו עתים חשכים ל"ע, שעצתו היא להדליק נר חנוכה, ר"ל להאיר נפשו באור האמונה שהוא יסוד ומהות החנוכה, ועי"ז תבוא אליו הרווחה והישועה.

וזאת נלמד גם ממה שמצינו בנר חנוכה ש'הרואה מברך' (שבת כג), ולא מצאנו כן בשאר המצוות - שבהם רק 'המקיים' את המצווה מברך, לרמז לן שעיקר עבודת ימים אלו - 'לראות' את הטמון תחת נרות חנוכה - להתבונן היטב על הנהגת ה' עמנו המרומזים ב'נרות חנוכה'. וכך איתא מהרה"ק ה'אמרי אמת' זי"ע (חנוכה עמו' צט) דפרסומי ניסא היינו שכל אחד צריך לפרסם הנס ברמ"ח אבריו.

ז. וכך פירש מרן הבעש"ט את הפסוק (תהילים שם טו) 'הצילני מטיט ואל אטבעה', היינו שלא אהיה חלילה בבחינת הטבע, אלא אדרבה אדע שגם בטבע נמצאת השגחת ה' יתב"ש, בהשגחה פרטית מלמעלה, ואין עוד מלבדו, והוא מנהיג את עולמו בכל עת ובכל שעה, כביאורם של קמאי בפסוק (אסתר ג יב) 'ונחתום בטבעת המלך', שידע שכל 'הטבע' מונהג ומושגח על ידי המלך - מלכו של עולם, והארה זו תבוא לנו על ידי 'להדליק נר חנוכה', שנאיר את חיינו באור האמונה הבהיר בשחקים (ראה נטעי אש"ל חנוכה אות ל"ו).

וכבר אמרו שאם תצרף אות צ' ל'יון' יעלה בידך 'ציון', וכידוע שאות זו מורה על צדיק, ומיהו הצדיק, זה האיש אשר באמונתו יחיה, כי ע"י האמונה ניתן להפך את קליפת 'יון' ל'ציון'.

ח. באמת אמרו, שזו היתה עיקר מלחמת היוונים, שאמרו לבני ישראל 'כתבו לכם על קרן השור שאין לכם חלק באלוקי ישראל' (בר"ר ב ד), וכן איתא ב'מגילת אנטיוכוס' שמלכות יון שלחה אלפי אלפים חיילים להילחם בישראל וצעקו ואמרו 'כל מי שמזכיר שם שמים ידקר בחרב' עפ"ל. לעומתם עמדו מתתיהו כהן גדול ובניו וכמה יחידים

באר הפרשה - פרשת מקץ - הנוכה

והנהגה מן השמים". ומעתה יבינו כל חד לדידיה כי כל הנעשה עמו בהשגחה^ט והנהגת עליון הוא'.

היתה זאת היא נפלאות בעינינו, ולזכר נס זה תקנו חז"ל להדליק נרות בכל לילה מלילות אלו".

ביו"ב מצינו ב'מטה משה' (חלק ה', עניני הנוכה) דלכך תיקנו 'להדליק נר חנוכה' זכר לנס של השמן, ולא תיקנו לערוך זכר לנס של המלחמה, וז"ל, יש לומר שאותן הנסים יש פתחון פה למינים, לומר מקרה הוא ולא ה' פועל כל זאת ח"ו, כי יקרה עניין כזה ליפול רבים ביד מעטים לאיזה סבה, אבל נס אשר כזה - שישמן אשר יש בו כדי להדליק רק ללילה אחת, ונתרבה מעצמו עד שיספיק לשמנה לילות, אין צד לומר כי מקרה הוא, אבל כולם יודו ויאמרו מאת ה'

על המלחמות - העיקר הוא המלחמה

הנה חז"ל הקדושים תקנו להודות ולהלל 'על המלחמות' (בנוסח 'על הניסים'), וידוע להקשות, מדוע אין מודים ומשבחים 'על הנצחון' אלא 'על המלחמות', וביאר כי באו חז"ל ללמדנו בזאת שברוחניות עושים 'יום טוב' על עצם עריכת המלחמה^ג, וכלל לא על הנצחון - שהוא מתנה מן השמים, ואין הקב"ה דורש ומבקש מהאדם את הנצחון אלא את המלחמה^ג.

מבחורי ישראל שזעקו ואמרו מי לה' אלינו, ואכן השרה הקב"ה את שכינתו על יהודה המכבי, וקפץ לתוך מחנה האויב והרג בקפיצה אחת כ"ה אלף חיילים (עיי' יוסיפון פרק כ"א), וכך הכניעו תחתיהם שמונים אלף גייסות מצבא היוונים, וכל זה היה להם בכוח אמונתם, כי הדבוק בהקב"ה אינו משועבד כלל לטבע העולם.

ט. כך כתב השל"ה הק' (אות טט) בפרשתו בזה"ל, 'בלעדי אלוקים יענה את שלום פרעה' (מא טז), 'את אשר האלוקים עושה' וגו', ראה איך שם שמים שגור בפי יוסף הצדיק לתלות הגדולה בהשם יתברך, ואמר מה אני ומה חיי כי אם מה שחולק ה' יתברך מכבודו לי. וזה מוסר גדול שהאדם בכל פעולותיו יודה וישבח לקונו יתברך, כי לו הגדולה והכח והממשלה בכל מכל כל. עכ"ל"ק.

י. הנה מבואר בקדמונים שלכן מסובבים בחנוכה את ה'דרידעל' (סביבון) מלמעלה, ובפורים את ה'גראגער' (רעשון) מלמטה, כי בפורים היה איתערותא לתתא - שהתפללו והתענו, כדכתיב (אסתר ד ג-א) וילבש שק ואפר ויצא בתוך העיר ויזעק ויזעק גדלה ומרה... ובכל מדינה ומדינה מקום אשר דבר המלך ודתו מגיע... וצום ובכי ומספד שק ואפר יוצע לרבים, ובחנוכה לא מצינו כזאת, וכל הנס בא בהתעוררות ממעל על כן גם ה'סיבוב' יבוא ממעל. וידועה הקושיא, שהרי גם בחנוכה ערכו בני החשמונאים 'מלחמה' כנגד היוונים, ונמצא שגם בו היה הנצחון ע"י מעשי התחתונים... ומכאן, דאין המלחמה (ונצחונה) נקראת על שם מעשי בני אדם כי 'מלחמות אני עשיתי' (ע"ז ב:), רק תפילות צום ובכי נחשבים כמעשי בני אדם.

יא. ביסוד הדברים הללו ממש ביאר הרה"ק ה'בית אברהם' זי"ע (נר א) בשם הרה"ק מבארדיטשוב זי"ע את טעם הדבר שלא תקנו חז"ל לקרוא 'מגילת חנוכה' כדרך שתקנו לקרוא מגילה בפורים, כי באמת בדרך הטבע לא היה שייך כלל שינצחו החשמונאים את היוונים, שהרי היו מועטים וחלשים, ואעפ"כ יצאו להילחם ב'תורת' השתדלות, כדי שיהיה להברכה על מה לחול, וכדכתיב 'וברכתיך בכל אשר תעשה', אך באמת היה הנצחון רק בדרך נס, וחששו חז"ל שאם יקראו בציבור את סיפור המלחמה שמא יבואו בדורות העתידיים, ובפרט בדור עקבתא דמשיחא שהחושך יכסה ארץ לטעות ולומר שהכל היה על פי דרך הטבע, על כן העדיפו חז"ל 'לוותר' על קריאת המגילה... ללמדנו כי 'זהו העיקר מה שאיש יהודי צריך להשריש בלבו שהכל מאתו ית', והוא הנותן לו כח לעשות חיל'.

יב. ביסוד זה ביאר עוד הרה"ק ה'אמרי אמת' זי"ע בטעם השינוי בין חנוכה לפורים, מדוע בפורים נקבע החג ביום המנוחה, שהרי המלחמה היתה ב"ג באדר ונחו ב"ד, וליום זה נקבע החג (וכן בשושן נלחמו גם ב"ד וקבעו את פורים ליום ט"ו שהוא יום מנוחתם), ואילו בנס חנוכה קבעו לעשות לו זכר כבר מיום כ"ה כסליו שבו ביום נצחו את אויביהם (רמב"ם פ"ג ה"ב), והטעם, כי בחנוכה היתה המלחמה על עניינים רוחניים, להשכיחם תורתך ולהעבירם מחוקי רצונך, וברוחניות העיקר הוא המלחמה ולא הנצחון, וממילא תחילת החג נקבע ליום המלחמה, שעליה אנו מודים, ועליה ראוי לעשות זכרון לדורות אחרונים על שעזרנו השי"ת לצאת למלחמה, משא"כ בפורים שאז נלחמו על ה'גוף' להינצל מן האויבים, אם כן יש לעשות זכר לנצחון ולמנוחה ולא למלחמה (שהרי מלכתחילה ניחא שלא תהא מלחמה כלל).

יג. שמעתי מאיש צדיק ונכבד, הנה כתב רש"י (להלן מט כב) על הפסוק 'בן פורת יוסף בן פורת עלי עין' בזה"ל, בשעה שבא עשו לקראת יעקב, בכולן קדמו האמהות ללכת לפני בנייהם להשתחוות, וברחל כתיב (לעיל לג ז)

הזה, ורק בביאת המשיח ננצח בזאת המלחמה, על כן אין לומר 'על הניצחון'... ומה שאנו מודים 'על המלחמות' - וכי איזה טובה יש בהם ב'מלחמות', אלא, כי אכן, אנו מודים על עצם הדבר שעדיין לא נתייאשו ועדיין אנו עומדים עד עצם היום הזה בשדה הקרב איש איש במלחמתו ובנסיונותיו... כי אם היינו מרימים את ידנו בייאוש כבר מזה עידן ועדנים לא הייתה לנו תקומה.

וזאת עלינו ללמוד ביתר עוז באלו הימים, מהחשמונאים הקדושים שהיו רק מתי מספר נוכח אלף אלפי ראשי גייסות ורבבות החיילים תחתיהם, ואף על פי כן יצאו נגד היוונים, והרואה יתמה וכי לזאת 'מלחמה'

וכך ביאר הרה"ק ה'בני יששכר' זי"ע (חודשי כסלו-שבת מאמר ג אות יא) בלשון חז"ל (שבת כא:): 'כבתה אין זקוק לה', שעל האדם להתייגע בתורה (וה"ה לכל עניני עבודה) אפילו אם הוא מרגיש 'כבתה' - שאטום וחתום לבו, כי אינו זקוק לה - כי אין העבודה המוטלת על האדם להשיג את הנצחון, אלא רצונו של מקום ב"ה שיעשה את שלו ידליק את השלהבת, יתייגע לעמוד במלחמה, ואם כבתה אין זקוק לה".

ומעין זה ביאר הגאון גאב"ד פוניב' זצ"ל, שהרי המלחמה לא הייתה מלחמה גשמית אלא מלחמה רוחנית - ומלחמה זו עדיין לא ניצחנו עד היום

'נגש יוסף ורחל וישתחוו', אמר יוסף, רשע הזה עינו רמה, שמא יתן עיניו באמי, יצא לפניו ושרבב קומתו לכסותה, והוא שברכו אביו בן פורת, הגדלת עצמך יוסף עלי עין של עשו, לפיכך זכית לגדולה, עכ"ל, והנה כפי חשבון מניין השנים היה יוסף הצדיק באותה שעה כבן שש שנים בלבד, וכבר כל אחד יכול לשער בעצמו עד כמה הצליח יוסף להסתיר את רחל מעינו של אותו רשע... ואם כן מדוע זכה לגדולה, אלא הדברים פשוטים וברורים, כי הגם שאכן לא הצליח יוסף להסתיר את רחל אך הוא עשה כל מה שבידו אם כן בדין הוא שיטול שכרו משלם ויעלה לגדולה, כי כאמור אין הקב"ה מבקש מהאדם את ה'הצלחה' ואינו דורש את ה'תוצאה' ואת הנצחון, אלא רק את הרעותא דליבא ושיעשה עד כמה שביכולתו עשות...

יד. על פי זה שמעתי לבאר בשם אחד מגדולי ראשי הישיבות, ב'כפתור ופרח' את סוגיית הגמ' בשמעתתא דחנוכה (שבת כא:), שם איתא, 'אמר רבי ירמיה מאי טעמא דרב קסבר כבתה אין זקוק לה ואסור להשתמש לאורה, אמרו רבנן קמיה דאביי משמיה דר' ירמיה ולא קיבלה, כי אתא רבין אמרוה רבנן קמיה דאביי משמיה דר' יוחנן וקיבלה, אמר אי זכאי גמירתיה לשמעתי מעיקרא, והא גמרה, נפקא מינה לגירסא דינקותא', והכוונה כי אביי הצטער על שלא ידע יסוד זה של 'כבתה אין זקוק לה' מקודם לכן בעוד שהיה אצלו 'גירסא דינקותא'. ויש בה כדי לרמז לו, כי אכן יסוד איתן הלזה, הנרמז בכבתה אין זקוק לה - שאין הקב"ה מבקש מהאדם ש'ידלק הנר' אלא רק 'שידליק', דהיינו, שאין הקב"ה דורש את התוצאה אלא את מעשה האדם והמלחמה, הוא מיסודות עיקרי העבודה, וחבל על דאבדין על כל יום שחלף ועדיין לא שם אל ליבו יסוד גדול זה... כי אז לא היה מתייאש מנפילה וכשלו (וכמובן שאין הדברים אמורים כלפי אביי ח"ו אלא רק לדרוש לדידן).

ואולי יש עוד לרמז, כי הנה שהרה"ק המהרי"ד מבעלזא זי"ע היה אומר שהעמידה בתפילת מעריב (ברכות קרי"ש וכל התפילה) היא סגולה כנגד כאב רגליים.

וכן העיד כ"ק האדמו"ר מנאראל זי"ע ששמע כן מפיו, ואמר שקיבל זאת על עצמו ביום הבר מצוה שלו, ולא ידע שקבלה זו תעמוד אצלו זמן ארוך כל כך (שכן זכה והאריך ימים ונסתלק כשהוא בן מאה שנים).

ואולי י"ל, כי לכאורה צ"ב, מה ענין רגליים לתפילה, והרי תפילה היא בלב ובראש, ועוד מדוע דייקא בתפילת מעריב. אלא עפ"י הנ"ל מבואר, כי מעריב היא תפילת הערב המורה על זמן חשכות, וגם רגליים מורה על נפילות, ולזה ייאמר, ה'עומד' על עמדו ומתחזק להשאר על עמדו גם בימי החשכות בעת נפילות ואינו מתייאש... אז לא ידע כלל מנפילות נוספות - לא יכאבו רגליו עולמית.

טו. בדרך צחות אמרו בפסוקים בפרשתן (מא נג-נד) 'וְתַכְלִינָה שבע שני השבע... וְתַחְלִינָה שבע שני הרעב', והנפקא מינה בין תיבה זו לזו - שאותיותיהם שוות, זולתי אות ח' וכ' המתחלפות ביניהם. והנה צורתה של אות ח' שהיא עומדת על ב' רגלים, לעומתה האות 'כ' שוכבת, והיינו כי כאשר האדם משכיב עצמו ונותן לייאוש לשלוט עליו ואינו עושה מאומה להמשיך בדרכו, זה גופא 'סוף וכילוי' דרכו, והיינו 'ותכלינה'. משא"כ המעמיד עצמו על ב' רגליו ואינו מתפעל אלא ממשיך בדרכו על זה אמרו 'ותחילנה' - שבזה עצמו נולד מחדש ופתח לעצמו פתח לשוב ולהתרומם.

באר הפרשה - פרשת מקץ - הנוכה

עוז ותעצומות זה, כי הם דומים לנמר שהוא עוז שבחיות, כמו שנאמר בדניאל (ו' ו) 'וַאֲרוּ אַחֲרַי פְּנֵמֶר' ופירש"י 'החיה הזאת השלישית היא מלכות אנטיוכוס'. ופירוש 'עזות' של הנמר כי אינו חזק בטבעו אלא שבעזותו עושה מעשים שהם למעלה מכוחותיו, אינו מפחד לצאת למלחמה נגד אחרים החזקים יותר ממנו [וזהו אומרם (אבות ה' כ) 'הוי עז כנמר', כי מדת העזות יש ללמוד מהנמר שהוא עוז שבחיות], ובעזות וחוצפה זו הפליגו והכריחו את ישראל לכתוב על קרן השור שאין להם

ייקרא, אין זה כי אם 'המאבד עצמו לדעת', שהרי לפי המציאות לא היה אפילו ספק קל שבקלים שיוכלו עמוד וינצחו במערכה ניטשת זו. תשובתו היא, כך הוא במלחמת הקדושה^{טז}, יש לצאת למערכה מבלי לחשוב הרי ממילא לא אוכל לנצח, כהחשמונאים שהתחזקו בבטחונם, ואכן לבסוף היה להם ניצחון גדול".

ובך מבאר הרה"ק השם משמואל^{טז} ז"ע (תרע"ט ליל ד'), שהחשמונאים למדו מהיוונים עצמם להשתמש בכוח

טז. דע לך עיקר גדול בשמירת הקדושה, התורה והמצוה, כי פעמים הרבה יבוא היצר אל האדם בפריצת 'חומות מגדלי' בדברים קטנים, ודברים שנראה כי אינם חשובים כל כך, ואחרי נפילת האדם באלו, ימשיך אתו עוד 'פסיעה קטנה' ושוב פסיעה קטנה, עד שיוכיח לו כי ממילא מן ה'נופלים' והחלשים בעם הוא, מדוע לא ימשיך עוד בדרכו היורדת מטה מטה, וכבר רמזו צדיקים במנהג ה'דריידעל' (סביבון) שהוא מסתובב על 'שפיץ' קטן, ולהשריש בדעתנו שא"א לוותר על שום הנהגה יהודית ושום דין בתורה אפילו ב'נקודה' קטנה, ורק כך נהיה שמורים שלא להתקלקל בדברים חמורים. וכמו שאמר הרה"ק ה'בני יששכר' ז"ע (אדר מאמר ב דרוש ח אות י) עה"פ (בראשית ג יח) 'וקוץ ודרדר תצמיח לך', שהיצר מפריע בקוץ קטן ונקודה קטנה [חילוק בין ד' לאות ר' שהוא נקודה אחת, וגם החילוק בגימטריא ביניהם הוא 196 כגימטריא של 'קוץ'], וכידוע שתיבת 'יון' נבנית מג' אותיות שכל אחת יורדת למטה יותר מהקודם, דהיוונים באו להכשיל אותם לאט לאט בדברים קטנים עד שהפילו אותם מטה מטה. ואמר עוד דהוא גם חיזוק שאין לאדם לחשוב איך אגמור כל המוטל עלי, כי אין מבקשים ממנו רק להתחיל עם קוץ קטן ונקודה קטנה, ואז כבר יעזרנו הקב"ה להשלים הכל.

ולכן הדריידעל שאין לו שוליים רחבים, היינו בלי גדר וסייג, על כן הוא נופל בכל עת אנה ואנה למעלה ולמטה. ולדידן גם כן ייאמר, כי 'סכנה' גדולה היא מי שאין לו 'גדרים וסייגים' - כל חד וחד בדיליה, בזהירות מ'כלים' שונים, או מללכת למקומות מסויימים וכו'... כי עלול ליפול בכל רגע ורגע, ורק הקובע גדרים וסייגים יצליח לעמוד חזק בעקרונותיו ולא יפול כל הזמן לכל הצדדים.

יז. גם ידע להחשיב כל דבר קטן כגדול, ומרומז במנהג ה'דריידעל' (סביבון) שהוא מסתובב על 'שפיץ' קטן מלמטה, וע"ז מסתובב כולו, להראות חשיבות כל דבר, אפילו אם הוא כ"כ קטן ונראה ככלום.

וכן אומרים משם הרה"ק ר' משה לייב מסאסוב ז"ע, לרמז בפך אחד של שמן, דאע"פ שהוא דבר קטן ונראה כאינו חשוב, אפ"ה דייקא מזה נמשך נס חנוכה, ללמדנו שגם מדבר קטן ביותר יכול לצמוח דבר גדול ולעולם אין לזלזל אף בדבר קטן.

ובעלי הרמז רמזו במצות נר חנוכה ש'זמנה' כל עוד שלא כלה רגל מן השוק, והיינו לכחצי שעה (והאידינא, לא קיי"ל כן ומצותו כל הלילה, ורק לדעת הרמב"ם גם בזמנינו מעכבת הדין של חצי שעה), ולא מצינו בכל התורה שיעור קצוב - כל כך קצר, לזמן המצוה, שהרי מצה מצוותו כל הלילה עד חצות, וקרי"ש הוא עד שלש שעות וכו' [והוא כנ"ל דבחנוכה מלמדים להאדם גודל חשיבות כל דבר קטן ואפילו בשיעור קטן של חצי שעה יכול וצריך לקיים המצוה ואם אינו מחשיב ומנצל זמן זו הרי הוא הפסיד מצוה גמורה ואין לה תשלומין, כי גם זמן קצר כזה הוא חשיבות לעצמו.

ע"ד זה י"ל עוד, כי כשמסובבים ה'דריידעל' מעט מלמעלה הוא מסתובב פעמים רבות אין ספור למטה, כי אחר שעשה את ההתחלה זוכה לסיוע ועזרה מאת השי"ת מן השמים, וכמו שאמר הרה"ק רבי משה לייב מסאסוב ז"ע על מאמרם של ה'מקובלים' (ראה בספר 'קב הישר' החדש פרק צו הערות 'קב נקי' אות ד, ליקוט נרחב בזה) דמפני שחזר יעקב אבינו ב'מעבר יבק' להחזיר את הפכים קטנים זכה ברבות הימים לנס של חנוכה, ומן השמן אשר בפכים הקטנים יצק יעקב על המזבח אשר בנה למחרת היום, כדכתיב (בראשית כח יח) 'ויקח את האבן אשר שם מראשותיו ושם אותה מצבה, ויצוק שמן על ראשו, וממנו הדליקו החשמונאים במנורה ובדרך נס דלק שמונת ימים, ואלמלא היה יעקב מתעצל מלהחזיר את הפכים הקטנים היו מפסידים נס גדול כזה, ללמדנו שעל ידי דבר קטן הנעשה כדבעי ומפנימיות הלב אפשר לזכות לנסים ונפלאות עצומים.

מכאן ואילך מוסיף והולך'. ומן הראוי להתבונן בטעם הדבר שתקנו חז"ל למהדרין וכן למהדרין מן המהדרין צורה אחרת באופן קיום המצוה ממי שאינו מהדר, ולא מצינו כן בשאר מצוות, וכגון לגבי אתרוג, שבין המהדרים ובין שאינם מהדרים נוטלים 'אתרוג' אחד, אלא שזה המהדר נוטל אתרוג נקי יותר או נאה או גדול יותר, אבל לא שמענו שהמהדרין יקחו שני אתרוגים וכדומה.

ונתבאר בדברי הרה"ק ה'שפת אמת' זי"ע (תר"ם ד"ה איתא המהדרין) שכל עניינו של נר חנוכה הוא 'התחדשות' בעבודתו ית"ש², לעקור את 'ההרגל' ועשיית המצוות כמצוות אנשים מלומדה, על כן תיקנו שבכל יום ידליקו באופן שונה מיום אתמול, בכדי שלא יתרגל להדלקת נר חנוכה³, אלא בכל יום יהיו בעיניו כחדשים, ויגש אל המצוה מתוך התעוררות לבי⁴ בהתלהבות מחודשת⁵.

חלק באלוקי ישראל חלילה, ומהם עצמם למדו החשמונאים להתנהג במדת העזות דקדושה, ויצאו כשהם מועטים וצעקו מי לה' אלי. אף לדין - בימים ההם בזמן הזה ייאמר, על כל איש מישראל לחזור ולזכור תמיד הגם שהיצה"ר מסיתו שאין בו כוחות דקדושה ואינו שזה מאומה, בכל זאת יתגבר עליו במדת העזות, כי פיו דיבר שוא ושקר, והאמת שיש בו חלק אלוקי ממעל והוא אהוב וחביב בשמים, וכל יהודי חשוב כבן יחיד אצל השי"ת, לכן אם ישקיע ויעבוד את ה' כפי כוחו יצליח⁶.

ואותי יום יום ידרושון - הדלקת שמונה ימים בהתעוררות והתחדשות

בגמ' (שבת כא:), 'מצות חנוכה נר איש וביתו⁷, והמהדרין נר לכל אחד ואחד, והמהדרין מן המהדרין בית שמאי אומרים יום ראשון מדליק שמונה מכאן ואילך פוחת והולך, ובית אומרים יום ראשון מדליק אחת

יח. וכתב עוד (חנוכה תרע"ד, בד"ח טבת), שהלא עומדים אנו בחודש טבת שמזלו 'גדי', וזה טבעו של הגדי לקפוץ ממקום למקום כדאיתא (ב"ק כא:): 'הכלב והגדי שקפצו מראש הגג', וכן היתה מלחמת החשמונאים כנגד היוונים באופן של 'קפיצה' למעלה מהטבע וממדרגתם, ומסיים בזה"ל, כי זה הזמן מסוגל לאחוז במעלות רמות ונשגבות אף שנפלו ממנו, ומסוגל לקפיצה כזו, ועל כן בימי היוונים הצליחו החשמונאים בקפיצה זו וזכו לניסים למעלה.

וכן נשאר לדורות, שמי שיקבל עליו עבודת ה' בכל לבבו ובכל נפשו ובכל מאודו, אף שאינו ראוי לכך ועדיין לא הגיע למדה זו, יצליח בכל קפיצתו זו. עכ"ל.

יט. כה מתאר הרב ישראל חסיד מבאי ביתו של הגאון הגדול הגרי"ש אלישיב זצ"ל, כחצי שעה לפני ההדלקה היה לובש מרן רבינו זצוק"ל את הכובע, ופותח באמירת ה'יהי רצון' שמובא ב'אוצר התפלות'. את העבודה הקדושה הזו עשה בחדרו לבדו, ורטט היה חולף בקרב הנוכחים בבית, כאשר נשמעו המילים ומשם יושפע שפע לי אני עבדך פלוני בן פלונית לאור באור החיים, בעודו נוקב בלחש בשמו ובשם אמו. וכאשר הגיע לבקשה 'גל עינינו ונביטה נפלאות מתורתך הקדושה לכוון לאמיתה של תורה וסודותיה', חשת כיצד הוא מתחנן על כך מעומק נימי נפשו, כל מי ששמע אותו בתפילה המיוחדת הזו יכול היה להזיל דמעות כמים.

לאחר שסיים את ה'יהי רצון' חזר לתלמודו, אך שוב לא דיבר עד ההדלקה עצמה, בדקות הנוראיות האלו היינו עומדים מחוץ לדלת, אף אחד מהנוכחים אף לא הקרובים לא היה מעז להפריע לרבינו בדקות הוד אלו, ורק מעיזים להציץ טיפה פנימה, וגם זאת ברעד כי האווירה הייתה של פחד ויראת הרוממות.

לאחר אמירת הנרות הללו נהג לומר הסדר הבא, מעוז צור, יושב בסתר, מזמור שיר חנוכת, שיר המעלות לדוד הנה מה טוב, ורננו צדיקים, כל זה אמר על השולחן בביתו, ומיד אח"כ חזר לתלמודו, ובשנים האחרונות לבקשת הציבור הסכים שישוררו עוד שירי הודאה להשי"ת.

כ. והסמיך לזה (תרל"ד ליל ג ד"ה חנוכה) את לשון הכתוב (תהילים מ ג-ד) 'זיעלני מבור שאון מטיט היון וגו', ויתן בפי שיר חדש⁸, כי טיט היון רומז ליוונים שרצו להטביעו בתוך הטיט והרפש שלהם, והקב"ה הצילנו מידם והעלה אותנו מאותו טיט היון, ועי"ז ויתן בפי שיר חדש, כי חנוכה הוא זמן של התחדשות, ושירו לה' שיר חדש.

כא. מספרים על החסיד המפורסם רבי שמואל מונקעס זצ"ל, שנכנס פעם לבית המדרש ושמע איך שמלמד דרדקי קורא לפני תלמידיו את המשנה הראשונה במסכת בבא מציעא 'שנים אוחזין בטלית, זה אומר אני מצאתיה וזה אומר אני מצאתיה, זה אומר כולה שלי וזה אומר כולה שלי', ניגש ר' שמואל ושאל - הנה בסוף 'ההלל' כופלים

את הפסוקים (כמו ששנינו בסוכה לח.), ובסידורים הדפיסו את הפסוקים האלו בפעם שניה באותיות קטנות יותר, ומדוע במשנה זו שכפל התנא לומר זה אומר אני מצאתיה וזה אומר אני מצאתיה, זה אומר כולה שלי וזה אומר כולה שלי לא נדפס פעם הב' באותיות קטנות יותר, המלמד הביט עליו בפליאה ולא ידע להיכן נוטה כוונת ר' שמואל, אך מיד 'הוא מותיב לה והוא מפרק לה', דבנידון המשנה הרי הראשון זועק בכל כוחו - כולה שלי... ואף השני יזעק לעומתו בכל כוחו - לא כן, אלא כולה שלי... וכיוצא בזה, באופן הב' שבמשנה שניהם זועקים אני מצאתיה בכל כוחם, לכן שפיר אפשר לכתוב את טענות שניהם באותיות גדולות ומאירות עינים, שהרי שניהם 'באותו כח' נאמרו, אבל בפסוקים שבהלל מדרך העולם שביום א' דחנוכה יאמרו בקול גדול בצהלה ורינה - 'זה היום עשה ה' נגילה ונשמחה בו', ואילו ביום השני תפוג ההתלהבות, ויאמרו 'זה היום עשה ה'' יותר בנחת ובהשקט... על כן נדפסו באותיות קטנות יותר... והדברים נוקבים... דהרי אם כך הם פני הדברים בעיני ממונות, כ"ש שברוחניות צריך להיות כזאת, וחס מלקיים את המצוות בפעם השניה בלא התלהבות בבחינת 'האותיות הקטנות', אלא יגש אל הקודש 'בקול רעש גדול', לעשות נחת רוח להבורא יתב"ש.

כב. באחד מימי הקיץ ישב כ"ק האדמו"ר מוויז'ניץ בעל הישועת משה זי"ע על שפת הים למנוחה ולמד מתוך גמרא גדולה, ומעליו סכך המציל. עבר שם יהודי שחזותו מוכחת עליו שלא זכה לשמירת תורה ומוות, וראה התקהלות של חרדים לדבר ה' על שפת הים, וראה את הזקן הלמד תורה. שאל האיש מי הוא זה ואיזה הוא, אמרו לו - הרבי מוויז'ניץ. האיש שהיה לבוש כמו שלבושים בשפת הים אמר לגבאי אני חייב להגיד משהו לרב, אמר הגבאי כשתהיה לבוש בכבוד תבוא לשיכון וויז'ניץ ונכניס אותך אל הרבי בכבוד גדול, אבל הוא לא הסכים, אלא קרא בקול, כבר שנים רבות שאני רוצה להגיד משהו להרב וויז'ניץ - משהו קצר. מכיוון שהגביה קולו שמע הרבי את דבריו, ושאל מה רוצה האיש, נענה האיש, הרב מוויז'ניץ אני נוסע כל שבוע במיוחד לבני ברק לקנות את החלות שלכם במאפיית וויז'ניץ, זה משהו מיוחד - אין כמו הידיים שלך, ידי זהב, אתה אופה חלות טעימות מאד מאד - יבורכו מעשי ידיך.

ויש שאמרו, הדבר נשמע כמילתא דבדיחותא, בא מסכן זה, לקח חסידות גדולה, ישיבות וכוללים, מהלכים בעבודת ה' ועשה מכל זה מאפיית חלות, עד שהיה ברור לו כשמש בצהרים שכל מה שהרב נקרא בשם וויז'ניץ הוא על שם אותה מאפיה (ספר 'שמע תפילתי').

אחי ורעי אהובי וידידי, אין כל נפק"מ בין איש זה לבין מי שיקח את ימי החנוכה, ימי ניסים ונפלאות בימים ההם בזמן הזה, ימים שאנו עובדים בכל לילה כעבודת כה"ג בביהמ"ק בעת הדלק הנרות, ויכניסם לתוככי לאטקעס, וכיו"ב...

וכן ייאמר לכל השנה, היצר לוקח את כל האדם נשמתו הטהורה והוויתו, וגורם שבני העולם ימדדו את ערכו לפי כמה כסף יש לו, עד כמה הוא מכובד וכו', והרי האדם הוא נשמה טהורה, חלק אלוק, מוצב ארצה ומנענע את כל העולמות, כל תנועה מנענע את כל העולם כולו, הוא מרכבה לשכינה, וזהו ערכו וחשיבותו האמיתית, ובהם נמדד האדם כפי כמה שיש לו שייכות לתורה ומצוות, ולקרבת ה' וכיו"ב. ובא היצר ומכניס את כל ערך האדם לבחון כמה כסף, או איזה מעמד יש לו, כמה כבוד הוא נוחל, שטותים והבלים. עלינו להכיר את ערך האדם היהודי באמת... כג. החסיד המפורסם רבי יוסף קאזליק זצ"ל מירושלים התגורר בשנות שחרותו בעיר זוועהיל, והיה מחסידי הרה"ק רבי שלומ'קה מזוועהיל זי"ע. לאחר שנים כאשר נפגשו שניהם בירושלים עיה"ק, תינה רבי יוסף לפניו את צערו שבצעירותו בהיותו בזוועהיל הרגיש הארה גדולה בשבתות ויו"ט, ואילו עתה בארץ הקודש אינו מרגיש בכלום, השיב לו רבי שלומ'קה במשל, שקשה מאד לאדם לשאת דלי גדול מלא מים על שכמו, ואף אם יתאמץ מאד ויצליח להעבירו ממקום למקום יזיע בכל גופו ובקושי יצליח לטלטלו, ומכל מקום בהכנסו 'למקוה מים', יעלה לו הדבר בנקל, ולא ירגיש את כובד משא המים אשר על גביו, ומאי שנא. אמנם, החילוק פשוט, שכאן נכנס האיש אל תוך המים, ואילו התם נוטל את המים על גביו. הכי נמי בהיותך בחו"ל היית כמי שנושא את אורות החגים ומועדים על גביו ולכן הרגשתי את ה'משא' שעליך, והרגשת קדושת היו"ט, משא"כ בארץ ישראל אינך מרגיש במאומה מפני שהנך כמי שנכנס ל'תוך' היו"ט. והנה בבואה דבבואה שייך נמי בדין, שפעמים לפני חנוכה תתלהב רוח האדם בקרבו ויתרגש לקראת הימים הגדולים הממשמשים ובאים, ואילו באמצע החנוכה אינו מרגיש עוד התרגשות זו, מאחר שהוא כבר בתוך היו"ט ועל כן אינו 'מזיע' כל כך, וממילא כל יפול רוחו בקרבו. אך מאידך זכור יזכור כי נמצא הוא בתוך הימים הגדולים והקדושים, וידע את אשר לפניו...

ובאמת, כל יום ויום הרי הוא עומד בפני עצמו¹⁷, כי אלא שהנם היה הולך וגדל, וכמו שכתבו התוס' (תענית נעשה בו נס חדש שלא היה אמש, ולא עוד (בא: ד"ה וי"ט) וז"ל, דחנוכה דינא הוא לגמור הלל, דבל

כד. בספה"ק הרבו להביא מדברי האר"י הק' זי"ע (פע"ח שער חנוכה פ"ד) כי ימי החנוכה מכוונים כנגד י"ג מידות של רחמים, וכל יום באשר הוא מכוון כנגד מידה אחת, וניתן לפעול ישועות גדולות כפי עניין השפעות המידה ההיא השייכת לאותו היום, ונביא מעט מזעיר קצת מתוקף השפעות הימים הבעל"ט, למען נדע את אשר לפנינו, ובכדי שנוכל לדלות מלוא החפניים מאותם אוצרות מלכים הנפתחים לטובה.

ביום הראשון - יש שפירשו בדברי הגמ' (שבת כא:): 'בכ"ה בכסליו יומי דחנוכה תמניא אינון', שלכאורה אין הלשון מדוקדק כ"כ, כי נראה שכבר שבכ"ה כסליו חלים שמונת ימי חנוכה, והיה צריך לומר כי בכ"ה כסליו מתחילים שמונת ימי חנוכה, אלא רמז יש כאן, כי אכן ביום ראשון דחנוכה מאירים כל הארות של שמונת ימי החנוכה, וכביכול שביום זה מונח כבר שמונה ימים. ויתבאר ביותר על פי מה דאיתא ברוקח 'אין חוזק כחסידות בתחילתה', כי גופא בתר רישא אזיל, והכל קיים כבר בתחילה.

ביום השני - 'המידה' השייכת בו היא השנייה מסדר י"ג מידות והיא מידת 'רחום' (כפי הסדר של האריז"ל), וכלומר, שבו ביום מאירה מידת 'רחום' ומתגלה ביותר רחמנותו של הקב"ה, ובידנו לעורר 'רחמים', ובאמת כל ימי החנוכה מתגוללים רחמים רבים, וכמו שאומרים ב'על הניסים' ואתה ברחמיך הרבים עמדת להם בעת צרתם, אך ביום זה הוא עיקר הארת ה'רחמים'.

והדרך לעורר מידה זו היא כמו שדרשו חז"ל (שבת קנא:): את האמור (דברים יג יח) 'ונתן לך רחמים ורחמך והרבך - כל המרחם על הבריות מרחמין עליו מן השמים', שעל ידי שנוהג הוא במידת הרחמים מתעורר עליו מלעילא מידת 'רחום', כמידה כנגד מידה.

מִן הַבָּאֵר

משל למה הדבר דומה, למי שהוצרך להגיע למשרד (אפיס) הנמצא בקומה 100 במגדל רם ונישא, נכנס למעלית (עלעוויטער) ולחץ על הכפתור המורה על מספר מאה, בבת אחת הגביה עוף והמעלית המהוללה בתשבחות עמדה בתוך כמה רגעים במחוז חפצה, הלה נשאר עמוד בה כ'גולם', ולא יצא משם... שאלוהו האנשים 'מה לך נרדם'... השיב ב'חכמתו' מה אעשה שאיני מרגיש שעומדות היו רגליי במקום גבוה 'עד השמיים' כמו קומה מס' 100... נענו לו, וכי הדבר תלוי בהרגשתך אלא במציאות הדברים, ומאחר שהאמת הוא שאתה נמצא בקומה המאה אם כן צא מ'התיבה' ולך לך למקום יעודך... והדברים אמורים לדידן, עומדים אנו בתוך הימים הקדושים הללו, ימי החנוכה המאירים, אך יש שנשארים עמוד כגולם על מקומם דאשתקד, בטענתם - איננו מרגישים את קדושת ומעלת ימי החנוכה... לאלו תאמר, מה מקום יש להרגשות כאלו, הרי באמת אנו נמצאים בחנוכה, אם כן 'זוז' מהמקום אשר אתה עומד עליו 'אדמת קודש', תחל בעבודת הקודש ותגביה קרנך מעלה מעלה...

הרה"ק ה'עקידת יצחק' מאלכסנדר זי"ע הי"ד (ליל ב' תרצ"ז) הוסיף להביא מה שאמר הרה"ק המגיד ממעזריטש זי"ע כי י"ג מכילין דרחמי מכוונים המה כנגד י"ג מידות שהתורה נדרשת בהן, ונמצא שמידת רחום היא כנגד 'גזירה שווה' שעניינה הוא שכל הגזירות ישתוו ויתבטלו, והיינו שמסגולת היום לבטל כל גזירות קשות ורעות.

עוד אמר הרה"ק רבי מנחם מאמשינוב זי"ע כי ימי החנוכה המה כנגד שבעת הרועים, וכמו שאומרים ב'מעוז צור' 'הקם לנו רועים שבעה', ויום זה הוא כנגד יצחק אבינו ע"ה, ועל כן יומא קגרים לפעול זש"ק, שעניין זה מצינו במיוחד אצל יצחק שפעל בנים בתפילתו, וכדכתיב (כה כא) וַיַּעֲתָר יצחק אל ה' וכו', וַיַּעֲתָר לו ה'.

ביום השלישי - המידה המאירה בו היא מידת 'חנון', ומהות מידה זו היא 'מתנת חנם', שהקב"ה נותן וחונן אף למי שאין 'מגיע' לו מן הדין, וכדכתיב (שמות כב כו) 'ושמעתי כי חנון אני, ומקבל תפילת כל פה, וכלשון הרמב"ן שם 'כי חנון אני - חונן ומקבל תחינת כל אדם אע"פ שאינו הגון, מגזירת חינום (חנון) משורש תיבת 'חינם' הוא) וכו', לפיכך אמר כי חנון אני ושומע צעקת 'כל' מתחנן לי עכ"ל.

באר הפרשה - פרשת מקץ - הנוכה

הח' ימים היה הנס מתגדל, והיה כל חד וחד יום טוב. להודות ולהלל יותר ממה שהודה להקב"ה עד עתה, וכעין זה כתבו הבית יוסף והב"ח (סי' תרעג) שבכל יום נתחדש הנס ונתגבר הנס. ומהאי טעמא כתב ה'כל בו' (סי' מד) שנהגו להחליף את הפתילות בכל יום, 'כי בכל לילה היה הנס מתחדש', ונמצא שבכל יום ויום צריך

להודות ולהלל יותר ממה שהודה להקב"ה עד עתה, שהרי הגדיל חסדו עלינו ביום זה יתר מהימים הראשונים, וככל שאור הנס גדול יותר כך צריך הכנה רבתית יותר לקראתו, ועל אחת כמה וכמה שלא יהיה בבחי' 'פוחת והולך' בהדלקתו...

ועל ידי שהאדם נוהג במידה זו, שמעניק משלו אף כשאינו חייב, ונותן גם למי שאינו ראוי (לפי דעתו...) מעורר עליו במרומים הנהגה זו של 'חנוך', לתת לו לפניו משורת הדין. ובדרך צחות יש לומר, הנה מנהג ישראל לחלק 'חנוכה געלט', והזמן גרמא להתעורר לתת 'שמייכל' - חיוך והארת פנים 'בחינם' בכדי לקיים מנהג זה... ואילו הרה"ק משינאווא זי"ע אמר כי 'היום השלישי' מסוגל הוא לפרנסה טובה בהרחבה ולעשירות, שכן קוראים בו בתורה מעניין קרבן הנשיא של שבט זבולון שזכה לעשירות ולחוף ימים ישכון.

והנה בהאי שתא חל ביום השלישי 'שבת חנוכה', והפליגו צדיקי הדורות במעלת האי שבתא, וכמו שהגיד הרה"ק רבי חנוך העניך מאלכסנדר זי"ע (חשבה לטובה חנוכה) 'די גיטע יודען זאגען ('צדיקים' אומרים) ששבת זה הוא שבת גדול' (עיי"ש מילתא בטעמא). ואילו הרה"ק רבי ישראל מרוזין זי"ע אמר משמיה דאבוה הרה"ק רבי שלום שכנא מפרוהוביטש זי"ע, שכל השבתות עד שבת חנוכה הן בבחינת 'הארץ היתה תוהו ובוהו' (לעיל א ב), אבל מכאן ואילך נאמר 'ויאמר אלוקים יהי אור ויהי אור', שמתגלה האור של השבת על ידי נרות חנוכה ('מרגניתא דבי רבנן' פרשת בראשית, בשם מי ששמע מפ"ק של הרה"ק מרוזין זי"ע).

ביום הרביעי - כתב הרה"ק ה'ישמח ישראל' (אות כח) כי המידה הרביעית לפי דעת האר"י היא 'ארך' (כי 'ארך אפיים' מחולק לב' מידות), ורומז לרפואה, כמו שאומרים 'והעלה ארוכה ומרפא', וכן 'כי הוא חייך ואורך ימך' (דברים ל כ), וכלשונו 'זיוכל להמשיך רפואה לכל תחלואיו ולנגעי נפשו ולטהר המח', עיי"ש עוד.

ביום החמישי - הפליגו צדיקי הדורות במעלת 'נר חמישי', וביארו בזה, כי יום זה לעולם אינו יכול לחול בשב"ק (ואילו שאר ימות החנוכה יכולים להיות בשבת), והרי זה מורה על החשכות הגדולה שיש בו ביום, שהוא מרוחק ביותר מן הקדושה, וגם הוא בסוף החודש (כ"ט לחודש) במיעוט הלבנה שאף זה מרמז על עובי החשכות בהעדר אור הלבנה לגמרי, ועוד, שישראל נמשלו ללבנה וממילא 'מיעוט הלבנה' מורה על שפל המצב בתחתית, אמנם נר החנוכה מאיר אפילו את החושך הגדול ביותר, והרי זה מורה באצבע על גודל כח האור שיש ביום זה, שהרי בכוחו להאיר אפילו את עומק החשיכה.

הרה"ק ה'פני מנחם' זי"ע היה דורש בלשון הגמ' (שבת לא.) 'כל אדם שיש בו תורה ואין בו יראת שמים, דומה לגזבר שמסרו לו מפתחות הפנימיות ומפתחות החיצונות לא מסרו לו, בהי עייל', ונרמז בזאת על מי 'שלא מסרו לו מפתחות החיצוניות' - שגם בזמנים שמדליקים בהם על פתח ביתו מבחוץ עדיין אינו מתעורר לרוב חסרון יראת שמים, אך בהי עייל (לא בלשון תימה, אלא בניחותא, כי אכן בה"י עייל) - בנר ה' יכול אף הוא להיכנס אל השער לה', לגודל קדושת אור נר החמישי.

ביום השישי - הוא ראש חודש טבת, ומן העניין להביא מה דאיתא ב'בית יוסף' (בטור סי' תכ"ג בד"ה ועומדים) בשם ספר 'ארחות חיים' (הלכות ר"ח סי' ב) בשם 'רבינו יהודה הלוי', על נוסח תפילת המוספין בר"ח, ראשי חדשים לעמך נתת, זמן כפרה לכל תולדותם שהכוונה בתיבת 'תולדותם' עולה על כל התולדות - המעשים, שעשה אדם משך כל ימי החודש. וביום ראש חודש ביד האדם לתקן את כל אשר שיחת משך ימות החודש, ולכן בא עולת ראש חודש, ככפרה ביום המכפר, ביום ראש חודש. וממשיך ה'ארחות חיים' לבאר מה שאומרים אנו שם בתפילה זכרון לכולם יהיו ותשועת נפשם מיד שונא שביום זה יש 'זיכרון לפני ה' להנצל מן היצר'.

ביום השביעי - מלבד שהינו בהאי שתא ר"ח טבת, וכנ"ל, גם ידוע מה שכתב הגה"ק רבי שמשון מאוסטרופולי זי"ע בפירושו על 'ספר קרנים' (מאמר ו אות א) שראשי התיבות של 'תקבר בשיבה טובה' (טו טו) הם 'טבת', לרמז שבר"ח טבת נסתלק אברהם אבינו ע"ה, וזכותו הגדולה עומדת ביותר בהאי יומא דהילולא קדישא דיליה, כי 'רחמנא אידכר לן קיימיה דאברהם רחימא'. ומעתה, קדושת ר"ח והארת הילולא קדישא מצטרפים לקדושת הנרות, והמשכיל יבין עד כמה קדוש היום לאדונינו.

'זאת' היתה לי - תוקף מעלת האי יומא רבא ד'זאת הנוכה' ונתנה תוקף קדושת היום כי גדול היום לאדונינו, ואשר הוא עיקר ותוקף ימי האורה, הניסים והנפלאות של חג החנוכה, וכדאיתא בבית אהרן (מב.) וז"ל, פתח ואמר, עיקר הנס ביום השמיני, הגם שבכל שבועה היה הנס מ"מ עיקר הוא השמיני שהוא למעלה מהשבועה, וכפי שאומרים העולם על נס דער נס איז איבער דער זוועלט (הנס הנו למעלה מכללי העולם).

והפליגו צדיקי הדורות נוראות בקדושתו, הרה"ק ה'שפת אמת' זי"ע (הנוכה תר"מ ד"ה א"ז) מבאר, שזאת הנוכה הוא כ'שמיני עצרת', דהנה אמרו חז"ל (הובא ברש"י ויקרא כג לו) שנקרא 'עצרת' - כי 'עצרת אתכם אצלי, כמלך שזימן את בניו לסעודה לכך וכך ימים, כיון שהגיע זמנו להפטר, אמר, בני בבקשה מכם עכבו עמי עוד יום אחד, קשה עלי פרידתכם, והרי בפרשת אמור הסמיכה תורה את חג הסוכות לציווי הדלקת המנורה, דכתיב בתריה (ויקרא כג ב) 'ויקחו אליך שמן זית זך כתית למאור', ובדרך רמז מביא ה'רוקח' (ריש הל' הנוכה) שלכן קבעו שמונת ימי חנוכה דומיא דחג הסוכות שאף הוא שמונת ימים, אמור מעתה, שזאת חנוכה דומה בטעמו לשמיני עצרת, ואם אמרו על שמיני עצרת בזה"ק (ח"ג לב.) ובהוא חדוונא לא משתבחי במלכא אלא ישראל בלחודייהו (באותה שעת שמחה, לא נמצא אצל המלך כי אם בני ישראל עצמם), זמאן דיתוב עם מלכא, ונטל ליה בלחודיה, כל מה דבעי שאיל ויהיב ליה (והיושב עם המלך לבדו יקבל כל אשר ישאל מאתו), אף על זה היום נאמר כן - כל מאי דבעי שאיל ויהיב ליה.

ומתאמרא בשם צדיקים שקדושת יום זה היא כמו יום הכיפורים, כי כבר איתא מהגר"א (על תיקוני זוהר) שחז"ל קבעו לומר הלל שלם בשמונת ימי חנוכה כנגד שמונה ימים בשנה שהיו צריכים לומר הלל שלם ואין גומרים בהם את ההלל, ובאים אלו

הנה"ק מאוסטרובצה זי"ע אמר, שהנה כבר היה זאת לעולמים שגר ידלוק שבעת ימים, וכמו שמצינו בשרה אמנו שדלק הנר מערב שבת לע"ש, אמנם שידלק שמונה לא מצינו אלא בחנוכה, ואכן, כשדלק הנר ביום השמיני או נגלה לעיני כל שהוא נס שלא כפי סדר ההנהגה ומעל דרך הטבע, ובא זה ולימוד על שאר הימים שהכל הוא 'מנין שמונה', אך עכ"פ 'זאת חנוכה' עצמו ודאי הוא תוקף הנס.

עוד הוכיחו זאת צדיקים מסדר קריאת התורה, שבכל ימי החנוכה קוראים מעניין הנשיאים, ואילו בזאת חנוכה קוראים בפר' 'בהעלותך את הנרות' שהוא ממש מעניינו של יום - הדלקת נרות, ללמדנו שהעיקר הוא ביום זה.

הוסף הרה"ק ה'שפת אמת' זי"ע (תר"מ ד"ה א"ז) כי הנה בכל יום קוראים סדר ההקרבה של נשיא אחד, ואילו ביום השמיני קוראים סך כל הקרבנות,

כה. ולפי זה הרווחנו ליישב קו' הבית יוסף (תר"ע), שאכן מצד הדין היה ראוי לקבוע רק שבעת ימי חנוכה, דהנס היה רק שבעת ימים, אך הקב"ה מבקש מאתנו עכבו עמי עוד יום אחד נוסף על השבעה ימים, וביום 'זאת חנוכה' מתייחד קוב"ה עם כנסת ישראל בינם לבין עצמם בייחוד עליון ונשגב, ואין המקטרגים והמשטינים רשאים להיות שם באותה שעה, וממילא ממלא קוב"ה לישראל כל משאלות לבם לטובה ולברכה.

כו. אגב אורחא בענין ההלל בימי החנוכה, איתא מהרה"ק ה'שפת אמת' זי"ע (תרל"ג ליל ו) וז"ל, והיינו שיש נקודה פנימיות בכל איש ישראל שאין שם מגע נכרי, רק שצריך להיות שנקודה זו תתפשט בכל האדם, ועל ידי הלל והודאה יכולין להכניס נקודה זו בכל הנפש. והוא, עי"ז ששמח האדם בנקודה זו ונותן הודאה להקב"ה על שזכה להיות בכלל ישראל, עי"ז החשק יכול להרחיב הנקודה.

איתא ב'קרן אורה' סוף פרק א' דתענית, וז"ל. גמרא לשמואל הקטן שבחו של ציבור היכי דמי אמר משיב הרוח ונשב ויקא כו', והוא ע"פ המקרא (ישעיהו ס"ח כ"ד) 'והיה טרם יקראו ואני אענה עוד הם מדברים ואני אשמע'. ולכאורה, כיצד שייך 'ענייה' קודם הקריאה, אבל הוא ע"ז הדרך, כי קודם כל תפלה ובקשת רחמים צריך לסדר תחילה שבחו של מקום ב"ה, והשבח הגדול כאשר יענו בשעת הזכרת שבחו יתברך קודם ריבוי תחנונים. וזהו שנאמר 'והיה טרם יקראו' בתפלה ובתחנונים, ואני אענה שהרי 'עוד הם מדברים' לפני ומספרים גבורותי (ועיין בירושלמי בפרקין פ"ג הי"א), עכ"ל. והיינו שעצם ה'שבח' היא מספקת כדי לענות לו מן השמים.

באר הפרשה - פרשת מקץ - הנוכה

וזכר הבאנו את דברי המהר"ל (נר מצוה ח"ב) שהנהגת העולם בחנוכה היא למעלה מדרך הטבע, דבנהגת הטבע מצינו רק מספר שבע, כמו שבעה ימי שבתא ועוד, וכל הגבוה ממנין שבע הוא למעלה מדרך הטבע, ומאחר דחנוכה הוא מספר שמונה, על כן כל השפעתו עלינו הוא ניסים ונפלאות למעלה מדרך הטבע, ולפי"ז אפשר לומר דחיבה יתירה נודעת לו לזאת חנוכה שהוא יום השמיני של חנוכה, ונמצא שאז הוא שמיני שבשמינית, המורה על כפילות ההנהגה למעלה מן הטבע, גבוה מעל גבוה^כ. נמצא שהוא יום פלאות גדולות.

ומשלימים על אלו, ואלו הם ח' הימים - ששה ימי פסח שאין גומרים את ההלל (שהיה לנו לומר בהם הלל השלם. אלא שבשש"פ אין אומרים מטעם (מנילה י:)) 'מעשי ידי טובעין בים ואתם אומרים שירה', ואף בכל חוה"מ כן, עי' מ"ב ת"צ סק"ז), וראש השנה ויום כיפור שאין אומרים מטעם 'אפשר מלך יושב על כסא דין, וספרי חיים וספרי מתים פתוחין לפניו, וישראל אומרים שירה' (ר"ה לבי:), ומשמע שם שבלא 'תשובת' ספרי חיים וכו' היה לנו לומר הלל שלם בר"ה ויוה"כ. השתא נמצא שששה ימים הראשונים של חנוכה משלימים לימי הפסח, יום ז' דחנוכה משלים לראש השנה, וזאת חנוכה היא בנגד יום הכיפורים.

עוד בענין ההלל, איתא בספר 'דברי שמואל' להרה"ק מניקשלוברג זי"ע (פרשת וישב חנוכה) דהדלקת נר חנוכה בלילה הוא הכנה שיוכל האדם לבוא בבוקר לבית הכנסת להודות ולהלל לשמו הגדול, בשעת התפילה ובאמירת הלל. כז. כתב הרה"ק ה'בני יששכר' זי"ע (מאמרי חודשי כסלו טבת מאמר ב י) 'מרגלא בפומייהו דרבנן רבותינו כת הקודמים, אשר בחנוכה יש מקום לעורר פקודת עקרים ועקרות כעין ראש השנה, הנה לדעתי עיקר הסגולה ביום האחרון הנקרא בפי כל זאת חנוכה', שבכח יום זה לפקוד עקרות (הרה"ק רבי אהרן מבעלזא זי"ע היה חוזר על דברים אלו בשולחנו הטהור בזאת חנוכה, וכן נהגו כמה צדיקים)

סיפר הרה"ק ה'חקל יצחק' זי"ע שאביו הרה"ק ה'אמרי יוסף' זי"ע המתין שנים רבות לאחר נישואיו לזש"ק ולא נפקד, באחת השנים ב'זאת חנוכה' הזכירה אמו את עצמם לטובה לפני הרה"ק ה'דברי חיים' זי"ע, לא ארכו הימים ולתשעה חודשים נולד להם בן למזל"ט.

עובדא ידענא באברך שכעבור שש שנים מנישואיו הודיעו הרופא (בתקופה שלפני חנוכה) שאפסו סיכויי מלהוליד זש"ק, ויהי בליל שבת חנוכה בעודו מזמר 'מנוחה ושמחה' האיר ה' עיניו בתיבות 'קום קרא אליו יחיש לאמצ'ך', שעדיין לא השקיע כראוי בתפילה, ומאחר שמתקרב יום זאת חנוכה ישקיע בזאת ובוודאי תבוא ישועתו, וכן עשה, בליל זאת חנוכה גמר פעמיים את התהלים הוא ובני ביתו, וכמעשהו בלילה כן עשה ביום שגמר את התהלים אחר התפילה הוא ובני ביתו, ואכן... לתקופת השנה מיום אל יום נולד להם בנם הראשון, וכהיום הוא אב לו' בנים ובנות ללא ראיית פני הרופא אפילו פעם אחת.

עוד זאת מסוגל יום זה ביותר לפרנסה טובה ומזוני רוחי, וכמו שרימז הרה"ק ה'אמרי נועם' זי"ע (זאת חנוכה) בפסוק (דה"י א' כט יא) 'לך ה' הגדולה (זה יום א' דחנוכה), והגבורה (יום ב'), והתפארת (ג'), והנצח (ד'), וההוד (ה'), כי כל בשמים ובארץ, והמתנשא לכל לראש (ו'), לך ה' הממלכה (ז') והעושר והכבוד' זה זאת חנוכה, שאפשר לזכות ביום זה לשפע רב של פרנסה ועשירות, וגם שאר ימי חנוכה מסגולים לעשירות, וכמו שכתב ב'ערוגת הבושם' (פרשת ויגש) לרמז כן מן הפסוק (בראשית מה ה) 'כי למחיה שלחני אלקים לפניכם', שלחני ר"ת ל'הדליק נר ש'ל ח'נוכה ש'מונת ימים, שאם מדליק הנרות כל שמונת ימים זוכה למחיה ולפרנסה בריווח.

עוד כתב ה'אמרי נועם' (סוף יום ז' דחנוכה) כי 'בנים פרנסה' עולה כמנין 'זאת חנוכה' (497), ללמדנו שהזמן גרמא לפעול בבני ובמזוני.

וב'חסד לאברהם' (זאת חנוכה) להרה"ק רבי אברהם מראדאמסק זי"ע מביא, שיום זה מסוגל לעורר את הגאולה השלימה, כדכתיב (במדבר ז פד) 'זאת חנוכה המזבח ביום המשח אותו', 'המשח' מלשון משיח בן דוד, לרמז שהוא הזמן המסוגל למהר ולהחיש גאולתנו ביום זה.

ואחרים נתנו רמז כי ר"ת של 'משיח' הוא 'מ'דליקין ש'מונת ימי ח'נוכה', ובא ללמד שבימי חנוכה יש ניצוץ מאורו של משיח, והזמנים נעלים ונשגבים ביותר, וכאשר הגידו צדיקי הדורות רמז לדבר בלשון הכתוב (תהילים קלב יז) 'ערכתי נר למשיחי', וצריך רק להתחזק שלא תיפול עליו תרדמה גדולה ועמוקה חלילה (ראה בזע קודש ליל א ד"ה וכו').

חנוכה' ניכר גודל האהבה והרצון שחפץ השי"ת בעמו ישראל, ועלינו מוטלת החובה לנצל את הזמן כרבעי, כדי 'שלא יריע אויבי עלי', בימים ההם ובזמן הזה.

מיהו צריך לזכור את שני הצדדים, וכפי שאמרו צדיקים שמצד אחד אומרים בהתפעלות 'זאת חנוכה', היינו שאפשר להרגיש ולראות את הניסים והנפלאות הנשפעים ביום זה כי הוא עיקר החנוכה, אולם לאידך גיסא יפרש בניחותא 'זאת חנוכה', ותו לא, והיינו שהימים חולפים ועוברים, ולא יתחרט למחר שלא ניצלו כרבעי כ"ט.

על כן, 'זאת' עשו וחיו, להודרו כל אחד ל לקחת לידו כל איש את ספר התהלים בידו ביום גדול ונשגב זה, ולפני ה' ישפוך שיחולא לבקש מעומק הלב

וכן פירש הרה"ק מהר"ש (הראשון) מבאבוב זי"ע בפסוק (תהלים קיח כג) 'מאת ה' היתה זאת היא נפלאות בעינינו', שהיום השמיני המרומו בתיבת 'זאת', מוכן ומזומן לפעול דברים שהם בבחינת 'נפלאות בעינינו', וכמו שאמרו צדיקים שאפשר למשש בידים את ההנהגה הניסית הנשפעת מלמעלה ביום גדול וקדוש זה כ"ט.

'זאת' עשו וחיו - לנצל יום קדוש זה כרבעי

והנה מתנה זו מורה על האהבה רבה שיש להשי"ת אל ישראל עמו, וכמו שרימו ה'ישמח ישראל' (חנוכה אות נג) בפסוק (תהלים מא יב) 'בזאת ידעתי כי חפצת בי כי לא יריע אויבי עלי', בזה שהבורא נתן לנו 'זאת

כח. פעם נכנס יהודי אל הגאון ה'חזון איש' זצ"ל, והתאונן בפניו על מצבו הדחוק בענייני פרנסתו, והוסיף ואמר, שהוא זקוק לנס גדול כדי שיצליח לפרוע חובותיו ולחזור לדרך המלך, ולא בכך יומא מתרחיש ניסא, נענה החזו"א ותיקן אותו כך 'לאו, בכל יומא מתרחש ניסא', היינו שלא כן הוא, אלא אכן, יכול האדם לזכות לנס. וב'זאת חנוכה' תרווייהו איתנייהו ביה, חדא שאפשר לזכות לניסים בכל העניינים, ועוד כי בזמן זה אין טבע כלל, וכל עניני העולם מתנהלים למעלה מדרך הטבע, ואז הנס גופא בדרך הטבע.

כ"ט. הגה"צ רי"ש אונגאר זצ"ל גאב"ד 'חוג חתם סופר' (כ"ט) היה אומר משם רבו הרה"ק ה'ויגד יעקב' מפאפא זי"ע, שלפעמים בהגיע יום זאת חנוכה עורך האדם חשבון הנפש ונופלים בלבו מחשבות עצבות ויאוש, בראותו שלא מילא כראוי את הזמנים הקדושים בימים אלו, אמנם, על זה נאמר לו, התגבר בשעה זו לדחות מחשבות פסולות אלו, כי 'זאת' חנוכה, עדיין עומדים אנו בתוקפן של ימי החנוכה - עדיין אפשר לפעול נשגבות. זאת ועוד כי 'הכנעה' זו גופא היא תכלית ימי החנוכה, וזהו 'זאת חנוכה', להביא את האדם לידי שפלות וענוה (אבל לא לעצבות ויאוש ח"ו). ויזהר שלא יתקיים בו חלילה (תהלים צב ז) 'איש בער ולא ידע וכסיל לא יבין את זאת', להיות כשוטה וכסיל שאינו מבין ומנצל את גודל הזמן של 'זאת' חנוכה, ומחמת חוסר ידיעה נותן ליום זה לעבור מבלי להתאמץ למלא אסמיו בהשפעות טובות, אלא 'לו חכמו ישכילו זאת' ויבינו סגולתו של יום גדול וקדוש זה להתחזק ולומר 'בזאת אני בוטח'. ל. נודע מאמרו של הרה"ק מרוז"ן זי"ע (עירין קדישין השלם) מה שהצדיקים יכולים לפעול בראש השנה ויום הכיפורים יש ביד כל יהודי פשוט לפעול בזאת חנוכה.

יש שביארו את הענין כי אין נצרך כהיום הזה להביא את הניסים והנפלאות אלא הם מוכנים ועומדים בשמי מרום, על כן סגי בתפילת כל יהודי פשוט להוציאם מן הכח אל הפועל.

מעשה היה בחסיד המפורסם רבי בן ציון אוסטרובער זצ"ל, אשר המתין כעשר שנים לפרי בטן ועדיין לא נושע, ונכנס בראש השנה אל רבו הרה"ק ה'חידושי הרי"ם' זי"ע וזעקתו בפיו, כי היום הוא 'עת פקידה' [כמו שאמרו (ר"ה יא). בר"ה נפקדה שרה רבקה רחל וחנה] ומבקש מהרבי שיושיעו, נענה לו הרה"ק, אם אכן עת פקידה הוא היום אם כן מה אתה צריך אותי... (כמי שאומר תפעל לעצמך את ישועתך), יצא משם רבי בן ציון ונכנס אל בית המדרש וגעה בבכיה נוראה במשך שעה ארוכה, ואכן פעל את הישועה וכעבור תשע חודשים נולד לו בן במזל טוב.

אף אנן נעני ונאמר, עת רצון היום לנו, אין צורך לרוץ אנה ואנה, אלא כל אחד יכול לפעול לעצמו להיפקד בדבר ישועה ורחמים, ומה עוד, שהרי כל אחד יש בכוחו היום לשדד מערכות כצדיק הדור, וכמאמרו של הרה"ק מרוז"ן הנזכר, אם כן איפוא זאת עשו וחיו, שפכו כמים ליבכם להאיר את ה'חשכה' כל חד וחד בדידיה, כי קרובה ישועתנו לבוא.

לא. הנה מבקשים אנו בתפילת נעילה ביוה"כ 'פתח לנו שער בעת נעילת שער', וידוע להקשות בלשון פתח לנו שער, והרי השערים פתוחים עדיין אלא שעומדים לנעול אותם, ומן הראוי יותר לומר 'אל תנעל'... אלא שעיקר

באר הפרשה - פרשת מקץ - חנוכה

ובהשתפכות הנפש שיזכה לצאת מכל המיצרים בגשמיות וברוחניות לך, כי ביום הזה אשר הבורא מריק עלינו רב שפע מכל טוב אין לנו אלא לקיים בנפשנו 'הרחב פיך ואמלאהו' לבקש מבעל הרחמים ובוודאי ימלא משאלותינו לטובה לג.

הרחמן יעשה לנו ניסים כמו שעשה לאבותינו בימים ההם בימים ההם בזמן הזה, ובזכות מתתיהו כה"ג ובניו יראנו נפלאות ובאורו נראה אור, 'אור חדש על ציון תאיר ונוכה כולנו יחד מהרה לאורו' אבי"ר.

הבקשה היא, פתח לנו שער כלומר שתפתח את השער שבנו - שערי הלב, כי ודאי ששערי שמים פתוחים אך הלב אטום וסתום, ועל כך אנו זועקים רבש"ע פתח שערי הלב בכדי שנבין ונשכיל לבקש בעד הנפש חנינה, כי אם לא עכשיו אימתי. ולענייננו יאמר, כי הרבה יש לשפוך שיח בכדי שנדע לנצל את היום הגדול והקדוש הזה לטוב לנו כל השנה.

לב. פעם נכנס הרה"ק רבי ישראל מרוז'ין זי"ע בזאת חנוכה לבית המדרש, ומצא את החסידים משחקים ב'דריידעל' כמנהג ישראל תורה, נענה ואמר להם 'וואס מ'שפילט חנוכה - קען מען נאך פאר-שפילן, אבער וואס מ'שפילט זאת חנוכה - קען מען נישט פאר-שפילן...' (מה שמרוויחים בימי חנוכה, שכידוע אפשר להרויח כסף במשחק זה אפשר עוד להפסיד, שבמשחק הבא יכול להפסיד כל מה שהרוויח במשחק זה, אבל מה שירוויח בזאת חנוכה יתקיים אצלו לעולם) ורמז לקניני נצח שאפשר לקנות ביום זה.

מן הבאר

איתא בשו"ע (סי' תרע"ז ס"ד) 'הנותר ביום השמיני מן השמן הצריך לשיעור הדלקה עושה לו מדורה ושורפו בפני עצמו', והיו צדיקים מפליגים בסגולת מנהג 'שריפת הפתילות', וכמו שכתב ב'סידור רבי שבת' בשם המקובלים בזה"ל, ולאחר שדולק ליל שמיני יקח כל הפתילות יחדיו וידליקם עם השמן זית הנשאר בפכים הקטנים. וסגולתו להינצל מהריגת דם בעזר ה', עכ"ל. ורמז לדבר כי מ"ד הנרות (עם השמשים) עולה כמניין 'דם', ובכלל דבריו להינצל מכל שפיכות דמים, ושלא יצטרכו עמך בית ישראל אפילו ל'בדיקת דם', אלא נזכה לבריות גופא ונהורא מעליא בלי שום צרה ועקתא. וכך היה אומר הרה"ק ה'בית אהרן' זי"ע בעת שריפת הפתילות ס'זאל פארברענט ווערן די גאנצע שלעכט'ס פון אידישע קינדער' - שישרף כל הרע מבני ישראל, 'רע' ברוחניות ו'רע' בגשמיות...

לג. כה אמר הרה"ק ה'בית אהרן' זי"ע בימי החנוכה ('חנוכה' ד"ה עוד אמר) צריך האדם להאמין, שבאמירת תהלים אפשר לצאת מכל השטותים ומכל המיצרים ומכל השינויים שיש לאדם - ובזה יוכל עמוד נגד מחשבות הייאוש שמכניס בו היצר.

שמעו נא למעשה נורא שאירע לפני עשרות בשנים, בישיבתו של הגאון רבי חיים יצחק חייקין מתלמידי החפץ חיים בעקס-לע-בען שבצרפת חלה אחד התלמידים ונתגלה 'גידול' בצווארו ל"ע, מיד החישו אותו לפני רופאים מומחים וכולם כאחד אמרו שיש כאן סכנת נפשות, ואין מנוס מלנתח אותו בדחיפות כדי להסיר הגידול, אולם מאידך עצם עריכת הניתוח אף היא כרוכה בסכנת נפשות, שכן אם ינתחו יתר על המידה אפילו כחוט השערה או אם שמא תזוז הסכין במשהו יש חשש מיתה בדבר, והבהילו את הבחור לרופא מומחה היושב בפאריז, ואף הוא הסכים שמוכרחים לנתחו להצילו, אלא שחשש לקחת את האחריות על עצמו.

באותו הזמן התגורר הרה"ק רבי איציק'ל מפשעווארסק זי"ע בפאריז והלכו לדרוש בעצתו לדעת כדת מה לעשות, והנה מעשה זה היה כג' שבועות לאחר חנוכה, אמר להם הרה"ק עדיין שמורים עימי פתילות מימי החנוכה העבר עלינו לטובה, קחו פתילות אלו, יניחם הבחור על אותו המקום ויסתגר בבית ג' ימים ובל יצא חוצה (ומי יעמוד בסוד קדושים), מלאו את דבריו, לאחר מכן שב הבחור אל הרופא, הרופא ערך לו 'צילום' וראה שהנה סר ה'נגע' לגמרי ואין זכר למה שהיה, ויצא בהתפעלות ושאל מי הוא הרופא הלזה שעשה את הניתוח, הרי הוא ממש יחיד מומחה בתחומו שהוריד את כל מה שהיה צריך להוציא בדיוק נמרץ לא פחות ולא יותר...

ואכן, לעשות מופתים כאלו עם הפתילות לאחר חנוכה זקוקים אנו לכוחו הגדול של איש האלוקים רבי איציק'ל, אך עתה ב'זאת חנוכה', יכול כל אחד לשדד מערכות הטבע, וכדבריו של הרה"ק מרוז'ין שאפילו איש פשוט הוא כצדיק הדור ביום הזה.

זבל מאמינים

גליון שבו עי מבית 'בני אמונים'

פרשת מקץ תשפ"ה שנה י | גליון מס' 562

ת.ד 102 בני ברק | פקס: 03-5055919
9139191@gmail.com

בניני אמונים

בניני תפלה בפרשה

פרתחו שערים

דבר מיסד ונשיא 'בני אמונים'

היונים נאבקים בעניית אמן!

בימי החנכה מודים אנו על נצחונם הגדול של מתתיהו ובניו על מלכות יון הרשעה, שבקשה לשרש חלילה מלפס של ישראל את האמונה בה' ובתורתו. המדרש (בראשית רבה ב ד) מתאר שכה עזה היתה שאיפתם זו, עד שהם גזרו גזרה על ישראל: "כתבו לכם על קרן השור שאין לכם חלק באלקי ישראל".

בכתבי חכמי תימן (עץ חיים' תפלת אין כאלקינו) מובא מדרש שמלכות יון אף גזרה על ישראל שלא לענות אמן. המתבונן ראה ששתי גזרות אלו ענינו אחד: עניית אמן היא הצהרה פמבית של אמונה בה' והכרזה כי הוא "א-ל מלך נאמן". בניסיונם להסית את ישראל ולהרחיקם מן האמונה בה', אסרו עליהם היונים להצהיר על אמונתם בפמבי - בעניית אמן, ואף צוו עליהם לעשות את הפעולה ההפוכה, להצהיר בפרהסיא על כפירתם חלילה: "כתבו לכם על קרן השור שאין לכם חלק באלקי ישראל".

חשבתי שאף בשם "חנכה" יש רמז לעניית אמן ולנצחון האמונה שעליו אנו מודים בימים אלו. שכן כתבו ראשונים, כי פרוש השם "חנכה" הוא שבינים כ"ה בכסלו חנו ישראל ממלחמתם ביונים - "חנו כ"ה" (ראה טור ארח חיים סימן תרע). הגימטריה של המלים "חנו בכ"ה" היא בדיוק כגימטריה של אמן - תשעים ואחת. כי כן, בימים אלו חנו בני חשמונאי ממלחמתם ביונים ושבו להניף בגאון את דגל האמונה, על ידי הצהרת האמונה - היא עניית אמן.

המדרש המובא בכתבי חכמי תימן מוסיף ומגלה, כי בעקבות הגזרה שלא לענות אמן תקנו חכמים פיוט נשגב, הלא הוא הפיוט "אין כאלקינו" שאנו אומרים מדי בקר בסיום תפלת שחרית עד עצם היום הזה. כידוע פיוט זה מרכיב מחמשה בתים שבכל אחד מהם ארבעה שבחים. שלשת הבתים הראשונים שמתחילים: "אין... מי... נודה..." שראשי תבותיהם 'אמן', ואלו הבתים שאחריהם, מתחילים ב"ברוך... וב"אתה...". פיוט זה נתקן בעת שגזרו היונים שלא לענות אמן, כדי שלא תשכח תורת אמן, והוא נשאר בידינו עד עצם היום הזה.

מפיוט זה, שבו תקנו להזכיר שם שמים בכמה וכמה אפנים ['אלקינו', 'אדוננו', 'מלכנו' ו'מושיענו'] פנגד כל אחת מאותיות אמן, נתן ללמד כמה עמק ומשמעות יש בעניית אמן!

ימי החנכה, שבהם אנו מודים על נצחון החשמונאים על היונים ועל הנפת דגל האמונה בה' ובתורתו, הם בודאי זמן ראוי ומסגל להתחזק מחדש "להודות ולהלל לשמך הגדול" - בעניית 'אמן' כראוי.

בקריתא: "אין כאלקינו... מי כאלקינו... נודה כאלקינו...!"

שבת שלום וחנכה שמח,

278 213 מכאול"ן

יוסף שם יהבו בה' לברו

"ויאמרו איש אל אחיו אבל אשמים אנחנו על אחינו אשר ראינו צרת נפשו בהתחננו אלינו ולא שמענו על כן באה אלינו הצרה הזאת" (מב כא)

אם אכן התחנן יוסף על נפשו בשעה שמכרוהו, מדוע בתאור המכירה לא הזכירה זאת התורה? ועוד, מפני מה נחמו האחים רק על כך שלא שמו לתחננו של יוסף, ולא על עצם המכירה?

האדמו"ר רבי מנחם מנדל מוורקא פרש את הכתוב שלפנינו באופן נפלא, ועל פי פרושו מתיישבים הדברים היטב:

משראו האחים את הצער והסבל הבאים להם מידי מושל מצרים, עמדו ופשטו במעשיהם, והבינו כי נתבעים הם על מכירת יוסף. מתוך כך הגיעו למסקנה שהתנהגותו של יוסף כלפיהם לא באה כפי שחשבו מכונה רעה, ואדרבה צדיק הוא, וכך אמרו: "אבל אשמים אנחנו על אחינו" שמכרוהו לפי שחשבנו שמבקש הוא להתאנות לנו, ועתה מבנים אנו כי טעינו בו ואדם גדול הוא, שהרי אף שעמדנו סמוך אליו בעת מכירתו ו"ראינו צרת נפשו", בכל זאת "בהתחננו אלינו ולא שמענו", לא שמענו מפיו שום בקשת תחננו המפנית אלינו. מתברר אפוא שכה עז היה בטחונו בבוראו, עד שאף שהיתה לו אפשרות בעת צרתו לבקש עזרה מבשר ודם לא עשה כן, אלא פנה והתפלל לבוראו לבדו ('שלשה ספרים נפתחים' [לר"י מנדלקורן, העתיקו מכת"י של הגר"י לוינשטיין רבה של סרוצק] עמ' כ).

תקף אמונתם של השבטים

"ויאמר אל אחיו הושב כפסי וגם הנה באמתחתי ויצא לכם ויחרדו איש אל אחיו לאמר מה זאת עשה אלקים לנו" (מב כח)

דרש רבי יהונתן איבשיץ:

בוא וראה את תקף אמונתם של שבטי ישורון. כאשר מצאו האחים שהושב כספו של אחד מהם לאמתחתו, לא חשבו שמרב טרדתו טעה הפמנה על מכירת התבואה ולא נטל את כספו של אחד מהם, ואף שהיה מקום לחשב כן, שהרי רבים באו לשבר בר במצרים והמה המקום אדם ובהמה. אלא תלו את הכסף שהושב להם בהשגחה עליונה, ואמרו: "מה זאת עשה אלקים לנו" ('ערות דבשי' ח"ב דרוש יא).

המרחם - מרחמים עליו מן השמים

"וא-ל ש-די יתן לכם רחמים לפני האיש ושלח לכם את אחיכם אחר ואת בנימין ואני כאשר שכלתי שכלתי" (מג יד)

באר רבי שלמה קלוניר:

באמרו: "וא-ל שדי יתן לכם רחמים", התפלל יעקב על בניו שיתן ה' בלבם רחמים על זולתם, "לפני האיש" - קדם שיתן בלב האיש לרחם עליהם. שכן ידע שכאשר יעשו זאת יזכו להבטחת חכמים (שבת קנא ב). "כל המרחם על הבריות, מרחמים עליו מן השמים", וממילא יתקם בהם ושלח לכם את אחיכם אחר ואת בנימין" ('אמרי שפר').

”היה לי כל כך נעים בתפלה...”

שדה תעופה אירופאי. אולמות ענק מוצפים בנוסעים הגוררים אחריהם מזוודות כבדות. תורים מכל קצוות העולם גודשים את המקום, רצים וממהרים אל עבר השערים המובילים אותם אל היעד.

מדי כמה דקות נשמע הפרוץ על טיסה נוספת העומדת לצאת לדרך, ומבעד לחלונות הזכוכית המבריקים ניתן לצפות במטוסי הענק המרשימים הממריאים אל על או נוחתים במתינות על המסלולים,

הנוסעים ספרו להם כי זמן קצר לפני ההמראה גלה אחד מבאי המטוס תיק על המדף שמעליו שהיה נראה לו חשוד. צות המטוס הזעיק את אנשי הבטחון שהגיעו לטפל בתיק ולהבטיח את בטחונם ושלומם של הנוסעים. התהליך ארך זמן...

כשמגדל הפקוח מתנוסס מעליהם ומזדקר עד לרקיע.

רעש, המלה, תחנת מעבר לקהל עצום העושה את דרכו אל מדינות בכל רחבי הגלובוס.

גם הגאון הרב שמשון דוד פנקוס נמצא בשדה התעופה, בתחנת ביניים בין טיסה לטיסה. בעוד כעשר דקות ימריא המטוס. מרבית הנוסעים כבר ישובים במקומותיהם בבטן המטוס, ומי שלא - עושה בזריזות את דרכו אליו.

לפתע מבחין הרב ביהודי הדור פנים, העומד באחת מפנות האולם כשהוא מתנועע לאטו ומתפלל תפלת מנחה.

מהחלון שלשמאלו ניתן לראות את השמים המתאדמים בצבעי שקיעה ואת העננים הורדים הרובצים מעל המטוס שעוד רגע קט יצא לדרך.

נראה שהיהודי אינו שת לבו לשעה המתאחרת ולטיסה העומדת להמריא. הרב פנקוס מתקרב אל עבר היהודי, שעיניו עצומות ברכוז והשלוה נסוכה על פניו כאלו כל ההמלה הרוחשת סביבו אינה נוגעת אליו. המחזה מפעים ומעורר בו השתאות. היה זה המשגיח הדגול הגה"צ רבי דן סגל שליט"א.

הזמן הולך ואוזל, אך הרב פנקוס אינו יכול להתיק את עיניו ממראהו של ר' דן, המשיח את תפלתו לפני בוראו, הוגה את מלות התפלה בדבקות ובמתינות, וכל מה שמקיף אותו - אף צעקות האנשים וקול גרירת המשאות - אין בו כדי להסיח את דעתו.

גם כאשר הודיע הפרוץ כי בעוד שלוש דקות המטוס ממריא, המשיך ר' דן בתפלת המנחה, מבלי להתיחס לנעשה סביבו. עומד הוא בתפלה לפני קונו וזה כל עולמו.

הרב פנקוס עמד כמסמר למקומו, אינו מסגל לזוז ולהתיק את עיניו מן המראה המיחד. בלבו החליט: אם המשגיח עומד כאן - אשאר אני אתו, ומה שיקרה לו, יקרה גם לי...

שלוש הדקות חלפו. הרב הבין שמרב הסכויים הם שהמטוס יצא לדרך בלעדיהם. הפרוץ מכון את באי שדה התעופה אל הטיסות הבאות, מזוודותיהם גולשות על המסוע הארוך והמתפתל הנושא אותן אל תא המטען, ורק המשגיח שליט"א הוא זה שעומד בירכתי האולם וממשיך בתפלתו חרף השעון המתקתק. והמטוס... הוא ככל הנראה הפליג זה מכבר אל השמים ההולכים וכהים.

עשר דקות חלפו עד אשר סים המשגיח את תפלתו, התנתק מן העולמות העליונים שבהם שהה ונחת חזרה אל המציאות העכשווית הסוערת. הביט המשגיח במחוגי השעון ומשהבין שאין לו הרבה מה להפסיד, המשיך גם באמירת "עלינו לשבח" במתיקות וכמונה מעות.

רק לאחר מכן הרים את עיניו ופגש ברב פנקוס העומד לצדו... המשגיח תפסו בזרועו והם צעדו יחד אל המקום בו עמד המטוס, אשר ככל הנראה כבר המריא

ואיננו... לפליאת שניהם, המטוס עדין נצב על מקומו, בוחק בלבנו על רקע אורות מסלולי הטיסה. נראה היה שהוא ממתין רק להם. לכבודם!

מהרו הרבנים לעלות על כבש המטוס, טפסו והגיעו עד לפתחו. כל מקומות הישיבה כבר היו מאוישים בנוסעים שסקרו אותם בתמיהה. בודאי שאלו את עצמם מהי סבת האחור וכיצד זה לא יצאה הטיסה לדרך עד אשר הצטרפו אליה ברגע שאחרי האחרון.

מיד כשהתישבו הרבנים במושביהם, נסגרו דלתות המטוס וגלגליו החלו נעים באטיות על פני מסלול ההמראה.

הנוסעים ספרו להם כי זמן קצר לפני ההמראה גלה אחד מבאי המטוס תיק על המדף שמעליו שהיה נראה לו חשוד. צות המטוס הזעיק את אנשי הבטחון שהגיעו לטפל בתיק ולהבטיח את בטחונם ושלומם של הנוסעים. התהליך ארך זמן... בעוד הנוסעים ממתנים שהענין יטפל, היה המשגיח שקוע בתפלתו. מסתבר שאותם רגעי התמהמהות היו אותן דקות להו הצרף המשגיח כדי לסים את התפלה!

כאשר המטוס כבר היה אי שם בשחקים והכוכבים נצצו אליהם מן החלונות הרבועיים הקטנים, נגש הרב פנקוס אל רבי דן ושאל אותו: "האם כך אכן יש לנהג? לעמד בשדה התעופה ולהתפלל במתינות מבלי לשים לב למחוגי השעון הממהרים? הרי אין כאן שאלה של להתפלל או לא, אלא האם צריך להאריך בתפלה בשעה כזו, או שמא אפשר לקצר במעט כדי לא להפסיד את הטיסה? הרי אלו היה מפסיד כבודו את הטיסה, הדבר היה פרוץ בגזק כספי משמעותי, בטרחה מרבה שיש בה גם בטול תורה וטלטולים קשים?"

המשגיח שליט"א הקשיב לשאלתו של הרב, ומשסיים, התרחב חיוך על פניו והאיר אותן באור מיחד. "ומה אעשה? ידיי", השיב לו במשפט קצר מפעים אחד, "היה לי כל כך נעים בתפלה, שלא שמתי לב שהזמן עבר..."

מה ערבה היא התפלה, וכמה נעימות ומתיקות יש בה, כשאנו מצליחים לצייר בדמיונונו כיצד עומדים אנו מול מלך מלכי המלכים כבנים יחידים, שופכים אנו שיח בפניו, מודים לו, מבקשים ממנו ומתקשרים אליו בעבותות של אהבה. הוא אבינו, אליו אנו פונים באפן ישיר. אשרי מי שזוכה להתחבר אל התפלה, אל יוצר כל, אדון העולם, ולחוש קרבת אלקים עצומה שאין מה שישווה לה בכל העולם כלו.

תפלה דיליה' עמ' קמט

רבי אמנון שקלאר שליט"א

בית הכנסת 'קהל חסידים' בית שמש

בעניית אמן?

"ראשית, אני לא חושב שהבטוי הנכון הוא 'מזלזלים'. כלל ישראל אינו מזלזל חלילה בעניית אמן. ולעצם הענין: ברור שאנשים אינם מפנימים עד תם את העצמה שיש בעניית אמן. לאנשים נראה שבשביל לפעול ישועה, הם צריכים לעשות איזו פעולה שוברת שויון, כמו נסיעה לפתל במשך ארבעים ימים רצופים, או לכל הפחות אמירת כל ספר תהלים ברצף. אבל מדברי חז"ל, ובמיוחד בספר הזהר, אנו לומדים שאפשר לפעול ישועה בדרך קלה - בהקפדה על עניית אמן. אני פונה לכל יהודי שישים לב שבאמצעות פעולה קלה וקטנה הוא יכול לפעול ישועה גדולה. עניית אמן היא פעולה קטנה שפועלת תוצאה עצומה."

רבי אמנון מוסיף ואומר: "כידוע, יש לכוון בעניית אמן בהתאם לתכן הברכה. לפיכך בעניית אמן על ברכות שענינן שבח והודאה יש לכוון: 'אמת', ובברכות שיש בהן גם בקשה יש לכוון גם 'הי רצון שתתקיים הבקשה'. אולם ה'חיי אדם' (ו א) כותב שעל העונה אמן לכוון גם שהוא מצטרף לבקשת המברך שיחברך שם ה'. אני חושב שכשעונים אמן על כל ברכה וברכה עם הפונה האז, זה קדוש השם אדיר שמביא ישועה גדולה."

בתור גבאי אמן ותיק המשקיע שנים רבות בעניית אמן, האם יש לכם איזה מסר מיוחד להעביר לגבאי אמן?

"ראשית, רצוני לעורר את ידידי גבאי האמן, שיתנו אל לבם לענות אמן בפונה הראויה, כמפורט בשו"ע (או"ח קכד ו). פונות אלו אף סדרו באופן נאה בטבלה מיוחדת ש'בני אמונים' הוציאו לאור. ענין נוסף שחשוב לעורר עליו הוא להקפיד גם על עניית ברוך הוא וברוך שמו', כפי שנופסק בשלחן ערוך (שם ה).

אסים בדברי הידועים של האמורא שמואל שהורה לתלמידו רבי יהודה (ערובין נד א): 'חטף ואכל חטף ואישתי [ושתי], דעלמא דאזלינן מניה [העולם שאנו הולכים ממנו] כהלוא דמי [דומה לשמחת כלולות, העוברת במהירות]. דברי הגמרא הללו מתאימים מאין פומתם לעניית אמן. אדם יושב בבית הכנסת ומסביבו מתגלגלות ברכות לרב. זוהי שעת כשר לחטף עוד ועוד אמונים. עלינו לנצל זאת ולא לוותר על שום הזדמנות לענות אמן, שאם לא עכשו אימת!..."

אמנון בערגה. "היה זה לפני שנים רבות, כשנולדה בתי הראשונה, שהיום ב"ה היא אמא לשתי בנות. שהינו בבית הרפואה 'מעיני הישועה' בבני ברק, ונוצרה איזושהי בעיה. השעה היתה שלוש לפנות בקר, והחלטתי לשים פעמי לביתו של שר התורה רבי חיים קניבסקי כדי לבקש את ברכתו. נקשתי קלות על הדלת, הרבנית פתחה לי מיד וסמנה לי להפנס ולהמתין. כידוע רבי

חיים הקפיד מדי יום על אמירת ברכות השחר בחברותא עם הרבנית. תחלה היתה הרבנית אומרת את הברכות ורבי חיים היה עונה אמן, ומשסיימה היה רבי חיים אומר והרבנית היתה עונה אמן. באותו יום, נכנסתי בזימק כשהרבנית סיימה לברך. בחרדת קדש עמדתי בצד הסלון וראיתי כיצד רבי חיים מברך את ברכות השחר, ברכה אחר ברכה, והרבנית עונה כנגדו אמן. זה רגש אותי מאד, ובאותו רגע החלטתי שזה הולך להיות גם הפרויקט שלי."

תוכלו בבקשה לתאר את ההתנהלות אצלכם בבית הכנסת מדי בקר, כיצד אתם מביאים את המתפללים לברך ברכות השחר בפניכם?

"אצלנו בבית הכנסת איני צריך לפנות למתפללים. כל אחד מהמתפללים יודע שכשאני מקדם את פניו בברכת בקר טוב, יש בכך גם תזכורת לברך בפני ברכות השחר ולזכני בעניית אמן. מנהג אמירת ברכות השחר בחברותא תופס מקום נכבד בבית מדרשנו, ולעיתים החזן מתעכב דקות ספורות, אף שגבר הגיע זמן התפלה, כדי לאפשר לאחרון המתפללים לברך ברכות השחר בחברותא. לפני התפלה."

מדוע אם כן אנו רואים אנשים שמזלזלים

הישיבה במחצתו של רבי אמנון שקלאר היתה חנויה מרוממת במיוחד. פניו מפיקים אור יקרות בעת שהוא מתאר את שגב מעלתה של עניית אמן. נכר כי עניית אמן היא מקור חיותו. דרשני רשומות אמרו כי אמן היא בגימטריה "הלוס", ואכן השהיה במחצתו של רבי אמנון המחישה לנו זאת. כפי שסוחר יהלומים יודע להעריך כל יהלום שנופל לידו, כך יודע רבי אמנון להעריך כל אמן ואמן, ומחפש כל הזדמנות לזכות בה.

עוד בטרם התחלנו לשוחח, הישיר אלי רבי אמנון את מבטו ואמר לי: "דע לה, כי אני רואה זכות גדולה בעצם קיומה של שיחה זו. הלא כל מטרותנו היא לעורר את הצבור לתור ולנצל כל הזדמנות לענות אמן. על שיחה כזו נתן להמליץ את דברי הכתוב (מלאכי ג טז): 'אז נדברו וראי ה', פתוצאה מדבורי התחזקות על עניית אמן, יתרבו ללא ספק 'ראי ה', שיקפידו על עניית אמן כהלכה."

ברשותכם, אפתח בשאלה לא שגרתית. 'אמנון' הוא שם די נדיר במחוזותינו, על שם מי נושאים הנכם שם זה?

"למען האמת, איני יודע! אני משער שמקורו ברבי אמנון ממנגנצא בעל הפיט 'וינתנה תקף' שנהרג על קדוש השם. התאור הידוע המופיע במחזורים כיצד הוא קבל על עצמו יסורים אימים ונוצרים על מזבח אמונתו, מסעיר את לבו של כל יהודי וממחיש את סוד קיומו של עמנו.

אך עלינו לדעת שגם כאשר אנו זוכים לענות אמן, אנו מקימים בכך את מצות 'ונקדשתי בתוך בני ישראל' (ויקרא כב לב), שהרי העונה אמן מצהיר בפרהסייה שה' יתברך הוא א-ל מלך נאמן. כמו כן המלה אמן מבטאת מסירות נפש, וכפי שהבאתם כמה פעמים בגליונכם ש'אמן' היא ראשי תבות 'אני מוסר נפשי'. יתכן שבגלל זה המלה אמן כוללה בשמו של מי שהפך לסמל של מסירות נפש וקדוש השם - רבי אמנון ממנגנצא."

לאור דבריכם דומני כי מתייתרת השאלה על מקור התמסרותכם לעניית אמן. אך בכל זאת אשאל: מה הביאכם לשמש כגבאי אמן ולעמד מדי בקר בבית הכנסת ולענות אמן אחר ברכות השחר של המתפללים?

"למדתי את זה מרבה גדול", מתרפק רבי

בנין בית הכנסת בעירה שורדאן [שוראני] שבסלובקיה

ה'לקוטי חבר בן חיים'

כ"ז בכסלו תרנ"ה

רבי חזקיה פייבל פלוט נולד לאביו רבי חיים בשנת תקע"ח, בעיר קולין, כיום בצ'כיה. מנעוריו שקד על תלמודו בהתמדה, ובשנת תקצ"ד, במלאת לו שש עשרה שנה, נסע ללמד בישיבת פרשבורג המעטיירה, שם למד תורה מפי ה'חתם סופר' עד להסתלקות רבו בכ"ה בתשרי ת"ר. רבי חזקיה פייבל דבק ברבו בכל לבו והנחיל את תורתו והליכותיו בסדרת ספריו 'לקוטי חבר בן חיים'. בשם הספר הנציח המהר"ר את זכר אביו ר' חיים ואמו מרת רבקה, שכן 'חבר' ר"ת חזקיה בן רבקה. מלבד תורת רבו, כלל בסדרת ספריו את חידושי על התורה, על התלמוד ועל השלחן ערוך, וכן תשובות בהלכה, אותן השיב לשאלות שנשלחו אליו מכל רחבי האגריה.

לאחר נשואיו בשנת תר"ט התקבל לכהן כרבה של שורדאן שבסלובקיה, בה כהן קרוב ליובל שנים עד להסתלקותו. מיד עם הגיעו הקים ישיבה ותלמידים רבים הסתופפו בצלו.

בליל כ"ז בכסלו תרנ"ה הסתלק בעל ה'לקוטי חבר בן חיים' לבית עולמו, והובא לקבורה בבית העלמין בשורדאן. רבי חזקיה פייבל לא השאיר אחריו זרע של קימא, ואולם נתקיים בו הכתוב (ישעיהו נו ה): 'ונתתי לך בביתי ובחומתי יד ושם טוב מבנים ומבנות, שם עולם אתן לו אשר לא יכרת', בספריו החשובים שהפכו נכסי צאן ברזל בין לומדי התורה.

אמן - קבלת אמונה מיידית

את הטעם לדברי חכמים שהעונה אמן גדול מן המברך באר רבי חזקיה פייבל פלוט, בעל ה'לקוטי חבר בן חיים', כך:

באמירת הברכה מראה אמן המברך שהאמונה בבורא משרשת בלבו, אולם העונה אמן מביע גם את אפן קבלת האמונה: הוא אינו זקוק לזמן לדון ולהתבונן, אין צורך להרבות עמו בדברים ולשכנעו, אלא מיד בשמעו את דבר האמונה מפי המברך מקבל הוא את דבריו בעניית אמן. אמונה כזו חשובה בשמים ולכך אמרו חכמים (ברכות גג ב) שהעונה אמן גדול מן המברך.

ה'לקוטי חבר בן חיים' מוסיף ומבאר שאף רב שהורה לבנו (שם) "חטף ובריו" מודה שמעלתו של העונה אמן גדולה מן המברך, אלא שמכל מקום סבר שהמברך באזני מי שעונה אמן אחר ברכתו, יש לו חלק אף בעניית האמן, לפי שהוא גרם לו לענות. לפיכך, דוקא בגלל מעלתה של עניית אמן, שכרו של המברך שזכה את זולתו בעניית אמן גדול מן העונה אמן, ועל כן ראוי לחזר אחר הברכה שתענה באמן כהלכה ('לקוטי חבר בן חיים' חלק ה החלק השני עמ' ס).

אמן על ברפת גוי

מן הפתוב (דברים ז יד): "ברוך תהיה מכל העמים", דרשו חכמים (ירושלמי ברכות ח ח): "אם ברכת גוי - ענה אחריו אמן". כלומר, המלים "מכל העמים" מתפרשות במובן "מאת כל העמים", ועל כן פירשו חכמים את הפתוב על ברכה שהגוי מברך את ישראל. ואולם עדין יש להבין כיצד נלמד מפתוב זה שיש לענות אמן אחר ברפת גוי?

פרש ה'לקוטי חבר בן חיים': בפתוב מבאר שהקדוש ברוך הוא מסכים עם ברפת הגוי, שהרי לא נאמר "כל העמים יברכוך", כי אם "ברוך תהיה מכל העמים", וברכה שהקב"ה מסכים עליה בודאי שיש לקיימה בעניית אמן ('לקוטי חבר בן חיים' ח"א עמ' יח).

בימים ההם בזמן הזה

"על הנסים ועל הפרקן ועל הגבורות ועל התשועות ועל הנחמות ועל המלחמות שעשית לאבותינו בימים ההם בזמן הזה".

התקפדה על עניית אמן היא התכנה הראויה למיעות הדלקת נר הנגה, שאנו מדליקים לזכר הנס שהיה במקדש. אף בסדר האלף-בית האותיות 'אמן' קודמות לאותיות 'נס', "ואחר אמן נמשך הנס" (נר ישראל [למגיד מקוונ'נין], פונת הנגה).

יהודים יקרים!

בימי החנכה, זמן המסגל לנסים וישועות, נקבל על עצמנו להקדים ולבוא לבית הכנסת לענות אמן אחר המתפללים ונזכה לראות ב"נסים ופרקן, גבורות ותשועות ונחמות". בזמן הזה פבימים ההם, אמן ואמן!

להצטרפות למזמיני הרבים המשכימים קום לענות אמן אחר המתפללים בבית הכנסת, נא מלא את השפס במכשיר 'נדרים פלוס' ואנו נצר עמך קשר אי"ה לשליחת חמרים.

בין ממלאי השפסים תתקיים אי"ה הגרלה על תלושי קניה בסך 2000 ₪ ברשת יש חסד.

ברכות השחר פתלכה

בקול בכונה בתברותא

{ אז נדברו }

פרשת מקץ תשפ"ה | גליון מס': 673 | לסדר: "את האלקים אני ירא"

להצטרפות לרשימת

התפוצה במייל:

a8447168@gmail.com

סוף שנת הכספים

תרום כעת לעלון
וקבל ישירות למייל קבלה
המוכרת להחזר מס.

איך תורמים?

בבנק: בנק פאגי

סניף 182

חשבון 747815

ע"ש: שב שמעתא (ע"ר)

באשראי: "נדרים פלוס"

(שם קופה: עלון אז נדברו)

בטלפון: 0799-654321

בדואר: פולק, גאולה 15 חיפה

למענה אנושי:

052-7683095

תודה מראש!!!

האם גם בנצחון החשמונאים היו מחדלים מתמשכים??

אם תשים לב: בנס פך השמן של חנוכה יש משהו **מאוד בוטה!!!** כי אם תתבונן, יותר ממה שנס פך השמן בא להגיד משהו. **הוא בעיקר בא לשלול!!** בנס הזה טמון שתיקה הרבה יותר מדיבור... מה אני מתכוון?? הרי נצחון החשמונאים... מדובר היה בנצחון מאוד מאוד מרשים!!! סו"ס בשנה הזו הצטבר לנו קצת ניסיון בייחס למלחמה האחרונה... והיו כל מיני ניסים מאוד גדולים וסייעתא דשמיא גדולה שכמובן מתורגמת ל"כוחי ועוצם ידי..." ותשוב שלפי מה שאנחנו יודעים מהמקורות ההיסטוריים על נצחון החשמונאים... מדובר היה בנצחון הרבה יותר משמעותי!! הם ניצחו והכניעו את המעצמה הגדולה ביותר בעולם בשעתו... אז אתה מבין לבד שהיה הרבה מאוד מה להראות... (הרבה הרבה יותר ממה שיש כעת לביבי להציע בהתרבויות שלו) ותכל'ס... את כל הניסים הגלויים שהתבטאו בנצחונות השמימיים... את כל זה הדחיקו די לפינה... זה כמעט ולא נושא בחנוכה... (רק ההלל של היום הראשון, הוא על נצחון המלחמה וגם זה רק לפי בעל הלבוס כמדומני) ואת מה בעיקר בחרו להציף?? את נס פך השמן!! אתה קולט את **המגמתיות** שזועקת כאן??

אתה קולט את ההתעלמות המכוונת והמוצהרת הזו שבחרה להתמקד רק בנס פך השמן?? הייתה פה אמירה מאוד מאוד ברורה: תדעו לכם שאחרי כל הנצחון הגדול שאפשר למשש אותו בכל אבן בירושלים ובכל עמדת תצפית שהוסרה... בסופו של דבר הסיפור האמיתי זה רק האור!!! רק הנר מצוה שהאיר לנו בתורה אור... בזה אנחנו מסכמים את כל הנצחון!!!

שתבין: אור זה הדבר הכי פחות ממש... אור בסה"כ פוקח לך את העיניים ומגלה לך את מה **שכבר!!! שכבר קיים...** מגיעים בני חשמונאי לאחר הנצחון המזהיר... והם מכריזים בבהירות וחדות ונקיות דעת שכזו: אם יש לנו פה נצחון... הנצחון האמיתי שלנו מסתכם בהישג אחד בלבד: **פנס!!!** הגיע פנס והאיר לנו וגילה לנו תמונת מצב שתמיד הייתה קיימת... שבשנה שקראנו את הפה... מכאן ואילך הכל כבר התגלגל כמעט מעצמו... (עד כדי שכמעט אין צורך להודות לה' על זה) כלומר: שאם אתם מתפעלים איך הצלחנו לנצח את המעצמה היוונית לאחר 180 שנות שלטון?? טעות!!! שום דבר מיוחד לא קרה דווקא עכשיו... אדרבה... עקרונית, כעת התברר שהיינו יכולים לנצח אותם כבר לפני 179 שנים... הדבר היחיד שהיה חסר לנו עד כה זה אור!!! פשוט לקבל את התמונה הנכונה... אם היינו יודעים את מה שאנחנו יודעים עכשיו... היה אפשר לנצח אותם כבר 150 שנה לפני שנולדנו... כל מה שהיה חסר לנו זה אלומת האור הזו שהתגלתה וזהו...

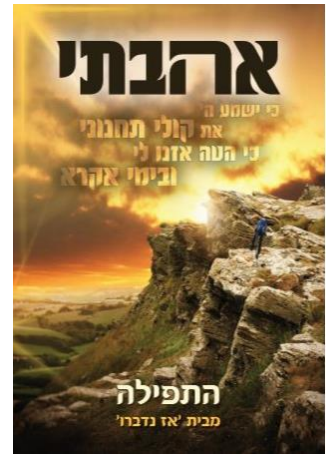
אני רוצה לרגע לעצור כאן... כל מה שאמרתי עד עכשיו ודברתי על אור ואלומת אור וכו'... אם תשים לב אני עדיין לפני השלב של האורות... עדיין לא נכנסתי לאאורות... כי כל מה שאמרתי עכשיו זה נטו בחלק המאוד טכני!!! מה שנקרא בהגדרות הממשלתיות איך לקרא למלחמה... איך להציג את הנצחון!! זה ההחשמונאים בחרו מכל הניסים למנף רק את נס פך השמן... יש פה אמירה!!! אמירה מאוד ברורה שהגיעה היישר מצמרת השלטון!! שמבחינתנו זה האירוע ותו לא!

אתה קולט את העוצמה שטמונה כאן?? כשאני אעבור לשלב היותר פנימי ורגשי... וכשאני אכנס לאורות זה כבר יותר מוכר ומעמדם את העוצמה... אז רגע לפני שאני נכנס לאורות... חשוב לי למקד אותך... הנס פך השמן הזה זו נוסחה שצמרת השלטון המנצח הגדיר אותה!!! מבחינת מתניהו הכהן ויהודה המכבי... הם לא רואים צורך בלשתף אותך בנצחונות המזהירים בזירת הקרב... הם אפילו לא רואים תועלת לפרט לך את הניסים הגלויים שלהם... והם כן מאוד מאוד רוצים למקד אותך מול הנר של חנוכה כדי שתדע ששם קרה הכל!!!

וכעת קצת ננסה לפרט... מה זה האור הזה? כשהחשמונאים מצביעים לנו על הנר של חנוכה ואומרים לנו שלמייעשה זה הנס... זה מה שקרה... מה הם מתכוונים??

העניין הוא כך: מתתיהו ובניו... יום אחד חדרה בהם הכרה פנימית ש-180 שנה... אף אחד לא חשב על הכיוון הזה!!! מתתיהו ובניו עמדו כמו כל הדורות שלפניהם מול השוקת השבורה של חשכת יוון... והם לפתע קלטו שאם רצון ה' שאנחנו נקיים מצוותיו ותכל'ס... לא נותנים לנו... מחשיכים לנו... אז אנחנו לא אמורים לחכות שה' יאיר לנו... אלא אנחנו נקום ונאיר לו!!! אם ה' מתהמהמה ולא מאיר לנו... על כרחך הוא מחכה שאנחנו נאיר לו... ולכן אנחנו לא נחכה לחיוך ממנו יתברך... אלא אנחנו ניזום!! אנחנו ניקחי דגל משלנו... ונצא לקרב על החיים הרוחניים שלנו... מתוך הצהרה שרצונו יתברך זה עניין אישי שלנו!! ואם זו תהיה נקודת ההנחה שלנו אנחנו נעשה את שלנו... וה' יגמור בעדנו אם הוא ירצה... וזה הדבר היחיד שהיה חסר עד אותו היום... עד היום במשך 180 שנה הייתה פה מלכות יוון שהחשיכה עיניהם של ישראל ורצתה להשכיחם תורתך... והיהודי ישב וחיכה לרשב"ע... נו רשב"ע... אנחנו מחכים שתקום ותאיר לנו... ועם ישראל מחכים שה' ידליק את האור שהיוונים כיבו... וה' מתהמהמה... ואנחנו ממשכים לשבת על החבילות... ממשכים לקונן על האימה חשיכה גדולה של מלכות יוון... ונו... מה יש לנו עוד לעשות?? ופתאום הופיע מתתיהו הכהן הגדול וחשב: רגע... מי אמר שהכדור בידיים של הרשב"ע... אולי בדיוק כמו שאנחנו מחכים מתי ה' ידליק לנו את האור ויחייך אלינו ויגיד לנו שאיכפת לו מאיתנו... אולי ה' יתברך אומר כעת את אותם משפטים בדיוק!!! ה' יושב בשמים ושואל בכאב מתי הבנים שלי יסכימו להדליק לי אור ולהפגין לי נאמנות ולבטא שאיכפת להם לעשות את רצוני...

ובשניה שמתתיהו ובניו מבינים את זה!! הם מחליטים ליזום להדליק לה' אור... אור של נאמנות ונכונות עד מסירות נפש... ומכאן ואילך כל השאר היסטוריה... **המשך בעמוד 2 בגיליון זה...** אנחנו נקום ונכריז לא עוד... ו... ומכאן ואילך הכל היסטוריה...

רגע... בעצם למה זה מתאים לחנוכה יותר מט"ו בשבט??

פשוט מאוד: בחנוכה אומרים שמונה פעמים אהבתי כי ישמע ה' את קולי תחנוני!! שמונה פעמים אומרים.. שובי נפשי למנוחייכי כי ה' גמל עלייכי...

אה... מה תגיד... שגם בסוכות אומרים את זה שמונה פעמים? אבל לא... בסוכות אומרים את זה עם ארבעת המינים... מי שכבר עומד עם ארבעת המינים... הוא כבר אוהז ב'כי הטה אנו לי ובימי אקרא, אבל חנוכה נועד גם למי שעדיין 'ובשם ה' אקרא, אנה ה' מלטה נפשי!'

חנוכה הוא קריצה של תזכורת... יש ישועות!!! יש אלוקים בישראל... ויש למי לפנות ו... ומה תשתוחחי נפשי ומה תהמי עלי, הוחילי לאלוקים כי עוד אודנו ישועות פני...

האור של חנוכה הוא בגדר 'שלח אורך ואמתך המה ינחוני', האור של חנוכה משמש כתמרור של אהבת הנס... שהיו מחבבים את הצרות- לכשיגאלו מהם!!!

האמת היא שספר 'אהבתי' הוא ספר שאין לו חג!!! אין חג מסוים שקשור לתפילה... כי הישועה היא החג של התפילה, והתפילה היא החג של הצרות... התפילה לא שייכת לחג מסוים... אלא לכל צומות בחיים שבה אנו נזכרים ש... שיש כתובת ויש לאן... ומומלץ בחום...

ניתן להשיג בסוקדי המכירה של הגיליון בכל הארץ

לבירור הסוקד הקרוב אליך: 052-7683095

0548446691

בקשה:

בסייעתא דשמיא וזינו לסיים את השלב השני של הגהת ועריכת הספר לקראת הוצאת כל החומר הנכתב במדור 'הלכה בקרוב ממש למעשה', ונעת עוברים לשלב השלישי והאחרון, והוא עריכת מראי מקומות ומפתחות...

מי שיש לו את הכלים והיכולות בעניין ומסכים להתנדב וליטול חלק בזיכוי הרבים, יפנה לכתובת המייל של גיליון זה..

בהזדמנות זו שוב נשגר ברכת ישר כח מיוחדת לכל המתנדבים עד כה שעושים מלאכתם בצניעות ובזריזות... זכות הרבים תלויה בכם ותעמוד לכם...

ברגע ובשניה החשמונאים הדליקו את הנר... ברגע שהאש הובאה מההדיוט... באותו רגע האש ירדה מהשמים וה' האיר להם באור שבעת הימים... זו אלומת האור שהתגלתה בחנוכה!!! שאין הדבר תלוי אלא ביי! ה' מחכה לי... להצתה שלי... 180 שנה ה' חיכה להצתה הזו... מה שנקרא הצתה מאוחרת!!!! אבל בשניה שהאש הזו הוצתה באותו רגע היו ניסים ונפלאות... וזה מה שמתתיהו ובניו רצו להנחיל בכלל ישראל... הנצחון הגדול נזקף רק להבנה הזו!!! אע"פ שהאש יורדת מן השמים מצוה להביא מן ההדיוט...

יש מצוה מדרבנן!!!! וזה עקרוני שזה מדרבנן... להדליק נר חנוכה... זה אש שמגיעה מלמטה... מדרבנן... והיא לימוד בשביל כל יחיד ויחיד שכשיש חשיכה... כשיש הסתרת פנים ואנחנו יושבים ומחכים לחיך מה... ההלו... קח בחשבון שיש פה עוד מישהו בתמונה!! יתכן שגם אבא שבשמים מחכה לחיך... נכון... יש פה חושך ומישהו פה צריך לקום ולהדליק את האור... ואם הקב"ה לא עושה את זה... אז כנראה שהפעם הוא רוצה שאתה תאיר לו... שאתה תיזום נאמנות ראשון!!! ונאמנות זה משהו אמיתי!! נאמנות זה לא תן וקח... כשהחשמונאים יצאו למלחמה הם בכלל בכלל לא תכננו לנצח... הם לא חשבו לרגע שהם יותר צדיקים מכל הדורות שקדמו להם... הם פשוט החליטו לזיום!!! אם הרבש"ע לא מחייך לנו אנחנו נחייך לו... אנחנו נבהיר לו שאנחנו נאמנים לו בכל מצב... ואנחנו מוכנים לחרף את נפשנו למענו יתברך בלי פידבק!!! וכאן!!! כאן עלו מים נקבות וכנגדם ירדו מים זכרים של נכונות מצד ה' להעניק ולתת לעם ישראל נתניה לשם נתניה... גם בלי פידבק!!!

טמון פה בין הייתר גם מסר כללי שהוא מסתמא קצת פחות מהותי אבל ננצל את ההזדמנות הזו להזכיר גם אות... הרי כך: באופן כללי טוב לדעת שכל פעם שיש לך קושי מסוים ואתה יושב ומחכה... מחכה שמישהו פה ישתנה במצב... מתי הנתונים ישתנו... מתי מישהו פה יבא ויפתור את כל הבעיות... אם זה הרבש"ע שיושיע או סתם מישהו שנפלת עליו שממנו תבא הישועה... תמיד תקח בחשבון שיתכן!!!! והפתרון נמצא פה!!! בידיים שלך!!! בהישג ידך... מה שנקרא: כי קרוב אליך הדבר מאוד בפך ובלבך לעשותו...

עזוב... לפני שנכנס לפרטים... לפני שנירה לכל הכיוונים... קודם תקח את זה בחשבון!!! כי יש כאלו שכ"כ הצליחו לסדר לעצמם בראש שהבעיה בעיה!!! והמנעול נעול!! והמפתח נמצא אצל מישהו מסוים... ואני פה תקוע עד שהוא יגיע... ורק אז משהו פה יזוז... אז נא תמיד לקחת בחשבון את האופציה ההזויה והבלתי הגיונית שקיים סיכוי שכל הבעיה מתחילה ונגמרת פה!! אצלי!! אצלי המפתח... אני הנועל... ואני גם הנועל... וכולם נושאים עיניים למושיע הגדול שנקרא אני!! שאין הדבר תלוי אלא ביי...

משפטים מאוד מזרים ותמוהים... אבל מה לעשות שזה בדיק מה שקרה בנס חנוכה!! עם ישראל במשך 180 שנה נמיקים בחשכת יוון... מחכים ומצפים לישועה... ולא מעלים על דעתם שהישועה נמצאת להם בתוך הכיס!!! בהישג ידם!! וכל מה שנדרש מהם זה רק להבין את זה... אז... כאן צריך להסתייג ולהזהר... כמוכן שאי אפשר לומר שכל מי שיש לו צרות בחיים זה בהכרח משהו שתלוי רק בו... ברור שיש אנשים שמסובכים בבעיות שלא תלויות בהם... אבל עדיין!! ניתן לומר שרוב התסבוכות והצרות שיש בדור שלנו... זה דברים שמפתח הישועה נמצא לא בשום מקום אלא רק בכיס שלי... אני יכול לומר לך בוידוי אישי... מכל המשברים שעברתי אי פעם בחיים... (והיו הרבה) ונשאתי עיני אל ההרים מאין יבא עזרי... לא היה לי שום קצה חוט... כמעט תמיד בסוף בסוף שחיפשתי את המשקפיים ומצאתי את אותם על האף שלי!!! ואגב: במבט לאחור זה מאוד מתסכל... תחשוב שאתה נזכר בימים שעברו בחושך... בכל מיני תחושות אפרוריות והסתבכויות רגשיות ואחרי שיצאתי מזה מתברר שאם רק הייתי מפנים שזה תלוי ביי!!! זה היה קורה הרבה יותר מהר... אבל היות והייתי עסוק בלהאשים את המזג אויר... או את הישיבה... או את הסוף זמן או את הסטטוס שלי בתוך רווק או שאר המתגוננות בחיים... ברגע שהעברתי את הכדור למשהו או מישהו אחר... בזה הנצחתי את הבעיה והענקתי לה אפילו חותמת...

לדעת ולהבין שרוב ההסתבכויות שלנו היום זה משהו מבפנים!!! זה אלומות אור שחסרה! משהו תקוע בראש... משהו מעוות בתפיסה... וכל מה שצריך זה פשוט לראות את זה באור אחר!! באור של פנימיות... בהבנה שה' פה איתי... ולהבין מה המשבצת שלי... וברובא דרובא של התסבוכות שלנו... עם קצת אור של בהירות הכל משתנה...

בקיצור: במשפט אחד וקולע קוראים לזה: מעט מן האור דוחה הרבה מן החושך!!!!

אני בכוונה משתמש במילים פחות תורניות... כי היום זה כבר מודה לדבר ככה... היום כבר לא צריך להגיד לאנשים ללמוד מוסר... כי היום כבר מקובל להשתמש במושג: ההלו... תטפל בעצמך... היום יש הרבה הרבה אנשים שלא חשודים על עודף יראת שמים והם מבינים שהם צריכים לעשות משהו עם עצמם... והם הולכים למישהו שיסדר להם את הראש והם מוכנים לכופף ראש ולתת למישהו להגיד להם איפה איבדתי את הצפון... אנשים מוכנים שינזפו בהם ויעמידו אותם במשבצת שלהם מתוך הבנה שאם אני תקוע... משהו תקוע לי בראש!!! חסר לי משהו בתמונה!! אני צריך ברק של אור שיתן לי את התמונה...

אני חושב שכל אחד מאיתנו בגיל מסוים... צובר לעצמו לפחות סיטואציה אחת אישית שבה אתה מגלה למפרע... שאוה... כמה סבלתי... איזה תקופה ארוכה שרפתי בחיים... ועל מה? על כלום!!! על חשיכה!! על חוסר בהירות בתמונת מצב... וזה הכי כואב הלב... מילא מדינת ישראל כעת... לאחר המלחמה... אין הרבה מה לדפוק את הראש בקיר... אין פה יותר מידי הפתעות... כי התגלה שהיו לנו באמת אויבים עם המון המון נשק ותחמושת... היו לנו פה סכנות משמעותיות... אז חבל שטמנו את הראש באדמה... אבל סו"ס הגיוני למה העדפנו לחמוק מלהילחם כי ידענו שזה לא פשוט... אבל תחשוב שיום אחד אתה מגלה זאב שעשוי מנייר!!!! אוי... כמה שהוא הפחיד אותי... אוי כמה שסבלתי ממנו... ובמבט לאחור אני מגלה שסתם פחדתי מהצל של עצמי... זה תסכול אמיתי!!! ברגע שהחשמונאים מגלים ש-180 שנה שרפנו על נר אחד!! על אלומת אור אחת שבשניה שעלינו עליה... הכל אז קדימה... כאן חובתו של כל אחד להבטיח לעצמו: לא עוד!!!!!! שלא יקרה לי כזה דבר... אם יש תסבוך אישי שאני סוחב אותו ואני עלול לגלות בעוד כך וכך שנים שזה היה נמר מנייר... זה אסור לקרות!! זו נקודה למחשבה מול נרות החנוכה... ההלו... יש פה בורא עולם... הוא נוכח... ואם תסכים לחיות ולחוות את הנתון הזה ולתת לו את המושכות... כל מיני נמרים עלולים להתגלות שהם עשויים מנייר... **קח את זה לאן שאתה רוצה**

מה הלומד'ס של תרבות

המשחק של יוון??

בימי החנוכה אנחנו שואבים חיזוק והתעוררות מהחשמונאים... ובשביל זה אנחנו משתמשים ביוונים... כלומר: הדרך שלנו להבין את הבשורה שהחשמונאים הביאו איתם... לצורך כך אנחנו נעזרים ביוונים!! כשאנחנו מתחקים אחרי האופי והסגנון של תרבות יוון... (שאת זה כמובן מאוד קל להבין!! לתרבות יוון יש סממנים חיצוניים בולטים וחדים) הרי זה כלי שדרכו קל לנו להבין מה באו לשלול החשמונאים ומה הם הכריזו בהנפת הדגל של 'מי לה' אלי'!!! את זה אני אומר בתור הקדמה לאחד הסממנים העיקריים שסימלו את תרבות יוון... הלא היא **תרבות המשחק!!** היוונים הם הראשונים שבנו אצטדיונים ומגרשי משחקים עם צפיה לרבים... הם הראשונים שהמציאו את המושג משחק- כמטרה בפני עצמה!!!

מה זה משחק??? מה הלומד'ס של משחק??

לפניך שני אנשים רצים!!! **אחד רץ** אחרי כסף... **והשני רץ** אחרי כדור...

מה ההבדל בין מי שנבהל להון **ורץ אחרי כסף** לבין מי **שרץ במגרש אחרי כדורגל??** ההבדל הוא ברור וחד כתער:

מי שרץ אחרי כסף... זה בגלל **שהוא רוצה כסף!!** (כדי להיות עשיר...)

מי שרץ אחרי אוכל... זה בגלל **שהוא רוצה אוכל!!** (כדי לאכול אותם...)

מי שרץ אחרי כבוד... זה בגלל **שהוא רוצה כבוד!!** (כדי להיות מכובד...)

אבל מי שרץ אחרי כדור ? ? ? מה הוא רוצה? הוא רוצה כדור??

לא!!! ממש לא!!! הוא לא רוצה את הכדור... אז מה הוא רוצה?!

הוא רץ אחרי כדור... כי... כי הוא רוצה להיות שחקן!!!!

הכדור זה לא המטרה בכלל... אלא רק ההיכי תמציי... איך אני אהיה שחקן?? איך תתגלה המיומנות שלי?? באמצעות הריצה שלי אחרי הכדור!! מי שלא מבין בכדורגל... מגיע וטוען איך יכול להיות שיש כ"כ הרבה אנשים שהראש שלהם נמצא בתוך איזה כדור... ועוד אחרי שהם כ"כ אוהבים את הכדור... הם גם בועטים בו... אבל בינינו... מי שמדבר ככה... זה רק מוכיח עד כמה שהוא לא מתחיל להבין את האירוע... את אף אחד לא מעניין הכדור... מה שכן מעניין **זה המשחק!!** וברגע שכדור מופיע באמצע מגרש מולך וכך שחקנים... השחקן שיעשה את הביצוע הכי מוצלח... הוא האירוע!!! זו ההמצאה של תרבות יוון!!

הם הראשונים שלקחו את ה'אני' והציבו אותו במרכז...

עד היום היו אנשים שהכסף היה אצלם במרכז... הכבוד תפס אצלם הכל... או תאוות השלטון היה בשבילם הפסגה... כל אחד והתחום שהוא נמשך אליו... אבל היוונים באו וחיידשו... שעזבו... עזבו כסף... עזבו שלטון... עזבו כבוד... **תתמקד בעצמך!! תעצים את עצמך!!** כל הרעיון של שחקן שהוא עושה ביצועים שלא מביאים לו שום הישג **מבחוץ... זה רק מעצים אותי מיניה וביה!!** מי שרץ אחרי

כסף... אז הכסף שלו מתרבה... אבל כשאני רץ אחרי כדור... הדבר היחיד שמתגדל כאן זה אני השחקן!!!

זו תפיסה חדשה שתרבות יוון פיתחה שבסוף בסוף ההישג הגדול לא מחכה בהישגים שמחוץ לי כמו כסף וכדו'... אלא היכולות שמתגלות בי... (יש פה לומד'ס שצריך לחדד אותה: שלא תבין... גם כשאני רץ אחרי הכסף... ברור שאני לא דואג לכסף אלא דואג לעצמי... **שאני** אהיה עשיר... אבל שים לב שגם אז... בשורה התחתונה אני פה לא הנושא... אלא הכסף!!! הכסף זה הנושא!!! והראיה הפשוטה ביותר: שאני צריך לשמור על הכסף מכל משמר... כי ברגע שהכסף יאבד באותו רגע הלכה העשירות... אבל במשחק זה לא ככה... אם הכנסתי כדור לשער והבקעתי גול ונהפכתי לשחקן המהולל! אני לא צריך קעת לשמור על הכדור כמו על כסף בארנק... הכדור יכול בעוד רגע לצאת מהשער... ואני נשארת השחקן!! כי הכדור היה רק היכי תימציי להפוך אותי לשחקן...

הדוגמא שמאוד ממחישה את זה... זה פיזותרפיה או חדר כושר... או קליניקה של ריפוי בעיסוק... כשאתה נכנס לחדר טיפולים כזה אתה כלפי חוץ חדר מלא במשחקים ומתקנים... אבל באמת באמת... מי מבין עניין קולט ששום דבר פה לא משחק!! אלא מאי?? יש פה אותי!! יש פה את הילד שצריך להתפתח מוטורית או רגשית... ובשביל זה יש פה משחקים שבאמצעותם הילד יפתח יכולות ותחושות... המשחק הוא לא המטרה... אלא הבן אדם!!!

אז כמובן שהיוונים לקחו את זה לפסגת האגו והגאוה והחומריות ובהם הם מייצגים את קליפת נוגה להאדיר את ה-אני ואפסי עוד...

אבל!!! כאן יש משהו מאוד מעניין... חז"ל לאורך כל הדרך לא מזלזלים בחכמה יוונית... חז"ל לא מפקיעים אותה לגמרי... הם כמובן מתנגדים אליה בתוקף וכל הטריטאות ובסילקאות זה מושב ליצים ואסור לאדם שילמד את בנו חכמה יוונית... אבל זה לא מגיע אצל חז"ל ממקום של הפקעה מוחלטת אלא רק מהסתייגות... מה ההסבר בזה???

אז כאן מתעוררת נקודה מאוד עמוקה:

בתור יהודים אנחנו מזהים שתרבות יוון זה בסה"כ **תחנה שניה!!!** התרבות החדשה שהיוונים פיתחו באותו פרק זמן זה היה בסה"כ סימפטום של ה-זה כנגד זה עשה האלוקים... כי הסיפור האמיתי שמסתתר מאחורי אותה תרבות יוון זה מהפך הרבה יותר משמעותי שהתרחש באותה תקופה בעבודת ה'... כבר הארכתי בנושא זה בשנים קודמות ואחזור קעת בקצרה: עד שהחלה מלכות יוון עיקר עבודת ה' הייתה **נבואה!!!** דהיינו התבטלות גמורה לה'... התבטלות לה' זה אומר שהרבש"ע- הוא הנושא היחיד!! אני פה בשביל להכריז שרק ה' קיים ואילו אני בטל ומבוטל אליו עד הקצה... כל עוד הייתה נבואה בישראל, **הדמות האידיאלית היה הנביא!!!** שהעבודת ה' שלו התבטאה בביטול מוחלט לה'... בלתי לה' לבדו עד איבוד החושים. (עד כדי כך שהנביא היה מכונה בשם **משוגע!!** לא ממקום של כינוי שם בתור לעג וקלס אלא זו הייתה הגדרה אידיאלית... הנה לך בן תמותה זכה להתעלות ולהיפך לאדם שלא מן הישוב... חלק מהנביאים לא נשאו נשים... כי הם היו מבוטלים בכל ישותם לה'...) העבודה התמקדה בזה שה' הוא הנושא היחיד!! ואם אני פה זה בתור אחד

מהרובטים שתפקידי לפנות מוקשים ולהעביר גילולים מן הארץ ומתקן עולם במלכות ה'... וברגע שאצליח לגמרי להפוך מיש לאין... כאן הושגה התכלית...

אבל ברגע שהנבואה פסקה... ההשגה הזו בבת אחת התפוגגה... מכאן ואילך באופן טבעי הקב"ה כבר לא תופס את הבמה (וגם להבדיל הע"ז לא תופסת מקום... שום התבטלות כבר לא תופסת בחיים)... וכאן תרבות יוון יצאה לדרך... תרבות יוון היא בסה"כ תגובה טבעית כיצד היצור האנושי הגיב ברגע שהנוכחות של בורא עולם כבר לא מוחשית לנו... ועל זה נאמר: חדלו לכם מן האדם...

כי **במה** נחשב הוא!!! דורשים חז"ל: אל תקרי במה **בסגול** אלא במה **בפת"ח**... מה פירושו?? כל עוד נוכחותו של ה' תופסת את כל הבמה... כולם מבינים ש'חדלו לכם מן האדם' כי במה נחשב הוא בסגול... מה אנו מה חיינו... אבל בשניה שהרבש"ע כבר לא מורגש... אוטומטית ה'במה' בפת"ח משתלט על הבמה בסגול" ולוקח את כל הבמה לעצמו... **וכאן מפחיד לומר!!! אבל היוונים לא לגמרי טועים!!** כי נכון אמנם שהיוונים לקחו את זה לטומאה ולפורקן יצרים שלהם... אבל גם עבודת ה' עברה שינוי. **ועבודת ה' עברה מנבואה ל--תורה**... כל עוד עבודת ה' הייתה נבואה... אז עיקר הנושא שה' יחיד בעולמו וזהו!!! להפוך מיש לאין... ולהתבטל לגמרי ליחודי יתברך...

אבל ברגע שעבודת ה' עברה מנבואה לתורה... כאן המהלך הוא כמעט הפוך במאה שמונים מעלות!! פתאום יש עולם... יש בני אדם... יש כסף... יש חיים... יש רצונות ותשוקות... **ו... ו... ויש תורה!!!!!!** ה' נתן לי תורה כי הוא רוצה אותי שחקן שלו כאן במגרש הזה!!! ה' לא רוצה שאתבטל ואתאדה ואהפוך מיש לאין ומכחל-לא!!! אדרבה... ה' ברא מגרש!!! והוא רוצה אותי שחקן אלוף שלו... ה' רוצה את ברכת הנהנין שלי... ה' רוצה את המשא ומתן שלי באמונה בחו"מ. ה' רוצה אותי אוכל מאכלים כשרים... בקיצור: ה' מזמין לי מגרש משחקים... ומצמיד לכל משחק את כללי המשחק ע"פ תורה... והוא זורק אותי למגרש... ומכאן ואילך כל המטרה היא... קדימה... ה' רוצה שתהיה שחקן אלוף שלו!!! קעת כל המטרה היא שה' יוכל להראות בכל העולמות בגאוה שהנה... ראיתם את בני אתה- ישראל אשר בך אתפאר... תראו איזה עבד ה' נאמן לי...

אתה קולט?? לפתע מתברר שבניגוד לתפיסה שהייתה בזמן הנבואה... אין פה איזה יעד מסוים שאליו חותרים... שהנה... הגענו ליעד...

לא!!! בעבודת ה' שנקראת חיי תורה... **היעד הוא השחקן בעצמו!!!** אני חי כאן בעולם הזה ומתמודד במגרש... והנה ה' ניצב עלי מלא כל הארץ כבודו, מביט עלי ובוחר כליות ולב אם אני עובדו כראוי... ותכל'ס... מה הוא רוצה ממני? באיזה יעדים אני אמור לעמוד? מה הציפיות שלו ממני? שום דבר!! הוא רוצה אותי בעצמי!! את עצם הנאמנות שלי!! את השחקנות שלי במגרש שלו כמות שהיא! שתבין: כששלמה המלך בונה את בית המקדש... יש פה יעד מאוד ברור!! להכניס את ארון ברית ה'

ומתורמם על כל המעשים... אז למרבה האבסורד ישנה דמות אחת יוצאת דופן... שגם כשכולם עסוקים בלהעצים את האישיות שלהם בקרבת אלוקים... יש מישהו שמקריב את השטייגן האישי שלו... תנחש איך קוראים לו? יששכר!!! יש קשר מובהק בין יששכר לחנוכה... לא נכנס לנושא... זה מהלך שלם של הבני יששכר... שיששכר נולד בחנוכה... וכל העניין של חנוכה זה חינוך והרצבת תורה וזה יששכר... **עכ"פ יששכר נמשל לחמור!!!** ולמה??? כי הוא זה מוכן להיות **חמור עבודה!** שמה זה אומר??? זה לעמוד מול משימה ספציפית שה' רוצה... ולבצע אותה כמו **חמור עבודה!!!** התפקיד של יששכר זה להעביר תורה... לשנע תורה... זאת אומרת: אם אני מחזק אותך בעלון שלי!! אז אתה מקבל חיזוק! ואילו אני?! אני מעביר את החיזוק!!! קוואטער של חיזוק...

אתה כעת קראת מאמר והתרגשת... התחזקת... התרוממת... ואני?? אני שום דבר!! היות ואני צריך להעביר את הדברים... אז אני כולי ממוקד במשימה הטכנית!! איך אני מוריד את זה... כמונן שאין פה צביעות... סו"ס הדברים יוצאים מתוכי... אבל בחלק העברה שבזה אני מרגיש חמור עבודה!!! כשאתה כותב... כל כולי טכני!!!

זו המשבצת של כל מי שנמצא בעמדה של השפעה... החל ממו"ץ... רב... משגיח... רבני ישיבה... משפיעים... מחנכים... מי שנמצא בעמדת מקבל... הוא מקבל חיזוק!!! יתכן שאתה יוצא עשיר מהעלון שלי... אבל אני מסיים את העלון ומרגיש משאת... כלומר: אם מקודם אמרתי שעיקר עבודת ה' שלנו כיום זה אתה!!! אתה הנושא!!! אתה המטרה!!! אתה פה השחקן... אז זהו! שיששכר הוא היחיד שנשאר בעמדה של יששכר חמור גרם... יששכר זה לעמוד מול משימה ולהתמקד בה!! לא ביי!!

אבל עזוב... כעת לא באתי לפתוח את הנושא הזה... וגם אל תרחם עלינו... מי שזו השליחות שלו... הוא מסתדר עם זה... (וגם ליששכר יש את המקום האישי שלו... ב'בין המשפטיים' שם גם הוא יכול להתמלאות) רק מה בכל זאת באתי להגיד? שאל תחשוב שהדשא של המשפיע יותר ירוק!!!

לא אשכח שהייתי יושב בדרשות ומתרגש לראות את המשפיע איך שכל מגמתו לחזק את כלל ישראל ומכל תנועה שלו ראיתי איך שכל מעשיו לשם שמים והתמלאתי בקנאה... גם אני רוצה להיות כזה בוער בעבודת ה'... ואילו היום... אני מוצא את עצמי עומד במקום של אותו משפיע... ופתאום אני קולט למרבה האבסורד!!! שכולם פה מתרוממים... כולם פה מתחזקים... חוץ!!! חוץ ממני... אני כעת עומד מול ציבור ואמנם גם לי מאוד חשוב כבוד שמים... אבל כעת בשניות אלו אני עסוק בנושא אחד ויחיד... מה אני הולך להגיד... ואוי... שכחתי מה רציתי להגיד... כולם יוצאים עם חיזוק... ואני?? איך אני יוצא? **חמור עבודה!!!**

כך שאל תחשוב שהדלקת נרות שלי יותר קדושה משלך... זה שאני חזקתי אותך... אשריך שהתחזקתי... אתה קבלת חיזוק... אבל אני שהעברתי את החיזוק... יצאתי משם אחראי שינוע!! יש לי את אותם רגעים יבשים כמו שלך ואולי אפילו יותר... נכון שגם לי יש את הרגעים שלי... אבל לך יש את כל הזמן!!! אז תנצל את הזמן שלך להיות שחקן טוב של ה'... אני בא לראות את ההדלקה שלך...

באיזשהו מקום כאן נמצא ההבדל בין שטחיות לבין עומק ופנימיות...

אדם שטחי מסוגל למשש רק הישגים מוחשיים... הוא מוכרח לגמוע קילומטרים בשביל לחוש את ההישג במוחשי... הנה... הייתי פה והגעתי לשם... זה אולי גם הישג... אבל מי שמסוגל לחוש רק כזה סוג של הישג... זה נקרא הבנה שטחית... כי ההישג האמיתי והפנימי הוא להבין שגם מי שלמד חמש מאות דפי גמ'... זה לא הדפים... **אלא הוא!!!** לא הדפים גדלו אלא אתה גדלת! אתה נהיה עמל בתורה יותר גדול!! אתה באישיות שלך נהיית כזה שמוכן לתת את כל הדעת שלו לה'...

אגב: יש לי בשבילך רעיון פרקטי: אם יש בחור שנבחן על המון דפי גמ' ואתה מאוד רוצה להמחיש את גודל ההערכה שיש לנו לגודל הידע והבקיאות שלו... יש לי רעיון איך להמחיש את זה... פשוט תלך ותדפיס ותצלם דף דף מהדפי גמ' שהוא נבחן עליהם ושישטחו את הדפים האלו ויפזרו אותם על מלא מלא שולחנות אחד ליד השני... ואוה... תראו!!! תראו כמה מלא מלא דפים... ותחשוב שכל זה נמצא לבחור הזה בתוך הראש! נו... זה עוצמתי?? יופי!!! אבל ההלו. עם כל הכבוד להתלהבות סו"ס אם תשים לב הדפים האלו ששטוחים על השלחן **הם שטוחים ושטחיים!!!** כי הסיפור האמיתי באמת זה המטר שבעים הזה בגודל הטבעי שלו... זה הגב הבודד הזה שהתכוּפף כ"כ הרבה שעות לכ"כ הרבה דפי גמ'. זה לא הכמויות... **זה האיש!!!** זה מי שכ"כ הרבה עמל ויגע בתורה... זה הנכונות של עבד לה' לקונו!! ולכן בסופו של יום הדפים הם רק סימן ולא סיבה. לא הדפים התרבו אלא השחקן העצים

זו הפנימיות של חנוכה!! חנוכה לוקח את התפיסה היוונית ומגייר אותה... ליוון יש מה להציע... יש להם להציע חושך!! דהיינו גוף אטום וחשוך שאומר: הלו... זה מתחיל ונגמר כך!! תעצים את יכולת השחקנות שלך!!! והאור של חנוכה מגלה... כן כן... היוונים לא טעו... הכיוון שלהם נכון... זה בהחלט אתה!!! אבל מה אתה??? מה שאתה יכול לתת לרבש"ע... לאן אתה יכול להגיע עם זה... לאיזה פסגות של נאמנות...

אז כן... אני רוצה לגלות לך בחור יקר... אולי יהיה לך קשה לעכל את זה... אבל בגגדול... אנחנו לא באמת זזים בחיים!!! קח בחשבון שבגגדול הרגלים שלך עומדות ומדשדשות על אותו מקום בחיים... כמו שהמטר שבעים שלך לא הולך לפתח ממדים יותר גדולים (ואתה גם לא מעוניין...) אם ככה... גם בחלק הממשי והפיזי אין הרבה לאן לפרוץ... אז לאן יש לי כן להתקדם בחיים?? **השחקן שבך!!! האישיות שלך!!** שם מחכה לך השטייגן הגדול... אל תצפה לקילומטרים רוחניים... גם אל תצפה למשטחים סיטונאים של זכויות... כי לא זה הסיפור... הסיפור האמיתי זה אתה!!! הראש גדול! השחקן ממריא!! שם יש לאן להתעלות

... ואם הגענו לכאן... אז במאמר המוסגר... יש להדגיש!!! אחרי שדיברתי והארכת להסביר שאתה בעצמך זה היעד!! שבכל עמידה בניסיון אתה בעצמך גדל

לקודה"ק... ואז!!! ואז מה?? ואז זהו!!! ברגע שהארון הגיע לקודה"ק הגענו ליעד!!! זהו!! וישלח את העם וילכו לבתיהם שמחים טובי לב...

אבל כיום... אני שואל אותך... האם גם כיום נראה לך שהיעד הוא להכניס איזה משהו מסוים לקודש הקדשים... וזהו?? שישאר שם?? איפה... איפה... היום ה'משהו' הזה הוא כמו כדור פינפונג... יש לך ניסיונות ופיתויים ואתה צריך לבעוט עם כל הכח לשער של קודש הקדשים... ואתה צריך לבעוט עם כל הכח עד שהכדור נכנס לשער של קודש הקדשים ואני יחד איתו כמונב... נו... וכעת מה קרה?? כעת זהו??

שום זהו... כעת אני!!! אני גדלתי מזה!! אני הבקעתי את גול הנוכחי!! אני בכל עמידה בניסיון נהיה שחקן עוד יותר נבחר של ה'... וקדימה... מיד אח"כ הכדור שוב יוצא מקודש הקדשים... ושוב מתחיל משחק... ושוב אני בועט... ושוב בוקע גול... ושוב מטפס... מי?? **אני!!!** אני נהיה גדול יותר!! מרומם יותר!! המשחק נשאר אותו דבר והכדור אותו כדור...

ופה הטעות שכולנו טועים בה... אף בן עליה לא מדלג על השלב הזה... התלונה המוכרת של הבן עליה... אני מרגיש שאני טוחן מים... כל פעם אני תופס חיזוק ונופל... שוב משתדל להיכנס ללימוד ושוב ריפיון... כל פעם מחדש... אני מרגיש שאני מדשדש ועומד כל הזמן על אותו מקום... **אז לאן?? לאן זה מתקדם?? ומהי התשובה??**

כן!!! אתה בדיוק כמו השחקן כדורגל... גם הוא כל הזמן רץ באותו מגרש... אז נכון... הוא באמת הבקיע כמה גולים... והכניס את הכדור לשער... אבל בינינו... מה זה שווה... הרי מיד אח"כ הכדור שוב יצא והוא שוב בעט והכניס לשער... נו... לך תשאל מי שמבין בכדורגל האם השחקן כל הזמן מדשדש על אותו מקום?? הוא יתפוצץ מצחוק ויגיד לך... ההלו... יש לך טעות אופטית!!! **הכדור!!!** הכדור באמת כל הזמן מסתובב סביב עצמו באותו מגרש... **אבל השחקן ? ? ? השחקן עץ... השחקן צבר שיאים בלתי נתפסים והמריא במהירות והגיע לפסגה...**

הרגלים שלו אולי רצות באותו קילומטרז' אבל השחקן שבו? זה הסיפור! **על אותו משקל:** הניסיונות... ההתמודדויות... נשארות על אותו מקום... המגרש הוא אותו מגרש... אבל השחקן?? השחקן הוא זה שתוך תקופה קצרה טיפס בסולם השיאים והגיע רחוק מאוד... מתי נבין את הנקודה הזו?? מתי נבין שהיום ה' רוצה אותי!!! אני פה הסיפור!!

מתי נבין שגם כשאני לומד את כל הש"ס... גם אז... זה לא הש"ס... **זה אני...** זה כמו אלוף העולם בריצה... שמסוגל לרוץ על 50 ק"מ לשעה... מה כ"כ מרגש בזה?? שבזכות הריצה שלו הוא הצליח להספיק את המעריב האחרון בשטיבלאך?? לא... מה פתאום... ההישג של אלוף העולם בריצה מתחיל ונגמר בו!!! בזה שכתוב לו על המצח אני אלוף הריצה!!

אני אגלה לך סוד כמנס: הרעיון שאמרת עכשיו... אתה יודע איך קוראים לזה?? קוראים לזה לומד'ס!! קוראים לזה עיון!! פנימיות!!

סערת הקוגלים הסתיימה והמבצע הוכתר בהצלחה...

ש... שש... שקט... היום איכשהו זה צריך לקרות... היום בלילה יחול ל' בחודש כסליו... ואמורים לקדש את החודש... אבל יש מתח גדול!!! כעת הגזירה על מילה חודש ושבת היא בשיא תוקפה... והגזירה על קידוש החודש כרוכה בהכי הרבה סיכון... כי היא תלויה גם בתאריך מוגדר!! וגם באיש מסוים... מדובר בתאריך ל' בחודש ואצל הנשיא... ממילא ברגע שהגיע ליל ל' בכסליו... מיד כל האזור שסביב ביתו של ר' יוסי בן יעזר איש צרידה נהפך למין עוצר בלתי רשמי... שכל מי שצועד לכיוון ביתו של ר' יוסי... כל העיניים ננעצות בו בחדש שמא הוא בדרך להעיד עדות החודש... אבל נו... עם זה עוד הסתדרנו... כי היהודים תמיד הוכיחו את עצמם בפעולות הסחה של תפאורה כדי להסוות את העיקר... אז גם כאן היה את הסתייון המשת"פ שנתן ליוונים להבין שעיקר ה'קנאק' של קידוש החודש זה האלפים שגודשים את לחצר בית יעזק והחאפלא של ה'סעודות גדולות היו עושים להם שיהיו רגילין לבא... 'וזה שכולם נכנסים בזה אחר זה לנשיא כדי לקבל 'ברכה'... זה עיקר קידוש החודש!!! תעשה משהו... לך תסביר לקסדור יווני שמכל התפאורה הזו הרי למעיישה קידוש החודש מתחיל ונגמר בזוג עדים בודדים שמעידים מול הרכב של ג' דיינים ומקודש מקודש זהו... ממילא מאוד בקלות ניתן להסיח את מוקד תשומת הלב... ואכן כוחות גדולים של משטרה וצבא פשטו על המטבח של בית יעזק כדי למנוע את החגיגות... אירגנו להם כמה נערים פרובוקטורים שניסו להתקרב עם כמה מגשי קוגלים ותפסו אותם עם חם והיה עקשען... וכתבים... ובשעה שהרוחות התלהטו סביב 'סערת הקוגלים' הרי באותה שעה מתחת אפם של היוונים יוסי בן יעזר קיבל שני עדים כשרים ומופלגים שהעידו בעליל על הלבנה... אמרו כיצד ראייתם את הלבנה... לפני החמה או לאחר החמה, לצפונה או לדרומה... כמה היה גבוה ולהיכן היה נוטה... וממצאו דבריהם מכוונים, התכנסו שם עשרה וראש ב"ד אמר מקודש... וענו מקודש מקודש וככה התקבלה עדות מהודרת... והשמחה הייתה עצומה!!!

מה יהיה בחודש הבא?? ירחם המרחם... כעת זה עדיין הסיפור הקטן... סו"ס חודש כסליו טבת שבט, זה לא כ"כ נפקא מינה... (סו"ס תוכה עדיין לא היה, ועשרה בטבת נו... אמנם כשאין שלום אז צריך לצום גם בזמן הבית... אבל מקסימום מתענים שני ימים... רק מה יעשו השנה שהימים השני יוצא בשבת... גם אם עשרה בטבת דוחה שבת... השאלה היא: אם ספק עשרה בטבת גם דוחה עונג שבת וליתוב תעניתא לתעניתא וצ"ע) אבל כשיגיע חודש אדר וכלל ישראל יצטרכו לדעת מתי פורים... וכ"ש וכ"ש כשיגיע פסח ואז יהיו מוכרחים לפרסם שהוקבע חודש בזמנו... כאן יהיה האתגר הגדול... כי כל עוד שקידוש החודש מסתכם בשני עדים ומותב תלתא... אתה יכול לעשות פעולות הסחה... אבל כשהמידע צריך להגיע לרבבות אלפי ישראל מתחת אפם של קסדורי יוון... כאן זה כבר הרבה יותר מסובך...

--- ימים יגידו ולאחר עשרות בשנים... ישב סבא ר' יונדב וסבתא שתח' עם הנינים מול הנרות המרצדים כשברקע עשן המערכה... ויחד עם סבתא יושבים ומספרים ומתפרקים בגעגועים עזים על אותם לילות ארוכים של עסק התורה בעמל וגינה בתנאים לא תנאים... סבא מספק בערגה על השירשור הבלתי פוסק של מימרות שעברו מפה לאוזן מהמתחדש בלשכת הגזית הפעילה תחת אש!!! סבא מתאר בעיניים בווערות את אותו שבוע שמינו אותי להיות הסרסור להעביר מאות דרשות ובנין אב וקו"ו וגז"ע טכניות שנתחדשו לאחרונה בלשכת הגזית והתפקיד שלי היה להעביר את ה'תורה' הזו כמות שהיא לעיר מודיעין... בו בזמן שאני יודע שממתיינים לי שם מאות ת"ח מופלגים שהם הולכים בלבוץ בצמא כל מילה שהולכת לצאת מפי... הם הולכים לחזור ולשנן את זה ולהעביר את זה הלאה לתלמידים שלהם... ו... ואוי לי אם אני טועה במשהו... סבא לפתע התחיל לרעד כולו... ישבתי ושיננתי וחזרתי על זה מאות מאות פעמים... אם לא אלפי פעמים!!! בפחד אימים!!! יענקי לא התאפק ו... ושאל: סבא... לא הבנתי... ממי פחדת?? מהיוונים?? פחדת שהם ישמעו אותך?? לא!!! לא מהיוונים... פחדתי מעצמי... אני כעת מוסר תורה!!! אני מעתיק שמועה... היות והמדינה משובשת בגייסות של יוון... אז נוצר מצב שאמנם כי מציון תצא תורה... אבל מי יעביר את זה הלאה?? אין שינוע משומן שיכול להעביר תורה... ואני נבחרתי להעביר את העדכון החודשי לעיר מודיעין... ורעדתי מפחד!!! כי אני מחזיק באמתחתי מאות מימרות שבשביל אנשי מודיעין עלית אני המעתיק שמועה ואני פה הצינור שדרכי התורה מגיע אליהם!!! ואם אני ח"ו מפספס ואומר על טמא טהור ועל טהור טמא, המשמעות היא שכל עיר מודיעין עלילת עלולה להיכשל... במה?? במים הרעים!! ב-אי ידיעת תורת ה'!!!

סבא התחיל לספר על המערות... אבל סבתא הייתה אותו... עזוב... זה לא בשביל הדור הצעיר... 'אם אמרתי אספרה כמו הנה דור בניך בגדת...' אפשר להסתפק בסיפורים קצת פחות טרגדיים... סבא מיד הסכים עם סבתא ולא התווכח... כן... סבא לא מפסיק להצביע כל הזמן על הגורם מספר אחד ששמר עליו בימים הכי חשובים... הלא היא אמא שלנו!!! איזה מסירות נפש... איזה נכונות... באיזה קנאות ונחישות בלתי נדלית, שאמא עמדה על המשמר... הנה... אתם רואים את הכדים האלו?? על כד אחד כתוב ת'- זה תרומה!!! ועל הכד השני כתוב: מ'- זה מעשר... סבתא לא ויתרה... בעקשנות היא הפרישה תרומות ומעשרות כדן יום יום!! סבתא סימנה לסבא משהו... אוהו... כן... אני נזכר באותו יום מר ונמרה... זה היה אחד הימים הכואבים ביותר... שבמשך שלוש שנים תמימות אספנו מעשר שני וכל הזמן חיללנו על המעות... בתקווה ובגעגועים שיום יבא ואנטיכוס יעזוב את ירושלים ואז נוכל לעלות עם כל המעות המצטברות ונאכל מפריה ונשבוע מטובה של הלכות בכסף מעשר... תכל'ס לעת עתה הצטברו אצלנו כמויות של מטבעות... וכל הזמן קוינו ש... נו... אוטוטו זה מגיע... בשלב מסוים זה הצטבר לסכומים כאלו שלפי החשבון יצא לנו שבקצב הזה אנחנו נצטרך לעבור לירושלים לתקופה של כמה חודשים כדי לגמור 'לאכול' את כל הלכות בכסף מעשר שני... אבל הלוואי... אנחנו מחכים לשניה הזו... ותכל'ס... החודשים נקפו והשנים התחלפו... והגיעה השנה השלישית שנת מעשר עני... (מעשר עני לא היה לנו בעיה לתת... עניים לא חסר... אבל בשביל מעשר שני צריך ירושלים) והספירה לאחור החלה כ... כי בעוד כמה חודשים מגיע חג הפסח ואז מגיע שעת הביעור!! אם עד אז לא מסתדרים העניינים... אנחנו נאלץ להפסיד את הההההכל כמו ידינו... והתפללנו... וקוינו... ורצינו... ובכינו... אבל ה' רצה אחרת!!! וגם כשכבר הגיע חודש ניסן עדיין קוינו... ישועת ה' כהרף עין ונזכה עוד בזו השנה שגייענו ה' ששים ושמיים בבנין עירך ונאכל שם לכה"פ את המעשר שני... אבל ה' רצה אחרת!!! ובסוף חוה"מ פסח... בלב קרוע ומורתח... בבכיות קורעות לב... הוצאנו כמה כדים מלאים במטבעות יקרות תרתי משהו... שטומנות בחובם המון המון מטען רגשי... נישקנו אותם באהבה... ו... והשמדנו אותם... כיתתנו אותם... הפסדנו אותם כמו ידינו... ואמרנו בלב קרוע: יהי רצון שיתמו שונאינו ואויבינו וכל מבקשי רעתנו... כן... היה נס פך השמן!!! שכ"כ השתוקקנו להדליק נרות הסמורה וה' זיכה אותנו... אבל נא לא לשכוח שהנס הלא פחות גדול מזה... זה כל אותם שנים שעברו בחושך שכ"כ השתוקקנו לקיים מצוות ה' עם כל הלב באהבה ולא תמיד זה הסתיים בנס פך השמן!!! על כל טיפת שמן טהור היו הרבה הרבה פירות של ביכורים ותרומה שנאלצנו לשרוף מחוסר תנאים של טהרת תרומה... על כל יום של נס פך השמן היו לנו המון ימים שנאלצנו להפריש חלה בטומאה... ו... וכל זאת באתנו ולא שכחנו... ולא התייאשו והמשכנו לקוות והנה... עד שריחם עלינו ה' וגברה מלכות בית חשמונאי...

ועל המלחמות!!!

לפניך יומן מלחמה... אוסף ומקבץ של שמות מושגים ומונחים שהתרגלנו להגות ולהכיר אותם לאורך המלחמה... אבל הפעם נציג אותם מהזווית של תוככי בית המדרש... מהזווית של הלוחם האמיתי במלחמתה של תורה ובמלחמת היצר בעבודת ה'...

התירה למגע - סדר מוסר...

חזן 3 - הבבא השלישית/בבא בתרא...

קלע דוד - ק"ש בזמנה (ואני בא אליך בשם ה' צבקות אשר הרפת, שמואל ז')

בור הפיקוד בקריה - העוסק בתורה!! נותנת לו מלכות ומימשלה...

החייל הקרבי - רווק הדר בעיר ואינו חוטא...

לוחמי ההגנה האווירית - תשובה ומע"ש כתרם מן הפורענות...

ציר פילדלפי - התנתקות וחסימה מהרשת (-המנהרות)!!!

גבול ירדן ישראל - שברירי כמו השיזאמי...

חיל שיריון - נשות האברכים ואמהות הבחורים...

אמל"ח - קובץ מפרשים... וספל קפה...

חייל סדיר - בחור ישיבה ללא פלאפון!!!

קו העימות - הרגע שאחרי מעידה רוחנית נקודתית...

העצור הירוע - ישיבוחר לשעבר שבחר את הבחירה הלא נכונה

לשכת הגיוס - רשת אלוטית...

מרחב מוגן - ריון לחדרי תורה ומיד היסורים בורחים ממך...

ככפוף להנחיית הדרג המדיני - הוראות גדולי ישראל.

בית חולים שיפא - רשת פרוצה לגמרי לצורכי פרנסה...

קלקשינוב - בחור שמסוגל להחליט מתי אני הולך לישון...

ביידן מול טרמפ - בחור שקם מוקדם מול בחור שקם מאוחר...

חייל מילואים - אברך שיש לו בנים וביתו ריקם...

המזח בעזה - המצב של הקבלה שלי מר"ה ? ? ?

ברגותי - די... תשחרר... די לעומס דת... מה זה הפאנטיות הזו...

שבועי באוקטובר - היום שתחליט סופית כמה אני לא יכול להמשיך!!

כטב"ם - בחור ישיבה ער מהשעה 2.00 בלילה ואילך...

שבירי ירוט - כמה אני מרגיש ביום שקמתי מאוחר...

הרפורמה המשפטית - מסכת סנהדרין.

חיל ההנדסה - פסוקי דומרה... לזמר עריצים ולהכרית קוצים...

אחים לנשק - אם לא תלמד. אתה עלול לצאת כזה... ראה הוזהרת

הסכם אוסלו - רישיון ופארנסאלאך לבחור ישיבה... (נשק שלילי)

הפגנות השמואל - מי שלועג לבחור בן עליה... הכלבים נובחים ו...

חריבות ברזל - ק"ש שעל המיטה... וחבר פיפיות בידם...

נמר ונגמ"ש - בראתי יצה"ר בראתי לו תורה תבלין...

אתה הראש אתה אשם - בקרוב כשתתחתן... תזכה להיות האשם

ביחד ננצח - כי איך אעלה אל אבי והנער איננו איתי...

אזעקה - עוד שיערה לבנה בקוק/עוד חבר שהתארס...

התביעה בהאג למעצרי בכירים - גזירת הגיוס!!!!

נפילת מושטר אסאד - ואל תתייאש מן הפורענות...

80 טון חומר נפץ - זמן חורף שלם של שטייגן!!!!

פצצת תאורה - הדלקת נר חנוכה.

ועל הניסים ועל הפורקן ועל הגבורות ועל המלחמות ועל הנחמות שעשית לאבותינו בימים ההם ו... ואנחנו בעיצומם גם בזמן הזה!! נמשיך לעמוד על המשמר של מלחמת הקדושה ואז נתקיים בנו ואתה ברחמיך הרבים עמדת להם בעת צרתם... מסרת גיבורים ביד חלשים ורבים ביד מעטים וטמאים ביד טהורים ורשעים ביד צדיקים וזדים ביד עוסקי תורתך...

חזקו עלי דבריכם... אז נדברו יראי ה'...

ישנה שאלה שמנקרת ומציקה בי כבר שנים... חז"ל אומרים במסכת מגילה (יז): מדוע יעקב אבינו נענש שיוסף פרש ממנו עשרים ושתים שנה? כנגד עשרים ושתים שנה שיעקב פירש מאביו יצחק ולא קיים כיבוד אב...?

הוקושיה זועקת: אני לא מבין... אותם כ"ב שנה שיעקב אבינו הלך אצל לבן... האם מתברר שכל זה היה טעויה? אתה רוצה להגיד לי שיעקב אבינו מתחרט שהוא הלך ללבן? האם כל פרשת ויצא... שבע שנים ברחל, ושבע שנים בלאה... וכל ה"ב שבטים וכו'... כל זה בסוף מתברר כמחול אחד גדול... כי... כי למעשה יעקב אבינו היה בכלל אמור להישאר עם יצחק? זה נראה לך?? פשוט וברור שלא!!! אם התורה מאריכה כ"כ לספר לנו על 'מעשה אבות' של בחיר האבות... על כרחך מדובר בהכי הכי הכי דרך ישראל סבא!!! במהלך הכי אידיאלי והכי מושלם!!!

אז רבש"ע: למה יעקב נענש על מהלך שהוא לא מתחרט עליו לרגע??

למה מגיע ליעקב אבינו עונש על דבר הכי נכון שהוא עשה!! שהוא עומד מאחוריו עד עצם היום הזה?? מה הפשט בזה???

עכשיו: אני רוצה שתבין: אם השאלה הזו הייתה נקודתית... היא לא הייתה כ"כ מפריעה לי... וגם לא הייתה פותח את הנושא הזה כאן... אם היה מדובר בשאלה ספציפית היא לא הייתה מציקה כ"כ...

הסיבה שהשאלה הזו כ"כ מנקרת כי היא מצטרפת לעוד כמה שאלות בודדות בסגנון הזה... שיש כמה מקומות בחז"ל שיוצא משם מין התרשמות כביכול שהצדיקים נענשו גם על הדברים הכי טובים ונכונים שהם עשו!!! **זה בשבילנו סדן אדום!!!** כל פעם שאנחנו נפגשים עם כזה נתון... הוא נכנס לאיזשהו תא במוח ומנקר... הוא כל הזמן מהבהב לנו בראש באיזה פינה סתרת... (מי שמבין אותי מבין...)

ומהי הסיבה שזה כ"כ מציק?? פשוט מאוד:

כי לכל אדוך נורמלי יש נטיה אנושית לנהוג כחוק ולעשות מה שמוטל עליו כי אז אני רגוע שאני משוריין ומאובטח ולא מרחף עלי סיכונים... אבל ברגע שיש כמה מאמרי חז"ל שהבנתי מהם שלפעמים גם כשאתה עושה את הדבר הכי נכון למרות זאת אתה נתבע ונענש על זה... זה מערער את הציביות הזו!!! (זה כמו אזעקה פעם אחת בשבוע בגוש דן... לא צריך יותר... גם אחרי שיש לך את כל הביטוחים האפשריים... אבל עדיין יש משהו שתערער יציבות ביטוחית) זה מעניק מין תחושה ש... עזוב... הרי גם אם אני אחיה הכי צדיק כמו יעקב אבינו, ואני אעשה לגמרי לגמרי מה שצריך לעשות... הרי בסוף גם הוא חטף בומבות... על המהלך הכי נכון שהוא עשה...

והנתון הזה מנקר: זה מציק!! ומעניק תחושה פנימית של... של 'שוא עבוד אלוקים ומה בצע כי שמרנו משמרתנו... ואני חושב שהנזק הרוחני שיש לנו מעצם התפיסה המטרידה הזו שמהבהבת לנו כל הזמן בראש כמו נורה אדומה... זה נזק מאוד נרחב!!

את המשפט הזה אני אומר בתור הקדמה לאלו שהולכים להתקיף אותי למה אתה פותח שאלות שכאלו... ולכן אני מרגיע שהנזק הגדול כבר קרה!!! עצם זה שאנחנו מתהלכים עם סוג תחושות כאלו שיש גדולי עולם שנתבעו על הדברים הכי נכונים שהם עשו... זה ממש בגדר 'כאי השתות ירסון צדיק מה פעל??'!!! מין תחושה כזו... שהנה... מה זה כבר משנה... הרי מה שאני אעשה יתפסו אותי... אז גם להתאמץ כמו יעקב אבינו וגם לחטוף אח"כ... ולכן אני חושב שחובה קדושה מוטלת עליו לפתוח לך קמט שכזה להציף אותו... לפתוח אותו בנושא ולבאר אותו הדק ולסקל את הנזק שיכול להיות ממנו...

מי יודע אם לעת כזאת קוראים לעלון הזה 'אז נדברו' דיא ה' איש אל רעהו... ולו בשביל לתת מענה לפסוק אחד לפני (במלאכי ג') חזקו עלי דבריכם אמר ה'... אמרתם שוא עבוד אלוקים... או לחילופין (עוד כמה פסוקים לפני כן) הוגעתם ה' בדבריכם, באמרכתם כל עושי רע טוב בעיני ה' ובהם הוא חפץ... **שני הפסוקים האלו נוגעים באותו רעיון!!!** הרעיון הוא שברבות השנים יצטברו לנו בראש כל מיני חצאי משפטים וחלקיקי מאמרי חז"ל שיצאו לנו משם סלט אחד גדול... ובשורה התחתונה אנחנו נצא בהתרשמות ש... שעזוב... הרשע הכי גדול ישב בגן עדן בגלל שצדיק אחד דיבר עליו פעם אחת לשה"ד וכו'... והצדיק הכי גדול יסבל סבל רב... כי נכון שהוא עשה את הדבר הכי נכון בעולם... אבל על הדרך הוא הפסיד כיבוד אב או הפסיד קדושה ועל זה הוא הולך לחטוף... בקיצור: המסקנה הסופית היא שמה שתעשה בעבודת ה'... אתה לא מכוסה...

ומבחינתי (ונדמה לי שאני משמש כ-פה לעוד הרבה יהודים כמוני) בדור שלנו זו שליחות עצומה!! פשוט 'אז נדברו איש אל רעהו...' בא נדבר על זה... בא נפתח את הסוגיות ונבין ש-קל אמונה ואין עוול!!! להבין שהקב"ה הגון!!! להבין שמי שעושה טוב יהיה לו טוב ומי שעושה לו רע יהיה לו רע... להבין שלמייעשה בעולם האמת לא מחכים לנו שום הפתעות... --- כמובן שלטעמי מעצם השאלה... כי שוב... השאלה הזו היא בסה"כ מדגם לכמה שאלות... אמנם בודדות!!! למעשה אין הרבה שאלות כאלו! אבל הקצת שאלות האלו מנקרות ללא הרף... שהבעיה הכי גדולה שלהם: שהם שאלות שרוחקות מלהיות שאלות חובבניות בפרשת שבוע... דא עקא!!! שאנחנו כן פגשנו אותם לראשונה בחובבנות מוחלטת של איזה דרשה בשבת שבע ברכות... ששם כבר שאלו את השאלות המאוד כבדות והתשובה הייתה חובבנית ו... והעיקר שזה איכשהו היה קשור לחתן שלנו... והחתן שלנו המשיך בדרכו... ואילו השאלה נשארה בראש ואנחנו מסתובבים עם זה וזה דוגר...

אז כעת לצורך העניין נתמקד ספציפית בתשובה הזו... וגם התשובה עצמה תהיה מדגמית לשאר שאלות מהסוג הזה: ובכן: באופן כללי: צריך לדעת אצלנו עונש זה 'לעמוד בפניה', היות והתנהגות לא יפה... עכשיו תשב בכלל ותאכל את הכובע... אבל בתורה זה לא הגישה!!! המשמעות הפנימית של עונש זה נשיאה באחריות!!! יהודי בא לעולם בשביל להיות בעל ההטבה ההיא!! לקבל את מה שהוא עשה... ולכן הוא גם נושא בתוצאות השליליות שלו... הדוגמא הכי מתאימה ל'עונש' זה תחזוקה של רכב... כל מי שיש לו רכב... זה כרוך בעלויות של טסט שנתי... טיפול 10.000... ביטוחים... ו... ואתה יודע מה עוד? לחפש חניה!!! אתה איזה עונש זה לחפש חניה במדינת ישראל?? נו... בעל הרכב עשה פה איזה עבירה שמגיע לו העונש הזה?? לא! הוא גם לא מתחרט!! הוא ידע מראש לקראת מה הוא הולך... והיות והוא

החליט שהוא צריך רכב!!! אז הוא לקח את זה בחשבון והוא הסכים לישא בכל התוצאות האלו!!! כשאתה רואה בעל רכב מסתובב חצי שעה ומחפש חניה... זה לא אומר שהוא מתחרט... ככל הנראה הוא ידע שזה מה שהולך לקרות... והוא בכל זאת החליט לצאת עם הרכב... וכעת הוא פשוט נושא באחריות של הרכב...

זה המובן הפשוט של עונש! נשיאה באחריות!!! גם אם הוא מתוכנן מראש... עוד דוגמא: יש לי חבר ששכב במיטה שלוש שבועות בעונש!!! על מה הגיע העונש?? כי הוא עבר ניתוח שהודיעו לו מראש שזה כרוך בשלוש שבועות של התאוששות... עונש כבד!! נו... הוא מתחרט על זה? ממשי לא! הוא ידע בדיוק לקראת מה הוא הולך... והוא החליט שהוא הולך על זה... הנה לך דוגמא של עונש שלא בהכרח מגיע על טעויות!! ונסיים בעוד דוגמא אחת אחרונה שלטעמי היא הדוגמא הקולעת ביותר: אני מכיר משפחה שהגיע להם הצעה מצוינת בשביל הבת שלהם... הבעיה היא שאותה בת הייתה בא' סמינר... והיא צריכה ללמוד מקצוע... והייתה התלבטות גדולה: אם עכשיו נלך על שידוך... אז מתי היא תלמד מקצוע... ואם מקצוע... אז אנחנו מפסידים את השידוך... ובסוף אחרי הרבה התלבטות הוחלט שהיות ומדובר בשידוך מאוד טוב... אז הולכים על זה!!! אה... אבל מה יהיה עם מקצוע?? אז הוחלט שאין ברירה... את הלימודים היא תשלים בהמשך!! באמצע חיי הנישואין... ואכן כך היה... אותה אשת אברך כעת מרצה את עונשה והיא מגיעה ככה 'באמצע החיים' כל יום לסמינר כדי להשלים את הלימודים!! האם מישוה פה מתחרט על המהלך?? לא!!! אנחנו לרגע לא מתחרטים... אנחנו לגמרי עומדים מאחורי המהלך הזה... אבל ידענו מראש שהמהלך הזה כרוך ב-חור!!! שיום אחד יצטרכו להשלים אותו... עד כאן ברור?? **ומעתה!!! כעת נגיע ליעקב אבינו!!!**

יעקב אבינו חייב להיפרד מאביו ואמו... זה מה שצריך כעת לעשות!! וישמע יעקב אל אביו ואל אמו וילך פדנה ארם... אה... אבל יעקב אבינו לפי השיעור קומה שלו ולפי הבחינה שלו וכו' וכו'..... (כאן אני משאיר פתוח) חלק משלימות הבנין הרוחני שלו זה להיות במחיצת אביו!!! ואם הוא הולך כעת לבנות את בית ישראל הוא יפסיד את 'השתלמות' נחוצה של 22 שנה במחיצת יצחק?? נו... מה עושים?

נו... מה עושים?? בסוף הוחלט שהיות ורצון ה' ללכת על זה!! אז יעקב אכן ילך לפדן אדם!! אה... מה יהיה עם ה-22 שנה במחיצת יצחק? טוב... אין ברירה... הוא יצטרך יום אחד להשלים את החור הזה!! והדרך היחידה להשלים את החור הזה... זה היה באמצעות רגוזו ויוסף!! רגוזו של יוסף הוא עונש לא במקום של 'תעמוד בפניה'... אלא במקום של השלמת המשימה... וכאן עזוב... אני כבר לא נכנס לפרטים... איך יעקב משלים את הכיבוד אב באמצעות רגוזו של יוסף? את זה כבר אל תשאל אותי... זה כבר דברים עמוקים... מה שבטוח: ה-כ"ב שנים של רגוזו של יוסף זה לא עונש מהסוג שאנחנו מכירים... זה עונש מסוג של תחזוקת רכב... כמו מי שמעוניין ברכב צריך לעמוד במכלול של טופסולוגיה אז יעקב בשביל להגיע לשיעור קומה האינסופי שלי... צריך להקיף כך וכך משימות שאם הוא נאלץ להחסיר משהו... הוא יצטרך להשלים אותו!!!

כנ"ל הסיפור עם דינה... גם שם מתעוררת אותה שאלה: רבש"ע: האם יעקב אבינו יום אחד חזר בתשובה על זה ש-אוי... חבל שלא נתתי את דינה לעשיו?? האם הוא התחרט על זה?? מסתמא שלא!! יעקב לרגע אחד לא חשב לתת את דינה לעשיו... אז למה הוא נענש על זה??

מה התשובה?? התשובה מוכרחת להיות פחות או יותר כן:

יעקב החליט חד משמעי שדינה לא תתחתן עם עשיו!! והוא עומד מאחורי זה!! והוא לא מתחרט על זה לרגע!! אבל מה לעשות שאל תשכח שיעקב אבינו מיזמתו הלך וקנה את הבכורה מעשיו... שזה אומר שיעקב בבחירתו האישית לקח על עצמו משימה כפולה של שני אנשים... גם שלו וגם של עשיו... ואכן מאותו יום החיים של יעקב נהיו הרבה יותר קשים!!! יש לו עבודה כפולה!! ממילא אל תתפלא לפתאום לבן מרמה אותו ומוסר לו גם את לאה בע"כ... אוי מה קרה? למה מגיע ליעקב כזה עונש?? פשוט מאוד: לאה בתכנית המקורית שייכת לעשיו!! וברגע שיעקב בבחירתו לקח מעשיו את התפקיד אז אוטומטית הוא מקבל את כל החבילה שלו... נו... זה עונש?? כן ו... ולא!! זה עונש כי יעקב אבינו צריך לעבוד 14 שנים ולא שבע... זה עונש כי יעקב אבינו חשב שזה רחל והתברר שזה לאה... אבל זה לא עונש כי יעקב אבינו בחר בזה!!! יעקב עומד מאחורי המחיר הזה!! כנ"ל לגבי דינה... אם יעקב אבינו היה מוסר את דינה לעשיו... המשמעות הייתה שעשיו היה איכשהו מתחלק איתו בתפקיד... ולפתוח את הפרשיה של 'שכם' עשיו היה לוקח על אחריותו... אבל היות ויעקב החליט להוציא את עשיו לגמרי מהתמונה... אז הוא נאלץ לקחת על הגב שלו גם את מעשה דינה...

האם זו התשובה המדייקת?? לא בטוח... האם ראיתי את זה כתוב באיזשהו מקום? חצי חצי... האם זה לגמרי הביאור או שאפשר לבאר את זה באופן אחר? יתכן!! כלומר: העקרון הוא חד משמעי: יהודי חסר... אבל לפחות תדע שזה פחות או יותר הכיוון!!! כלומר: העקרון הוא חד משמעי: יהודי שנוהג כשורה לא נענש!! נקודה!!! תוציא מהראש... מי שחושב אחרת הוא מעליל עלילות דם על ידי נפש אב הרחמן... וכולנו יחד נזעקים למחות על אביו אב הרחמן שלא עבד דינה בלא דינא... והעקרון הזה נוגע לנו ביסודות הדת ממש!!! (מי יודע כמה 'אחר' יש לנו בגלל השחמים האפורים מהסוג הזה... ולא תמיד מדובר בכלל שהורידו את הכיפה... יש כאלו שהורידו אימון... הסבוג של ברוגז לה'. זה פוצע את ה' לא פחות)

ואם בכל זאת כתוב שאבותינו נענשו על כל מיני דברים ש... שלא ידוע לנו שהם חוזרים בתשובה על זה... זה מוכרח להיות פחות או יותר שהבאת... אפשר להגיד את זה בנוסחאות קצת שונות אבל זה הכיוון: (לדוגמא: למה אברהם אבינו נענש שנשתעבדו בניו במצרים 400 שנה? מפני שעשה אנגריא בת"ח!! וביאר המשגיח הרב וולבה זכרוננו לברכה: שהתביעה הייתה שאם אברהם היה נאחז במדרגה עוד יותר גבוהה, הוא היה יכול להסתדר לבד בלי האנגריא, וממילא הוא יכול גם לגמור לבד את התיקון בלי צורך בשישים ריבא במצרים... הנה לך נוסחה אחרת... אבל הרעיון הוא אותו רעיון: לאברהם לא מגיע עונש על דבר נכון שהוא עשה!!! ואם הוא בכל זאת נענש מוכרח להיות בתור השלמה על חסר שהיה אפשר לחסוך אותו...) ואידך זיל גמור... לא כ"כ מהר נגמור... אבל עוד קמט ועוד קמט... לא נשאיר פינה מזוהנת... וככה נשוב ונפייס את עצמנו לקוננו...

פני עין חמד

יוצא לאור ע"י בית הכנסת שכונת "עין חמד" - אהלית ציון

פְּרִשְׁת מְקַץ - חֲנֻכָּה - הַכֹּל מֵאֵת ה'

"שְׁמֵנֵי אֱלֹקִים לְאֲדוֹן לְכֹל מְצָרִים" (בראשית מ"ה, ט')

בחור בשם פסח הגיע ללמוד בישיבתו של מרן החפץ חיים בעיר ראדין. הוא היה בן יחיד להוריו ולכן הפרידה והניתוק מהבית היו קשים. לאחר כמה ימים מרן החפץ חיים עבר ליד החדר של אותו בחור ושמע קול בכי. הוא נכנס פנימה וראה את פסח מתייפח בבכי. הרב ניגש אליו ואמר לו: "פסח, אתה בוכה כי נשאת לבד?"

פסח מהנהן בראשו לאות חיוב. מרן החפץ חיים אמר לו: "פסח, תזכור תמיד: יהודי אף פעם לא לבד! גם כשנראה שאין איש שנמצא איתך בעולם, עדיין יש את הקדוש ברוך שאתה עובר".

בפרשה אנחנו קוראים אודות יוסף הצדיק שחי באמונה שיהודי לא לבד!

כשיוסף הצדיק הגיע למצרים הוא ירד מאיגרא רמא לבירא עמיקתא. פתאום קוראים לו עבד- זו הרגשה אימה! יוסף הצדיק לא נפל לייאוש או לעצבות. איך? מאיפה הוא קיבל כוחות להמשיך לעבוד את ה' בשמחה? התשובה: "ה' איתו וכל אשר הוא עושה ה' מצליח בידו!" מהו השם איתו? שם שמיים שגור בפיו!

בברכת שבת שלום

הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א
רב הקהילה מבשרת ציון

קיץ ה'תשע"ב. ר' נחמן מלמד בת"ת מודיעין עילית, מדי יום מסיע כמה תלמידים לת"ת. אחד מהם ילד קטן בן 4 בשם חיים בויימל, הוא הבן של השכנים שמגיע לגן של החיידר. המלמד חזר בשעה שלוש וראה שמרוב מהירות בבוקר שכח את הילד הקטן ברכב בשמש. הילד ל"ע קיפח את חייו. המלמד היה נתון במעצר. הסבא התקשר לעו"ד שמייצג את הנהג וביקש ממנו: "אני רוצה להעיד במשפט לטובת הנהג".

יום המשפט הגיע, התביעה דרשה שלוש שנים מאסר בפועל על גרימת מוות ברשלנות. הסבא עמד ואמר: "אמנם יש לנו צער גדול שהנכד הלך לעולמו במוות נוראי. אולם אנחנו מאמינים בני מאמינים שיש בורא לעולם וזה גזירה מאיתו יתברך. בפרט שיש לנהג אישה וילדים קטנים שצריכים אבא מפרנס. מה נרוויח מכך שישב בכלא? אנחנו דורשים שהתביעה תקל ממנו את העונש!".

השופט התפעל, ואכן הוא נשלח לעבודות שירות בלבד! [כעבור מספר חודשים נולד לנהג בן ונקרא על שם הילד חיים והסבא ישב סנדק].

יהודי אמיתי חי באמונה שיש בורא לעולם ויש מנהיג לבירה!

אדם לא יודע לשם מה הקב"ה מוליך אותו למקום שאליו לא התכוון להגיע. אנחנו לא מבינים למה השם לא נתן לנו דבר שבו רצינו מאוד! לא מבינים למה זה קרה לנו. דבר אחד עלינו לדעת- שהכל מלמעלה!

הצלחה בגו"ר
יצחק אריאל בן טובה שמואל אימן בן אסתר זרי מאיר ישראל בן רחל ברכה- יראת שמים ליאור יהושע סומך וב"ב גלית בת מסודי יהודה אריה בן רחל ברכה ארז בן שושנה רונן אברהם וב"מ קסיר אפרים וב"ב רחל ברכה בת פדילה דליה משפ' שטרית נעם יצחק בן רחל ברכה רינה בת סימי וב"ב יוסף ליאור בן דליה אפרת- הצלחה בכל העניינים שלמה ודנה דוד וב"ב אריה ושרה לוי וב"ב י.מ.ש כדורי שולמית ומרדכי חיים דויטש וב"ב עמית בן אהרון וב"ב רז דוד בן לאה וב"ב נתנאל בן ג'ינה

דיווג הגון וכשר במהרה
אורן חיים בן אלן אסתר רונית בת סימי תרצה בתיה בת ימנה נינט יוסף בן רוחמה אילן בן ג'ולייט יפית שרה בת ג'ינה אגאל חביבה בת שולמית לאה בת תמר מיטל בת מלכה מאיר בן שרית ואליה טליה עדן אסתר בת שולמית נעם בן שרה שירי ימנה בת שולמית דוד עומרי בן יהודית שושנה שירה בת סילביה שמעון בן שולמית אברהם גורג' בן דליה אפרת אורן בן נעמי סיון רבקה בת אלן אסתר

זרע קודש בר קיימא
גלית בת מסודי אליהו נזרי בן ימנה אילנה בת רוחמה שמואל אימן בן אסתר זרי סיון בת אסתר רחל מרים בת יהודית דניאל בן שרה אושרית בת שושנה נעמה בת יפה דגנית בת שושנה אסף בן סופיה מיטל בת שושנה לימור בת פרידה דרור בן סופיה

רפואה שלמה
מאיר ישראל בן רחל ברכה יצחק בן עזרא ימנה ניזרי בת סטה- בריאות ואריכות ימים מרדכי ניזרי בן פרחה- בריאות ואריכות ימים סימי בת סוליקה מיכאל יהודה בן מרים אורן בן אסתר דינה בת מזל נעם יצחק בן רחל ברכה נעמי בת רחל שירה שילת בת אורלי אפרים בן שרה לביא ישראל בן תמר חיה אסתר בת סוליקה מוריה בת רחל ברכה נחום בן כיריה יהודה אריה בן רחל ברכה ישראל בן חווה יפה בת שרה-הצלחה ורפואה רחל בת זוהרה משה בן נדימה עינת בת רחל ברכה רפאל משה בן רחל יצחק בן פנינה רחל ברכה בת פדילה דליה קטנט בת דגנט רונית בת סבריה יצחק בן חנון רפאל אבידן בן תקווה אליהו בן רחל בנימין בן ברכה אלן אסתר בת שרלוט נעימה בת שרה יהודה לייב בן אסתר מלכה נעם אלימלך בן אושרית- ר"ש ובריאות איתנה לימור בת פרידה יניב בן פרידה מאיה בת עדי אורן בן פרידה יהודית אסתר פראדל בת חיה- בריאות ואריכות ימים

העלון מוקדש לעילוי נשמת משה בן גורג'יה ז"ל
לעילוי נשמת אדי אדוניו מזרחי בן שרה סרח
לרפואה שלימה לנוריאל בן אסתר
לרפואה שלימה לאריידה חיה בת אסתר נועה בת אסתר וליילד אורי חיים בן שלי

זש"ק, פרנסה טובה ובריאות איתנה לאליהו ניזרי בן ימנה וגלית בת מסודי
להצלחת אברהם גורג'י בן דליה אפרת וב"ב לרפואת הנפש והגוף של יהודה אריה בן רחל ברכה
לע"נ פיבי בת מזל ע"ה ונועם בן אורנה ז"ל

צמחי לבנה

ע"י	כנסת לבנה	צאת לבנה	יבין חם
י"ט	16:07	17:19	17:52
ת"א	16:25	17:18	17:47
מ"ט	16:25	17:17	17:47
כ"ב	16:28	17:20	17:52

שואל ומשיב בהלכה - חנכה - חלק ג'

אלו הלכות נוספות שייכות לחג חנוכה? וכן מה מיוחד ביום האחרון של חנוכה?

שאלה: ?

תשובה: !

להלן סיכום ההלכה מפי ר' אליהו חיים פנחסי, רבנות מקומית מבשרת:

בני ספרד נוהגים לכתחילה להדליק את הנרות מיד בתחילת הלילה שהוא זמן צאת הכוכבים ולא קודם לכן. **מקורות:** שו"ע סימן תרע"ב סעיף א: "אין מדליקים נר חנוכה קודם שתשקע החמה אלא עם סוף שקיעתה [צאת הכוכבים], לא מאחרים ולא מקדימים". בני אשכנז - יש נוהגים להדליק בצאת הכוכבים כדעת מרן שו"ע ויש נוהגים להדליק בשקיעת החמה, מכל מקום גם המדליקים בשקיעת החמה ישתדלו לשים כמות שמן שתספיק לדלוק עד חצי שעה לאחר צאת הכוכבים. **מקורות:** משנה ברורה סימן תרע"ב ס"א.

בשעת הדחק - מי שנאלץ לצאת לדרך לפני השקיעה ולא יהיה לו פנאי להדליק אחר-כך, ידליק ויברך מזמן פלג המנחה [שעה ורבע לפני צאת הכוכבים לפי שעות זמניות]. בנוסף יקפיד לשים כמות שמן שתספיק לדלוק עד חצי שעה לאחר צאת הכוכבים. **מקורות:** שו"ע סימן תרע"ב ס"א.

בלילות חנוכה יש לפנינו שתי מצוות: א. תפילת ערבית. ב. הדלקת נרות חנוכה. תפילת ערבית היא תמידית שכן בכל יום קיימת מצווה להתפלל ערבית לעומת זאת מצוות הדלקת נרות חנוכה היא שמונה ימים רק פעם בשנה, מכיוון ש"תדיר ושאינו תדיר - תדיר קודם", לכן צריכים להקדים להתפלל ערבית ורק לאחר מכן להדליק נרות חנוכה.

בתי כנסת שמתקיימים בהם שיעורי תורה מדי ערב לאחר תפילת ערבית, אם נראה למגיד השיעור שהקהל יחזור לשיעור לאחר הדלקת הנרות, יש להעדיף את קיום מצוות ההדלקה בזמנה, אבל אם קיים חשש שאם ילכו לביתם להדליק נר חנוכה יימנעו מלחזור לשיעור, יש לקיים את השיעור כמו בכל יום ולאחר השיעור ילכו להדליק נר חנוכה בביתם. טוב שיזכירו לאחר השיעור להדליק את נרות החנוכה בבית. **מקורות:** שו"ע סימן תרע"ב ס"ב.

מדליקים ומברכים על הדלקת הנרות בבית הכנסת בתנאי שיש עשרה מכיוון שיש בכך פרסום הנס. נראה שנשים מצטרפות למניין עשרה להדלקת נרות חנוכה בבית-הכנסת ובפרט אם יבואו לאחר מכן עוד אנשים ויהיה מניין בבית-הכנסת. **מקורות:** שו"ע תרע"א ס"א, ג.

נוהגים להדליק בכל יום נרות חנוכה בבית-הכנסת גם בתפילת שחרית ללא ברכה, בפרט כשמתפללים בהשכמה. **מקורות:** שו"ע סימן תרע"א ס"ז.

מי שנאנס ולא הדליק לילה אחד, אין לו תשלומין למחר אלא מדליק מחר כמספר הנרות שכל העולם מדליקים. **מקורות:** שו"ע תרע"ב ס"ט.

'זאת חנוכה' הוא כינוי ליום האחרון של חג החנוכה. האדמו"ר ר' ישראל פרידמן מרוז'ין זצ"ל אמר שמה שצדיק הדור יכול לפעול בראש-השנה וביום כיפור, כל יהודי פשוט יכול לפעול ב'זאת חנוכה'. דוד המלך ע"ה כתב: "בְּזֹאת יִדְעֵתִי כִּי חִפְצָתְךָ בִּי כִּי לֹא יִרְעֶ אִיְבִי עָלַי" (תהילים מ"א, י"ב).

רבתינו ביארו כי ב'זאת חנוכה' אפשר לראות את הניסים והנפלאות שהבורא יתברך עושה איתנו להרחיק מעלינו כל צר ואוייב. הגאון מווילנה כתב שיום 'זאת חנוכה' הוא כקדושת יום הכיפורים. סגולה נפלאה להינצל מכל האויבים והמקטרגים בשנה זו היא לשמור בכל לילה את הפתילות של נרות חנוכה ובלילה האחרון אחרי שהפתילות כבו, יקח את כל הפתילות של שמונת הימים וישרוף אותן עם שאר השמן שנשאר. **מקורות:** האח נפשנו, מערכת ח אות ג.

סגולה בימי חנוכה להתפלל לזכות בזרע של קיימא וימים אלו מסוגלים לפקוד עקרים ועקרות ועיקר הסגולה ביום השמיני. **מקורות:** בני יששכר, מאמר חודש כסליו, מערכה ב אות י.

מְזִמּוֹר לְתוֹדָה

עד כמה חשוב להודות לבורא עולם ועד כמה החשיבות של מזמור לתודה, זאת ניתן ללמוד מהסיפור הבא מפי בעל המעשה: הלידה האחרונה של אשתי היתה ארוכה וקשה ביותר. הרופא הבחין שיש האטות חמורות בדופק העובר שמחייב לעשות ניתוח בדחיפות. שמעתי אותו אומר לאחות שהוא שיחזור עוד כמה דקות ובינתיים ביקש ממנה להכין אותה לניתוח.

אשתי התחילה מיד לומר 'מזמור לתודה' ברצף, פעם אחר פעם. אני עמדתי מחוץ לחדר והתחלתי להודות לקב"ה ואפילו שרתי חרישית שירי הודיה. כעבור חמש דקות הרופא חזר. הוא הביט במוניטור והחליט בינתיים לדחות את הניתוח. אחרי עשרים דקות הרופא (שאינו חובש כפה) הופיע שוב, בדק את המוניטור ולאחר מכן ראה אותי ואמר: "תמשיך לעשות את מה שעשית, זה עוזר מאוד ואשתך צריכה את זה". בסופו של דבר לא היה שום ניתוח וזכינו לבן בריא ושלם ב"ה.

עושה אירוע שמחה באולם שמחות וברצונך להפוך אותו לכשרות "מהדרין-גלאט"?

צוות משגיחים תלמידי חכמים ידאגו לכך בכל איזור בארץ. ההשגחה החל מזמן אספקת הבשר ועד למנה האחרונה. בפיקוחו של הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א 052-6329144 (הנייד באישור ועדה רוחנית)

לשמיעת השיעורים של הרה"ג אליהו פינחסי יש להתקשר 073-3718395

העלון נמצא בחובות גדולים. בעל בית-הדפוס העלה את מחיר ההדפסה בבת אחת ב-220 ₪ לכל הדפסה מי שיוכל לעזור, תבוא עליו ברכת טוב. למעוניינים לעזור נא להתקשר 052-7652084

מינויים

לקבלת העלון חיים במייל מדי שבוע, יש לשלוח בקשה למייל PnineEH@gmail.com

הקדשת העלון

ניתן להקדיש את העלון לעילוי נשמה, רפואה שלמה, הצלחה, זיווג הגון, חזרה בתשובה וכו' נא לפנות לליאור בטל' 052-7652084 כתובת המערכת: עבור ליאור עצמון, רח' הבושם 26 ת.ד. 83375. מבשרת ציון. מיקוד 9076926

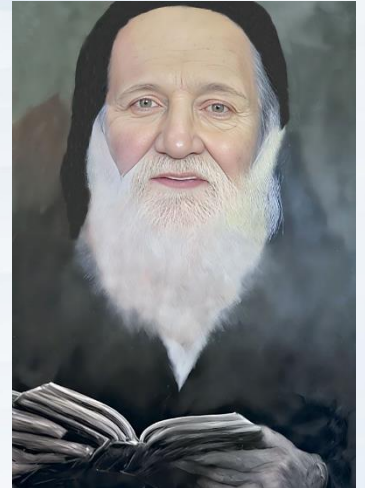
לשאלות בהלכה

נא לפנות לרב אליהו פנחסי בטל' 052-6329144 (הנייד באישור ועדה רוחנית)

אם ראשונים כמלאכים - הצדיק הרב יוסף מלכה זצ"ל

הצדיק הרב יוסף מלכה זצ"ל - נולד בשנת ה'תרט"ו (1854) בעיר מראכש שבמרוקו. גדל והתחנך אצל גדולי הרבנים בתקופתו. עוד כשהיה צעיר לימים שקד על התורה הקדושה ולמד קבלה. לא פעם עזר בבעיות שונות שהתעוררו בעיר. לאחר מקרה שרבינו עזר לגויים הוא נאלץ להתחבא מחשש שירצחו אותו. לאחר מכן ברח לאלג'יר ושם קבע את מקומו. היה בקשר עם גדולי הדור ממשפחות פינטו אבוחצירא ועוד רבנים גדולים אשר ידעו את גודל מעלתו. לא פעם רבינו ערך ביקורי חטף במרוקו. בביקוריו היה יודע לעצור את המגפות שפרצו במרוקו. שם הנחה את ראשי הקהל של אותה קהילה אלו פעולות רוחניות עליהם לעשות על מנת שתיעצר המגיפה.

לאחר מכן עלה לארץ. בהתחלה הוא הגיע למגדל העמק שהיתה בראשית דרכה. כשהגיע תושבי העיר שרובם נמנו מיוצאי צפון אפריקה הבינו את הזכות שנפלה בידם. ניסים רבים חולל הצדיק. רבינו הקים נער נכה על הרגליים שצעד עד יומו האחרון. שימש כסופר ודיין. כתב כשמונים ספרי תורה. רבינו האריך ימים. נפטר ב-כ"ח כסליו ה'תשכ"ה (1964). חי כ-110 שנים. רבים גם היום זוכים לראות ניסים על ציונו. רחוב במגדל העמק נקרא על שם הצדיק.

אביו: רבי יעקב. **אימו:** מרת שמחה.

שמו של רבינו התפרסם כפועל ישועות גם אצל הגויים. פעם אחת הגויים פנו לרבינו וביקשו ממנו את עזרתו. הם סיפרו כי לפני חודשים היה שוד ובמהלכו גנבו זהב וכסף. למרות מאמצים עצומים שם עשו כדי לאתר את מקום המחבוא של הגנבים הם לא הצליחו למצוא. בצר להם הם פנו אליו כדי שיייע להם למצוא היכן המטמון הוסתר. רבי יוסף נאות לעזור והתחיל להתפלל תוך שהוא עושה כוונות שונות.

בעודו עומל בתפילה רבי יוסף צפה ברוח קודשו שאנשי החוק חומדים לעצמם את הזהב והכסף. אם יגלה להם היכן מקומו- הם יהרגו אותו חלילה ואם לא יגלה להם- אז יאשימו אותו בשיתוף פעולה עם הגנבים. רבי יוסף פתח מיד בריצה לעבר מטע זיתים שהיה סמוך, אמר מספר מילים בקבלה וגזע העץ נפתח. הצדיק נכנס והגזע נסגר חזרה. כל החיפושים של הרשעים למצוא את רבינו עלו בתוהו.

רבי יוסף מחשש לחייו נשאר בתוך העץ עד עלות השחר ורק אז חזר לביתו. אנשי החוק כעסו על בריחתו והחליטו להתנכל לו ולהעליל עלילה כדי להענישו. באותו יום רבי יוסף החליט כי אסור לו להישאר יותר במרוקו מחשש לחייו. הרב ארז חפציו ויצא לכיוון אלג'יר.

רבינו הגיע למגדל העמק בראשית דרכה. מיד כשהגיע לשם תושבי העיר שרובם נמנו מיוצאי צפון אפריקה הבינו את הזכות הגדולה שנפלה בידם. בתקופת הצריפים בראשית של מגדל העמק התגורר שלמה סג ז"ל שהיה משותק עוד מלידתו. כל הניתוחים שעבר לא הועילו. אביו אבנר היה נושא את הבן על ידיו או על כתפיו לכל מקום. למרות מגבלותיו הנער שלמה היה פיקח וחברותי מאוד ואהוב על שכניו וחבריו.

אחד משכניו לצריף היה נכדו של רבי יוסף מלכה. מדי יום היה רואה את מצבו של חברו וליבו נחמץ בקרבו כל פעם מחדש. יום אחד הוא החליט לעשות מעשה. הוא ניגש לסבו (רבינו) ותיאר בפניו בצבעים קודרים את הצער של שכנו וחברו האהוב.

רבינו פנה לנכדו והבטיח לעזור לנער הנכה. למחרת בבוקר רבינו הגיע לצריף וביקש להשאיר אותו עם הנער שלמה לבד. לאחר כשלוש שעות נשמע קולו של הצדיק פונה אל הנער בקול רם: "עכשיו תקום ותלך על הרגליים!". למרות התהיות של השומעים דלת הצריף נפתחה והנער שלמה יצא אל בני משפחתו כשהוא הולך על רגליו. דמעות של שמחה מילאו את עיניהם של כל הנוכחים. הנער צעד על רגליו מאותו היום ועד יומו האחרון ללא כל בעיה בהליכתו.

לאחר פטירת הצדיק לקראת תום ימי השבעה כנהוג על פי ההלכה יש להקים מצבה. אל בית העלמין שני פועלים הגיעו מחוץ לעיר כדי להקים את המצבה על קברו, אבל הם התקשו במציאת הקבר. לאחר זמן הם התייאשו והחליטו לעזוב את המקום. לאחר שניות אחדות הם ראו ישיש מלא הוד והדר פניו כפני מלאך ה' לבוש בלבוש אותנטי של צדיקי מרוקו ומקל בידו הופיע פונה אליהם: "מה אתם מחפשים?". הם ענו לו: "כמעט חצי שעה שאנחנו מחפשים את קברו של רבי יוסף מלכה ולא מוצאים אותו".

הישיש סימן להם במקלו את מקום הקבורה ונעלם מול עיניהם. מבהלים עד עמקי נשמתם הם פנו לאחראי בית העלמין. הם סיפרו לו מה קרה איתם. הוא הראה להם תמונות של הרבנים הקבורים במקום. הם לא זיהו את אותו ישיש. כאשר הגיעו לבית של רבי יוסף מלכה וראו את תמונתו בכניסה מיד פתחו בקריאה נרגשת: "זה הוא, זה הוא!". אחד מהם התעלף מהתרגשות. ביום השנה הראשון לפטירתו פרצו מים מתחת לקברו מבין לוחות השיש. עובדי מקורות נותרו משתאים מאחר והם ידעו שאין שום קו של מים שעובר בסמוך לקברו.

פעם אחת קברו של רבינו עלה באש. לאחר כיבוי השריפה נמצאה במקום תמונה לא צנועה. במקרה אחר אחזה אש בשערות ראשה של אישה שנכנסה לקברו עם שיער פזור כאשר ראו בבירור ששערה בוער אבל לאחר מכן כשבדקו את השיער נעלמו סימני השריפה לחלוטין.

רבינו זכה לכתוב כשמונים ספרי תורה בחייו. היה נחשב כמומחה גדול כסופר סת"ם. פעם אחת ביום שבת כיבדו את רבינו לעלות לתורה. באמצע הקריאה רבינו הפסיק והכריז: "ספר התורה פסול ויש לתקנו". אנשי בית-הכנסת, הגבאים, מביני עניין שנכחו במקום לא הצליחו להבחין בטעות שנמצאה בספר. ביום ראשון נשלח ספר התורה אל סופר סת"ם שכתב אותו בירושלים. סופר הסת"ם החליט לפנות אל רבה הראשי של ירושלים שהיה מיוצאי מרוקו.

הרב הראשי שהבחין בטעות היה המום ונפעם ואמר: "הרב שהבחין בטעות צריך להיות עליו מיוחד במינו. רק בודדים היו מסוגלים להבחין בטעות הזו. קחו אותי בבקשה אליו". לא עבר זמן רב והרב הראשי לירושלים הגיע למגדל העמק לביתו של רבינו. הוא נישק את ראשו וישב עימו ארוכות כאשר הם מחליפים זיכרונות ורשמים על בני משפחה וגדולי ישראל ממרוקו.

דְּמֵי חֲנוּכָּה

שום רמז או סימן מצד הרבי לעניין המעסיק את אפרים פישל.

כשהסתיימה הסעודה הרבי שב לחדרו, אפרים פישל נכנס אחריו. "אתן לך דמי חנוכה", הצדיק אמר. הוא לקח את קולמוסו ורשם כמה מילים על פתק קטן קיפל אותו ונתן בידו של אפרים פישל.

"מחר כשתצא מהעיר תפתח את הפתק וקרא את תוכנו. אבל עליך להיזהר שהפתק לא יאבד לך שכן אם חלילה יאבד - אתה תישא בתוצאות".

עוד לפני שיצא מחדר הצדיק, הרב חזר על אזהרתו. אפרים פישל הנהן בחיוב בהבנה למרות שבתוך תוכו לא הבין כלל את פשר הדברים.

השעות הקרובות עברו עליו בדריכות. בבוקר הוא מיהר להתפלל ולחפש עגלון שיסיע אותו מחוץ לעיר. הוא התיישב בעגלה וחשב: "עוד מעט נצא מהעיר ואז אפתח את הפתק".

סערת הקור העזה האטה מאוד את צעידת הסוסים שנאבקו בקושי בשלג הגבוה וברוח שצלפה על פניהם. כשיצאו לבסוף מהעיר אפרים פישל ניגש לקיום מצוות הרבי.

הוא פתח את הפתק המקופל. בדיוק כשניסה ליישר אותו גלגלי העגלה נתקלו במהמורה והיא נחבטה והיטלטלה. הפתק נשמט מידי והתחיל להתעופף.

אפרים פישל נזכר באזהרתו של הרבי והוא צעק בקול רם לעבר העגלון: "עצור!". העגלון שלא ידע מה קרה בלם במהירות את הסוסים.

אפרים פישל זינק מהעגלה במהירות והתחיל לרדוף אחרי הפתק. הפתק הוסיף להתעופף ברוח העזה ולחמוק מידי. הוא רץ בנשימות טרופות ורגליו בקושי זזות בשלג העמוק.

כאשר הרגיש שעוד רגע יאזלו כוחותיו הפתק נחת על השלג. אפרים פישל זינק עליו ואחז בו בחוזקה. הוא קרא מה כתוב בפתק: "לוי יצחק בן שרה-סאשא".

אפרים-פישל קרא שוב ושוב את הכתוב בפתק ואכזבה מרה מילאה את ליבו. "זה הסוד?", חשב בליבו, "זה הפתק שאמור להציל אותי מהעוני והמחסור?".

בקושי אסף את כוחותיו כדי לעמוד על רגליו כשלפתע רגליו נתקלו בחפץ קשה והוא כמעט נפל. הוא הביט בניסיון להבין במה הוא נתקל וגילה כי לפניו קצה תיבה הטמונה בקרקע.

הוא הרים את התיבה ופתח אותה. התיבה הייתה מלאה מטבעות זהב נוצצים. באותו רגע במוחו הדהדו דברי הרבי: "אתן לך דמי חנוכה". (מעובד מתוך 'סינגורן של ישראל')

אפרים-פישל ישב במשרדו בפנים עצובות. זה היה החודש השלישי ברציפות שסכום המכירות היה חלש ביותר. מפעל העורות שבבעלותו שסיפק תוצרת מעולה לתושבי רוסלביצ'י שבאוקראינה ולסביבה עמד לפני התמוטטות.

הלקוחות הפסיקו לפקוד את המפעל. לאחר זמן התבררה הסיבה. ולאדק, שכנו צר העין שתמיד קינא בהצלחתו פתח מפעל מתחרה בקצה השני של העיירה.

כדי לפגוע בפרנסתו של היהודי הוא הוריד את מחיר העורות לרמה שאי-אפשר להתחרות בה. הקונים הנאמנים של אפרים פישל במשך שנים התפתו לקנות במחירים הזולים שולאדק הציע. הם עברו לקנות ממנו את העורות.

אפרים פישל התהלך במפעל. אין הזמנות, אין ייצור, אין פרנסה. למרות המצב מיודענו שם את מבטחו בקב"ה והקדיש את השעות שהתפנו לו ללימוד התורה הקדושה.

החורף הגיע. סערת שלגים עזה השתוללה בחוצות. התושבים נשארו בבתיהם המחוממים. גם הדרכים התרוקנו מנוסעים. המפעל שלו כעת שבת לגמרי. מצבו הכלכלי הידרדר עד כדי עוני.

ימי החנוכה קרבו. חסידיו הנאמנים של הצדיק רבי לוי-יצחק מברדיצ'ב לא היו מוכנים לוותר על השהייה במחיצת הצדיק בימי החנוכה בגלל מזג האוויר.

מספר אנשים אמיצים נראו בדרכים המושלגות בדרכם אל הרבי. גם אפרים פישל דבק במסורת הנסיעה השנתית אל הרבי לקראת נר ראשון של חנוכה. בלב נרגש הוא יצא לברדיצ'ב ולאחר מאמצים מרובים הגיע לעיירה.

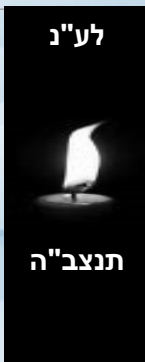
הדלקת הנר הראשון הסתיימה. קהל החסידים היה בהתרוממות רוח מאווירת הקדושה העילאית של הצדיק. רבי לוי-יצחק נכנס לחדרו. עד מהרה בפתח חיכו תור ארוך של אנשים שביקשו לקבל את ברכת הצדיק.

אפרים פישל החליט גם הוא לבקש את ברכת הרבי. הוא חיכה עד שהגיע זמנו להיכנס לרבי. עוד לפני שפצה את פיו הצדיק פנה אליו ושאל: "מה שלומך אפרים פישל? מה מצב הפרנסה?".

לשמע השאלה הוא פרץ בבכי. לאחר שנרגע סיפר לרבי על התנכלות של הגוי אליו וכךד הוא הפך מאדם אמיד לעני ואביון. הצדיק עצם את עיניו ושתק למשך דקות ספורות. לפתע פנה אל אפרים-פישל ואמר: "לך לבית המדרש. בעוד זמן קצר אפנה לעריכת השולחן. לאחר הסעודה תיכנס שוב".

אפרים פישל יצא מחדרו של הרבי ותהה: "מה הרבי צפוי לעשות בעת הסעודה?". הסעודה התנהלה כדרכה, בלי

הרב פישל בן תפאחה כדורי זצ"ל	הרב שמואל בן שמחה דרזי זצ"ל	הרב מרדכי צמח בן מזל אליהו זצ"ל
פואד אברהם בן רג'ינה ז"ל	מאיר מורד בן שושנה ז"ל	אליהו אליאס בן אלגריה ז"ל
יצחק יצחק בן רחל ז"ל	זהבה בת שושנה רייזל ע"ה	שמואל בן רבקה ז"ל
אברהם בן יונה ז"ל	מרים בן דבורה ז"ל	רפאל בן אסתר ז"ל
סעידה בת תופחה ע"ה	ר' שאול בן סילביה זצ"ל	יצחק בן חביבה ז"ל
מזל בת שמעון ע"ה	שני בת אסתר ע"ה	אהרון (אורי) בן רבקה ז"ל
יוסף בן מרים נוסרת ז"ל	מסודי בת חביבה ע"ה	קסאנש בת דגיסו ע"ה
יעקב בן אסתר ז"ל	אסתר בת גולה גאולה ע"ה	סוליקה בת עישה ע"ה
אביגדור בן ג'ולי ז"ל	יוסף בר סעדה ז"ל	שרה בת נרקיס ע"ה
רחל רפאת בת השמת ע"ה	שלום בן אסתר ז"ל	יעקב בן סלימה ז"ל
מרים בת שרה ע"ה	אריה בן מרים ז"ל	ספירנה תקווה בת נעימה ע"ה
פיבי מלכה בת מזל ע"ה	אלון בן סעדה ז"ל	יהודה בן סעידה ז"ל
נעמי בת כתום ע"ה	אילנה (מחרוזת) בת שרה ע"ה	עפאת בת השמת ע"ה
משה בן רוזה ז"ל	מאיר בן נעמי ז"ל	חיים חומטל בן רינה ז"ל
סעדה בת בסה ע"ה	ספרה בת פסיה ע"ה	ישראל בן חיים משה גרשון ז"ל
בתיה (מרדה) בת שמחה ע"ה	שרה גבריאלי בת נאוה ע"ה	נעימה בת שרה ע"ה

הרב עובדיה יוסף בן גורג'יה זצ"ל	רחמים בן רחל ז"ל	חיים משה גרשון בן שלמה יחזקאל ז"ל
ר' עוליאל ישועה בן סטה מקנין זצ"ל	אביון בן אסתר ז"ל	יצחק בן פנינה ז"ל
חי יזיז בן קלרה ז"ל	ר' יצחק בן מסעודה קדוש ז"ל	אסתר בת נעמי ע"ה
אורה בת נעימה ע"ה	ר' דב בן בנימין אלטר ז"ל	אורה בת נעימה ע"ה
מישא אסתר בת זהרה ע"ה	מסעוד בן יקוט ז"ל	רחמה בת מסעודה ע"ה
סעידה בת תופחה ע"ה	אליהו בן חיים משה גרשון ז"ל	אליהו בן חיים משה גרשון ז"ל

גיליון מס' 587 פרשת מקץ-חנכה
תשפ"ה שנה שלוש עשרה

לעילוי נשמת
הרה"ג יהודה אריה ליב
בן ר' אברהם יעקב זצ"ל דרמר
תנצב"ה

דברי שי"ח

ממרן רשכבה"ג שר התורה הגר"ח קניבסקי זצוק"ל

אבעלי אסופות – שמן זית זך

הנהגת רבינו בנרות שבת

רבינו זצ"ל היה מדליק כל הנרות שבת בנרות חלב רגילים, (ועי' ברמ"א סי' תרע"ג ס"א דנרות שלנו אורן צלול כשמן זית, ועי' בשומר אמת עה"ת תליתאה עמוד קכ"ד דלא מצינו קדימת ז' המינים רק באכילה או שתיה, וכן נראה במסכת שבת כ"ג א' ושמן זית מן המובחר, אמר אביי, מריש הוה מהדר מר אמשחא דשומשמי, אמר האי משך נהורי טפי. כיון דשמע לה להא דרבי יהושע בן לוי מהדר אמשחא דזיתא, אמר, האי צליל נהוריה טפי, ומבואר זצ"ל דאולי יש ענין להדליק בשמן מארץ ישראל, וכן עי' פתחי חיים עמוד קס"ה וענפי משה חנוכה סי' ט"ו דיתכן שיש ענין להדליק בשמן העשוי מזיתי א"י, ואולי הוא משום דומיא דמנורה ודומיא דנס, ולא למעלת ז' המינים, ועי' בנתיבי המנהגים חנוכה עמוד ס' בשם רבינו דאם נסחט בא"י הוי כשמן א"י וחייב במעשרות וא"כ אין נפק"מ במקום גידולו, ועי' מש"כ רבינו בהגש"פ ברכת נתנאל עמוד ל"ה דאולי יש עדיפות במצה מחיטין שגדלו בא"י, והוסיף נר אחד שמן, כי כך נהגה אשתו הרבנית ע"ה, שאחר פטירת אמה הרבנית אלישיב ע"ה (בשנת תשנ"ה) הוסיפה נר משמן לכבוד נשמתה, (אלא ד"א של הלכה פכ"ט ס"ח). ועי' באורחות רבינו (ח"א עמוד ק"ח) שהחזו"א והקה"י זצ"ל הדליקו בנרות רגילים ועי' בשו"ת מגדנות אליהו (ח"א סי' צ"ה), לפי שבנרות שלנו אין חשש שמא יטה וכמש"כ במשנ"ב (סי' רע"ה סק"ג) ולכן יש שהדרו להדליק בנרות דוקא, ואמר שמספיק נר א' של שמן שכבר בזה האור צלול ואינו כנ"ח שכל נר בא להידור ולא לאורה ובשנים האחרונות כשרבנו זצ"ל היה מדליק נתנו נר חלב מוצק שסביב לו שמן זית בתוך כוסיות ובנרונות שבזמננו בכוסיות שניתן החלב ונעשה כמים וכשמן אזי חזרו החששות של שמא יטה כמו בשמן זית, ורבינו זצ"ל היה מצריך שומר גם בנרות שלנו, (תורתך שעשועי ח"א עמוד קצ"ו).

הנהגת רבינו בנר חנוכה

נשאל רבינו זצ"ל למה השו"ע לא הזכיר (באר"ח סי' תרע"ג) דשמן זית מצוה מן המובחר לנר חנוכה, כמש"כ השו"ע בה"ל שבת (באר"ח סי' רע"ד), והשיב כי זה דבר פשוט, (ישורון מ"ח עמוד ק"י מועדי הגר"ח ח"ג סי' ת"ע, ואולי ר"ל דק"ו הוא מנר שבת דכאן יש מעלה דומיא דמקדש וכמש"כ הרמ"א בד"מ סי' תרע"ג ס"א שבו היה הנס, וכן עי' במאירי שבת כ"א א' ד"ה ממה וז"ל נרות של שעוה מותרות לנר חנוכה ומ"מ נויי מצוה הוא לעשות בשמן אחר שהנס היה בשמן והוא שאמרו למטה כל השמנים פים לנר ושמן זית מן המובחר ואף על פי שקצת מפרשים פירשה לענין שבת בתוספות פירשה לענין חנוכה ומטעם שכתבנו), ובס' אריה שאג (עמוד תר"ג) השיב רבינו, בזמנינו זה ביוקר. ועי' מועדו"ז (ח"ו סי' קמ"ב).

ולמעשה רבינו זצ"ל היה מדליק הנרות בשמן זית שראוי למאכל (כמו שהידר חמיו מרן הגר"ש אלישיב זצ"ל דומיא דנס בשמן דמנורה), ואמר רבינו, שאין זה לעיכובא רק להידור וכדעת חמיו שמחמיר שיהי' השמן גם ראוי למאכל, ומ"מ אמר דא"צ לטבול הכוסות כי די שהשמן יהיה ראוי בעצמותו למאכל, ולא נותן מים תחת השמן, כמו שמובא בכ"ח (סי' תרע"א ל"ב) ע"ש, (אלא ד"א של הלכה פס"ג ס"ח).

שמן זית הראוי לאכילה בחנוכה

ובס' מועדי הגר"ח (ח"א סי' תרע"ג) נשאל רבינו זצ"ל בענין שמן זית לנר חנוכה, האם צריך להקפיד להדליק בשמן זית שראוי לאכילה, והשיב, אם יכול, ובס' חוט שני חנוכה (עמוד ש"ט) כתב

שא"צ להקפיד, וכן מבואר בבן איש חי פ' וישב, ובשו"ת בית יצחק (יו"ד סי' קמ"ח) ובבכ"ח (ס' תרע"ג) ועיין בס' שאלת רב (פל"ח אות ט' עמוד שצ"ב) במי שאין לו שמן זית האם יש עדיפות לסתם שמן במקום שעוה, והשיב, אולי, ונשאל (אות י'), אם יש שמן זית צלול מאוד עד שמראהו דומה לשקוף ורגילים למוכרו לאכילה אבל מחירו כפול משמן זית אחר ויש סוג אחר שנמכר להדלקה עם חמציות גבוהה שהוא גם צלול אבל דומה לצבע כתום האם יש להדר לקנות לנר חנוכה דוקא את השמן זית לאכילה, והשיב, ראוי שיהא כשר לביהמ"ק, ועי' בשו"ת אדני פז (ח"ב סי' פ"ט) ובשו"ת אגרות משה (ח"ו סי' מ"ט אות ו') ובס' אשרי האישי (ח"ג עמ' רל"ח פ"ד סי"ג) ובס' הליכות אבן ישראל (ח"ב פמ"ג סי' ב).

שמן זית של נס למנורה

כתב רבינו זצ"ל, בפ' ויקהל (פ"ה כ"ז) עה"פ והנשיאים הביאו את אבני הזהב, כתב בתרגום יב"ע ותייבין ענני שמיא ואזלין לגן עדן ית בושמא בחירא וית משחא ונסבין מתמן דזיתא לאנהרותא, וקשה דא"כ אי"ז שמן זית שגדל על העץ אלא שמן נס והיאך כשר להדלקה, ועיין במנחות (ס"ט ב') חטיף שירדו בעבים והתוס' פי' דעל ידי נס ירדו בעבים והנה מזה נראה דחטיפים שע"י נס חשיבי חטיפים וכשרים למנחות, וה"נ אף שבא ע"י נס חשיב שמן זית הכשר להדלקה, וגם יל"פ, שהביאוהו מגן עדן התחתון ושם הוי שמן זית ממש שגדל על העץ שצמח מהאדמה, (טעמא דקרא פ' ויקהל פ"ה כ"ז ד"ה והנשיאים הביאו).

להשכיחם תורתך במניעת שמן זית

כתב רבינו זצ"ל, להשכיחם תורתך, במה שטימאו כל השמנים ולא יוכלו לאכלם בטהרה, והם היו אוכלין חולין על טהרת הקודש, ושמן זית גורם זכרון כמ"ש בהוריות (י"ג ב'), וזהו להשכיחם תורתך ולהעבירם מחוקי רצונך שיהיו מוכרחים להקריב בטומאה אם אין טהרה שטומאה דחווה בציבור, (טעמא דקרא חנוכה וע"ש דבזה א"ש מה ששאלים למה לא נזכר בעל הניסים נס פך השמן דרמוז כאן).

ברכת שמן זית כששותה לזכרון

נשאל רבינו זצ"ל, בגמ' בברכות (ל"ו א') מבואר ששמן לבד הוא מזיק כששותה לחוד ונפסק בשו"ע (סימן ר"ב ס"ד) שאינו מברך עליו, מעתה יש לעיין במי שלוקח שמן זית בכפית כי רוצה את סגולת השמן זית לזכרון שלא בתוך הסעודה האם יברך שהכל כי אי אפשר ליהנות מן העולם הזה בלא ברכה, ואת הברכה הראויה העץ לא תיקנו כי זה מזיק או שלא יברך כלום, והשיב רבינו, לא יברך, ושאל, האם צריך לחזר לקחת מים מתוקים שברכתם שיהכל ועי"ז לפטור את השמן זית או שמכיון שפטור מברכה לא צריך לחזר להתחייב בברכה, והשיב רבינו, אם יכול למה לא, (עזרת אליעזר ברכות ל"ו ב')

דבר שטיבולו במשקה והכשר

אחד מהז' משקין (להכשר ולחיוב נט"י לדבר שטיבולו במשקה) הוא שמן והוא דוקא שמן זית ולא שאר שמנים (שונה הלכות סי' קנ"ח אות ט"ז וע"ש משנ"ב סקט"ו).

מדור זה נכתב לעילוי נשמת

אבי מורי הרב ברוך מאיר ב"ר יעקב ישעיהו ויסברג זצ"ל
ואמי מורת מרת רבקה בת רבי פסח יעקב אנגל זצ"ל תנצב"ה

עורך: יצחק גולדשטון

ליצירת קשר: ✉ ig0533145900@gmail.com

רבי יהודה הנשיא 52 בני ברק ☎ 053-3145900

ניתן לתרום גם במכשירי "קהילות" ו"נדרים פלוס" בבתי הכנסת,

יש ללחוץ על לחצן 'קופות נוספות' ובחיפוש 'דברי שי"ח', או בטלפון:

נדרים פלוס 03-7630585 שלוחה-1586

קהילות 073-2757000 שלוחה-4310

שָׁנִים קְדֻמוֹנִיּוֹת עַל גְּדוּלֵי הַדּוֹרוֹת פֶּרֶק 127

עוֹבְדוֹת הַדְּשׁוֹת וְנִדְרֵי מִפֵּי רַבֵּינוּ מֵרֵן זְצוּק"ל!

מִדּוֹר שָׁנִים קְדֻמוֹנִיּוֹת - לַשְּׁבֻעוֹת הַבָּאִים בְּעֵזֶה"י

הַר"ר אַבְרָהָם דּוֹד קוֹרְלִנְסְקִי מְרֵאשֵׁי בֵּיהֶכ"ל 'לְדַרְמֵן' (כ"א כִסְלוֹ) | שָׁנָה שְׁלִישִׁית לְהַתְחַלַּת הַמְדוּר 'שָׁנִים קְדֻמוֹנִיּוֹת' !!!
גִּיס רַבֵּינוּ הַגָּאוֹן רַבֵּי מֵרְדְכִי שְׁלֵמָה בְּרַמֵּן זצ"ל (א' טַבַּת תַּשְׁס"ה) | הַגֵּה"צ רַבֵּי זָאב אֵידֶלְמָן זצ"ל (ו' טַבַּת תַּש"ס).

נִשְׁמָח לִקְבֹּל מִקּוֹרְאֵינוּ הַנְּאֻמָּנִים מִסַּמְכִים, תְּמוּנֹת, עוֹבְדוֹת וְזִמְעוּשִׁיּוֹת הַקְּשׁוּרִים לְהַנ"ל

הַגָּאוֹן רַבֵּי יְהוּדָה יוֹאֵל בּוֹיָאָר זצ"ל (ו' חֲשׁוֹן תַּשְׁפ"ה)

'טְלִית וְתַפְלִינ' עַל סַפְרֵי קוֹדֵשׁ

סִפְרֵי בְּנֵי רַבֵּי מֵשֶׁה חַיִּים בּוֹיָאָר רֵאשׁ כּוֹלֵל 'נוֹעַם הַתּוֹרָה', שִׁזְכֶּה עֲשׂוֹת שָׁנִים לְהִיּוֹת 'בְּעַל קוֹרָא' בְּקִרְיַת הַתּוֹרָה, בְּבֵית הַכִּנְסֵת 'לְדַרְמֵן' וְלִהְיוֹת אֶת קוֹלוֹ בְּפִנֵּי מֵרֵן הַסְטִיפֵלְעֵר וְאַחֲרָיָה כֵּן בְּמִנְיֵן 'תִּיקֵין' שֶׁל רַבֵּינוּ בְּמִשְׁךְ שָׁנִים רַבּוֹת, וְרֵאשׁ מִקְרֹב קִצַּת דְּרָכֵי הַלִּיכּוֹתָיו וְהַנְּהֻגוֹת בְּתַפְלִיָּה וְקִרְיַת הַתּוֹרָה.

שָׂאֵבּוּ זֵלֶה"ה סִבֵּר שֶׁאֵין לְהַנִּיחַ הַתִּיק טְלִית-וְתַפְלִינ עַל סַפְרֵי קוֹדֵשׁ, כִּיּוֹן שֶׁהַטְּלִית הִיא תְּשֻׁמִּישׁ מִצּוּה וְאֵין נֹכּוֹן לְהַנִּיחַ עַל סַפְרֵי קוֹדֵשׁ, וּמִנְהַג רַבֵּינוּ הִיא בְּשָׁנִים הַקּוֹדְמוֹת, שֶׁמִּחַמַּת חוֹסֵר מִקּוֹם הִיא קוֹבֵעַ אֶת מִקּוֹם הַתִּיק טְלִית וְתַפְלִינ שְׁלוֹ, עַל סַפְרֵי קוֹדֵשׁ, כִּי סִבֵּר בְּזֶה לְהִיתֵר (כְּמוֹ שְׂמוּבָא בְּמַפְרֵשׁ בְּסַפֵּר דַּעַת נוֹטָה, תַּפְלִינ, תְּשׁוּבָה י' עֲמוּד ז' וְבַהֲעֲרוֹת שֵׁם).

וְכִשְׁהִיא בָּא אֵלָיו רַבֵּי יוֹד"ל, הִיא רַבֵּינוּ נִיגַשׁ וְתִיכֵף מִנִּיחַ הַטְּלִית וְתַפְלִינ בְּמִקּוֹם אַחֵר, לְכַבּוֹדוֹ שֶׁל אוֹתוֹ גָּאוֹן זצ"ל.

[וְאַחֲרָיָה שָׁנִים רַבּוֹת בִּיקֵשׁ רַבֵּינוּ שִׁיקְבְּעוּ בְּאֵרוֹן סַפְרֵים מִדֶּף קֶטַן מִיּוּחַד לְהַנִּיחַ עֲלֵיו אֶת תִּיק הַטְּלִית וְתַפְלִינ, וּמִסַּתֵּבֵר שֶׁנֶּהַג כֵּן לְכַבּוֹדוֹ שֶׁל רַבֵּי יוֹד"ל].

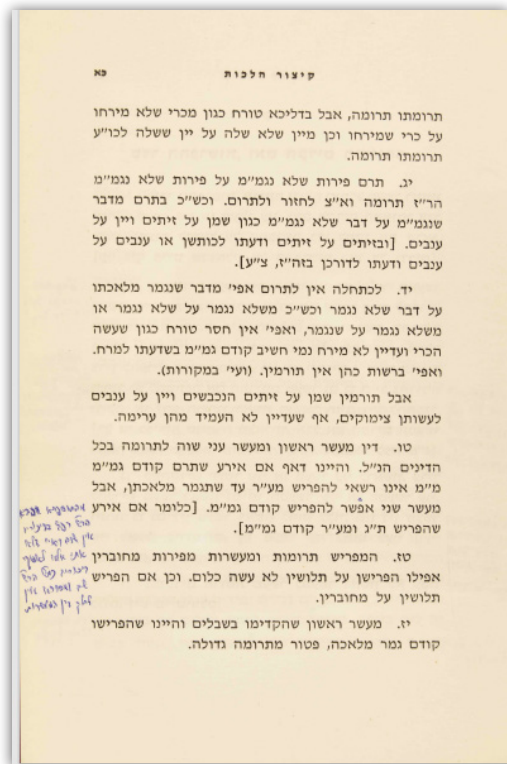
הַתְּמוּנָה צוֹלְמָה בְּחַיֵּי רַבֵּינוּ, בְּחִדְרוֹ בְּמוֹצָאֵי שַׁבַּת קוֹדֵשׁ: אֶפְשֶׁר לְהַבְחִין בְּבִירוֹר בְּמִדֶּף שְׁנַתוֹסָף בֵּין הַמְדַפִּים בְּאֵרוֹן הַסַּפְרִים, בְּצַד יְמִין עוֹמֵד תִּיק הַטְּלִית וְתַפְלִינ וּבְשִׂמְאֵל הַטְּלִית שֶׁל שַׁבַּת, וְהַגְרֵטְע"ל שְׂעוּד לֹא שָׁבוּ לְמִקּוֹמָם.

בְּבֵלֵי וִירוּשָׁלַיִם בְּכֶרֶךְ אַחַד

בְּשָׁנִים הַמוֹקְדְמוֹת יוֹתֵר, הִיא רַבֵּי יוֹד"ל מְרַבֵּה לְשׁוּחַח בְּלִימוּד עִם מֵרֵן הַגְּרָא"ל שְׁטִינְמָן זְצוּק"ל. בְּאַחַת הַפְּעָמִים הַזֵּדֵמָן שְׁדִיבְרוּ בְּשַׁבּוֹת שֶׁל רַבֵּינוּ, וְרַבֵּי יוֹד"ל אָמַר אִז הַגְּדָרָה מִעֵינֵינוֹת "שֶׁהוּא בְּבֵלֵי וִירוּשָׁלַיִם בְּכֶרֶךְ אַחַד". וְהַגְּרָא"ל נִהְנֶה מְאֹד מִהַגְּדָרָה זוֹ, וְחֹזֵר עֲלֶיהָ כְּמָה פְּעָמִים, וְעַל פִּי זֶה הַסְּבִיר כְּמָה פְּעָמִים מִהַלְכִים שׁוֹנִים וְהַנְּהֻגוֹת שׁוֹנוֹת שֶׁל רַבֵּינוּ, מֵהַ שֶׁאֵין כָּל אָדָם יְכוֹל לְנַהוֹג ('לְהִידְבֵק' מְרַבֵּי גְדֻלְהוֹ הַחֵינְסָבֵר).

פְּרִסוּם רֵאשׁוֹן [בְּאַדְבִּיבּוֹת 'אַרְכִּיּוֹן בֵּית קִנְיַבְסְקִי']

חִיבּוּרֵי הַנּוֹדְעִים שֶׁל רַבֵּי יְהוּדָה בּוֹיָאָר 'קִיצוֹר הַלְכוֹת' קִנּוּ לָהֶם שֵׁם בְּהִיכָלֵי הַתּוֹרָה. בְּאַחַד הַיָּמִים כֹּאשֶׁר מֵאָן דְּהוּא כְּתַב חוֹבֵרֵת עִם הָעֲרוֹת וְהַשְׁגוֹת

עַל חִיבּוּרוֹ, טֵרַח רַבֵּינוּ וַיִּשֵׁב הַרְבֵּה מִן הַדְּבָרִים לְכַבּוֹדוֹ שֶׁל אוֹתוֹ גָּאוֹן.

לְפָנֵינוּ גִּלְיוֹן בְּכַתֵּב יָד רַבֵּינוּ בְּנוֹשֵׂא מַעֲשֵׂר שְׁנֵי לְפָנֵי גַמֵּר מְלֹאכָה. וְזֶה לְשׁוֹנוֹ "מִהַתּוֹסַפְתָּא שֶׁהֵבִיא הַר"ש רִישׁ פֶּרֶק ב' דְּבִיכּוּרִים אֵין שׁוּם רֵאשִׁיָּה, דְּלֹא אֵתִי אֵלֹא לְאַפּוֹקֵי בִיכּוּרִים כְּמוֹ שְׁכַתֵּב הַר"ש שֵׁם, וּמִסַּבְרָא אֵין לְחַלֵּק בֵּין הַמַּעֲשָׂרוֹת עַכ"ל. [וְע"ע דְּרַךְ אֲמוּנָה פ"ג מִמַּעֲשֵׂר הַלְכָה ג' וּבְאֹרֹר הַהֲלָכָה שֵׁם, וְבַעֲדוֹת מִקּוֹמוֹת]

מִגְדוּלֵי וְחֻשׁוֹבֵי הַתְּלַמִּידֵי חֲכָמִים שְׁבַעֵיר בְּנֵי בְּרַק, וּמִשִּׁירֵי תְּלַמִּידֵי מֵרֵן הַחֲזוֹן אִישׁ זְצוּק"ל שֶׁהִלְכוּ לְאֹרֹרוֹ וְלִדְרָכּוֹ כָּל הַיָּמִים, הִיא הַגָּאוֹן הַגְּדוֹל רַבֵּי יְהוּדָה יוֹאֵל בּוֹיָאָר זצ"ל. נוֹלַד בְּשַׁנַּת תַּרצ"ד וְאֵת מִשְׁנַת תְּלַמּוּדוֹ קָנָה בִּישִׁיבַת פּוֹנֵבִיז', וּבְשָׁנִים הֵם הַתּוֹדֵעַ לְמֵרֵן הַחֲזוֹן אִישׁ וְזָכָה לְחִיבָה יִתִּירָה מִמֶּנּוּ. כָּל יְמָיו הָיוּ שׁוּוִים בְּשִׁקְיוֹת נוֹרָאָה בְּלִי הַפֶּסֶק מִתּוֹךְ עֵמַל הַתּוֹרָה בִּיגִיעַת הַמַּחֲשָׁבָה שֶׁלֹּא לְהַפְסִיק וְלְהִיבְטֵל מִן הַתּוֹרָה, בְּכוֹלֵל הַאֲבָרְכִים 'פּוֹנֵבִיז'. בְּמִשְׁךְ שָׁנִים רַבּוֹת הִרְבִּץ תּוֹרָה בִּישִׁיבַת 'בֵּית שְׁמַעִיָּה' בְּבִנֵי בְּרַק, וְגַם עִסַק בְּצַדָּקָה וְחִסָּד בְּסַתֵּר, נוֹעַם מְדוּתָיו הָיוּ קִידוּשׁ שֵׁם שְׁמִים לְהַרְאוֹת כִּיצַד נִרְאָה תְּלַמִּיד חֲכָם אֲמִיתִי, שֶׁהוּא טוֹב לְשִׁמִּים וְנוֹחַ לְבִרְיוֹת. נִלְב"ע ו' חֲשׁוֹן תַּשְׁפ"ה.

לֹא לְהַטְרִיחוֹ!

בְּמִשְׁךְ שָׁנִים רַבּוֹת הִיא רַבֵּי יְהוּדָה זֵלֶה"ה עוֹלָה לְרַבֵּינוּ לְהַקְבֵּלֵת פְּנֵי רַבּוֹ בְּחַג הַסּוֹכוֹת וּבַעֲדוֹת חָגִים, וְכָל שִׁיחָם וְשִׁיגָם הָיוּ אֵךְ וְרַק בְּדַבְרֵי תּוֹרָה. [וַיֵּשׁ לְצִיֵּן שְׁבִסוֹף סַפֵּר דַּעַת נוֹטָה עַל מִזוּזָה, מוֹבָא כְּמָה מִכְּתָבִים מִהַגְרֵשׁ"ב וְלִדְנִבְרָג זצ"ל, אִשֶׁר מֵבִיא הָעֲרוֹת חֲזָקוֹת מְרַבֵּי יְהוּדָה בּוֹיָאָר עַל דְּבָרֵי רַבֵּינוּ, וְרַבֵּינוּ מִשִּׁיב לּוֹ אַחַת לְאַחַת, עֵינֵין שֵׁם בְּעַמּוּדִים תַּרמ"ד, תַּרצ"ד, תַּש"ן].

וּסִפְרֵי הַבֵּן ר' שְׂמוּאֵל, שֶׁשְׁהָיוּ שְׁמַחוֹת בְּמִשְׁפָּחָה בִּיקֵשׁוּ הַיְלָדִים שִׁיבּוֹא עִמָּם לְהַזְמִין אֶת רַבֵּינוּ כִּיאוֹת לְכַבּוֹדוֹ, וְרַבֵּי יוֹד"ל מִנֵּעַ בְּעֵדָם, בְּאוֹמְרוֹ שֶׁאֵם בָּאִים בְּמִיּוּחַד לְהַזְמִין אוֹתוֹ, הוּא עֵלוֹל לְטֵרוֹחַ וְלִבּוֹא לְשִׁמְחָה כְּדִי לְכַבּוֹדוֹ, וְהוּא יֵרָא וְאֵינוֹ רוֹצֵה לְהַטְרִיחַ אוֹתוֹ, וְלִכֵּן מִסַּתְפֵּק בְּלִשְׁלוּחַ לּוֹ הַזְמָנָה דְּרַךְ הַדּוּאָר כְּדִי שֶׁלֹּא יִרְגֵשׁ מַחוּיָב לְטֵרוֹחַ מִיָּד].

רַבֵּינוּ וּבְנֵי רַבֵּי"שׁ בְּשִׁמְחָה בְּמִשְׁפָּחָה, וּבְשִׂמְאֵל נִרְאָה רַבֵּי יְהוּדָה בּוֹיָאָר זצ"ל

אֵנִי בְּעַצְמִי יַעֲלֶה!

רַבֵּי יְהוּדָה הִיא מַעֲמִיק נְפִלָא, וְלֹא אַחַת הִיא מְגִיעַ אֶל רַבֵּינוּ לְשִׂאוֹל אֶת אַחַד מִהַסְּפָרִים הַרְבִּים שֶׁבְּאוֹצֵר הַגְּדוֹל שֶׁהִיא בְּרִשׁוֹתוֹ. פְּעַם אַחַת (חִדּוּשׁ סִיּוֹן תַּש"ס) הִגִּיעַ אֶל רַבֵּינוּ וּבִיקֵשׁ סַפֵּר 'צִמְחַת צְדָקָה' (כְּפִי הַנִּרְאָה שֶׁל הַרמ"מ מִנִּיקְלִשְׁבוּרָג, וְהוּא סַפֵּק עֲמוּק בְּהַלְכָה), וְרַבֵּינוּ יָשַׁב בְּדִירְתוֹ הַרְגִילָה, וְאָמַר שֶׁהַסַּפֵּר מוֹנַח לְמַעֲלָה בְּקוֹמַת עֲלִיּוֹת הַגֵּג שְׁבִרִשׁוֹתוֹ.

וְתִיכֵף אָמַר רַבֵּי יוֹד"ל - כְּבֵר לְקַחְתִּי אֶת זֶה בְּהַשְׂאֵלָה בְּעֵבֵר, וְאֵנִי מִכִּיר אֶת הַמִּקּוֹם בְּאֵרוֹן, אוֹכֵל בְּעַצְמִי לְעֵלוֹת. וְהַתְּעַקֵּשׁ רַבֵּינוּ: לֹא, אֵנִי יַעֲלֶה.

וְנִכַח בְּחִדְרוֹ בֵּן רַבֵּינוּ רַבֵּי יִצְחָק שְׂאוֹל, וְהִצִּיעַ, אֵם כֵּן אֵנִי יַעֲלֶה וְיוֹרִיד לּוֹ אֶת הַסַּפֵּר. וְלֹא הִסְכִּים רַבֵּינוּ, וְאָמַר, זֶה מִצּוּה שֶׁאֵי אֶפְשֶׁר לְקִיּוּמָה עַל יְדֵי אַחֲרִים, וְדוּחָה תְּלַמּוּד תּוֹרָה, וְעֵלוֹ שְׁלוּשְׁתָּם יַחַד לְקַחְתָּם הַסַּפֵּר... (וְהוֹמָבּוּ מְדַבְרֵיו הִיא, שִׁזְהָ כְּבוֹדוֹ שֶׁל רַבֵּי יוֹד"ל שִׁיעֲלָה בְּעַצְמוֹ וְלֹא עַל יְדֵי אַחֲרִים, וְדוּחָה תְּלַמּוּד תּוֹרָה).

'שׁוּם' שְׁעֵבֵר עֲלָיו הַבִּיעוֹר

סִפְרֵי חַתָּן רַבֵּינוּ, רַבֵּי זֹלִיג בְּרוּרֹמָן שְׁלִיט"א, שֶׁאַצֵּל רַבֵּינוּ הָיוּ מִקְפִּידִים לְאֹכֹל בְּסַעֲוֹדַת לַיִל שַׁבַּת קוֹדֵשׁ, שׁוּם כְּדִי לְקִיּוּם תְּקִנַּת עֲזָרָה, כְּדֵאִיתָא בְּגַמְרָא בְּבָבָא קַמָּא דָף פ"ב, פְּעַם בַּעַת סַעֲוֹדַת שַׁבַּת קוֹדֵשׁ הַתְּבַר שֶׁהֵבִיאוּ לְאֹכֹל 'שׁוּם' מְבוּשֵׁל (כְּתַנְתָּ עֲזָרָא, וְרַבֵּינוּ הִיא מִקְפִּיד בּוּה) שְׁעֵבֵר עֲלָיו זְמַן הַבִּיעוֹר, וְרַבֵּינוּ שִׁלַּח לְשִׂאוֹל אֶת שְׁכִינּוֹ הַגָּאוֹן רַבֵּי גְדֻלִי נָדַל אֵם מוֹתֵר לְאֹכֹל וְמָה לְעֵשׂוֹת אֵם הַתְּבַשִּׁיל שֶׁהַתְּבַשִּׁיל עֲמוֹ, אֵךְ הוּא לֹא הִיא בְּבִיתוֹ, וְשִׁלַּח לְשִׂאוֹל אֶת רַבֵּי יוֹד"ל בּוֹיָאָר וְחִכֵּךְ בְּדַעַתוֹ וְהַתִּיר כִּי זֶה הִיא בְּשׁוּגָג, וְרַבֵּינוּ נִהַג אִז עַל פִּי הַלֵּקַל (דְּקוּדִיקֵי מִצּוּוֹת הַחֲדָשׁ, הַנְּהֻגוֹת סַעֲוֹדַת שַׁבַּת קוֹדֵשׁ, עֲמוּד קל"א).

פְּרִסוּם רֵאשׁוֹן: רַבֵּי יְהוּדָה מְפַלֵּס לְעַצְמוֹ דְּרַךְ בֵּין הַצְּעִירִים הַרְבִּים שֶׁנַּעֲמָדוּ לְרֵאוֹת מִקְרֹב אֶת רַבֵּינוּ, וּמוֹשִׁיט יָדוֹ מִרְחוֹק לְמַלֵּךְ טוֹב